IOAN
GROȘAN

Un om din Est

virtual-project.eu

IOAN
GROȘAN

Un om
din
Est

Coperta: Mircia Dumitrescu
Editor: Ioan Cristescu
Corectură: autorul
Tehnoredactor: Emilia Velcu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GROȘAN, IOAN
Un om din Est / Ioan Groșan. – București:
Tracus Arte, 2010
ISBN: 978-606-8126-10-4

821.135.1-31

Ediție apărută la

Editura *Noul Scris Românesc*
și
Editura *Tracus Arte*

Carte apărută cu sprijinul **CopyRo.**

IOAN GROȘAN

Un om din Est

Noul Scris Românesc
– 2010 –

Fiicelor mele,
Cristina şi Lidia

Motto:
„El n-a fost când era, el e când nu e.”
(Mihai Eminescu – „Mușat și ursitorile”)

Partea I

Avea treizeci de ani și privea în depărtare.

Aplecându-și ușor capul, întâi la stânga, apoi la dreapta, privi când cu un ochi, când cu celălalt, asemenea unei găini bolnave ce nu focalizează prea bine o boabă de porumb, fraza scrisă îngrijit în fruntea paginii albe, cu o caligrafie aproape de copil; de copil conștiincios care vrea să-nceapă o compunere frumoasă. Un mare roman, îi trecu, stupid, prin minte. Ce dracu' să-nceapă cu așa ceva?! Se ridică de la birou, luă paharul cu șampanie și merse la fereastră, privind pe deasupra orășelului, peste turla masivă a bisericii evanghelice, spre dealurile dinspre răsărit ce-și pierdeau spinările împădurite în pâcla luminoasă a dimineții.

Ce-i drept, împlinise chiar în ziua aceea treizeci de ani. Soarele ieșise de câteva minute, în spatele său garsoniera onestă, nici prea mare, nici prea mică, pulsa liniștită, cărțile, hârtiile, revistele, dulapul, harta geografică a României, cercul de darts cu săgețile înfipte în el, ficusul din colț se dezmorțeau cu foșnete imperceptibile din moleșeala nopții și probabil undeva, peste lanurile stinghere, nerecoltate încă, de porumb, la liziera pădurii, în iarba înaltă, jilavă, grasă, un țap în mijlocul ciutelor sale ieșite la păscut își înălța iute capul fin, inteligent, ascultând zgomotul tremurător, estompat, pornit dinspre orășel: ora șase: Fabrica de Produse din Piele își începea activitatea. Bău tot paharul și senzația plăcută ce i se strecură în trup se amestecă o clipă, o clipă lungă, cu sentimentul de mulțumire că, de ziua lui, se trezise atât de devreme, era *fraîche* atât de dimineață.

Treizeci de ani. Merita o cafea, o cafea naturală. Deschise dulapul și din buzunarul singurului sacou mai ca lumea ce-l avea scoase o pungă împăturită în patru, ultima prețioasă rezervă de cafea veritabilă, dosită acolo de teama prietenilor ce-l invadau periodic, lăcuste simpatice, scuzabile, scotocind peste tot cu o lăcomie la care le dădeau dreptul tinerețea în fierbere, toleranța lui surâzătoare, sărăcia lucie din magazinele alimentare și închiderea devreme a crâșmelor. Din acest triaj de noapte care era garsoniera sa, garniturile erotice ale

amicilor, consacrate sau nu, se scurgeau apoi, cu aburii sub presiune, spre halte mici unde pufăiau o vreme, spre a se trezi dimineața pe liniile ruginite ale acelorași manevre cotidiene: slujbă, familie, obligații obștești. Până va găsi ori poate până va primi de la părinții cine știe cărui corigent o nouă pungă, va trece pe cafea cu năut, pe „Nechezol", cum fusese poreclit imposibilul amestec. De ziua lui însă, putea să-și permită acest cadou: **Wiener Kaffee Minas, röstfrisch.**

Treizeci de ani. Trei decade de viață și, cum se zicea, un deceniu și jumătate de *activitate.* Chiar cinsprezece ani să fi trecut? Aproape cincisprezece, paisprezece, paisprezece și jumătate: în vacanța dintre clasa a noua și-a zecea, da. Carmina, da, așa o chema – pe unde-o mai fi umblând, săraca? – intrase deodată dimineața devreme la el în bucătăria de vară, aflase, șmechera, că Hilde tante se dusese cu noaptea-n cap după ciuperci, și lui, când o văzuse, cât pe ce să i se oprească omleta-n gât. Nu-i plăcea Carmina, era cam grăsuță, avea țâțe mari și o privire ușor sașie, nițeluș strabism, dar îi convenea s-o știe îndrăgostită. Ea venea în orășel doar în vacanțele de vară, la o mătușă ce locuia vizavi de Hilde tante, și de fiecare dată, începând cu vacanța dintr-a șasea și a șaptea, se îndrăgostea lulea de el, însă el, măgulit pe dinăuntru, pe dinafară nu-i dădea nici un semn, nicio atenție, nicio minge la voleiul în grup de pe stradă, iar ei, Carminei, cu fiecare vacanță, îi creștea suferința și, parcă direct proporțional, îi creșteau și sânii. Disprețul lui luase și el amploare când aflase că biata nu reușise la liceu, intrând într-o jenantă școală profesională. Planetele lor se îndepărtau cu repeziciune – el intrase al doilea la „teoretic", la ultimul liceu teoretic al acelor ani – și-atunci ea, profitând de absența lui Hilde tante, își luase inima-n dinți, într-o pornire disperată, și – câte acte de curaj! – traversase strada, deschisese poarta, străbătuse toată curtea trecând printre rațele apatice și se înființase în ușa bucătăriei de vară. El se holbase uimit, cu o bucată de omletă lipită de cerul gurii, și ea avusese îndrăzneala să mai înainteze un metru, să scoată de la spate o cutie ruginită de conservă și să spună: „Ți-am adus coropișnițe. Am auzit că n-ai găsit și mătușa are gunoi vechi, de vacă…" El înghițise înduioșat bucata de omletă și, brusc, avusese intuiția că

dacă tot trebuia să facă pentru prima oară *treaba aceea,* să-nceapă odată *activitatea,* atunci Carmina era, în lipsă de altceva mai bun, ființa cea mai potrivită, căci rușinea unui eventual rateu s-ar fi pierdut în imperiul vast al disprețului său pentru fată – dar numai fată nu era – cu piept obraznic și privire lingușitoare. Se șterse la gură, băuse gospodărește o cană de apă și-apoi o luase spre casă, făcându-i semn să-l urmeze și gândindu-se febril unde s-o pună, unde *să se-ntâmple,* în sufrageria umbroasă în patul cu perne brodate, în camera lui (dar nu i-ar fi plăcut ca dolofana, cu mutra ei pofticioasă, să-i vadă cărțile, hărțile, să se instaleze în universul lui atât de frumos, atât de strașnic aranjat) sau, pur și simplu, în baie, ca să nu murdărească nimic. Cu această dilemă intrase în holul scund răcoros dintre camera sa și sufragerie, mintea lucrându-i febril – unde? unde? dacă se întorcea Hilde tante? Trebuia găsit un motiv cât mai plauzibil, a vrut să-i arate Carminei ceva… ce? ce? – și deodată găsise, sigur, asta era! „Mergem în pod”, îi aruncase peste umăr Carminei, care îl urma lipa-lipa, docilă, cu cutia cu coropișnițe în mână. Deschisese ușa la cămară, trecuse printre rafturile înalte unde trona colecția politică de sticle de vin și pălincă, de gemuri, dulcețuri și șerbeturi în borcănașe cernite a lui Hilde tante și urcase scara. Raze firave de lumină se strecurau oblic printre îmbucăturile țiglelor acoperișului și undeva într-un colț se stârnise o mică panică de șoareci. Capul Carminei apăruse rotund în gura podului în timp ce el aranja deja niște saci goi lângă hornul mare al casei. „Sunt sculpturile lui oncle Serafim”, zisese el, văzând-o pe Carmina cum se uita speriată în jur, neîndrăznind să înainteze prin vraiștea de daci și romani răsturnați, de variante de Decebali liliputani, de tripticuri cu Horia, Cloșca și Crișan, de Napoleoni și Kutuzovi burtoși, de vaci scunde și cai zvelți din brad, de soldați de la Mărășești împungând cu baionete din chibrituri soldați invizibili risipiți în aerul luminos, tremurător. „Hai aici”, mai zisese el și Carmina, călcând cu grijă prin opera desperecheată, încremenită a lui oncle Serafim, se apropiase, lăsase cutia cu coropișnițe lângă o Ecaterina Teodoroiu mâncată de cari și se lungise alături, pe saci, începând imediat să răsufle greu, cu zgomot.

Turnă cafeaua în cana mare, „de scriitor”, și se așeză la birou. Mototoli foaia cu „Avea treizeci de ani…” și de sub ea, deschisă narcisiac la pagina cu propria-i recenzie, apăru o revistă din provincie. Un autor cretin, o recenzie neutră: regula de aur a publicării. Își aruncă ochii peste rândurile descriptive, grijulii, preocupate să nu supere, să „curgă” cât mai repede sub privirea redactorului. Cinci ore transpirase să găsească tonul, infailibilul ton al recenziei comandate, a treia sau a patra de când începuse să publice „critică” în reviste cu circulație națională, cinci ore de bâjbâială, de ștersături, de înlocuire a unor epitete prea tari, a propozițiilor atributive prin gerunzii. Cinci ore pentru a transforma un tâmpit, o făcătură literară într-un autor normal. A-l face, în fond, fericit: „Iată că mă citește, mă înțelege și pe mine cineva”. Și redactorul: „Excelent, Nelule, poftim, uită-te și pe asta”. **Soarele privirii.** Sau **Botează-mă cu iubire.** Sau **Sub razele inimii.** Și el citind, citind la nesfârșit, nădușind să găsească formulările care nu deranjează, cinci, zece, douăzeci de luni și poate chiar o viață, el, criticul bun la toate, intelectualul de serviciu, finul anestezist și totodată chirurg al structurilor veleitare. Recenzentul atomic.

Bău o gură de șampanie și-o stinse cu o gură de cafea. Împături revista și de sub ea – bine-nțeles! – se ivi **Azur și vultur** de Ion Gugui Săbăoanu. Trebuia s-o dea gata într-o săptămână. Deschise la prima poezie: „*Cerşind cu privirea, mă-nalţ în azur…*” Te-nalți pe mă-ta. Aruncă volumașul pe unul din rafturile burdușite ale bibliotecii și-și mai turnă șampanie. O săptămână pentru o recenzie și numai zece minute pentru a transforma un puști într-un bărbat. Un puști-bărbat strângând din dinți și împingându-și instinctiv bazinul între coapsele fetei – dar numai fată nu era – și așteptând nu încordat, ci atent, curios, să-și observe senzațiile adunându-i-se ca niște șerpi rapizi și fierbinți în mijlocul trupului, și acelei atenții, nu încordări, acelei curiozități dublate de instinct le datorase găsirea dintr-o dată a ritmului necesar, maturul ritm al mișcărilor deja de bărbat care, paradoxal, oarecum îl domoliseră, făcându-l să contemple cu ochii închiși, în oglinda închipuirii, unduirile energice ale propriului corp și răspunsurile dezordonate ale ruralului și mai mult inertului trup al Carminei. Deschisese la un

moment dat ochii și pe lângă tâmpla fetei – dar numai fată nu era – la creștetul ei, zărise un dac-pigmeu din fag, în picioare, proptit într-un săbioi și păzind solemn, cu cușma pe cap, acest act care repeta în mic actul uriaș al etnogenezei poporului român. Prin văioage, prin gropi, în dosul stâncilor, sub perdelele verzi-gălbui ale sălciilor plângătoare, pe malul limpezilor ape, în zgomotul înfundat, depărtat al trecerii migratorilor, sute, mii de corpuri încleștate, oftânde, chinuindu-se să conceapă acel embrion care peste câtva timp va gânguri, speriindu-se el însuși de ce-i iese pe gură: „Torna, torna, fratre!” Și-atunci, în toată acea sarabandă de clip-uri derulându-i-se cu viteză în minte, veterani romani, cu coifurile pe ceafa, încălecând dace subțiri, zvâcnitoare, fugăriri și chicoteli printre ruinurile-cotloane ale Sarmisegetuzei, i se făcuse teamă, căci plăcerea aproape dispăruse și se mișca mai mult din inerție deasupra unei Carmine tot mai gâfâitoare. O clipă, îl apucase mila, dar apoi închise ochii și se silise să se gândească la Michelle Mercier, actrița din filmul „Marchiza îngerilor”. Șerpii adormiți din mijlocul trupului ridicaseră imediat capetele, începuseră să se-agite, să sâsâie, să se-ncaiere, să muște și, într-o înghesuială grozavă, năvăliseră toți spre pântecul Carminei-Michelle care, simțindu-i, scosese un țipăt scurt de spaimă. El se potolise brusc, deschisese ochii și urmărise cum șerpii săi eliberați lucrau pe dinăuntru trupul fetei, care tresărea și se vălurea tot. O așteptase să se liniștească, se ridicase, își trăsese pantalonii, îi spusese Carminei care avea pe chip, ce ciudat, o frumoasă expresie de buimăceală, „hai să mergem”, coborâseră în cămară, ieșiseră în curte, ea o apucase la stânga spre poartă aranjându-și din mers rochia, el la dreapta spre bucătăria de vară unde se așezase la masă și-și terminase omleta, gândindu-se că va trebui să pună sacii goi la locul lor, să nu se prindă Hilde tante.

Bău. Se simțea bine. Ca și cum i-ar fi dat târcoale o mare vocație. La treizeci de ani, era și timpul. Uite că nu se gândise niciodată la treaba asta, la vocație. Ce vocație avea el? Toți oamenii, fie că știu, fie că nu, au o vocație. Vocația de a învăța pe alții, vocația de a bea, vocația de a strânge bine fânul. Mii, milioane de vocații. Și el? Era profesor, terminase filologia, dar la ore se plictisea

îngrozitor, uitându-se mereu la ceas să vadă câte minute au mai rămas până la pauză. Nimic mai departe de el decât hărnicia luminoasă și încăpățânarea de catâr ale apostolilor învățători ardeleni de a scoate mereu, la nesfârșit, generații după generații de elevi sobri și curați care mai târziu îi vor pomeni cu pioșenie în memorii. Îi era perfect egal dacă preda „Miorița" sau conjuncția. Deși nu era decât de doi ani în învățământ, învățase deja să pândească, spre sfârșitul toamnei, apariția calendarelor pentru anul următor, ca să vadă dacă nu cumva zilele de 1 și 2 Mai, când se dădea liber, cad în zile lucrătoare. Chiulea cât putea, mai abitir ca un repetent. Organiza cu elevii excursii după excursii, chipurile „de studiu", mai ales în zilele din cursul săptămânii, invada serbările de sfârșit de trimestru cu voit tâmpite montaje literare numai pentru a scăpa de orele de recapitulare, bătea la mașină toate dările de seamă și informările politice ale direcțiunii, făcând astfel un salt justificat în ochii colegilor peste două-trei zile de școală și n-ar fi suplinit pe nimeni, peste program, nici plătit în valută. De fapt, în învățământ îl țineau vacanțele, pe care el le rotunjea la capete, ciupind câteva zile cu tot felul de motivări de la U.T.C. sau de la revistele de tineret.

Literatura? Așa crezuse. Totala inapetență pentru matematică și fizică, pentru tot ce era în general cu cifre și litere simbol, îl apropiase în liceu de „umanioare". Îl „refugiase", de fapt, într-acolo, și-această inerție a umilitoarei mișcări inițiale îl hotărâse, îl obligase la finele ultimului an de gimnaziu să dea la filologie. Nu fusese, desigur, prea plăcut ca în vreme ce colegii săi de clasă – clasa de elită din oricare liceu de provincie – stăteau aplecați în pauze asupra „Gazetei matematice", câștigau olimpiade județene și naționale, ba chiar unul, o aschimodie cu ochelari, ajunsese eroul orășelului luând locul 1 la nu mai ținea minte ce concurs de chimiști impotenți de la Hamburg, el să învețe primele articulări de comentarii literare, pritocind **O istorie a literaturii române** pentru începători a lui Ion Rotaru. O oarecare conștiinciozitate în fișarea vieții și operelor celor care avuseseră tupeul de a se îndeletnici cu literatura pe meleagurile românești, cât și un anume instinct șmecheresc al limbajului, acela care îi dicta, de pildă, să

scrie „inclement” în loc de „fără milă” și care, probabil, plăcuse membrilor comisiei de corectare a lucrărilor, îl făcură să apară, undeva pe la mijloc, pe lista admișilor la filologia clujeană, spălând într-un fel rușinea mediocrității sale matematice, „realiste”. Era acum și el, putea zice, unul din cei chemați, din cei aleși, nu numai imberbii săi colegi geniali, mici einsteini care se vor stinge treptat în vreun fantomatic institut de cercetări inutile ori vor măsura cu echer și compas calea exilului, îmburghezindu-se ușor sub pulpana vreunei „American Research Corporation” și făcând plozi blonzi care nu vor mai ști românește.

Reușita relativ ușoară la facultate îl făcu să-și ia în serios rudimentul de talent literar pe care bănuia a și-l fi descoperit în fața panoului cu candidații admiși. Deveni pentru o vreme ceea ce se cheamă un student ordonat, un om al bibliotecii. Așa cum un țăran își pregătește uneltele pentru intrarea în muncile de primăvară, își ascute coasa și sapele, pune dinții lipsă la grapă, curăță plugul, așa și el își pregătea intrarea în muncile din literatură – făcând fișe. Fișa studii, eseuri, istorii celebre ale esteticii, constatând cu secretă mulțumire cum teancul de plicuri albe, îngrijit notate cu titlul operei, autorul, editura, anul apariției crește încet pe o policioară în dulapul său din camera de cămin, înnobilând costumul de tergal maro, cele trei cămăși, două tricouri, blugii de schimb și scurta de piele îmblănită. Erau deocamdată acumulări cantitative, nu făcuse încă așteptatul salt calitativ, nu scrisese nimic care să fie în întregime al lui, se silea doar să învețe să respire în aerul rarefiat al marilor cărți, al damnatelor cărți la eternitate sau uitare. Citea și fișa ore întregi, cu pauze scurte pentru țigară, și când ieșea buimăcit, dar mândru din bibliotecă, i se părea că pe stradă oamenii îl privesc altfel, că știu că el stă acolo și citește și că, după ce trece, ei își șoptesc „uite, băiatul ăsta tocmai a ieșit de la lectură” așa cum ar fi șoptit „uite, băiatul ăsta tocmai a câștigat Wimbledonul”. Se împrietenise și cu bietul Iuliu Borna, care era deja în anul al III-lea, avea o anumită faimă literară locală și-l căra cu el prin orgolioasele cenacluri de poezie clujene unde se lansau și se desfăceau glorii de moment. Viața intelectuală a Clujului încă pulsa vioaie, muncitorii care vor potopi

orașul, centrul lui istoric, stricând aerul de medievalitate tihnită, de urbe, erau încă departe, simple cifre în planurile de industrializare, studenții se vedeau peste tot purtând uniforma inconfundabilă a bucuriei care gândește, cafenelele, restaurantele, parcurile, cinematografele erau ale lor și dacă pe una din străduțele urcând în pantă molcomă spre Feleac auzeai doi bătrâni frumoși vorbind ungurește, urechea națională nu tresărea neplăcut, ci părea doar să capteze un zvon îndepărtat, livresc, de Mittel-Europa.

În sticlă rămăsese cam o palmă. Mai avea o șampanie în frigider. Să sărbătorească singur, fără invitați, fără prieteni, fără gagici, treizeci de ani de existență. De fapt, doar Hilde tante și Borna știau că e ziua lui de naștere, dar Hilde tante era la băi, iar Borna va înțelege: vrea omul, de ziua lui, să rămână singur. Singur cu visele, cu gândurile, cu cărțile sale. Cu fișele sale. Trase un sertar din birou și maldărul înghesuit de plicuri se destinse, răsuflă cu finețe. Luă unul. William Empson, **Definirea polivalenței semantice**, în „Poetică și stilistică", prolegomene și antologie de Mihai Nasta și Sorin Alexandrescu, București, Editura Univers, 1972. Ia te uită cu ce se ocupa el cândva! Deschise plicul și citi prima fișă: „Metafora este sinteza câtorva elemente ale observației într-o unică imagine dominantă; este exprimarea unei idei complexe fără să recurgem la analiză, nici la relatarea directă, ci prin perceperea neașteptată a unei relații obiective". Și la subsolul dreptunghiului de hârtie: „Probabil după Herbert Read, **English Prose Style**". Privi uimit rândurile: era, clar, scrisul său. Când făcuse fișa asta?! În anul întâi, în anul al doilea? Poate chiar în liceu? Și pentru ce? Pentru vreun seminar? Voia să se apuce de proză? Nu-și aducea aminte nimic. Mai luă o fișă. „Cuvintele au un *corpus de semnificații* foarte bogat. Pag. 303". Mda, adevărat, dar și femeile. Veneau apoi în plic fișe goale, pătrimi de coală obișnuită pe care nu scrisese nimic. Probabil se plictisise de William Empson sau îi fugiseră ochii după vreun *corpus* de la secția engleză, unde erau cele mai frumoase fete din facultate. Seneca, **Apokolokyntosis,** traducere, prefață și note de Eugen Cizek, B.P.T., 1967. Asta ce mai era?! „Să vă povestesc ce s-a petrecut la idele lui octombrie, dată la care a început primul an al

celei mai fericite ere. Nu mă voi lăsa influențat nici de amintirea jignirilor și nici de recunoștință. Dacă cineva mă va întreba de unde știu că aceste lucruri sunt adevărate, din capul locului îi voi răspunde numai de voi avea poftă. Cine m-ar putea constrânge?" Rămase cu gura căscată. Cine, ce l-a constrâns să copieze frazele astea din Seneca? Înțelegea, da, uite, că făcuse plicuri cu Freud, din cărămida aceea de carte apărută la Editura didactică și pedagogică, București, 1980, sau din Mircea Eliade, **Aspecte ale mitului**, Editura Univers, 1978, da, era normal, erau autori la modă, în sfârșit tinerii intelectuali, băieții și fetele de la țară, din prima generație încălțată cu condurii fermecați ai culturii, se sincronizau și ei cum puteau cu starurile galaxiei Gutenberg și-n mediul universitar filologic era firesc, de pildă, ca – mai ales pentru pofta de a înghiți informații a studentului din primul an – alăturarea magică Wellek-Warren (marcată și-n sertarul lui printr-un plic destul de grăsuț) să capete acel aer indestructibil ce va ține în veci unite cuvinte precum Stan și Bran, Tom și Jerry, Agnita-Botorca, Salva-Vișeu, Bumbești-Livezeni. Dar Seneca?! Ce-i trebuise lui Seneca?! Sau, poftim, în alt plic, Petronius! Privea fișele însemnate cu acel scris al lui ce nu se desprinsese de obsesiile caligrafice ale adolescenței, un scris încă de școlar, și era ca și cum răscolind într-un scrin în casa bunicilor ar fi dat peste vechi chitanțe, scrisori îngălbenite cu „Aflați despre noi că suntem sănătoși", file cu rețete de sosuri și prăjituri, întreg gunoiul foșnitor al unei trecute existențe, cu patimi, visuri, mărunte drame de familie amestecate într-un pupitru laolaltă cu fărâmicioase foi de dafin, boabe de piper, nasturi. Molozul cultural al juneții sale intelectuale sta acum răsfirat pe birou și numai trecându-și ochii peste câteva din numele înscrise pe plicuri (Iov, Fellini, Liiceanu, Thomas Mann) își dădu seama, înduioșat, cu câtă poftă, cu cât tupeu inconștient se aruncase în Disneyland-ul Bibliotecii Universitare, ce *Sturm und Drang* îi vâjâiu prin căpșorul lui cârlionțat, ce piste fosforescente de desăvârșire i se păruseră că i se deschid în față și cum, treptat, toate se îngustaseră, se subțiaseră, dispărând pur și simplu ori – și mai corect spus – el se oprise dezorientat undeva pe drum, între drumuri, de parcă înseși pistele, drumurile *ar fi luat*

viteză, ar fi accelerat, îndepărtându-se cu fantoma vocației lui literare cu tot.

Destupă a doua sticlă și puse mâna pe telefon. O secundă, se amuză de glasul plăpând al lui Borna care răspundea de fiecare dată de parcă l-ar fi căutat Securitatea. „Nu vin astăzi, zise el. Dă-le-n mă-sa. Da, mersi, păi de-aia, n-am nici un chef să le văd mutrele. Spune-le că sunt bolnav, inventează și tu ceva. Numai două ore, la a șaptea. Cred că adverbul. Le dai niște exerciții sau îi scoți afară la fotbal. Nu, nu fac nimic. Vreau să stau singur. Sau dacă fac ceva, te sun mai târziu. Bine, maître, mersi, ai o bere. Măi, să nu le spui nimic, da?" S-ar fi trezit după-amiaza cu un stol de colege care după ce i-ar fi înmânat inevitabila cravată sau cămașă în dungi, s-ar fi îndopat cu fursecuri și-ar fi băut cu decență câteva păhărele de tărie, suficiente însă ca să le-ncălzească și să le deschidă apetitul pentru replici cu două înțelesuri și bancuri porcoase, iar el ar fi fost obligat să le ia pe rând la dans și să simtă cum la adăpostul convenției stupide care e mișcarea tărăgănată a unei perechi în blues, ele devin brusc îndrăznețe și-și lipesc bazinele solide, pândite vertiginos de menopauză, de oasele lui iliace. Și, evident, seara ar fi dispărut în grup spre bărbații lor insipizi, vrăbii gureșe și cenușii, lăsându-l *sur sa soif,* vag excitat, vag amețit, vag trist. Nu voia. Nu mai voia.

Privi cu un ochi îngrijorat jumătatea de șampanie rămasă. Se imagină coborând cele 153 de trepte de ciment spre orășel, spre alimentara pitică unde aleea-scară de pe Steinburg se sfârșea intrând în Strada Mare, și cumpăni lehamitea de a întâlni vreo cunoștință, posibilitatea de a nu fi servit înainte de ora zece, cum sunau mai nou dispozițiile de la stat, cu pofta de a mai rade o sticlă. În fond, era ziua lui. Treizeci de ani. Treizeci de ani fără vocație.

Își turnă în pahar și șampania făcu spumă, apoi se stinse, ironic. Ce-o fi și vocația. Vocația e atunci când te simți bine, îi trecu prin minte. El când se simțea bine? Uite, acum, bând, se simțea bine. Dar știa că peste câteva ore îl va durea capul, nu va avea chef de nimic și numai vederea unui pahar cu un rest de lichid incert în el îi va întoarce stomacul pe dos și vor trece zile bune până se va mai putea apropia de o sticlă. Nici de bețiv nu era

bun. Avusese o admirație uimită față de tovarășii de chefuri din studenție care după o noapte de băută cruntă cu votcă sau cu coniacurile exterminatoare produse de avântul industriei socialiste românești o luau dimineața de la capăt cu nesfârșite rânduri de halbe de bere, pentru a se reuni seara, fără pauză, într-o cameră de cămin unde vreun inconștient tocmai sosise de la țară cu două damigene de vin negru, repede golite spre a fi înlocuite cu tot felul de licori dubioase din spirt și zahăr ars, fabricate după rețete coșmarești, inventate ad-hoc. După ce că el avea încă din prima noapte capul și stomacul vraiște, își întâlnea colegii a treia zi dimineața, la prima oră, veseli, proaspeți, eterni, luând-o de la capăt în dosul vreunei terase, șezând pe lăzi goale, sporovăind cu responsabilul somnoros și dregându-se cu n+1 șprițuri. Cu o admirație transformându-i-se încet în ură, nu se putea împiedica să nu-i vadă peste ani la fel de prosperi și nepăsători, directori roșcovani de I.A.S.-uri, medici burduhănoși și simpatici de țară, profesori respectați de cât țineau la băutură, populari șefi de șantiere. El știa de pe-atunci că n-avea cum să fie ca ei, că-n trupul lui, altfel bine făcut, exista un soi de înspăimântată umilință în fața alcoolului, ca și cum ființe mici, transparente din viscerele și sângele lui ar fi început să se agite; să strige și să-l zgârâie bezmetice pe dinăuntru cu unghiuțele lor murdare imediat ce cantitatea de băutură dată pe gât ar fi depășit o anumită, aproape banală limită. Nu, nici măcar un bețiv de cursă lungă nu putea fi, unul din acei boemi incurabili, de rezistență neverosimilă, ce-și construiesc legenda din nimic altceva decât din două-trei vorbe de duh și-o viață îndelung distrusă.

Dar acum se simțea bine. Turnă ce mai rămăsese în sticlă. Prin geam, măturându-i biroul, jumătate din ficus și rafturile de jos ale bibliotecii, intra prăfos un calup compact de raze. Tristețea luminoasă a unei noi zile de lucru. Bău.

Treizeci de ani. Se ridică, deschise fereastra. Pe treptele Steinburgului, tropăind cu o somnoroasă febrilitate, zeci de vocații coborau conștiincioase spre orășel. Iată-l pe domnul Grigore Samsaru grăbindu-se spre școală cu vocația și servieta lui de biolog în care precis palpita îngrozită o broască – victimă sigură de la ora opt la nouă, la a VII-a B, pe catedra, pe altarul

cunoașterii. Uite vocația cu sacoșă a gazdei lui Borna, Sári-néni, responsabila băcăniei pitice din capătul de jos al scărilor – oare i-o da o șampanie înainte de zece? – și, oho, uite-o, pășind agale, sobră, importantă, vocația de James Bond, de Richard Sorge și de Lavrenti Beria siliți toți trei să se prostitueze în anchete cu țigani cortorari care furau porci și cu adolescenți care scriau la „Europa Liberă”, vocația maiorului de Securitate Ion Dobre. „Toc-toc, toc-toc”, făcea vocația șchioapă, cu baston și bocanc ortopedic, a tovarășei muzeograf Weismen, urmată la o distanță respectuoasă de vocația de pocherist înrăit a lui Willy Schuster, tânărul inginer silvic pe cap cu pălăriuța verde moștenită de la taică-său și cu bicicleta pe umăr, având precauția inutilă de a lăsa între el și Sári-néni, cu care toată lumea știa că trăiește, o distanță de câțiva zeci de metri, ca și cum n-ar fi coborât de la ea. Ciudată legătură. (Borna, care stătea în gazdă la Sári-néni și se străduia să adoarmă în camera alăturată celei în care verdele pădurar și mai vârstnica amantă începeau aproape noapte de noapte un sonor maraton erotic, îi spusese odată, zâmbind, că, după părerea lui, ceea ce-l atrăgea pe junele Willy la solida, bătrâna, pieptoasa Sári-néni erau gemetele prelungi, sfâșietoare, evocând grohăiturile unei femele de mistreț rănite de moarte, pe care le scotea unguroaica în spasmele ei supreme și care, probabil, îi dădeau lui Willy senzația orgolioasă că a doborât cu eforturi meritate un vânat mare). Se prăvăleau acum pe scări vocațiile incerte, zgomotoase ale unui grup de școlari, tocmai când, venind din dreapta, de pe aleea cu castani, apăru voca… Hopa, gândi el.

Se aplecă peste pervaz, încercând să-și dea seama de la ce scară ieșise, dar intrările blocurilor erau ascunse de coroanele castanilor și tot ce mai apucă să vadă, după ce putuse o clipă să-i prindă profilul, nu fu decât o alură, o zveltețe sfârșindu-se arămiu și dispărând la vale. Nu cunoștea vocația asta. A cui o fi? – se întrebă. Că n-arăta deloc rău. Știa cam pe toți cei care locuiau în apartamentele și garsonierele din zonă, în majoritatea lor muncitori, maiștri, ingineri și nevestele aferente care lucrau fie la fabrica de produse din piele, fie la fermele IAS-ului din satele-satelit ale orășelului și cărora li se adăuga o pătură socială subțire, imprecisă, aproape

intelectuală, de pensionari, profesori, activiști, croitorese. Dar nu-și amintea pe nimeni prin împrejurimi, nici o persoană de sex feminin care să aibă ceea ce abia acum – deși n-o zărise mai mult de cinci secunde – își dădea seama că observase la fulguranta apariție – un soi de aerodinamicitate a corpului, ca și cum, ca la modelele joase, ultrasport, ale automobilelor de lux, aerul ar fi atins-o prea puțin, mai mult o mângâiere firavă, asexuată. Vru să-și tragă rapid blugii pe el, poate o mai prindea în josul scărilor, când sună telefonul. Ca-n orice moment nepotrivit, părea că sună prea tare. Șovăi – să răspundă? să nu răspundă? – dar se gândi că putea fi Hilde tante care-și adusese aminte la băi că e ziua lui. Ridică receptorul. De data asta, glasul lui Borna nu mai suna timid, ci gâfâit, surescitat: „Nelu! A căzut, mă! A doua oară!" „Poftim? – zise el. Ce spui, Iuliu?" „A căzut! S-au rupt iarăși scândurile! – îl auzi el pe Borna cum șoptește aproape într-un strigăt. A doua oară, imaginează-ți!" „Cine, mă Iuliu?" „Cum cine?! Directoarea, mă! Oproiu! Drept în budă! A doua oară!" „Aaa…" se dumiri el, dar se vede că reacția lui neutră nu-l mulțumi pe Borna, fiindcă de data asta prietenul urlă de-a binelea: „CUM, MĂ?! NU-ȚI DAI SEAMA?! A DOUA OARĂ ÎN CĂCAT!! ÎN ACELAȘI LOC!!" Pe el îl pufni râsul, nu pentru că și-o imagină pe biata femeie scoasă de brațe de elevi sau probabil de vajnicul Cărmășan, profesorul de educație fizică, favoritul ei, din fosa imundă a WC-ului de scânduri din grădina școlii, ci pentru că, uite, dom'le, ce coincidență pe cât de comică, pe atât de stranie, să se rupă podeaua sub directoare în același loc la nici două săptămâni după ce a căzut, tot ea, în materia din care Borna își extrăgea viermișorii pentru pescuit cleni sau scobari. „Mda, interesant, zise el în receptor. I-o fi făcut-o careva": „CINE DRACU' SĂ I-O FACĂ?" explodă din nou Borna. „Păi, poate chiar dracu'", încercă el să glumească. La celălalt capăt al firului, Borna nu mai zise nimic. „Auzi, Iuliu – își aduse el aminte – știi tu cumva în blocurile astea ale noastre de pe Steinburg vreo femeie așa… înaltă, cu părul roșcat sau arămiu?" „Poftim?" „O tipă, mă, superbă. Am văzut-o coborând scările spre centru. Nu mi-am dat seama cine e". „Tu ești nebun, auzi el glasul rece al lui Borna. Directoarea cade a doua oară în căcat, probabil se va

face o anchetă fiindcă ăsta, Cărmășan, a trimis după Miliție, și ție-ți arde de gagici". „Aoleo, ce anchetă? – se alarmă el. Și eu lipsesc tocmai acum!" „Stai liniștit, zise Borna. Nici nu se mai fac ore. Toate cadrele s-au adunat în jurul WC-ului și se uită la gaura din podea". „Deci să nu vin?" „Nu. Trec eu mai târziu pe la tine să-ți povestesc": „Bine, maître. Te aștept. Dar vino singur". Închise.

Ce chestie. Să cadă a doua oară tovarășa directoare în budă. Dar, ciudat, oricât se strădui, în loc să-și imagineze figura uluit-îngrozită a femeii trezindu-se din nou – până la brâu? până la piept? – în fecale ori măcar să adulmece în închipuire mirosul probabil indescriptibil ce ieșea din fusta și taiorul ei, totdeauna extrem de corect croite, el rămase cu imaginea acelei flăcări arămii trecând pâlpâitoare și maiestuoasă pe sub coroanele castanilor. Era clar, nu putea fi localnică. De unde-o fi apărut? Putea veni de oriunde. Din orășelele prăfuite ale Câmpiei Dunării unde nu se-ntâmplă nimic altceva decât răsărirea o dată la patru-cinci ani a unei neverosimile frumuseți de fată, repede măritată ori migrată spre senzualitatea mai nuanțată și mai încăpătoare a Bucureștiului, din burgurile ori din satele-cetăți transilvane în care pe strada principală puteai zări în ochii albaștri ai unei liceence tristețea expresivă a fostului imperiu chezaro-crăiesc, din târgurile și târgușoarele Moldovei unde din succesive încrucișări de rase țâșnea deodată exemplarul superb aparținând nimănui – de oriunde, deci. Fără să vrea, privirea i se îndreptă spre harta mare a României, de parcă ar fi vrut să afle din ce colțișor verde, din ce curbură maronie a Carpaților, din ce podiș gălbui putea să se ivească ea. EA. Sau altele ca ea. Sau ALTELE. Și deodată, cum sta așa privind harta României semănând cu capul unui animal ciudat, un fel de porc-de-câine cu gât subțire, simți un fior urcându-i dinspre șolduri pe șira spinării și știu că nu se va opri în gât ca să-l poată înghiți în sec și așa se și întâmplă, fiorul urcă și-l pocni, explodând pe dinăuntru, în moalele capului. Atât de clară, de intens clară fu lovitura, ideea sau revelația sau viziunea despre care mai târziu îi va mărturisi lui Borna că a fost șansa vieții sale, că, fără să-și ia ochii de la hartă, se așeză tremurând pe canapea. Stătu așa vreo două minute.

Nimic nu dispărea. Atunci, încă tremurând, se ridică, luă o săgeată din tăblia rotundă a jocului de darts, se retrase trei pași, ridică brațul drept, ținti harta, închise ochii, răsuflă adânc și azvârli. Auzi zgomotul sec al hârtiei străpunse și deschise ochii. Săgeata se înfipse undeva în sudul României. Se apropie și văzu că vârful străpunse un cerculeț în dreptul căruia stătea scris cu litere mici: „Făurei".

*

* *

Într-o bună dimineață, în binecuvântata zi de 5 octombrie 1989, Grigore Samsaru, profesor de biologie la Școala generală nr. 1 din orășelul A…, se trezi brusc cu o irepresibilă dorință de a intra în partid. Simți atât de puternică dorința, încât, prins parcă de-o erecție apocaliptică, zvâcni în capul oaselor, aruncând plapuma la o parte și dezvelind-o pe blânda lui soție care se răsuci cu spatele la el și mormăi, cum făcea de obicei, „nu mai sforăi, Grigore".

Însă el nu sforăia. Cu băgare de seamă, aprinse veioza. Vechiul ceas „Pobeda" arăta ora 5:32. Așa deci, gândi el. În cameră totul părea neschimbat, șifonierul de la socri se înălța la fel de masiv, lucind stins și pocnind în răstimpuri, din poza înrămată de pe peretele din stânga Codruța, cu voalul de mireasă pe cap, îl privea cu același reproș mut ca și cum ar fi voit să-i reamintească mereu penibila lor primă noapte, căprioara din tabloul din dreapta se adăpa la fel de grațios din pârâiașul albăstriu coborând zglobiu din niște munți înzăpeziți, broscuța țestoasă dormita în bolul de sticlă pe aceeași piatră, iar margaretele din vaza transparentă de pe masă își înălțau la fel de viguroase ca totdeauna tulpinile verzi de plastic. Și totuși… Grigore Samsaru începu să-și miște ușor degetele de la picioare, ca și cum ar fi voit să verifice dacă nu cumva paralizase de la brâu în jos, își pipăi obrajii, clipi. Era în regulă. Însă pulsând concomitent în două locuri, în coșul pieptului și undeva în ceafa, dorința era la fel de vie, de fierbinte, și nici măcar nu-i crea o senzație de inconfort, ci semăna mai

degrabă cu acea febrilitate plăcută ce te cuprinde înaintea unei mult-așteptate plecări într-o stațiune la mare ori spre sărbătorile de iarnă dintr-un sat pitit între dealuri.

O înveli pe Codruța și, fără zgomot, coborî din pat în papucii de casă și merse la baie. Urină, apoi se privi în oglindă. Nimic neobișnuit: același cap mare, colțuros („viril", obișnuia el să-și spună), cu fruntea îngustată de linia părului des, tuns perie, cu ochi vioi, căprui, apropiați de rădăcina nasului teșit („nas de boxer", își mai zicea el), cu urechi mici, lipite de oasele parietale (în tinerețe făcuse câțiva ani lupte libere, fusese chiar campion județean de juniori). Grumazul puternic spărgea gulerul pijamalei, iar nasturele din dreptul sternului bombat lipsea. Nu era înalt, era chiar sub media obișnuită, însă nu se putea împiedeca să nu-și admire, desigur cu măsură, corpul perfect proporționat, de Mickey-Mouse calm și trapezoidal, pe abdomenul căruia mușchii jucau la comandă, precum ai unui maestru yoghin, curbura largă a umerilor, brațele scurte și masive cu care, îndoindu-le, în unghiul dintre braț și antebraț, putea sparge nuci. Ce păcat că Estera, fetița lor, nu-i moștenise sănătatea și alura, ci era parcă, prin anemie, subțirime și miopie, dublura la scară mică a plăpândei Codruța! Dar amintindu-și imaginea trupșorului firav al fetiței, altminteri elevă strălucită în clasa a doua, un veritabil talent la vioară (fiindcă pian sau măcar o pianină n-avuseseră posibilitatea să cumpere), în el se stârni un val de duioșie și, fără să tragă apa, să n-o trezească, ieși din baie și deschise încet ușa camerei unde dormea copila. Intensitatea duioșiei lui crescu când o văzu cum doarme, în poziția ei favorită, ghemuită pe burtă, cu fața în pernă și fundulețul ridicat, ca-n Marin Preda. Încercaseră amândoi, și el și Codruța, s-o dezvețe de acest obicei, de această postură ciudată, oarecum neașteptată pentru somn, dar nu reușiseră: ca un Hopa-Mitică buclucaș, având centrul de greutate undeva în zona buricului, Estera, de îndată ce ieșeau ei din cameră, revenea în poziția ei preferată. Apoi el citise într-o carte de Marin Preda despre un personaj-copil care dormea exact la fel ca Estera și se liniștise. „Las-o, dragă, cum îi vine ei bine, îi spusese nevestei, uite ce scrie Marin Preda!"

Închise binișor ușa la camera fetiței (de fapt, „camera fetiței” fusese la început dormitorul lor, al soților, însă când se născuse Estera hotărâră de comun acord că fata trebuie să aibă „camera ei”, așa că el dormea acum cu Codruța în sufragerie, pe o canapea extensibilă, modernă) și intră în bucătărie. Deschise ușa frigiderului și imediat bătrânul „Fram” începu să toarcă zgomotos, cu conștiinciozitate, ca un motan adormit ce recunoaște mâna stăpânului. Luă sticla de lapte plină cu moare de varză și trase un gât bun. Furnicătura aceea plăcută din coșul pieptului și din ceafă nu dispăru, ci păru că se amplifică. Închise ușa lui „Fram”, puse sticla pe masă, la îndemână, și se așeză pe un scaun. Ce dracu’ m-a apucat, gândi, dar fără spaimă. Încercă să-și amintească dacă mai voise cândva să se înscrie în partid. Da, parcă în facultate, în ultimul an, când socotise că fiind membru de partid ar putea prinde cele cincizeci de sutimi ce se adăugau la media generală de absolvire în cazul studenților cu o merituoasă activitate obștească. Renunțase rapid la idee fiindcă interesându-se la biroul organizației de bază ce condiții trebuie să îndeplinească pentru a-i fi aprobată cererea, secretarul PCR pe facultate îl întrebase: „Ce e tatăl dumitale?” „Un om obișnuit”, răspunsese el. Însă tatăl lui nu era deloc un om obișnuit, era adventist, și nici măcar un adventist simplu, ci chiar predicator. Altminteri era zidar, un meseriaș desăvârșit, avea comenzi peste comenzi, nu-i putea lua nimeni pâinea de la gură. Probabil pe undeva răsuflase chestia cu taică-său, căci secretarul îi zâmbi ironic și-i spuse: „Stai liniștit, măi Samsaru. Belele de-astea cu partidu’, cu verificări îți trebuie ție?”

Nu-i trebuiau, evident, și de-atunci, resemnat, urmase traseul clasic: facultate, repartiție, căsătorie la timp… moarte, îi trecu fără să vrea prin cap. Moartea tatălui. Tatăl lui murise de moarte bună, un stop cardiac, la puțin timp după ce se născuse Estera. Pata din dosarul lui dispăruse. Restul familiei era în ordine, mama casnică, fratele mai mic, tot zidar, însă ortodox, adică vorba vine ortodox, că nu mergea la biserică decât de Crăciun și Paște, mai mult pe la bufet își ducea zilele; soția Codruța și ea curată, dintr-o casă de țărani ardeleni săraci; el mai avea, ce-i drept, o mătușă vagă prin

Canada, ceva, o verișoară de-a mamei, dar cine s-o știe pe asta, poate și murise între timp.

Ciudat, de-atunci din facultate, de când încercase marea ideologiei cu degetul, nu-i mai venise pofta să se-nscrie în partid. Fusese un cetățean simplu, unul din milioanele de anonimi care nu cereau de la viață decât normalitate, liniște. Nu trăise, zguduit, nici mari nenorociri, nici fericiri insuportabile. Însăși substanța materiilor pe care le preda, botanica și zoologia, părea abstrasă din timpul imediat, încremenită liniștitor în punctul final al evoluției ei. În chimie puteau apărea elemente, substanțe și combinații noi, la fel în fizică, unde se relativiza totul, ori în matematică, spațiu al operațiunilor și permutărilor infinite, ori în geografie, unde state proaspete derutând profesorii apăreau peste noapte ca ciupercile, ca să nu mai vorbească despre literatură, unde te puteai trezi în manuale cu scriitori din ăștia contemporani pe care nu-i știau decât doi-trei inspectori din Ministerul învățământului. Pe când în biologie, meditase el, frunza-i frunză și broasca-i broască și-n capitalism și-n comunism și-n feudalism și-n comuna primitivă. Certitudinile de nezdruncinat ale materiei vii. Așa că, onest și conștiincios, își făcuse datoria față de societate, față de semeni, față de patrie în fond, iar la rândul ei societatea, prin sindicat, îi repartizase, deși cu oarecare întârziere, un apartament cu două camere într-un bloc aproape de școală. Și în clipa când cu cheile în mână pătrunsese întâia oară alături de Codruța în holul mic, dar cochet, și aprinsese lumina stârnind reflexe roșietice pe frumosul linoleum de culoarea plămânilor de porc, el nu mulțumise nici lui Dumnezeu, nici sindicatului, ci-și mulțumise sieși că știuse să muncească, să se comporte și să aștepte în așa fel încât, tenace și tăcut, obligase până la urmă societatea, patria, să-l răsplătească nu înzecit, ci firesc, ca într-o afacere serioasă între două părți civilizate.

Fusese atunci cel mai bun an al său. Cu imaginea apartamentului de la etajul nouă pâlpâindu-i jucăușă în minte, își luase gradul II, îndeplinise pentru prima oară cu clasa la care era diriginte planul la strâns sticle, borcane goale și dopuri de plută, terminase în sfârșit amenajarea cabinetului de biologie, ba chiar constatase cu plăcută surprindere că nu mai ejacula atât de precoce,

rezolvând astfel într-un mod mulțumitor spinoasa problemă a nopților cu Codruța. Misterele de nepătruns ale sexualității, gândise el. Din dulapurile de tablă și sticlă înșirate pe lângă pereții cabinetului, superbi fluturi de noapte, cărăbuși grăsulii *Melolontha melolontha,* rădaște cu clești maronii *Lucanus cervus* adăstând într-o răstignire științifică în ace de gămălie, iepurele de câmp împăiat *Oryctolagus,* căruia îi cădea mereu ochiul drept de sticlă ca și cum sufletul rătăcitor al patrupedului s-ar fi încăpățânat să respingă la nesfârșit această grefă (din motive numai de el știute, căci ochiul stâng rămânea la locul lui), barza *Ceconia ceconia* cu labele fixate pe postament cu cuie și cu capul înțepenit elegant, gânditor aproape, într-o parte, dându-i tot timpul senzația că se mișcă atunci când diseca broaște, vulpea *Vulpes vulpes* fixând cu un rânjet etern și inutil potârnichea *Perdix perdix* fără un picior din dulapul de vizavi, florile sfărâmicioase din marele ierbar – toți și toate păreau că-l încurajează, că-i spun că e bine, e bine cum trăiește și ce face, e bine, dom' profesor, țineți-o tot așa, noi, reprezentanții regnului animal și ai celui vegetal, vă sugerăm că e bine, suntem alături de dumneavoastră, tot înainte.

Mai trase o dușcă de moare de varză.

„Ce faci aici, Grigore?" În străvechea ei cămașă de noapte, fostă cândva roz, Codruța apăruse în ușa bucătăriei, cu ochii umflați de somn. „Mă gândesc", răspunse el. Codruța îl privi neîncrezătoare: „Tu nu ești normal. La ora asta? Sper că nu te-ai atins de oul copilului!" O privi și el: era cam urâtă. Păi cum să nu ejaculezi precoce? – se gândi. Când ai așa ceva în casă, ejaculezi repejor și te culci. „Nu m-am atins", zise el. Codruța merse la frigider și verifică dacă oul Esterei era la locul lui. „Mănâncă și tu niște slănină, dacă ți-e foame", zise ea căscând și se așează pe un taburet cu mâinile în poală. Bună, rea, era totuși soția lui. Și la bine și la rău. Mai mult la rău, că la bine… de unde atâta bine? „Nu mi-e foame", zise el, apoi, după o pauză și după ce tuși ușor, să-și dreagă glasul: „Auzi, Codri (așa-i spunea el în clipele, tot mai rare, când, venită de nu se știe unde, o firavă undă de tandrețe îi mai suia, ca un soi de umezeală caldă, în laringe), tu ce-ai zice să mă-nscriu în partid?" „Vezi că astăzi s-ar putea să vină un pachet

de la mama, cu nuci pentru Estera, zise Codruța. Să te duci să-l scoți tu de la poștă, că eu am lecție deschisă după-amiaza". „O să-l scot, zise el, da' tu ai auzit ce te-am întrebat?" „Ce?" „Ce-ar fi să mă-nscriu în partid?" „În ce?" făcu ea. „În partid", zise el. „În care partid?" „Cum pizda mă-sii în care?! – se-nfurie el. În partidul comunist, că-n ce altceva? Câte partide avem noi?" Pentru prima oară de când intrase în bucătărie, Codruța se uită la el mai cu atenție, apoi, trăgând cu urechea spre hol, de parcă s-ar fi așteptat să apară Estera, îl întrebă cu glas scăzut: „Ai umblat aseară la…?" și arătă cu o mișcare scurtă a capului spre unul din dulapurile mobilei de bucătărie suspendat pe perete. El își dădu imediat seama ce voia ea să spună: cu câtva timp în urmă, exasperat de rateurile nocturne de pe canapeaua extensibilă, îl luase la un șpriț pe un prieten, medic ginecolog, și mai pe ocolite, mai cu apropouri, îl chestionase dacă nu cumva există ceva, un medicament, niște „bumbi" capabili să, mă rog, să fortifice la momentul cu pricina bărbatul, să-l, cum ar veni, „țină" mai mult, să nu-și dea drumul imediat, ca un puștan la prima lui experiență sexuală cu profesoara ce-l meditează la matematică. Amicul îi recomandase pe loc niște pastile vietnameze sau chineze, dracu' să le ia, „Jinseng" se numeau parcă; însă, lucru curios, îi mai spusese că atunci când le va lua el, să le ia și nevasta, să se realizeze o „comunicare", îi precizase amicul, că altfel n-au efect. N-a avut ce face, i-a spus și Codruței și de-atunci, de două ori pe săptămână, în serile de marți (fiindcă aveau miercurea după-amiaza cerc pedagogic, deci dimineața liberă) și sâmbătă, înghițeau amândoi două „jing-seng"-uri de căciulă și apoi se culcau uitându-se la „Teleenciclopedia" sau la ce se nimerea, așteptând ca miraculoasele pastile să-și facă efectul. Câteodată își făceau, câteodată nu.

„N-am umblat, zise el simțind că roșește. Poți să te uiți". „Sâmbătă erau șaișpe", se ridică ea de pe taburet și deschise sertarul cu pricina. „N-ai umblat, se-ntoarse ea nedumerită, după ce le numără. Atunci ce te-a apucat? Ai visat urât?" „N-am visat nimic, zise el. Și nu văd de ce să nu mă-nscriu. Ce e rău în asta?" „Mă Grigore, zise ea cu toată seriozitatea, tu ai căpiat? Ce să faci tu în partid?" „Cum ce să fac? – ripostă el. Da' tâmpiții

ceilalți ce fac? Ce face madam Oproiu, poți să-mi spui? Da' madam Szekely? Da' boul de Cărmășan? Și toată organizația asta de căcat din școala noastră, ce face? Zi-mi!" Codruța se mai uită o clipă la el, apoi dintr-o dată se porni să râdă tare, îndoindu-se de șale și icnind scurt, repetat, ca și cum s-ar fi înecat cu ceva. Când râdea, parcă era și mai urâtă. „Doamne, mă Grigore! Tu și partidu'! Maică Precistă!" „Trezești copilul", zise el jignit și plecă demn la baie. Simțea în josul stomacului că era deja ora 6:30, ora lui.

*

* *

Împingându-și bicicleta, mândrețea lui de „Ukraina", și gâfâind ușor, Willy Schuster ajunse pe culme. În diminețile, cum era și-aceasta, când se întorcea de la Sári-néni, fie că o lua spre casă în satul lui săsesc aflat la câțiva kilometri mai la vale, fie spre cantonul părăsit de la Sărături, unde-și amenajase singur biroul, obișnuia să zăbovească câteva minute aici, pe culme. Nu era cine știe ce înălțime, nu se compara cu semeția crestelor munților Făgăraș ce se zăreau limpezi spre sud, dar era oricum mai răsărită decât domoalele dealuri golașe sau împădurite întinzându-se la stânga, la dreapta și în față, spre nord. În spate, jos de tot, s-ar fi putut zice chiar la picioarele sale – orășelul, cu acoperișurile lui cărămizii, cu blocurile alb-cenușii de pe Steinburg, cu turnul baban al bisericii evanghelice, cu panglica meschină, dar lucitoare, a râulețului ce-l traversa. Iar înainte, pe sute de hectare, teritoriul „lui". De fapt, nu numai oficial, avându-se în vedere calitatea sa de inginer silvic, spațiul întins pe care-l contempla acum ca și-n atâtea alte dăți când venea cu o ușoară durere subabdominală de la Sári-néni, putea fi numit „al lui", ci oricând, dintotdeauna, fiindcă-l cunoștea ca pe propriile buzunare încă din copilărie, tot scotocindu-l, singur ori cu tatăl său, bătrânul Schuster, pădurarul, anotimp după anotimp. Era dacă nu proprietarul, atunci măcar vechilul ce sub supravegherea omniprezentă, nevăzută și autoritară a statului, administra aceste lanuri,

pășuni, pârâuri, lacuri și păduri. Așa că privea cu plăcere, cu plăcerea unui gospodar setos nu de înavuțire, ci de ordine, de bună rânduială, domeniul, „moșia”. Mândră-i priveliștea, meșter Cârmaciul, îi trecu fără voie prin minte. O să mă tâmpesc de tot cu telegramele astea, gândi.

Plăcerea de-acum era cu atât mai mare cu cât simțea încă apăsarea fină, tandră, pe șoldul din dreapta, a sulului de sute de lei ce-i umfla buzunarul din spate al pantalonilor kaki. Vreo patru mii de lei, tot salariul bietului Borna pe-o lună, plus restul potului. Îl răsese pe profesoraș cu două nopți înainte, la pocher. Întâlnire rară, memorabilă, între un careu de ași, al lui Borna, și-o chintă roială la crai, a sa. Cel puțin el, Willy, nu mai văzuse o roială de trei ani. Până la un punct, la tura aceea participaseră și directorul Fabricii de piele și zvăpăiatul de Cărmășan, dar ăștia, după ce decartaseră și-și văzuseră cărțile noi, renunțaseră. Borna plusa mereu, cu sume din ce în ce mai mari. El se mulțumea să adauge peste ceea ce cerea Borna câte zece lei. De parc-ar fi simțit ce se petrece, din dormitor apăruse Sári-néni în cămașă de noapte și cu un șal negru strâns pe șolduri, punându-și o labă pufoasă și îngrijorată pe umărul lui. Când potul ajunsese la opt mii și ceva, cu un glas plin de milă, el spuse: „Bine, mă Iuliu, sec!” Își arătară cărțile. Vedea și acum fața lui Borna făcându-se literalmente vânătă. Câteva secunde nimeni nu spuse nimic, apoi Borna, privindu-l țintă, întrebase cu un firicel de glas: „Willy dragă, ce-ți place ție mai mult și mai mult?” Sári-néni, fu el cât pe ce să zică, dar își înghiți vorbele și spuse după o clipă de gândire: „Știu și eu, mă Iuliu? Cred că pădurea… cerbii…” Borna îl mai privi un răstimp, apoi se ridică: „Sunt lefter”. Imediat, grăbiți, ca spre a-l consola, se ridicară cu toții. Directorul Fabricii de piele („Aș mai sta, da’ trebuie să ajung mâine la județ, la Sibiu”), Cărmășan (bâiguind și el ceva) plecară, Borna se furișase în camera lui ca un imens câine bătut într-o cușcă prea mică, iar el, Willy, o urmase în dormitorul ei pe Sári-néni, care în noaptea aceea, aburcată peste el, cu o luminiscență stranie pe trup, de parcă devenise un licurici uriaș, îl posedase nebună ca pe un… ctitor de istorie națională, îi trecu iar, prostește, prin minte. Trebuie să mă lecuiesc dracului odată, gândi.

Sui pe bicicletă, pe neprețuita lui „Ukraina”, și-o porni încet la vale, lăsând în urmă orășelul. De data asta, apăsării gingașe a banilor de pe șold i se asocie un gând enervant ca un bondar insistent, negricios. Adevărul, adevărul gol-goluț era că în noaptea cu pricina trișase. Mă rog, nu era prima oară, dar alaltăieri trișase *di granda.* N-o făcea „științific”, precum un cartofor împătimit, profesionist, ci numai când începea să piardă și partenerii de joc să se pilească. Și numai când începea să piardă sume mari. Metoda era simplă: înainte să-i vină rândul să împartă cărțile, ascundea sub pulpa piciorului stâng un popă, adică un crai (jucau cu cărți unguresti), niciodată un as, a cărui absență s-ar fi observat poate mai ușor. Dădea apoi cărțile, câte cinci fiecăruia, și aștepta să vadă ce decartează ceilalți. Din teancul de cărți inițial în număr de treizeci și două rămâneau pe masă, neîmpărțite, fără ca partenerii să-și dea seama, doar unsprezece, nu doisprezece, cum ar fi trebuit, căci un popă era deja sub pulpa lui. Aștepta să vadă câte cărți cer ceilalți după ce decartează. Dacă fiecare din ei ar fi cerut trei, atunci s-ar fi observat că nu există cărți suficiente, iar el, cu o mișcare scurtă, ar fi dat drumul craiului sub masă, ca și cum s-ar fi rătăcit acolo de la o tură precedentă. Însă de obicei nu toți ceilalți decartau in corpore trei, așa încât fie că erau deja amețiți, fie că erau atenți la ce cărți noi primeau, nu băgau de seamă șmecheria. Iar el avea deja în mână, mascând cu ușurință una, șase cărți. Dacă popa ascuns se potrivea la vreo combinație, îl folosea, dacă nu, îl vâra discret înapoi sub pulpă și ieșea din joc, așteptând partida următoare. Culmea e că în seara aceea trecuseră cinci ture și nu-l putuse folosi deloc, deloc, la nimic. Și-ntr-a șasea, pe când fila cărțile în poală, crezuse că nu vede bine. Întâi zărise un șapte de verde, apoi, ca într-un vis erotic cu Naomi Campbell, un nouar, o zeciță, un arșeu, adică un valet, și o damă, toate de ghindă. Chintă simplă, culoare sau chintă roială la două capete. Știa că are un crai, adică un popă, sub pulpă, dar de emoție uitase de ce culoare. Mișcase ușor piciorul și privise în jos: era popa de ghindă. Chintă roială. Cu finețe, înlocuise șeptarul cu popa și se dădu servit. Auzise apoi cu o imensă ușurare că și Borna face la fel. Directorul Fabricii de mobilă decartase una, Cărmășan două – era

minunat. Urmase apoi ce urmase: pocherul pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Bicicleta cobora lin pe un drum de țară adâncit de roțile tractoarelor pe lângă, într-o parte, o tarla de porumb din care nu fuseseră recoltați decât știuleții, pe cealaltă un ogor încă nearat, fostul lan „record” de grâu, după cum își amintea acum, zâmbind. Ehei, agricultura socialistă arăta cu totul altfel decât în telegramele și textele pentru ziarul județean, pe care le încropeau la Comitetul Orășenesc de partid el și bătrâna domnișoară muzeograf Weisman, a cărei frustrare de decenii dintr-o anumită parte a corpului putea căpăta proporții apocaliptice când din te miri ce i se zburlea mustăcioara vizibilă de pe buza de sus și părul de pe brațele-i vânjoase și când orice nepoftit care avea neșansa să intre atunci în birou se putea trezi nu numai cu răcnetul de fiară deranjată în alăptatul ei invizibil („Ieși afaaară!”), ci și, țintit invariabil și precis la cap, cu una din nelipsitele căni de cafea ori scrumiere ce-o înconjurau mereu. Dar, fapt oarecum ciudat, cu cât erau mai violente aceste crize periodice, cu atât erau mai bune telegramele, textele, „cuvintele” pe care le construia cu migală după dezlănțuire, de parcă simpla pomenire a numelui destinatarului o ajuta să-și potolească ceea ce, vai, nici un bărbat nu reușise și, probabil, nici nu încercase vreodată. În asemenea momente care lui îi dădeau senzația că ea traversa un post-coitum sublim, tovarășa Weisman era într-adevăr fenomenală, frazele se înșirau ireproșabile, expresiile veneau de la sine, o virgulă nu i se putea clinti de la locul ei și, nu lipsit de invidie, Willy trebuia să recunoască: uneori, tovarășa Weisman era mai bună decât el.

Un iepure dolofan îi tăie calea cu rapiditatea unei premoniții și se topi printre tulpinile uscate de porumb. Sigur, n-avea experiența colegei lui de „cuvinte”, se pare că ea făcea asemenea chestii din anii ’60, de pe vremea lui Gheorghiu-Dej, fusese câțiva ani chiar redactor la ziarul din fosta regiune, dar micile schimbări de ștafetă, de personal și de generații de după ’65 încoace și poate și alte pricini necunoscute nu-i făcuseră tocmai bine, așa încât tovarășa Weisman se trezise muzeograf taman în orășelul lor. Însă dacă era clar că nu se putea compara cu experiența domnișoarei (care, de altfel, dacă el ar fi băut

câteva pahare în plus și ar fi făcut, mangă fiind, abstracție de mustăcioara ei și de imposibila duhoare de transpirație senectă ce-i emana din subsuori la orice oră din zi, dar mai ales din nopțile când lucrau în asalt, înaintea marilor congrese și plenare, probabil că, la o adică, n-ar fi arătat chiar așa de groaznic sau lui nu i-ar mai fi părut că arată așa de groaznic; vorba ceea: nu femeia e urâtă, băutura nu-i destulă), el în schimb avea avantajul că simțea mai iute acel minim specific în limbaj al fiecărei categorii sociale, profesionale sau de vârstă, care raporta, din ce în ce mai des în ultimul timp, *acolo sus*, necurmate succese, adeziuni, omagii.

O, dac-ar fi știut atunci ori măcar dac-ar ști acum cine dracu-l băgase în rahatul ăsta, mamă, mamă! – ce înalte și fierbinți scatoalce i-ar fi tras și i-ar trage, ce neabătute șuturi în cur i-ar fi dat și i-ar da, cu ce vibranți pumni i-ar fi stâlcit și i-ar stâlci mutra de turnător ordinar!

Fiindcă numai un turnător putuse fi. Se-ntâmplase în anul II al studenției sale la Silvicultură. După o zi și o noapte de pocker continuu pe care el îl organizase în camera de la cămin, se trezise a doua zi pe la prânz chemat la decanatul facultății. Era chiaun de băutură și nesomn. Se bărbierise la repezeală și intrase tremurând, la propriu, în biroul decanului. Acesta, un bătrânel scund, simpatic, cu o chelie proeminentă pe care el, Willy, în cumplita lui mahmureală, și-o imaginase imediat drept locul ideal de amplasare și construcție a cuibului unei berze, îl invitase cu un reproș blând în priviri să ia loc. Decanul era flancat de secretarul organizației de bază și de încă un ins, pe care nu-l cunoștea. Dacă decanul părea ușor stânjenit, secretarul de partid avea pe figură exact expresia încruntat acuzatoare pe care-o juca inimitabil marele actor Gheorghe Cozorici în filmele cu comuniști, când interpreta rolul eternului secretar de partid, oripilat că un utilaj adus cu mari sacrificii din import se defecta din senin în uzina X, exact în ziua când fiica lui, strălucită studentă la seral, trebuia să se mărite cu junele inginer stagiar, șef de promoție care refuzase un post călduț la catedră pentru a cunoaște pe viu viața aspră dar plină de satisfacții din producția nemijlocită care numai în primul trimestru al anului în curs datorită eforturilor conjugate

ale harnicului colectiv de oameni ai muncii a depășit planul la toți indicatorii de bază, astfel încât… Delirez, și-a spus atunci, străduindu-se să se dezmeticească. „Willy dragă, ce-ai făcut?" auzise el ca prin vis întrebarea aproape șoptită a decanului. „Ce-am făcut?" repetase și el, involuntar, tot în șoaptă. „Păi de-aia te-a trimis la facultate tatăl dumitale, onorabilul tovarăș Schuster, pe care eu îl cunosc din tinerețe?" Probabil că tonul paternalist al decanului displăcuse secretarului de partid, fiindcă acesta intervenise tăios: „De când organizezi dumneata în cămin partide de pocher? Știi cum se pedepsește organizarea de jocuri de noroc neautorizate?" Nu e joc de noroc, e joc științific, îi fulgerase prin minte, dar se scuturase și răspunsese stins: „Nu, tovarășe secretar". „În cel mai bun caz – tunase acesta – cu EX-MA-TRI-CU-LA-REA!"

Se lăsase o tăcere grea. El stătea regulamentar, cu capul în piept, ca un luptător Vietcong prins de americani. Însă simțea privirea insului necunoscut ațintită necontenit asupra sa. „În plus – continuase mai domolit secretarul de partid, de parcă și-ar fi savurat izbucnirea de dinainte – nu ești nici un element model, pe care să ne putem bizui. Ai note slabe". Ce-i drept, asta cam așa era. Într-un an și jumătate, fusese un student nici prea-prea, nici foarte-foarte, undeva între cinci și șapte. Deși (îmboldit și de taică-său, bătrânul și sobrul pădurar Schuster, care spera în taină să-l lase urmaș pe locurile unde-și petrecuse aproape întreaga viață, asemeni acelor roșcovani și burtoși meșteri nemți ce-și trec cu încăpățânare fiii prin stadiile dure de ucenic, calfa ș.a.m.d., ca la momentul potrivit să-i poată lăsa stăpâni peste întreaga avere de mezeluri, textile, tâmplărie ori dracu mai știe ce) el, Willy, visase cu pasiune încă din adolescență la cariera de „inginer de pădure", când, în sfârșit, după un prim eșec previzibil, devenise la a doua încercare student, facultatea îl dezamăgi. Iubirea lui pură pentru sălbăticiuni, poieni, păduri nu-și afla aici nici o rezonanță, nici un corespondent. Prea se încălecau toate, prea se teoretiza totul și niciodată tablele negre din sălile de curs pe care profesorii desenau diverse scheme ori desfăceau hașurând-o anatomia pârșului de pădure nu-i puteau oferi cunoașterea secretă de care totdeauna se simțea

invadat privind soarele coborând magnific în amurg peste Pădurea Sasului. Trecea peste examene mai mult din inerție. Abia aștepta să se întoarcă acasă. Și – se gândise atunci, în biroul decanului – uite că acum, mai devreme decât se așteptase, i se oferea ocazia. Dar l-ar fi distrus pe taică-său.

„Însă ceea ce e mai grav – urmase secretarul de partid, începând să se plimbe în spatele decanului și-al insului impenetrabil – este că dumneata, care vrei să emigrezi, îți închipui că statul român te poate ține pe cheltuiala lui până când, la terminarea studiilor, hop! în avionul de RFG și dus ai fost!" „Dar eu nu vreau să emigrez!", aproape că strigase el. Mahmureala îi dispăruse complet, în locul ei instaurându-se, temeinic, o spaimă rece. „Zău? – făcuse ironic secretarul. Noi avem informațiile noastre. Te-ai lăudat în public că-n patru ani vei fi pădurar în codrii Bavariei". „Nu e adevărat! – strigase el de-a binelea. N-am spus niciodată asta! Nu vreau să plec de-aici!" „De ce?" – făcuse aproape curtenitor secretarul. „Pentru că… șovăise el, uitându-se după ajutor spre decan, dar acesta se făcuse parcă și mai mic-pentru că… îmi iubesc țara. Iubesc România!" „Serios? – întrebase secretarul. Atunci de ce lipsești de la orele de învățământ politic?" „Am lipsit o singură dată – mințise el disperat – când mi-a murit bunica!" Secretarul se încruntase o clipă, aproape meditativ. Probabil că nu verificase prezența și motivările absențelor la orele de învățământ politic, unde, de fapt, nici nu prea se puneau absențe. Orele astea erau o corvoadă pentru toți. „Mda… făcuse secretarul. Și ce-ai învățat tu, Schuster, la informările politice?" „Că statul nostru, partidul, duc o politică înțeleaptă, de îmbunătățire permanentă a condițiilor de trai – începuse el, din senin, să turuie – că, strâns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, români, maghiari, germani și de alte naționalități nu precupețesc nici un efort pentru propășirea continuă a patriei noastre socialiste, pentru înaintarea ei neabătută pe drumul construcției socialiste multilateral dezvoltate, pentru pace în lume și neamestec în treburile interne", după care rămase cu gura căscată, ca în pragul unei expieri. Nu mai puțin căscată era gura decanului care în plus holbase spre el niște ochi cât

cepele. Ceilalți doi, secretarul de partid și insul misterios, schimbaseră o privire lungă. Primul care vorbise fusese secretarul: „Păi bine, mă Willy (îmi știe și numele mic! – gândise emoționat), dacă ești atât de bine pregătit ideologic, de ce mă-ta joci pocher?” El plecase din nou capul, rușinat nu de pocher, ci de ce-i ieșise din gură mai înainte. „Uite ce-i, mă Willy – continuase secretarul, oprindu-se din plimbare și așezându-se înapoi în fotoliu. Văd că mintea-ți merge, da’ mai mult la prostii. Ca să încheiem: tu știi ce eveniment important va avea loc poimâine?” „Nu, nu știu”. „Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român pe probleme ideologice – spusese rar, ca pentru un ascultător handicapat, secretarul. Și cum ar trebui noi să întâmpinăm evenimentul ăsta?” „Prin muncă”, răspunsese el automat. „Prin muncă, prin muncă, că doar nu prin pocher – zisese ușor nemulțumit secretarul – dar nu numai prin muncă, ci și printr-o A-DE-ZI-U-NE, pricepi?” Nu pricepea nimic. „Așa că mâine, la prima oră, nu aici, ci în biroul meu, la partid, fiindcă văd că ești bine pregătit ideologic, să-nu aduci o telegramă de adeziune la lucrările Plenarei din partea anului tău de studiu, scrisă și semnată de tine: Willy Schuster, anul cutare, facultatea de etc. Ai înțeles?” Nu, nu înțelegea. „Asta ca să analizăm din nou cazul tău – și-l privise semnificativ pe deasupra ochelarilor. Hai Schuster, la treabă!”, mai adăugase secretarul și se ridicase. Se ridicase și el, buimăcit, și merse de-a-ndărătelea până la ușă. Execuția prizonierului Vietcong fusese amânată.

Bicicleta derapă ușor, semn că drumul intrase pe pietrișul mărunt ce însoțea ambele maluri ale unui pârâu ciudat numit Olboc. Ciudat pentru că deși n-avea mai mult de trei metri lățime și unu adâncime, era, cum zisese tot bietu’ Borna, „ghiftuit de pești”. De fapt, de un singur fel de pește: cam urâții, dar foarte gustoșii porcușori. Cum de numai ei se aclimatizaseră și se-nmulțiseră într-un asemenea hal în pârâu, nimeni nu putea spune. Cert era că numai cu o mână de râme roșii, dacă aveai nu răbdare, ci dacă nu te plictiseai și nu te durea brațul făcând o mișcare de bielă-manivelă o dată la treizeci de secunde, puteai prinde într-o după-amiază o sută-două de peștișori, nu mai mari, dar nici mai mici de-o palmă. El îi zicea „pârâul începătorilor”, fiindcă

toți copiii din orășel și din împrejurimi aici învățau să pescuiască. Dar nu numai copiii, ci și oamenii mari veneau la Olboc în căutarea unei distracții necostisitoare, cum era și ăsta de-acum, de care se apropia și pe care-l vedea din spate, șezând printre sălcii, cu un bambus în mână și cu o pălărie… Păi ăsta-i Borna! – constată el uimit, recunoscând imediat pălăriuța „de camuflaj" a profesorului, pe margini cu două buzunărașe cu fermoar pentru ace de pescuit, de care Borna era foarte mândru. Când dracu' ajunsese aici?! Probabil se sculase cu noaptea-n cap, iar el, ocupat cum era să-i tragă un ultim clei așa, de dimineață, pe inima goală, cum se zicea, lui Sári-néni, nu-l auzise făcându-și cafeaua (Borna era mare cafegiu), nici când își luase undițele din debara și ieșise.

„Salut, Iuliu" – zise el și se opri, fără să descalece, proptind un picior pe pământ. „A, tu erai? Servus!" – se întoarse Borna și el văzu cu ușurare că profesorul nu arăta supărat, ci dimpotrivă, părea chiar vesel. „Cum merge?" „Ei, cum să meargă… Parcă tu nu știi cum merge aici! Uite!" – și se aplecă și scoase din apă un juvelnic mare, deja umplut pe sfert. „Da, mișto, zise el, apoi, după o scurtă pauză, dregându-și glasul: Iuliu, sper că nu ești supărat pe minte pentru chestia de alaltăieri seară". „Hai, mă Willy, vezi-ți de treabă – făcu Borna cu aceeași mină veselă. De ce să fiu supărat? Se mai întâmplă, așa-i la pocher. Da' recunoști c-a fost frumos?" „Păi cum? A fost extraordinar. Păcat că lui Nelu și lui Cărmășan nu le-a intrat nimic". „Da, păcat". „Ei, te las. O iau spre casă. Cred că tata m-a dat dispărut, n-am mai ajuns la mine de trei zile. Cum se zice la voi, la pescari, în loc de baftă?" „Căcat pe băț", zâmbi Borna. „Atunci, căcat pe băț", zise el și dădu s-o ia din loc, când Borna se-ntoarse: „Auzi, Willy, nu știam că există cerbi pe-aici". „Păi nici nu prea există". „Da' am văzut eu unu', a ieșit uite de-acolo – și Borna arătă spre o prelungire a pădurii până aproape de pârâu – cred că venea să se-adape, da' când m-a zărit, s-a-ntors și a dispărut". „Aaa, da – se dumiri el – aici vine și s-adapă bătrânu' Gică Șchiopu. Mă mir că s-a speriat, că e aproape domesticit". „Gică Șchiopu – făcu Borna. De ce Șchiopu?" „Așa l-am poreclit eu. Nu știu dac-ai observat, dar are un defect la piciorul stâng din față, nu

cine știe ce, și șchiopătează ușor. Îl știu toți ăștia de la fermă, inginerii, tractoriștii, toată lumea. E singurul care mai stă prin pădurile astea”. „Ciudat, zise Borna. Nu mi s-a părut că ar șchiopăta. Ba chiar când m-a văzut, a luat-o la goană”. „Ei, la goană!… – râse el. Gică fuge, dacă fuge, ca un moș: șontâc-șontâc. N-ai văzut tu bine”. „Mă rog, probabil, zise Borna și mai scoase un porcușor. Da’ dacă Gică ăsta al tău e așa de bătrân și nici nu mai poate fugi ca lumea, de ce nu-l împușcați?” „De ce să-l împușcăm? Nici de trofeu nu-i bun. Are coarnele cam alandala”. „Cum alandala?” „Adică nu întrunește criteriile pentru un trofeu de calitate. Nu e competitiv în comparație cu alți cerbi. Da’ e mai greu să-ți explic, sunt chestii de specialitate. Hai c-am întins-o. Iuliu, oricând vrei – revanșa”. „Ok. Poate săptămâna viitoare, când iau avansul”.

Începu să pedaleze. Bine că profesorașul nu era supărat. Data viitoare, așa, ca să-și potolească o mică remușcare, îl va lăsa să câștige. Nu mult. După care, la următoarea partidă, îl va rade iar. Și, scuturându-se de amintirea acrișoară a remușcării, gândi: mai dă-l în mă-sa de păgubos, cu aerele lui tâmpite de scriitor neînțeles.

Ocoli paralelipipedul imens de gunoi de vacă de la ferma zootehnică a I.A.S.-ului „Unirea”, adus și depozitat aici pentru ca mirosul de bălegar ce-l urmă acum pe câțiva zeci de metri, ca un câine vagabond plin de o vagă speranță, să nu afecteze nasul ștabilor din orășel care luau masa la cantina-model a fermei. Pe el mirosul ăsta nu-l deranja prea mult. Era un miros „foarte rustic”, cum ar fi zis prostul de Borna. Ehei, își aminti deodată și zâmbi, alta trebuie să fi fost duhoarea pe care-o fi simțit-o sărmana directoare a Școlii nr. 1 căzând a doua oară în buda cu podele de scânduri. Clar, i-o făcuse cineva, ca-n filmele polițiste când criminalul slăbește câteva scânduri din pod și victima se prăbușește jos în magazie, direct în lamele unui plug. Dar cine? Că dușmani avea cu duiumul. El, spre deosebire de alții, se înțelegea bine cu directoarea. Îi fusese elev și când a revenit în orășel ca proaspăt inginer silvic, ea l-a recunoscut pe stradă și l-a felicitat, iar mai târziu, când a auzit – de, ce nu se află într-un orășel! – că se pricepe la „știi tu ce, dragă Willy”, l-a întrebat dacă n-ar putea să facă „chestiile alea” și pentru școala unde-a învățat, că

„oricât ne chinuim și eu și tovarășa Szekely, nu ne ies de loc și toate ne sunt trimise înapoi să le modificăm, și le modificăm și iară le trimitem și iară ne sunt respinse, că nu mai știm ce să facem”. El îl blestemase încă o dată în gând pe turnătorul ordinar de la Silvicultură care-l adusese în situația asta, înghițise în sec, dar, „în amintirea anilor de școală”, se conformase și de-atunci făcea „texte” și pentru așezământul unde fusese elev.

Și cât îl căutase pe dobitoc, probabil coleg de an sau facultate sau numai simplu chibiț-informator al acelei partide fatale de pocher! Ieșise atunci împleticit din biroul decanului și primul lucru pe care-l făcuse fu să intre în cea mai apropiată crâșmă și să radă scurt, una după alta, aproape fără ca mărul lui Adam să i se miște, două votci mari, apoi încă una „gânditoare”, adică una care în intervalul sorbirii ei mai lente să-ți dea posibilitatea să meditezi la ce ți s-a-ntâmplat. Și nu mică-i fu atunci în crâșmă nu mirarea, ci uluirea dublată de o rușine pe trunchiul viguros al căreia începuse deja să crească – dar mult mai târziu și-a dat seama de asta – un soi de bucurie parșivă, uluirea că, în biroul decanului, se descurcase atât de bine. Și se gândise: oare din ce străfunduri întunecate și ipocrite ale memoriei, din ce coșmaruri idioate și nedigerate îi veniseră în gură, ca o vomă bruscă, acea bolboroseală STAS din care în bufetul plin de fum și de miros de alcool prost nu mai ținea minte o iotă și pe care n-ar fi fost în stare s-o repete nici cu un pistol la tâmplă? Cu un fior de greață ce părea să i se-nfiripe chiar în stomac, ca un efect al amestecului de suc gastric și votcă, realizase că toate acele vorbe de care el încercase să se ferească și în școala generală, ca pionier, și în liceu și în facultate, ca utecist, toate acele formule de la economia politică, de la orele de socialism științific, toate acele lozinci atârnate pretutindeni, în clase, la porțile și pe pereții întreprinderilor, tipărite pe prima pagină a tuturor ziarelor, toate acelea pe care crezuse că le poate ignora, cum ignori câteva hârtii aruncate cu o zi înainte la gunoi, de fapt îl ținuseră ele sub ochi și-n cele din urmă îi intraseră în sânge, în creier.

Se ridicase atunci de la masă și ieșise din bufet deja amețit, cu o cumplită durere de cap. Plenara Comitetului Central al PCR pe probleme ideologice. Ce mă-sa o mai

fi și asta, se gândise. Și cui să se adreseze, cine să-l ajute? Brusc, în minte i se ivise figura blajină, roză, a colegului Vasile Apăvăloaiei din Botoșani, secretarul Asociației Studenților Comuniști pe an. Era un moldovean tăcut, politicos, învăța bine – de-aia îl și aleseseră șef, nu făcea rău nimănui, n-avea nici măcar prietenă. Se uitase la ceas și știuse imediat unde o să-l găsească: la cantină. Asta, de fapt, era singurul lui cusur: ca și cum ar fi făcut un salt de două generații, foametea care bântuise Moldova bunicilor lui la sfârșitul anilor ’40 se reîncarnase în forță și irevocabil, ca un memento amenințător, în trupul gros al lui Vasile, făcându-l să fie printre primii la anemicul mic dejun la care majoritatea studenților nici nu catadicsea să se scoale, turnând în el tone de ceai și pâine cu marmeladă, cerșind la prânz – iar bucătăresele, cunoscându-l, îi dădeau – nenumărate suplimente de ciorbă, privindu-ți nostalgic prăjitura unsuroasă pe care nu apucaseși s-o mănânci și pe care în cele din urmă i-o ofereai, plângându-se stins de putințătatea cinei. Toată ziua ronțăia ceva, eugenii, napolitane, covrigi. Altfel, era pâinea lui Dumnezeu. Pe care, dacă ar fi avut acces la ea, ar fi înfulecat-o imediat.

Nu se înșelase: Vasile Apăvăloaiei, singur la masă, ștergea cu mișcări domoale dar precise ultimele urme din sosul chifteluțelor marinate. „Salut, Vasile! Pot să stau?” „Sigur, Willy, te rog”, zisese Vasile, fără să-și ridice ochii din farfurie. „Mie nu-mi plac eclerurile, zisese el, punându-și tava pe masă. Vrei să-l iei tu?” „Dă-l încoace”, răspunsese Vasile și îl și mută pe tava lui. „Auzi, mă Vasile, ce-i cu plenara asta de poimâine?” „Ce plenară?” făcuse Vasile. „Pe probleme ideologice. Plenara Comitetului Central”. „Niciodată nu ne dau ardei copți. Numai gogonelili astea împuțite”, zisese mohorât Vasile. El așteptase un moment, apoi repetase: „Vasile, plenara Comitetului Central pe probleme ideologice. Ce-i cu ea?” „E o plenară ca toate plenarele”. „Bine, bine, dar unde pot să găsesc eu niște date despre ea?” „În toate ziarele, oftase Vasile privind farfuria rămasă lună. Da’ la ce-ți trebuie?” El se uitase prudent în jur, apoi spusese mai încet: „M-a pus tovarășul Trifu de la partid să compun o telegramă de adeziune, din partea anului nostru, la lucrările plenarei, și nu știu cum s-o fac”. Pentru prima oară, Vasile Apăvăloaiei ridicase

ochii din farfurie: „Pe tine? De ce?” „M-au prins jucând pocher în cămin”. „Și ce dacă te-au prins?” El ridicase din umeri. „Nu de asta, mă Willy, spusese Vasile, porționând cu furculița în trei segmente egale eclerul. Sau nu numai de asta. Tu ești neamț, nu? Păi de-asta. Le trebuie la compoziția pe naționalități. Adică, uite, nu numai românii, nu numai Apăvăloaiei își exprimă adeziunea, ci și studenții de origine germană, ca tovarășul student Schuster. Asta dă bine aici la Brașov”. „Tu făceai adeziunile din partea anului nostru?” întrebase el. „Nu eu”. „Da’ cine?” Vasile îi făcu un semn s-aștepte până termină de mestecat și înghițit, apoi răspunsese: „Județul Sălaj” „Cine?!” „Județul Sălaj. Uite, Willy, fiindcă mi-ai dat eclerul, te-nvăț o șmecherie, ca să nu te chinui degeaba: îți dau cheia de la sediul nostru, te duci și iei «Scânteia» de azi sau de ieri, nu contează. Acolo ai o grămadă de adeziuni, din toate părțile. Cauți adeziunea, telegrama județului Sălaj, a prim-secretarului de-acolo sau cine dracu’ o semnează, și înlocuiești «noi, oamenii muncii din județul Sălaj, conștienți că bla-bla-bla» cu «noi, studenții din anul III al Facultății de Silvicultură din Brașov, conștienți că bla-bla-bla», apoi mai schimbi pe ici, pe colo și gata adeziunea”. „Da’ de ce județul Sălaj?” „Păi ce-nseamnă Să-laj? – silabisise Vasile. Sărăcie și jale. E singurul județ care n-are ceva concret de raportat. Galațul, Hunedoara, Clujul, Timișul, Brăila, Doljul au mari platforme industriale, au agricultură puternică, au ce raporta, au cu ce *să adere*, pricepi? Pe când Sălajul, săracu, n-are decât palincă. De-aia raportează numai generalități. Exact ce ne trebuie nouă. Ai o țigară?” El se grăbise să-i întindă pachetul, din care Vasile, cu degetele lui grăsuțe, extrase două. „Ale dracului, s-au lipit – zâmbise. Uite cheia. Diseară mi-o aduci tot aici. Și vino și tu cu un fursec, ceva, nu fi măgar”. „Bineînțeles”, răspunsese el.

Nu-ntârziase un minut. Știa unde e sediul Asociației Studenților Comuniști, pe undeva la demisolul facultății. În semiîntunericul holului străbătut de mari țevi vopsite în roșu, nimerise cu greu închizătoarea de yală, iar când deschisese ușa îl izbise un miros greu, dulceag, de hârtie și mucegai. Aprinsese lumina și rămăsese speriat în prag: pe ambele laturi ale camerei înguste și lunguiețe,

lăsând doar în mijloc un culoar cât să se strecoare o singură persoană spre biroul scorojit din capăt, se înălțau până sub tavan stive și stive de ziare, a căror vârstă se vădea după felul cum galbenul cenușiu și prăfos de la bază se schimba într-o culoare lăptos-indecisă pe măsură ce stiva se ridica spre propriu-i vârf. Din loc în loc câte-un exemplar evadase cu cotorul din vraf, așa încât el, mergând încet pe culoar, putuse să constate că era vorba de „Scânteia", „România liberă", „Munca de partid", „Era socialistă", „Viața studențească", gazeta locală „Steagul roșu" și alte și alte publicații ce-și dormeau aici somnul de veci, îngropând între paginile lor, ca între giulgiurile unor sicrie, nume, idei, imagini, cuvinte, propoziții și fraze din care, precum dintr-o sală de autopsie, ieșea acel miros dulceag. Se simțise dezorientat: unde era în acel cimitir exhibat, cu gropile deschise, județul Sălaj? Înaintase până la birou și văzuse pe tăblia de sticlă câteva ziare din ziua aceea, pe care Vasile n-apucase să le stivuiască. (Va afla mai târziu că blajinul Vasile nu era chiar așa mototol cum părea: săptămânal, lua trei–patru pachete mai vechi, mai gălbioare, de ziare și reviste la care studenții erau abonați din oficiu și pe care oricum nu le citea nimeni și le ducea la un centru de valorificare a hârtiei de unde, cu banii câștigați, trecea la cofetăria de vizavi și-și umplea geanta cu cremșnituri: așa înțelegea el să participe la celebra acțiune națională, de care partidul făcea mare caz, „Cei trei R: Recuperare, Revalorificare, Refolosire". Și era ciudat și oarecum surprinzător cum toate cuvântările sterpe, adormitoare, fără sare și piper ale șefului statului se transformau sub acțiunea secretă, ușor „dizidentă" a acestui moldovean molcom, în crema de vanilie dulce, aromată și tremurândă a cremșniturilor ce-i înfiorau în fiecare săptămână cerul gurii).

Luase „Scânteia" și deschisese înfrigurat pagina cu mesajele din țară întru întâmpinarea Plenarei. Ciuciu! Județul Sălaj lipsea! Probabil că sălăjenii, săracii, n-aveau de raportat nimic. Citise apoi telegramele din alte județe, însă observase că și astea raportau fie generalități, fie lucruri mărunte, unele de tot hazul: „*Puternic mobilizați de hotărârile istorice ale Conferinței Naționale a partidului și în întâmpinarea Plenarei pe probleme ideologice a Comitetului Central*

al P.C.R., oamenii muncii de pe platforma Combinatului de îngrășăminte Slobozia raportează că printr-o exploatare judicioasă a tuturor instalațiilor, prin întărirea ordinii și disciplinei în întreaga activitate desfășurată, s-a reușit îndeplinirea integrală a sarcinilor pe primul trimestru la uree". Nu prea știa ce e ureea, un îngrășământ, parcă, dar rezonanța cuvântului îi strecurase în minte, brusc și periculos, imaginea a sute de muncitori aliniați pe un singur rând, ca la orele de educație fizică, fiecare cu o găleată în față și fiecare străduindu-se să urineze cât mai mult posibil. Nici cu „Însuflețitorul raport muncitoresc" al lucrătorilor de la întreprinderea de materiale izolatoare din Vaslui n-avea ce face, nici cu „Noua capacitate de producție" de la întreprinderea „Vulturul" Comarnic, nici cu proaspăt inaugurata linie de mașini de rectificat de la Fabrica „Napomar" din Cluj. Și totuși, în toată disperarea că nu-și va putea scrie propria adeziune, începu să-și dea seama treptat că nu raportarea, generală sau concretă, a realizărilor precumpănea în aceste mesaje, ci persoana căreia îi erau adresate, adică Tovarășului, care se confunda cu însăși Plenara. „Erou între eroii neamului", „gânditor vizionar de largă cuprindere", „profund cunoscător al realităților românești", „ctitor de istorie națională", „cel mai stimat și iubit fiu al poporului", „neîntrecut promotor al păcii", „exemplu luminos pentru tânăra generație" și alte zeci de expresii concentrate, într-un imens, extraordinar efort descriptiv, în jurul unei singure persoane. Niciodată nu se gândise până atunci că o ființă, o singură ființă omenească poate strânge atâtea elogii, ca și cum toată lumea (sau cel puțin toți cei care semnau articolele în numele lor sau al colectivelor lor) ar fi trăit sub imperiul unei hipnoze în masă, al unei vrăji. Se simțise mic. Se simțise amețit. I se făcuse chiar frică. Era ca și cum el, care trăia într-o lume pe care-o credea normală, cu partide de pocher, cu gagici, cu fițuici pentru examene, cu escapade pe munte sau în vastele păduri din jurul satului natal, ar fi fost fără veste azvârlit într-o alta, într-o lume unde toți țineau ochii în sus, spre Tovarăș, și nu puteau bolborosi decât laude.

ZDRANG! Roata din față a „Ukrainei", izbind bolovanul, se curbă în lateral, nimeri în făgașul unei roți de tractor și el nu mai avu timp să frâneze sau să ridice

de pe pedale un picior de sprijin: se dădu dea berbeleacul în șanțul din dreapta, peste bicicletă, nu înainte de a simți în coaste împunsătura dureroasă a unuia din coarnele ghidonului. „…mă-tii de bou!” zise cu glas tare, încă neîndrăznind să se ridice, și nici nu știu dacă se înjura pe sine sau pe Tovarășu’. Tașca de pădurar și pălăriuța îi zburaseră cât colo. Se sculă în capul oaselor și privi în jur: nimeni. Bine măcar că nu-l văzuse cineva: ditamai omu’ dându-se cu bicicleta peste cap ca un bețiv ordinar. Ceva îi rămăsese însă în colțul retinei și se întoarse și privi din nou peste râuleț, spre liziera pădurii, și într-adevăr i se păru că surprinde după primul șir de copaci și tufișuri o mișcare, o deplasare fără sunet, o lunecare maronie. Se ridică în picioare și până ajunse la geantă durerea din coaste îi smulse un geamăt. Numai să nu se fi spart, gândi. Binoclul era însă intact: marfa nemțească. Îl duse la ochi și reglă depărtarea. Răsuflă ușurat: nu era nimeni, era cerbul, Gică Șchiopu, pe care-l văzuse și Borna mai înainte. Venea probabil să se-adape. Vru să pună binoclul înapoi în geantă, când Gică Șchiopu ieși din pădure și înaintă câțiva metri spre râuleț. *Dar nu șchioapătă,* făcu un gând în el. Duse din nou binoclul la ochi. *Nu e Gică Șchiopu.* Reglă cât putu de bine imaginea și, instinctiv, se lăsă pe vine. *Nu e Gică Șchiopu’, nu.* Observă imediat coronamentul cerbului care, adulmecând, ridicase și el ușor capul, de parcă sta să-i pozeze. *Doamne Dumnezeule,* gândi. *Nu e Gică Șchiopu. Ce namilă, Doamne Dumnezeule, ce namilă.*

*

* *

Grigore Samsaru intră în ziua aceea în școală cu pas săltat, vioi, aplecând ușor capul în semn de răspuns la salutul pionerului de serviciu de la poartă. „Bună dimineața, domnule profesor!”, zise acesta, iar el îl corectă în trecere, afabil: „*Tovarășe* profesor, Teodorescule!” (Era o dispoziție recentă, „de sus”, să nu se mai adreseze elevii profesorilor cu „domnule”, o rămășiță de formulă burgheză, ci, mai democratic, mai sănătos, cu „tovarășe”). De pe peretele din față, încadrat

de steaguri, chipul mare, calm-surâzător al Tovarășului, păru să-l aprobe tacit. Urcă la etaj scările rezervate numai cadrelor didactice și fu cât pe ce să se izbească în ușa cancelariei cu directoarea Oproiu, care tocmai ieșea. Făcu sprinten un pas în spate rostind în același timp un cât putu de cordial „Săru-mâna, tovarășa directoare!" Tovarășa Oproiu, cu catalogul sub braț, mormăi ceva ininteligibil și se depărtă cu privirea în pământ. Biata femeie! Nu trecuseră decât câteva zile de când, a doua oară într-o singură lună, căzuse, se prăbușise literalmente în rahat, în WC-ul de scânduri din curtea școlii. Școala generală nr. 1 era o clădire veche, cu un etaj, fusese cândva depozit de mărfuri sau cam așa ceva, și prin anii '50 cineva compartimentase în grabă, prin pereți subțiri, întreaga hardughie, transformând-o în școală, uitând însă sau neputând integra în noile structuri grupurile sanitare, care se aflau în curte. Îngrijite, curate, vopsite mereu, dar din scânduri. Și cu vreo două săptămâni în urmă, chiar la începutul anului școlar, un strigăt disperat dinspre WC-ul profesorilor, care avea yală, alertase elevii de serviciu din curte. Alergând într-acolo și forțând în cele din urmă încuietoarea, ei descoperiră următorul tablou: pe locul unde orice cadru didactic în poziția obligatorie a gânditorului ar fi trebuit să-și țină tălpile, se căsca în scânduri o gaură, iar prin gaură elevii zăriră stupefiați în fosa de ciment cine știe de când negolită pe însăși tovarășa directoare zbătându-se să se ridice din ignobila materie din care nenorocitul de Borna își culegea, cu un soi de minciog puturos (chiar el îl surprinsese odată făcând treaba asta) viermușii ăia scârboși pentru nebunia lui cu pescuitul. Împleticindu-se de râs, elevii anunțară corpul didactic, iar lunganul de Cărmășan, profesorul de educație fizică, se aplecă deasupra hâdei găuri și, dovedindu-și astfel încă o dată loialitatea necondiționată față de direcțiune, o trase pe directoare afară, mai mult moartă decât vie. Noroc că tovarășa Oproiu locuia aproape, iar blocul ei avea centrală termică proprie și deci nu se punea problema atât de necesarei, într-o asemenea împrejurare, ape calde. Întâmplarea făcuse repede ocolul orășelului, căci tovarășa nu se bucura de o prea mare simpatie printre colegi, fiind și secretara adjunctă a organizației de bază. Iar când lucrurile părură a intra în normal, pardoseala

WC-ului, ba chiar și tronul fiind înlocuite cu scânduri groase, proaspete, de stejar, o nevoie obștească (deși, având în vedere că dânsa stătea aproape, vizavi de școală, nevoia era cam ciudată, asemenea celei a ucigașului întorcându-se la locul crimei), o readuse pe tovarășa directoare, după nici zece zile, în cabina de scânduri. Și – fatalitate sau sabotaj? – se petrecu, tras parcă la indigo, același dezastru: același strigăt disperat și uluit, aceeași gaură, același vajnic Cărmășan dovedindu-și loialitatea, aceeași putoare indescriptibilă traversând în goană curtea școlii și lăsând în urmă-i viermișorii scârboși ai lui Borna; poate doar elevii de serviciu care anunțară, și ei împleticiți de râs, corpul didactic, să fi fost alții. De data asta lucrurile luară întorsătura unei anchete în toată regula. Însuși maiorul Dobre, șeful Securității locale, se implică personal în eveniment, studiind cu ochiul său pătrunzător gaura cu pricina, scândura groasă ruptă din senin (sau, mai știi, slăbită de cineva, tăiată), punând întrebări pertinente elevilor, paznicului șchiop al școlii, femeii de servici, demontând și analizând yala, luând amprente. Nu se putu stabili nimic. Nefericita întâmplare avu însă și consecințe fericite: lucrările la noul corp de clădire al școlii, lipit de cea veche și-n care desigur fuseseră prevăzute și grupuri sanitare corespunzătoare, prinseră un nemaipomenit avânt. Se muncea cât era ziulica de lungă și zidurile se înălțau văzând cu ochii, astfel încât era de așteptat ca-n primăvară ori, cel târziu, în vara următoare, nimeni să nu mai poată păți rușinea tovarășei directoare.

Căci totuși, medită el în timp ce-și lua catalogul din fișet, fusese o rușine, orice s-ar zice. De două ori în căcat! Și-n același loc! De piatră să fi fost, bărbat călit în toate, tot trebuie că te simți așa, ca un… nimeni. Darămite femeie! Și încă membră de partid, adjuncta organizației de bază! Nu e de mirare că umbla, săraca, mai mult cu capul în pământ, ea, care înaintea căzăturilor te pironea cu privirea până-n fundul creierilor, de parcă ți-ar fi citit toate gândurile. Oare nu fusese prea cordial, prea *fals de cordial* când o salutase adineauri, încât să-i dea senzația că o compătimește? O mică neliniște i se strecură în suflet: dacă…? Și-o alungă însă cu hotărâre și vru să iasă din cancelarie, când, prin

înghesuiala din fața ușii și peste umărul masiv al tovarășei Oniciuc, profesoara de rusă și directoarea adjunctă, privirea îi căzu pe un anunț scris cu creta pe tablă: „Membrii de partid care doresc în vacanța de iarnă să meargă în Bulgaria, sunt așteptați pentru înscrieri la tovarășa Szekely. Preț informativ: 4000 lei/pers". Tresări. Ce-i asta? Rămase contrariat. De ce „membrii de partid"? Numai ei? Da, era clar, numai ei, altfel s-ar fi scris și „membrii de sindicat" sau pur și simplu „cadrele didactice doritoare". Dar de ce Bulgaria?! Hai, înțelegea să fi fost Iugoslavia, de-acolo unii o mai tuleau și grupul trebuia să fie de încredere, din membri de partid, dar Bulgaria?! Unde dracu' să fugi din Bulgaria, la cum păzeau ăia granițele?! Adică pe noi, ăștia care nu suntem membri de partid, gândi, nici în Bulgaria nu ne lasă?!

Pesemne că rămăsese cam mult cu ochii la anunț, fiindcă i se păru că nenorocitul de Borna, care stătea la geam și fuma, cu scrumiera pe pervaz (ăsta și arogantul de Nelu Cucerzan intrau ultimii la ore), îl privește cam ciudat. Toată buna dispoziție de dimineață i se dusese naibii. Bulgaria! Se întoarse și ieși.

În cabinetul de biologie, în fața elevilor care-l așteptau smirnă, n-avu chef de nimic. Le dădu lucrare de control. De la catedră, stând cu fruntea-n palmă și privind pe sub gene clasa, i se păru că iepurele *Oryctolagus* îi trage cu ochiul, cu stângul, cel valid. Parcă și barza *Ceconia* își mișca întrebătoare capul subțire, nătâng. Bulgaria. Iepurii poate că treceau iarna, peste Dunărea înghețată, la vecinii noștri din sud și nimeni nu le avea treaba. Cât despre berze ori gâște sălbatice, în general toate migratoarele, ele mergeau anual hăt-departe, mult peste Bulgaria, spre Egipt, spre nordul Africii, spre Tunis, Casablanca (ce film! Codruța plânsese ca o proastă), acolo unde mai mult ca sigur el nu va ajunge niciodată. Privi mai atent barza *Ceconia.* Te pomenești că, se trezi el gândind, te pomenești c-or avea și berzele astea o organizare a lor, cum zboară ele așa disciplinat, în formă de V, peste mări și țări, urmând toate vârful, capul, liderul stolului. V de la Victorie, V de la Viață. V de la Vocație. Și nu numai berzele, ci și cocorii, rândunelele, lișițele, prepelițele. Și ce organizare au albinele! Fiecare știe ce are de făcut, lucrătoarele, regina-mamă, până și trântorii, nimeni nu-și iese din șir,

din vocație. Încet, întâi nelămurit, apoi tot mai clar, în foșnetul ușor al creioanelor alergând pe hârtie și-n căldura razelor de soare ce băteau oblice și blânde, dinspre fereastră spre catedră, în spatele pleoapelor acum închise i se contură viziunea uimitoare – dar cât de limpede, de adevărată! – a întregii naturi ca o organizație, ca un partid puternic, unic. Nu ca un sindicat totul e haotic, amărât, nesemnificativ și unde nimeni nu-și știe cu exactitate locul, nu, ci ca un partid. Natura ca o imensă, ca o și mai imensă Uniune Sovietică, plină de organizații de bază hotărâte, ferme, decise să-și urmeze neabătute calea: organizația de bază a berzelor, organizația de bază a harnicilor popândăi, organizația de bază a fluturilor polenizatori, a șacalilor curățitori, a ciocănitorilor fruntașe pe ramură, a sticleților multicolori și brav cântători, a furnicilor stahanoviste, a gorilelor africane – avangarda regnului animal, a mușchilor, lichenilor, a florilor de colț – oho, sute, mii, milioane de organizații de bază formând dulcea dictatură a naturii în care ne naștem, în care trăim și la sânul nevăzut al căreia, cu cugetul împăcat, cu sentimentul datoriei împlinite, ne-ntoarcem cu toții la un moment dat.

Când se sună, era hotărât: în pauza mare o va aborda pe tovarășa Szekely, secretara organizației de bază din școală.

N-avu însă noroc: tovarășa Szekely era plecată la județ, la una din acele frecvente și, pentru el, misterioase consfătuiri pe probleme de… Pe ce fel de probleme, profesoara de serviciu, ridicând din umeri, nu-i putu spune. Pe probleme de partid, bine-nțeles, se gândi el acum, la câteva zile de la prima lui tentativă de a o aborda pe tovarășa Szekely și a-i spune păsul. Stătea singur, în capul oaselor, puțin după miezul nopții, cu lumina stinsă, pe canapeaua din sufragerie, fiindcă, vrând să mai aducă o dată în discuție „problema”, adică dorința lui de a intra în partid, Codruța îi făcuse semnul acela semnificativ cu degetul mijlociu ciocănindu-și tâmpla și-i zisese „Bine, atunci stai tu aici, țicnitule, tu și partidu’ tău!” și se autoexilase în camera fetiței, unde și dormea de-atunci. Nici încercările ulterioare de a o contacta pe tovarășa Szekely n-avură mai mult succes: când nu era plecată la consfătuiri, era mereu ocupată,

probabil cu îndeplinirea sarcinilor trasate la acele misterioase ședințe, care erau urmate, în școală, de alte întruniri la fel de misterioase, ale biroului organizației de bază. Încercase să-și imagineze ce-or fi discutând în spatele ușii capitonate a cabinetului PCR cele cinci membre ale biroului, dar nu-i trecuse nimic prin minte. Părea că partidul, asemeni unei tenebroase caste medievale, își păzea cu strășnicie secretele, nelăsând să transpară muritorilor de rând, adică și lui, profesorului simplu Samsaru, nimic din înfricoșătoarele sale planuri ori cel mult frânturi de expresii, mizilicuri de fraze pe care, oricât se străduia, nu reușea să le pună cap la cap.

Oftă, se ridică, merse în bucătărie, la frigider, și bău din sticla cu moare de varză. „Pepsi”-ul săracului, al nemembrului de partid, gândi, amintindu-și că într-o zi, trecând prin fața cabinetului PCR, zărise prin ușa lăsată întredeschisă dintr-o neglijență, patru-cinci sticle de „Pepsi” la un sfert de litru, în tovărășia unor pahare de plastic pline. Rămase cu ochii ațintiți la sticle, când ușa fu închisă brusc, din interior, iar el avusese senzația stânjenitoare că, fără să vrea, tocmai surprinsese un act erotic.

Reveni în pat și se întoarse spre stânga, poziția lui de debut în somn, dar știu că nu va putea să adoarmă. Oricum, mâine o va căuta din nou pe tovarășa Szekely, adică nu mâine, că mâine e miercuri și trebuia să meargă la cercul pedagogic… Ia te uită, își aduse el aminte, e marți noaptea. În mod normal, dacă Codruța nu l-ar fi lăsat să doarmă singur în sufragerie, ar fi trebuit amândoi să ia de-cu-seară câte două pastile vietnameze, să aștepte să adoarmă Estera și apoi să facă amor. Dar poate că e mai bine așa, să economisească Jingseng-urile și să acumuleze în mod natural energia pentru mai târziu, când se va sfârși stressul ăsta și va intra în partid. Fiindcă – pentru el era clar și nici n-avea cum să fie altfel – un membru de partid e mai puțin stresat decât un om obișnuit, are alt statut, altă importanță pe scara socială, e mai echilibrat, mai decis în tot ce face. Și probabil că din cauza asta, adică nu probabil, ci mai mult ca sigur, gândi el, și amorurile membrului de partid sunt mai lungi, el nu mai ejaculează atât de precoce și nu mai trebuie să ia pastile vietnameze. Da, uite, de fapt acum își dădea seama, și tovarășa Szekely și tovarășa

directoare Oproiu și tovarășa Oniciuc, de rusă, până și boul de Cărmășan, și el membru de partid, aveau mereu pe chipuri o seninătate, o mulțumire de sine, de parcă s-ar fi coțcăit toată noaptea. Pe când el, ce mulțumire de sine, ce seninătate să aibă când, după ce-și dădea drumul prea repede, Codruța îl privea într-un anume fel și apoi îi întorcea, acră, spatele costeliv? Să intru eu în partid, gândi, că după aia ejaculez cum vreau.

Auzi ușa de la camera fetiței deschizându-se, se uită peste umăr și o văzu pe Estera în pijămăluța ei cu animăiuțe imprimate venind cu pași mici spre el. „Ce-i, fetița tatii?" șopti. „Sforăie", răspunse Estera și se vârî sub plapumă. El auzi într-adevăr prin ușa întredeschisă trilul gros, atât de cunoscut, al Codruței. Se ridică, merse și închise cu băgare de seamă ușa. „Vrei să dormi la margine?" șopti când ajunse lângă pat. „Da", răspunse fetița. El trecu la perete, având grijă ca mai mult de jumătate de plapumă să-i rămână ei. Rămase întins pe spate privind cu coada ochiului cum plapuma albă se ridică și coboară aproape imperceptibil, în ritmul respirației ei. Ciudat era că Estera nu adoptase încă poziția ei „clasică" de somn, cu fundulețul în sus. „Tata", zise ea deodată, fără să se întoarcă spre el. „Da, Estera", șopti. „Ce-nseamnă partid?" „Poftim?" făcu el. „Ce e aia partid?" Tâmpita de Codruța. I-a spus. Tâmpita dracului. „Păi…, șopti el, ce să fie? E o… o… chestie pentru oamenii mari… o organizație… așa cum au și copiii la grădiniță, cum ai avut și tu. *Șoimii patriei,* nu? Tu n-ai fost șoim al patriei?" „Ba am fost", zise Estera. „Păi vezi? – răsuflă el ușurat. Partidul e un fel de *Șoimii patriei* pentru oamenii mari". Estera nu mai zise nimic câteva clipe, apoi întoarse capul spre el. „Păi da, tata, noi toți am fost șoimi ai patriei, da' mama zicea că nu toți oamenii mari sunt în partid". „Nu toți, da, nu sunt toți", zise el și gândi: nici eu nu sunt, fir-ar Codruța cu mama ei a dracului. „Da' e un lucra bun?" zise fetița. „Ce să fie?" făcu el. „Să stai în partid". „Nu *să stai, să fii* în partid", o corectă el. „Să fii în partid", repetă ea. „Da, e un lucru bun", zise el. „Da' mama mi-a zis că bunicu' Nicolae n-a fost în partid, a fost la nu-știu-ce canal. Bunicu' e un om rău?" „Nu, nu e un om rău, zise el grăbit, cum să fie un om rău? Da' atunci, pe vremea lui, când era el tânăr, nu toată lumea știa că partidul e

bun și bunicu' n-a vrut să fie în partid", ba chiar, gândi el, socru' Nicolae ăsta, ca țărănist ce era, ar fi dorit să le dea comuniștilor cu ceva-n cap, de-aia l-au și luat la Canal. Tâmpita de Codruța. I-o fi spus fetiței: taică-tău vrea să intre-n partidu' care l-a belit pe bunicu-tău. Tâmpita. «Nu toți pot să intre în partid de la început, continuă el cu glas scăzut. În partid sunt primiți mai întâi cei mai buni oameni. Cei mai curajoși, mai harnici. Numai ei pot să organizeze lucrurile în așa fel încât cei care intră în partid după aceea să găsească totul în ordine, cum trebuia și voi la grădiniță să lăsați seara, pentru a doua zi, jucăriile în ordine, pe răftulețe, nu? Uite, își aduse el aminte cu însuflețire, ai văzut sâmbăta trecută la Teleenciclopedia animalele acelea drăguțe, vioaie, din deșertul african, care se ridicau mereu pe lăbuțele din spate ca să… „Suricatele", mormăi Estera cu ochii închiși. „Suricatele, bravo! Ei, ai văzut ce frumos se organizează ele, ce viață frumoasă duc? Una stă de pază pe un dâmb, veghează să nu vină dușmanii, alta sapă vizuina unde să se poată ascunde la nevoie, alta aleargă după gândăcei și scorpioni ca să hrănească puii, iar masculii…", dar se opri la timp, fiindcă era cât pe ce să zică „se bat toată ziua pentru femele"». Tuși de două ori și se uită spre Estera: n-ar fi fost nici un risc, căci fetița adormise în sfârșit, în poziția ei favorită, cu fundulețul în sus, ca-n Marin Preda.

*

* *

Dragă Iuliu,

Probabil nu vei citi niciodată rândurile astea. Eu unul, în locul tău, n-aș face-o. Dacă totuși ți le trimit cu un licăr de speranță, este că mă bizui pe bunătatea ta și pe faptul că, în fond, ai fost și pentru mine ai rămas singurul prieten adevărat. Știi bine, Iuliu: nici în facultate, nici după, cu excepția ta, eu n-am avut prieteni. Și nici în copilărie, nici în liceu. Doar amici. Iar lor nu le-aș lăsa niciodată caietul acesta în care am încercat să transcriu, așa cum am putut, bună-rea, cea mai importantă experiență a vieții mele de până acum.

Nici cu mine nu vreau să-l iau. Ce să caut cu el în Germania, Franța, în vreo țară scandinavă, în Canada sau America? Ar fi ca și cum ai căra după tine din România în Occident o diplomă de lăcătuș-mecanic când de fapt acolo tu năzuiești să te însori cu o milionară. Nu vreau să te flatez după câte s-au întâmplat, dar crede-mă, numai și numai tu, sunt absolut convins, poți înțelege ce-am vrut să fac.

Cu siguranță îți vei da seama, dacă vei citi mai departe de această foaie-preambul, că „materia" propriu-zisă a caietului e anterioară clipei de-acum, 19 iunie 1990, când îți scriu. N-aș fi făcut-o și nici nu ți-aș fi trimis caietul dacă eu și alți nehotărâți nostalgici după Vest n-am fi avut bafta chioară cu minerii. Părea că ne îndreptăm rapid spre democrație, eram admirați („singura țară din Est unde s-a vărsat sânge pentru libertate", nu?), încurajați, ajutați, Europa era cu ochii lăcrămoși pe noi, era, vorba Ticălosului, „cu noi, printre noi, pentru noi", așa că nu mai trebuia să fugim spre ea, venea ea aici. Deși știi cât am sperat înainte să pot trece dincolo de Cortină, acum parcă șovăiam. Și deodată, pac! la țanc! – vin minerii și prăpădesc centrul Bucureștiului. O adevărată pleașcă! Păi dacă nici acuma nu o-ntind, când tot Occidentul e cu mâna la gură de oroare, iar eu am pașaportul în buzunar, atunci când? N-am avut șansa să fiu bătut de mineri, fiind undeva prin Berceni cu o damă din apartamentul și din patul căreia n-am ieșit trei zile, tocmai zilele de 13, 14, 15 iunie, dar mi-am scos cu ajutorul tipei, care e asistentă la un spital, certificat medical, poate-mi folosește dincolo la ceva. Știu că-ți par cinic: așa și sunt. Sunt cinic, Iuliu, dar te implor, citește-mă! Așa mai salvez ceva din mine.

Poimâine plec. (Nici nu știi ce-nghesuială e zilele astea la Agenția CFR, la „Internațional". Slavă minerilor!). Mi-a dat Hilde tante o adresă a unor rude străvechi și cam vagi de-ale ei din Frankfurt și-un fel de recomandare, dar nu cred că voi face prea mulți purici pe-acolo. Probabil e genul de familie respectabilă și cumsecade la care trebuie să fii cel târziu la 7 seara acasă și în care se face dragoste numai în noaptea de sâmbătă spre duminică, fiindcă în rest trebuie să continue să îndeplinească Planul Marshall. Or, eu vreau

să fiu liber, liber ca pasărea cerului, să hoinăresc, să fiu un clochard *(sau cel puțin să joc acest rol o vreme), să nu mă fută nimeni la cap. O, ce n-aș da să fii și tu cu mine! Noi doi, ca-n „Sperietoarea" lui Schatzberg.*

Ce bou am fost, mă Iuliu!

Și totul a început în ziua când – mai ții minte? – directoarea Oproiu a căzut a doua oară în budă. Era ziua mea de naștere. Împlineam 30 de ani și n-aveam chef să văd pe nimeni. Te-am sunat să-mi ții tu orele. Atunci, întâmplător, uitându-mă pe geam, am văzut-o. De fapt, mai mult am zărit-o. Te-am și întrebat la telefon – dar tu erai prea excitat – dacă nu cumva… Doamne, mă Iuliu, când dracu' vom scăpa de povestea asta fantomatică?! Îți jur că nimic din revelația pe care am trăit-o în dimineața aceea n-are nici o legătură cu ea. Revelația mea a fost pură, a țâșnit din mine ca un izvor curat de munte și dacă s-a-ntâmplat ceea ce s-a întâmplat, asta se datorează numai și numai firii mele păcătoase care nu se mulțumește doar să contemple izvorul, ci îi și tulbură cu un băț meschin curgerea limpede, exact ca-n versurile acelea superbe din zona ta, pe care mi le recitai până la saturație: „Săracă inima me/ Unde vede-o fântâne/ O tulbură și-apoi be/ Și zice c-așe-i tihne". Toată condiția intelectualului, adăugai tu.

Mă rog, cu toate versurile astea care mi se potrivesc pe alocuri, eu nu mă socot un intelectual pur-sânge. Cu excepția anului I de facultate, când am fost prins și eu de orgoliul de a mă afișa cu un teanc respectabil de cărți în față, pe pupitrele lustruite de coatele atâtor alți învățăcei în sala mare de lectură a Bibliotecii Universitare clujene, am avut alte preocupări decât ale tale sau ale unui intelectual sadea. Le cunoști. Nu degeaba, în fond, am fost poreclit „Nelu Sanepidu" și așa mi-a rămas numele. Lucrul ăsta m-a enervat la început, te-am suspectat pe tine că ești autorul poreclei, deși ar fi trebuit să-mi dau seama că la sensibilitatea, la gingășia ta față de ideea de prietenie, chiar dacă ți-ar fi trecut prin cap sintagma asta nenorocită, n-ai fi rostit-o niciodată cu glas tare în fața cuiva. „Nelu Sanepidu"! Eu am nume de familie destul de onorabil, Cucerzan, dar nu-l mai pronunță și (sau) citesc decât milițienii când mă legitimează ori funcționarele din diverse

instituții, pe unde am eu treabă. Ce să fi făcut? Până la urmă, cu inima îndoită, mi-am asumat porecla, care m-a urmat ca un blestem și-n orășelul nostru. Dar să știi: faptul că atunci, în studenție, într-un fel de frenezie erotică post-adolescentină, făceam dragoste pe rupte cu oricine, de la femeia de serviciu de pe palierul doi – tanti Lenuș, o mai ții minte? Semăna puțin cu Sári-néni, pe care, spre scârba ta din camera de alături și spre marea mea plăcere, am ras-o pe vremea când aiuritul de Willy era fixat în nebunia lui cu cerbul-record – și până la trupeșa asistentă de dialectologie în total contrast fizic cu austera și tâmpita materie pe care ne-o seminariza, faptul că, fără scrupule, „curățăm" sau „controlam" bună parte din suflarea feminină a facultății, precum organizația sanitară pomenită (de fapt, niciodată n-am știu exact cu ce se ocupă Sanepidu ăsta), faptul ăsta nu mă mai caracterizează: din ziua „marii" mele revelații, am avut și am, așa cum vei vedea dacă o să ai bunăvoința să mă citești mai departe, cu totul alte gânduri, o cu totul altă perspectivă.

Și, din nou, ce să fi făcut? Eu n-am nici talentul tău literar, nici pofta ta teribilă de a citi și răsciti la nesfârșit, nici vocație pedagogică, nici măcar doi părinți minunați ca ai tăi. Eu n-am decât o inteligență medie, un ștremeleac onorabil și pe Hilde tante, cea cu sufletul mare cât fundul ei. Cu un asemenea bagaj, aș fi vrut să te văd pe tine ce drum ai fi apucat, ce vocație ți-ai fi împlinit sau nu. Pentru că de vocație e vorba în cele ce urmează.

Nu mai lungesc acest „cuvânt înainte"; vreau doar să-ți mai spun că – te vei convinge imediat de asta – din când în când ți-am imitat stilul. Sau l-am parafrazat. La asta, un pic, mă pricep. Atâta proză mi-ai băgat în cap în serile și nopțile când – recunoaște! – eram singurul tău ascultător, încât nici n-aveam cum scrie altfel decât tine și maeștrii tăi. (Mai ții minte cum îmi explicai glisările temporale în „Zgomotul și furia" lui Faulkner, stilul indirect liber în „Jocul cu mărgele de sticlă" și greșeala – ziceai tu – lui Thomas Mann din „Iosif și frații săi", când, captivat de propriu-i stil, îl face pe încă adolescentul Iosif să vorbească ironic-ceremonios, ca naratorul însuși?). Măcar – zic eu cu un nod în gât la

gândul că nici nu vei deschide caietul – pentru atâta lucru ar merita să mă răsfoiești. Te rog.

Cum aș putea, prietene, frate drag, semna altfel decât: al tău, ingrat, Nelu Sanepidu?

P.S. De îndată ce-o să am o adresă cât de cât stabilă, o să-ți scriu. Chiar înjurându-mă, răspunde-mi!

*

* *

„**O** ce?" făcu bătrânul Klaus Schuster, stând la masă, cu pipa stinsă în colțul gurii. „O namilă, tată. Pe cuvântul meu că n-am mai văzut așa ceva. Cel puțin nu prin părțile noastre" Bătrânul Klaus Schuster își scutură pipa, ciocănind-o ușor de scrumiera mare, metalică, pe care – zicea el – o primise cadou de la Ion Gheorghe Maurer, fost prim ministru al României și mare vânător, apoi îl privi peste ochelari: „Nu ți-e foame?" „Nu", minți el și imediat gândi: nu mă crede; crede că mi s-a năzărit. Nici n-apucase să se așeze la masă, își lăsase geanta în cuierul din hol și năvălise încă gâfâind de surescitare în bucătărie, să-i spună bătrânului vestea cea mare. „Tată, m-am uitat bine, cu binoclul. A stat lângă Olboc vreo trei sau patru minute, s-a adăpat. Nu cred că m-a simțit. S-ar putea să fie record. Ar trebui să vii să-l vezi și după aia să anunțăm la Sibiu sau la Brașov". „Mă Willy, nu era căprior?" făcu bătrânul și el simți a mia suta oară ironia groasă din glasul tatălui, intonația funest-jucăușă care-i însoțise neiertătoare toate greșelile copilăriei și ale adolescenței, intonație pe care o ura și de care nu se putuse apăra decât strecurându-se, refugiindu-se stingher în celălalt glas, în cealaltă intonație, cea caldă, șoptitoare, protectoare, a mamei. Dar Mutter se dusese. „Tată!… făcu el cu reproș. Crezi c-am băut ceva?" „Nu m-ar mira, făcu bătrânul Schuster. De trei zile n-ai mai dat pe-acasă și să nu-mi spui tu mie că Sári asta te-a ținut numai cu apă minerală". El simți că nu trebuie să se enerveze și se așeză la masă. „Și chiar dacă aș fi băut – zise – crezi că nu pot să fac diferența între un căprior și un cerb?" Bătrânul nu răspunse. Își umplu

tacticos pipa, apoi aprinse tutunul. Cu brichetă tot de la Maurer, gândi el. „În afară de Gică Șchiopu și de cerbu' pe care l-a-mpușcat Maurer acu' doișpe ani lângă Sărături, eu nu știu să mai fi existat vreunu' în ocolu' nostru. Căpriori, țapi, da. Da' nu cerbi. Și cunosc locurile cam la fel de bine ca tine", făcu bătrânul. „Da' l-am văzut cum te văd pe dumneata", zise el și-și dădu seama că vocea i se subțiase periculos – amintirea dorințelor de copil, vremea rugător plângăcioasă când îl implora pe bătrân să-l ia și pe el la vânătoare. „Avea pe puțin 230 de puncte", adăugă dregându-și glasul. „Pe puțin? – făcu bătrânul. Și cum ți-ai dat seama în trei–patru minute?" „După ramuri, după coroană…" „În trei-patru minute. Mda. Te pomenești c-ai apucat să-i scazi și defectele". El nu mai zise nimic, scotoci în vestă și-și aprinse o țigară. „Peste 230 de puncte nu prea mai sunt cerbi. Oricum, sunt puțini – suflă fumul bătrânul Schuster. Nu numai aici la noi, sunt puțini în toată țara. Ceaușescu are, în douăzeci de ani, vreo trei–patru. La ăla din Pădurea Seaca, din Mureș, am fost și eu, în '71. Da' tot bulgaru' e mai tare". „Ce bulgar?" „Un bulgar, nu știu cum îl cheamă. Peste 270 de puncte. Record mondial. L-a-mpușcat lângă Silistra, anu' trecut. Poate că tot de la noi s-a dus, peste Dunăre, de foame". „Tată, dar l-am văzut bine! O fi coborât din munți, din Făgăraș, sau dinspre Covasna, din rezervație". „Mă Willy, cerbu' nu e navetist sau merceolog, să meargă unde-l mână statu'. El are toată viața locurile lui. Și-apoi pe unde să treacă s-ajungă aici? Prin poligonu' de la Cincu? Era demult în cazan la soldați sau în frigidere la vreun Gostat". „Ei, cum să n-aibă pe unde să treacă!.. S-o fi rătăcit", zise, dar în sinea lui îi dădea dreptate bătrânului: pădurile din apropierea orășelului și-a satului lor nu erau de cine știe ce mărime, un asemenea cerb nu putea trece multă vreme neobservat dacă aici ar fi trăit, cum nu trecuse neobservat nici aproape domesticitul Gică Șchiopu. Iar ca să vină dinspre munți, din sud, sau din est, din codrii Harghitei și Covasnei, ar fi trebuit să traverseze spațiul imens, golaș, al poligonului militar de la Cincu, dealurile la fel de golașe dinspre nord și numai o minune l-ar fi putut scăpa din cătarea puștilor vânătorilor din zonă, cărora, la adăpostul zgomotului frecvent și obișnuit, zi și noapte, al salvelor de tun și al

împușcăturilor de Kalașnikov din poligon, puțin le-ar fi păsat că n-au autorizație pentru cerb; lor le-ar fi păsat că două-trei luni ori poate chiar mai mult ar fi avut acasă carne. Dar minunea exista, el o văzuse.

„Și Sári asta a ta, ce mai face? Mai trăiește?”

Asta era, deci. Îl durea-n cur pe bătrân de cerb, el voia să știe ce mai face Sári-néni. Fiindcă bătrânul, după moartea lui Mutter, trăise o vreme cu Sári-néni. Poate și înainte de moartea lui Mutter. Cel puțin așa auzise el că vorbea lumea. Și-ntr-o noapte, după un pocher și-o beție în camera lui Borna, care stătea în gazdă la unguroaică, o „preluase” el pe țiitoarea tatălui, aproape fără să-și dea seama: cum Sári-néni intra din când în când din domnitorul ei în camera unde jucau, să le aducă prăjituri și votcă, lui i se năzărise (probabil, adică nu probabil, ci sigur: din cauza capotului binișor desfăcut la piept) s-o invite la dans. După un moment bine mimat de cochetărie și surpriză („Vai, domnu’ Willy, da’ n-aveți dumneavoastră atâtea fete?!”), Sári-néni i se lăsase, grea, în brațe, iar el nici nu băgase bine de seamă când trecuseră, nedezlipiți, în dormitorul ei, lăsându-i pe Borna, Cărmășan și pe Nelu Sanepidu să joace chicotind complice pocher în trei. Se trezise dimineața cu un cap cât o baniță și cu un maldăr de carne sforăitoare lângă el, dar, ciudat, nu i se făcuse nici greață și nici rușine, deși Sári-néni trebuie să fi fost (trebuie că era) cam de aceeași vârstă cu Mutter, dacă Mutter ar mai fi trăit. Ba mai curând îl încercase nu un sentiment de răzbunare în numele lui Mutter pe tatăl său care nu știuse sau nu vrusese să-și poarte-n vrednicie și-n resemnare văduvia și nici unul de revanșă pentru umilințele pe care le-ndurase, copil și adolescent, când bătrânul, privindu-l de undeva de sus, îl micșora, îl îngropa în ironii și-n vorbe în doi peri, ci unul de mirare amuzată, ce s-ar fi putut traduce prin gândul năstrușnic: „Ce chestie! Uite că mă culc și eu cu cine se culcă tata!” Și la nici o oră după ce se ridicase de pe maldărul de carne (ce-i drept, o carne încă tare; iar ca femeie, ca femeie la pat, Sári-néni era ireproșabilă. „Tot tacâmul”, vorba lui Nelu Sanepidu despre cele rele de muscă), mersese acasă și fără măcar să-și scoată pălăria, se oprise în fața bătrânului care ședea ca de-obicei la masă în bucătărie și zisese: „Tată, m-am culcat azi-noapte cu Sári-néni”. Nu s-ar fi zis că s-

ar fi putut citi ceva pe fața lui Klaus Schuster: doar îl privise nemișcat câteva secunde, apoi se ridicase, își luase pipa, trusa cu scule pescărești, undița rezemată de perete și ieșise, aruncându-i peste umăr: „Ești un prost”. Dar de-atunci bătrânul nu mai trecuse pe la unguroaică, de parcă, obligat de regulile unei alergări *au ralenti,* trebuise să-i înmâneze tocmai lui, fiului, bățul unei ștafete într-o cursă pentru el deja pierdută; un băț cu care, desigur, dacă nu ar fi fost vorba de propriul său băiat sau poate dacă n-ar fi existat amintirea lui Mutter, bucuros i-ar fi ars una în moalele capului. El se simțise apoi, intrând în sufragerie să se schimbe, triumfător, deși avea senzația inconfortabilă că din fotografia sepia de lângă fereastră, Mutter mireasă lângă junele și țeapănul mire cu mustăți à la Franz Josef îl privește tristă.

„Mă, tu n-auzi? Mai trăiește Sári?”

Nu răspunse la întrebarea bătrânului. Merse la bucătărie și din picioare, lângă aragaz, înghiți aproape fără să mestece câteva linguri de varză cu carne: măcar atâta moștenise și moșul de la Mutter, priceperea de a găti. Apoi luă de pe o policioară solidul, masivul aparat foto „Praktica”, verifică numărul de poziții rămase și din ușa sufrageriei zise: „Da’ dacă-l fotografiez, mă crezi?” „Numai să poți”, făcu bătrânul, pufăind. El se întoarse, ieși din casă, încălecă pe „Ukraina”, dar n-o luă în jos, spre Valea Olbocului, ci pe uliță-n sus, printre vii. Voia să-nconjoare Pădurea Sasului ce urca în pantă lentă spre poligonul militar de la Cincu și-apoi să coboare prin ea, pe-un drumeag forestier abandonat, spre râuleț. Dacă cerbul venise să se-adape în Olboc, atunci trebuia să fie în pădure, fiindcă nu putea să riște să iasă ziua-n amiaza mare la loc deschis în poligonul golaș.

Merse așa vreo trei sferturi de ceas, când pe bicicletă, când pe lângă ea. „Apărați pădurea – bun al întregului popor!”, îi apăru în cale un panou povârnit pe-o parte, cu literele ce mai mult se deslușeau decât se vedeau. Însă judecând după ce era în jur (cutii de conserve desfăcute, sticle goale, pungi de plastic, ziare putrezite) numai de apărat pădurea nu le arsese celor care veniseră acolo la iarbă verde. Și de ce le-ar fi păsat? – îi trecu prin mine. Era cu adevărat pădurea a lor, a „poporului”? Sanchi! Pădurea era a Ocolului Silvic, adică a câtorva ștabi de acolo, care aveau oricând

voie să vină să vâneze, să taie lemne, să facă chefuri și în general să facă tot ce le trecea, cu minime aprobări sau chiar fără, prin cap; iar aprobările le dădeau cei de la Comitetul Județean de Partid, însuși primul secretar, subordonat Comitetului Central, adică direct, ce mai tura-vura, Tovarășului. Pădurea aparținea deci Tovarășului, fiindcă el nu mai avea de la cine să ia aprobări, el le dădea, *și* le dădea singur. Iar aprobările astea funcționau și de jos în sus și de sus în jos, ca circuitul apei în natură: de jos se cereau aprobări mereu mai sus, de sus se dădeau tot mai jos. Cam tot așa funcționa și circuitul adeziunilor și directivelor, cu deosebirea că dacă directivele veneau de sus, adeziunile, ca reflex invers al lor, porneau de jos. Și dacă sta să se gândească bine, cam la fel fusese și cu acea primă a lui telegramă de adeziune, copiată aproape cuvânt cu cuvânt în biroul duhnitor al Asociației Studenților Comuniști de la demisolul facultății, dintr-o „Viață studențească" proaspătă. Mai ținea și-acum minte începutul, ca pe primul sărut din clasa a VI-a, în dosul cantinei școlii, cu o fetiță săsoaică dolofană și plină de pistrui. „Cu neasemuită emoție, dând glas celor mai alese sentimente de prețuire și gratitudine pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, noi, studenții din anul al II-lea al Facultății de silvicultură din Brașov, întâmpinăm…" Și mai ținea minte și privirea ciudată, lungă, peste ochelari, pe care i-o aruncase tovarășul Trifu în cabinetul său, după ce citise rândurile caligrafic scrise de el pe o coală A4. „Știi că nu ești prost, mă Willy? – spusese într-un târziu tovarășul Trifu. Ai făcut-o singur?" „Păi cu cine?", mințise el sincer, adică cine să mă ajute la o asemenea porcărie? „Bine, las-o aici. O trimit la județ, să vedem dac-o aprobă, dacă merge".

Și mersese, ba mai mult, mersese prea bine (pentru el, de fapt, prea rău), fiindcă a treia zi, spre uluirea lui, telegrama apăru chiar în „Scânteia", semnată de „Wilhelm Schuster, student în anul al II-lea la Facultatea de Silvicultură din Brașov". Nu știu cum să reacționeze: în toată jena cumplită că păta în felul ăsta numele familiei se amesteca mic, mic, dar totuși se amesteca, și sentimentul de mândrie că dintre toți studenții din țară care mai mult ca sigur fuseseră obligați și ei să trimită telegrame, tocmai el, tocmai textul său fusese ales,

întrunind în ochii celor responsabili calitățile necesare publicării în organul central de presă al partidului. „Și tu mănânci căcat, mă Willy?" – îl întrebase tristă o boboacă din anul I, căreia el începuse să-i facă avansuri, chestie la care, ridicând din umeri, n-avusese ce să răspundă decât: „M-au prins la pocher". Însă alții îl bătuseră pe umăr, îl felicitaseră: „Bravo, Willy, ești de-ai noștri!" Iar bonomul de Vasile, departe de a fi supărat că nu i se făcuse lui onoarea de a compune adeziunea, îi trăsese cu ochiul și-i șoptise: „Bătrâne, dai și tu un *joffre,* n'est ce pas?". Lume și lume.

Însă el se simțise prins. Nu trecuse o săptămână și tovarășul Trifu îl chemase din nou la cabinet: urma o Consfătuire pe probleme agricole, prilej cu care îl anunțase în treacăt că verișoara lui din Mediaș, Heidi Schuster, fiica fratelui mai mare al tatălui său, ceruse plecarea în RFG. Coborâse din nou la demisol și rezolvă, din ziarul „România liberă", și Consfătuirea asta.

Și cobora mereu la demisol, în ritmul acțiunilor Tovarășului, în care parcă dăduse strechea, era mereu pe drumuri, abia ținea pasul cu el. Pleca Tovarășul în Guineea-Bissau? Hop și el, Willy, cu telegrama! Făcea Tovarășul o vizită de lucru în județul Timiș? Studentul Schuster era la post. Organiza Tovarășul marșuri pentru pacea planetei? Mărșăluind invizibil, cu frazele lui în mână, Willy ecologistul, Willy pacifistul era și el în coloană. Iar de la o vreme mergea tot mai rar la demisol: învățase pe dinafară structuri de început și calupuri frazeologice de final, așa că ziarele îl ajutau tot mai puțin, poate și pentru că își dăduse în sfârșit seama că toate luările de cuvânt ale invitaților la consfătuiri, congrese, plenare, toate telegramele, adeziunile, omagiile, toate articolele de ziar, dar absolut toate exprimând același lucru, se bazau in corpore pe o artă, în fond, a sinonimiei. Drept pentru care își cumpărase rapid „Dicționarul de sinonime" al lui Gh. Bulgăr, ce devenise de-atunci cartea lui de căpătâi, Biblia lui veselă. Lua de pildă un cuvânt des folosit în toate ocaziile: *recunoștință* (la care automat se adăugau adjectivele *vie, profundă, nețărmurită* etc.). Deschidea dicționarul și echivala imediat cu *gratitudine* (bine-nțeles, *vie, profundă, nețărmurită). Respect* atrăgea fără milă după sine

considerație, stimă, prețuire, cinstire, iar *cinste-cinstire* nu se lăsa cu nimic mai prejos, prinzând ferm cu arcanul în închisoarea sa semantică *elogiu, laudă, mărire, omagiu, slăvire*; ce-i drept, ca dovadă că limba română era dată dracului, *cinste* mai avea și niște sensuri secundare, dar nu mai puțin puternice: *cadou, dar, bacşiş, plocon, atenție, peşcheş*. Auzise chiar că la nivelele de sus, la București, la Comitetul Central al partidului, la Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, ba chiar și în structurile superioare ale Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România existau echipe întregi specializate de făcători de „cuvinte”; probabil și ele lucrau tot cu dicționarul de sinonime. Și într-o noapte la Comitetul Orășenesc de partid, când și el și tovarășa Weisman se poticniseră într-o adeziune pentru vizita Tovarășului în Maroc, bătrâna domnișoară își proptise bărbia-n palmă, se uitase la el prin fumul gros de țigară din încăpere și zisese: „Mă Willy, ce dracu’ suntem noi?” „Ce să fim? – răspunsese el. *Sinonimologi*!” „Ce?!” – făcuse tovarășa Weisman. „Sinonimologi, adică specialiști în sinonime, nu v-ați dat seama?” Bătrâna domnișoară se pornise într-un râs gros, amestecat cu tuse, din care nu-și reveni decât pentru a scuipa într-o batistă și a-i spune, blajină: „Mare figură ești și tu, mă Willy! De ce nu pleci în Germania? Ai face bani frumoși la Europa liberă”.

Coborî de pe bicicletă și ultimii pași spre culmea dealului și spre fagul trăznit și descărnat din vârf îi făcu cu băgare de seamă, ca și cum dincolo, în vale, mai jos de pădure, l-ar fi așteptat trupe inamice. Era cel mai bun loc de observație din toată zona: în fața lui, la jumătate de kilometru, șerpuia, însoțită de sălcii, albia abia bănuită a pârâului Olboc, în dreapta se ghicea într-un pâlc de brazi silueta albă a cabanei „La Sărături” unde veneau la sfârșit de săptămână să chefuiască notabilitățile orășelului ori cele județene, în stânga, departe, unde se termina pădurea, începea poligonul de la Cincu, cu foișoarele lui de pază și gardul de sârmă ghimpată. Dacă cerbul ar ieși din pădure să se adape, aici ar face-o: locul era la egală distanță de orice zgomot omenesc.

Lăsă bicicleta în iarbă, se așeză rezemându-se cu spatele de fag și scoase din geantă, punându-le la

îndemână, binoclul și aparatul „Praktica”. Era o zi senină, călduță, de început de octombrie. Aburii dimineții abia se risipiseră și, străbătută doar de zvonul îndepărtat, intermitent al tractoarelor I.A.S.-ului care începuseră undeva peste dealuri arăturile de toamnă, liniștea din jur părea și mai adâncă. Se uită la ceas: aproape amiază. Ratase dimineața. Atunci ies din pădure, la lizieră, țapi și ciutele să pască, atunci, dintr-un loc ca ăsta, se poate trage, cu o carabină cu lunetă, la sigur. Puțin probabil, o șansă la mie, să mai apară ceva din pădure la amiază. Mai ales un cerb singuratic. Da, ratase dimineața din cauza bătrânului. Simți că i se face ciudă: de ce nu-l crezuse c-a văzut cerbul? Ce, el era un copil să confunde un țap cu un cerb? Altădată bătrânul s-ar fi entuziasmat și el, ar fi scotocit împreună pădurea și împrejurimile, ar fi fost mândru că tocmai fiul său descoperise dihania, ar fi anunțat la județ când ar fi găsit-o și-ar fi delimitat imediat zona, ar fi fost ca-n vremurile bune când, în sfârșit, îl luase și pe el, încă un puști, la vânătoare. Ar fi fost bine. Și, aproape concomitent cu ciuda, simți cum își face loc în el un soi de înduioșare. Sigur, asta era! Sári-néni! Din cauza unguroaicei era așa cătrănit bătrânul și nu mai voia s-audă de nimic, nici măcar de un cerb-record! Ce-ar fi să se ducă înapoi acasă și să-i zică „Tată, dă-o dracului de bozgoroaică, nu mă mai duc la ea, hai să căutăm cerbul!”? Cum ar fi reacționat bătrânul? Nu reuși să-și imagineze. În schimb, ca o compensație, îi veni în minte, clară, fosforescentă, imaginea lui Sári-néni goală, pe spate, în patul larg, chezaro-crăiesc, cu spătarul metalic cu volute și arabescuri de care mâinile zdravene ale femeii se încleștau când el o muncea deasupra.

Simți nevoia să-și schimbe poziția. Se uită prin binoclu spre pădure. Nimic. Dar mai ales sânii. Și sfârcurile. Da, sfârcurile. Era de-ajuns să le-atingă ușor cu buricele degetelor ori cu vârful limbii, că sfârcurile lui Sári-néni luau automat poziția de drepți. Și cu câteva nopți înainte, văzând cât de rapid și impunător se aliniază sânii, sfârcurile în fața lui, îi trecuse prin mine – își aminti acum, zâmbind – formula pe care el și tovarășa Weisman o auziseră de-atâtea ori privind la televizor sosirile pe aeroportul Otopeni ale Tovarășului: „Tovarășe președinte! Garda de onoare constituită în

cinstea dumneavoastră vă prezintă onorul! Sunt comandantul gărzii, locotenent-colonel Onișor!" Garda de onoare a sânilor și sfârcurilor lui Sári-néni, în poziție de drepți, îi prezenta lui onorul. Și-n noaptea aceea, învălmășit de alcool și poftă, plonjase în picaj pe aeroportul denivelat, de țară, al trupului unguroaicei, fiind, pe rând, avion de vânătoare mitraliind cu limba prin hățișurile subsuorilor ei, navă de transport „Antonov" când o răsturnase deasupra-i, mic și tremurător avion sanitar în furtuna dezlănțuită de spasmele ei și, la urmă, cărucior de bagaje abandonat undeva lângă un hangar uriaș, cu porțile larg deschise spre un hău întunecat.

Simți din nou nevoia să-și schimbe poziția. Privirea îi lunecă spre dreapta și *deodată îl văzu.* Era acolo, între liziera pădurii și linia ondulată a sălciilor, întreg, masiv, drept, din profil, cu capul ridicat. Bâjbâi după binoclu – când dracu' ieșise?! – și mâinile îi tremurară până reglă șarful. Da, el era. Cerbul. CERBUL. Lăsă binoclul cu grijă, luă aparatul foto, transfocă cât putu și declanșă de patru ori. Apoi, ca și cum l-ar fi auzit – dar n-avea cum, la ce distanță era – cerbul întoarse capul în direcția lui, scutură din el, se-ntoarse – el mai apucă să declanșeze o dată – și din două salturi dispăru în pădure.

El rămase nemișcat. Simțea cum sudoarea îi cobora pe lângă ureche, pe gât. Stătu așa cam cinci minute. Nu se mai întâmplă nimic. Atunci se ridică, puse rapid binoclul și „Praktica" în geantă, sui pe bicicletă și-ntr-o oră, pedalând de zor, intră în orășel și dând la o parte un grup de nuntași în frunte cu mirele și mireasa ce așteptau în fața intrării, năvăli în atelierul de prestări foto „Biruința".

*

* *

Ziua lui de naștere se nimerise în anul acela într-o joi, așa că având vinerea cerc pedagogic, fără ore la clasă, iar sâmbăta liberă (o sâmbătă liberă obținută după mari bătălii cu directoarea Oproiu, prin comasarea tuturor orelor în celelalte zile, de luni până joi), nu ajunse la școală decât luni. Dar în tot intervalul ăsta nu

stătu degeaba: privind din când în când săgeata înfiptă temeinic în cerculețul de pe hartă deasupra căruia scria „Făurei”, încercă să-și adune gândurile, să-și facă un plan de bătaie: Da, ideea, revelația trăită cu atâta intensitate era trăznet, dar cum s-o pună efectiv în practică? Îi trebuia timp, mult timp: întâi să caute, apoi să găsească, apoi să cucerească. Avea week-end-urile libere, e drept, și vacanțele, dar în rest? Să-și ia numai o jumătate de normă didactică la școală? N-ar fi rezistat financiar. Iar pentru ce avea el în gând să facă, îi trebuiau mult mai mulți bani decât până atunci. Mai scotea ceva și din scris recenzii, un venit neînsemnat și neregulat, bani pentru coșniță, și avea la CEC douăzeci de mii de lei, banii rămași după moartea părinților, bani bine chivernisiți de Hilde-tante până devenise major, dar de ăia nu voia să se atingă, erau pentru cazuri de forță majoră. Dacă tot trebuia să-nceapă *Acțiunea*, trebuia s-o facă pe-aproape, prin împrejurimi, măcar drumul să nu-l coste mult. După Făurei, c-așa se nimerise (și el avea încredere în semnele tainice ale întâmplării, ale destinului), ar putea da o raită pe la Sighișoara, la Mediaș sau chiar la Sibiu, nu la dracu’n praznic. Da, așa va face: își va stabili pentru început un perimetru mai restrâns, apoi, după posibilități și ocazii, se va extinde, ca o întreprindere capitalistă profitabilă, ca o firmă în plin avânt. „Eros & comp”, îi trecu prin minte și zâmbi.

Și chiar în joia aceea, după ce mai privi o dată săgeata înfiptă-n Făurei și însuflețit parcă de-o vagă speranță ale cărei sens și conținut nu le putea însă desluși, coborî spre orășel să-și ia de mâncare. Ciudat, îi dispăruse pofta de șampanie. Era o zi caldă de început de toamnă și pe lângă el, urcând agale spre platoul de sus al Steinburgului, ieșeau la iarbă verde, cu rucsacuri în spate și alpenstockuri în mână, perechi, familii de sași, câte mai rămăseseră. Îi salută și fu recunoscut și salutat la rându-i: mulți aveau copii la clasele unde preda.

„O, domnu’ Nelu! – făcu Sári-néni când îl văzu intrând. N-ați mai fost de mult pe la mine, nici aici, nici la domnu’ Iuliu. Cu ce vă servesc?” „Cu o sută, ba nu, cu două sute de grame de parizer, un kilogram de roșii și o pâine”. „Numai atât?” – zise ea și se apucă să cântărească roșiile. Vorbea cu un puternic accent

unguresc care, cel puțin în ochii lui, o făcea foarte simpatică. Halatul alb, foarte curat, avea doi nasturi desfăcuți la piept și el nu se putu stăpâni să nu arunce o privire deschizăturii umbroase dintre sânii grei, bogați, care aproape pleoștiseră abia ghicitul sutien. „Da' n-ați fost azi la școală?" – zise ea. „Nu m-am simțit prea bine. L-am rugat pe Iuliu să-mi țină orele". „Daaa, domnu' Iuliu s-a sculat, a băut laptele și-a plecat. A scris, săracu', toată noaptea". „Când vine, spuneți-i c-o să-i dau mai încolo un telefon". „Sigur că da, sigur că da – zise Sári-néni, înmânându-i punga cu mâncare. Și mai treceți și dumneavoastră pe la noi, că stăm acolo seara cu domnu' Iuliu ca niște cuci". Stai pe dracu' cuc, gândi el. Păi nu vine seară de seară Willy, cu cucu' lui? „O să trec, sigur", zise el și ieși. Aruncă o privire în direcția școlii, să vadă dacă nu-l observă cineva, și-o luă repede pe scări în sus.

Borna nu-i răspunse la telefon nici după-amiaza, nici a doua zi. Nu insistă: prietenul lui avea uneori momente când nu voia să vorbească la telefon sau să vadă pe nimeni. Se retrăgea în carapacea lui unde naiba știe ce făcea. El zicea că scrie, dar în afară de cinci-șase schițe nu publicase nimic. Tot ce trebuia să faci ca să-l liniștești ca pe-un copil neascultător era să-i dai un caiet și un pix și-ar fi stat cuminte, scriind la prostiile lui, fără să bage de seamă ce se-ntâmplă în jur, și cocoțat pe-o creangă.

Îl văzu abia luni dimineața, la școală, la prima oră. „Unde-ai dispărut, bătrâne? Te-am sunat în draci!" „Știi că nu răspund când scriu" – zise Borna zâmbind. „Și ce-ai scris?" „Ceva… deosebit". „Da? Bravo! Îmi arăți și mie?" „Nu, nu! – se mohorî Borna. Nu e gata". „Bine, cum vrei – zise el. Mi-ai ținut joi orele?" „Le-am dat drumul la fotbal". „A observat cineva? Directoarea?" „Nimeni. Iar scorpia, după ce-a căzut în budă, s-a dus acasă și n-a mai venit toată ziua". „Perfect, bătrâne! Te invit după-amiază, că tot trebuia să fac cinste…", dar deodată se opri și privind peste umărul lui Borna, făcu ochii mari. Acesta se-ntoarse nedumerit: pe ușa cancelariei intrase nou-venita doctoriță a școlii. „Ține-mă să nu cad", șopti el. „Ce-i, mă, ce ai?" – zise Borna. „Asta e, Iuliu! Ea e! Știu, o simt! Ea e!" „Cine, mă?" „Tipa de care ți-am vorbit joi dimineața – șopti el

precipitat – când m-ai sunat tu să-mi spui că scorpia a căzut a doua oară în budă și eu te-am întrebat dacă nu știi în blocurile de pe Steinburg pe una înaltă, cu părul arămiu și profil grecesc". „Nu mai țin minte, dar dacă zici tu… Bine, și ce-i cu asta?" „Păi ea e, mă! Uite-o acolo!" „E noua doctoriță a școlii – zise Borna. A venit joi. O cheamă… ăăă… un nume ciudat… Piazărea sau… ceva în genul ăsta… n-am fost foarte atent. A terminat medicina la București și-a fost repartizată aici". „Minune! Minune dumnezeiască! – făcu el. Tocmai la noi, în școala asta?!" „Da' ce ți se pare așa straniu?" „Păi tu nu vezi cum arată?!" Borna mai privi o dată într-acolo: ea stătea în picioare, cam stingheră, la capătul lungii mese în formă de T din cancelarie. „Mda, arată bine", constată neutru Borna. „Bine?! Arată extraordinar!" „Exagerezi, Nelu, ca totdeauna când e vorba de…" și Borna își înghiți vorbele fiindcă în cancelarie intrase tovarășa directoare Oproiu. „N-ați auzit soneria?" – întrebă ea rece.

În pauza următoare, el făcu ce făcu și se așeză lângă ea. „Nouă?" – zise el, silindu-se să aibă un ton cât mai degajat, camaraderesc. „Da", răspunse ea. „Când ați venit?" „Joi". El întinse mâna: „Nelu Cucerzan, de română și franceză". Ea îi răspunse: „Vianda". Ce Piazărea i-a trecut prin cap zăpăcitului de Iuliu?! – gândi el. Avea degetele reci, circulație periferică slabă. Ea își retrase mâna. „E un nume foarte frumos și… neobișnuit". Ea nu zise nimic. „Și cum vi se pare școala?" „Nu-mi dau încă seama prea bine. E… curată, copiii sunt drăguți…" „Directoarea e o scorpie – se aplecă el conspirativ. Să vă feriți de ea. Nu suportă tineretul". Ea nu zise nimic. Privirea îi rămăsese fixată pe un borcan cu formol în care plutea imponderabil, strâns covrig, un nefericit pui de șarpe. Se uită și el: borcanul îl lăsase pe masă boul de biologie Samsaru: ăsta aducea din cabinetul lui tot soiul de scârboșenii în formol și le lăsa dinadins în pauze în cancelarie ca să le arate lor, vezi Doamne, cât de științific preda el, cu material didactic. „După cum vedeți, suntem foarte bine utilați", zise el, arătând spre borcan. Ea schiță un surâs. „Unde stați?", schimbă el vorba. „Deocamdată, până-mi găsesc o gazdă, la hotel". „La hotelul de-aici?! În mizeria aia?!" „Nu-i chiar așa mizerie…" El tăcu un

moment, apoi spuse: „Dacă nu vă deranjează, aș putea încerca să vă ajut. Cu gazda, vreau să zic. Cunosc orășelul ca-n palmă. Aici am copilărit". Ea îl privi pentru prima oară mai atentă: „Vă mulțumesc". Doamne, ce ochi are! – gândi el. O adâncime bleumarin, ca a ochilor lui Liz Taylor, în care să plonjezi și să nu mai ieși de-acolo. „Până-n pauza viitoare, pauza mare, de douăzeci de minute, mă voi gândi la o soluție" – zise el. „Dar nu e nevoie să vă deranjați…" „Nu e nici un deranj! – zise el cu hotărâre. Dacă nici noi, ăștia tineri, nu ne ajutăm între noi…"

Se sună. Ea se ridică prima.

Nici nu mai era nevoie să se gândească la o soluție. O avea deja. Dar în pauza mare n-o găsi în cancelarie. „N-ai văzut-o?" – îl întrebă el pe Borna. „Pe cine?" „Pe… Vianda". „O fi la cabinetul ei. Mă, da' tu te-ai ambalat rău de tot! – zâmbi Borna. Te știam mai ponderat". „Ai văzut ce ochi are?" „Cam mari, după gustul meu – zise Borna. Ca două scrumiere de Cucuteni". „Hai, mă, lasă-mă! Ce știi tu!…" „Știu – zise Borna. Toate sunt la fel, mă Nelule. Numai vulvele lor diferă, ți-am mai spus". „Că mare specialist ești tu în vulve!… Ar trebui să scrii mai mult și să-ți cumperi una din alea gonflabile, cu vulve peste tot". „O să vezi că am dreptate – zise Borna. Da' să nu uit: n-ai o sută până la salariu?" El îl privi țintă: „Iar ai jucat". „Da" – zise Borna. „Când?" „Joi seara, de ziua ta – surâse Borna. Am crezut c-o să-mi porți noroc". „Cu cine?" „Cu Willy, cu Cărmășan și cu directorul Fabricii de piele". „Și te-au ras". „Numai Willy. Eu aveam careu de ași, el quintă roială la popă".

I se făcu milă: de ziua lui, el avusese o revelație care putea să-i schimbe viața, iar bietul Borna își pierduse toți banii la pocher. Ciudat mai orânduia și Dumnezeu lucrurile!

„Nu ți-am spus, mă Iuliu – se enervă el – să nu mai joci cu trișoru' ăla care-n afară de pocher, s-o fută pe Sári-néni și să-l lingă-n cur pe Ceaușescu, nu mai știe nimic? Nu ți-am spus?" Scoase suta și i-o dădu. „Da' nu-mi pare rău, – zise Borna – că după aia am avut chef de scris". „Și măcar ai scris bine?" – zise el ironic. „O să vezi – zise Borna zâmbind misterios – o să vezi!"

Se sună. Ea nu era nicăieri, nici la cabinet. S-o fi dus la chioșc, să-și ia un corn. Nu-i nimic, o s-o vadă în pauza următoare sau la prânz. Fiindcă el avea deja soluția: gazda: Hilde tante, bine-nțeles.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

SAVETA. ÎNTREPRINDEREA DE TEXTILE „PROGRESUL". FĂUREI

Nu cred c-ai fost vreodată, dragă Iuliu, în Făurei. Poate ai trecut prin gara acestui orășel prăfuit, pierdut în imensitatea Câmpiei Bărăganului, pentru că aici se intersectează nu mai puțin de cinci trasee feroviare. Un important nod de cale ferată, așadar, ba chiar ai putea zice de o notabilă însemnătate strategică în caz de război. Slavă Domnului, nu suntem în război, dar un oarece rol strategic al orășelului există, totuși. În ce sens? Făureiul, dragă Iuliu, este **un colector**. *Nu numai al cerealelor care se varsă aici zi și noapte din Bărăgan, în vagoane ce se răspândesc apoi în cele patru zări, ci și al… Ei, ce crezi tu că mai colectează Făureiul?*

Dac-a făcut vreun lucru bun comunismul pentru România postbelică, acesta a fost alfabetizarea. După zece ani, din 1948 în 1958, cu infime excepții, nu exista nici un copil de vârstă școlară care să nu știe să scrie și să citească. Și de-aici au început problemele: ce faci cu zeci, cu sute de mii de absolvente și absolvenți de școală generală și de liceu? 10% să spunem că vor intra la facultăți și vor avea prin repartiția obligatorie o pâine de mâncat. Dar restul? Există o șansă, una la un milion ca, de pildă, într-un interval de cinci ani, de cinci promoții succesive de școală generală și liceu, o copilă de la țară să ajungă Madam Blavatski, Virginia Woolf sau, ca să venim la ale noastre, Nadia Comăneci. Ce faci cu celelalte, cu aceste mari divizii feminine de sâni în creștere, de șolduri care se rotunjesc, de bubițe care explodează pe chipuri până atunci angelice? Ce faci cu ele, cu fetele astea când după colectivizare nici zestre de pogoane nu mai au, ca să le măriți rapid, sanitar și

natural? Un singur lucru, o singură soluție: le pui să muncească și le dai salariu. Unde? Ce înzestrări ancestrale au ele ca să reușești, cu o minimă pregătire, să le valorifici în timp scurt, că doară nu le poți face pe toate stewardese sau asistente medicale? Păi, simplu: gătitul și țesutul, adică să le bagi în fabrici de conserve și întreprinderi textile, răsărite ca ciupercile pe tot cuprinsul țării.

O asemenea întreprindere, un asemenea semi-mamut industrial are Făureiul. Se numește, bine-nțeles, „Progresul" și fabrică tot felul de țesături, să nu mă-ntrebi exact ce. Bine, bine, m-ai putea atunci întreba, dar de ce Făurei? De ce nu Botoșani, Salonta, Tulcea, Buhuși? Aici, dragă Iuliu – să nu zic vorbă mare – e chestie de destin, în care eu cred. Nu eu am ales Făureiul, el m-a ales pe mine. Să-ți explic.

În dimineața când tu, surescitat, de parcă tu ai fi pus treaba la cale, m-ai anunțat că directoarea Oproiu a căzut a doua oară în budă, chiar de ziua mea de naștere, am avut o revelație. Nu-ți pot descrie intensitatea ei luminoasă, n-o pot „desfășura". N-am cuvinte. Deocamdată îți spun că gândindu-mă la ce-am făcut eu până la treizeci de ani, mi-am dat seama că n-am făcut mare brânză. Și mi-am pus în mod serios problema dacă sunt înzestrat pentru ceva, dacă n-am luat-o, inclusiv profesional, pe un drum greșit, dacă am sau n-am o vocație, un talent, dacă mai pot să fac ceva cu viața mea (scuză-mi patetismul!). Și m-am întrebat ce e, în fond, vocația asta și-am ajuns la următoarea concluzie: vocația e rezultatul unei întâlniri fericite între o calitate a ființei tale și nevoia de a te simți bine cu tine însuți în lume.

Cred că nu e nevoie să-ți mărturisesc unde mă simt eu bine cu mine, fiindcă știi: în amor, în amorul fizic. Păi bine, mă prostule, mă inconștientule – mi-am zis – ce-ai trăit tu până acum a fost un soi de guerilă erotică, te-ai comportat ca un Che Guevara fără ideal, făcând sex pe coclauri cu oricine și oricând, într-o impură, animalică beție a simțurilor! Dacă tot îți place asta, atunci hai, tâmpitule, s-o facem cu un sens, programatic, chiar științific dacă se poate, să-nvățăm de fiecare dată ceva esențial, profund, între cearceafuri. Să căutăm nu orice femeie, ci pe aceea, pe ființa aceea care exprimă

într-un spațiu dat fizionomia, chintesența acelui loc, spiritul lui, fie el un spirit nu prea elevat. **Spiritus loci**. *Sau poate nu ea, ci tatăl sau bunicul ei. Dar ca s-ajung la ei, nu trebuie oare s-o cunosc, s-o cuceresc mai întâi pe ea? Nu contează dacă e frumoasă, inteligentă, cu picioare până-n laringe sau dacă e balcâză, lălâie, saşie, peltică, slabă, grasă ș.a.m.d. Să exprime spiritul locului, asta-i important.*

Şi, ca să-ți răspund la ipotetica ta întrebare cu Făureiul, am fost atât de entuziasmat de infinitele posibilități, dar și de rigorile ce-mi stăteau în față, încât pur și simplu am luat o săgeată de darts, am închis ochii și am azvârlit-o în harta României: trebuia să-ncep de undeva. S-a înfipt în Sud, în Făurei. **Voilá.**

Şi iată-mă, cu obişnuita delegaţie de colaborator la „Scânteia tineretului”, în biroul direcțiunii întreprinderii „Progresul”, în căutarea acelor muncitoare harnice, fruntaşe în producție, modele de comportament, de etică și echitate socialistă, într-o continuă autoperfecționare – recunoşti clişeele, nu? Fără multe vorbe, directoarea fabricii (care arăta ca toate directoarele din țară: o față obtuză, menopauzatică, părul strâns coc, îmbrăcăminte STAS: taior și fustă sobre, cenușii) m-a expediat la secția cutare, s-o caut pe șefa secției, inginera cutare. Inginera cutare, o ochelaristă tristă părând a ispăși acolo o pedeapsă secretă, m-a dus tăcută într-o hală trepidantă, lângă un utilaj imens, probabil un război de țesut, cu o mulțime de manete, clape, roți, butoane, buloane, pedale, rame și alte giumbuşlucuri. Rapiditatea cu care, în nici o oră, am fost îndrumat de la gară până lângă acel monstru duduitor mi-a dat sentimentul inconfortabil că toată lumea din Făurei știa, de fapt, ce caut eu acolo.

Şi-aşa am cunoscut-o pe Saveta, fruntaşă pe ramură, elevă de liceu la seral, membră în formația de dansuri populare a întreprinderii, membră a brigăzii satirice și-a cercului filatelic din orăşel. Nici urâtă, nici frumoasă, nici slabă, nici masivă, nici blondă, nici brunetă, ci – cum să-ți spun, dragă Iuliu? – decisă. Da, decisă, asta a fost senzația mea, de cum s-a uitat la mine: o fată dintr-o bucată, hotărâtă să-și croiască, ferm, un drum în viață. „Uite, Saveta – a urlat inginera

cutare în vuietul acela – tovarășul ziarist vrea să facă un reportaj despre tine!" – și imediat s-a depărtat în deznădejdea ei interioară, lăsându-ne baltă. „Nelu Cucerzan, de la Scânteia tineretului!" – am urlat la rându-mi, întinzându-i mâna. Mi-a strâns-o energic, tovărășește, și-a urlat și ea: „Eu termin schimbul peste o jumătate de oră! Puteți să mă așteptați la «Covorul Roșu»*?" „Unde?" – am aplecat eu urechea. „La* Covorul Roșu*, la restaurant!" – a urlat ea. Am dat din cap că da și-am ieșit, nu înainte de a observa că alte june lucrătoare de pe culoarul acela mă priveau cu coada ochiului, ironice.*

„Covorul Roșu", restaurant în Făurei. N-ai crede, dragă Iuliu, dar era destul de elegant. Sala restaurantului, vreau să zic, fiindcă „barul" lipit alături, cu măsuțe și scăunele joase pătate de scrum și resturi de băutură, era ticsit de acel lumpen proletariat simpatic pe care-l întâlnești în orice crâșmă de provincie sau de cartier din Capitală, la orice oră din zi începând cu ora zece, bând „amestecate", adică alcooluri tari îndoite cu siropuri de vișine sau cireșe. (M-am tâmpit, dragă Iuliu: îți spun toate astea ca și cum tu nu le-ai ști, tu, care erai un maestru al „amestecatelor", la Cluj).

Sala restaurantului era însă, cum ziceam, neașteptat de elegantă: fețe de masă albe, tacâmuri, șervețele, pahare curate, scaune cu spătar învelite în huse crem. M-am așezat la o masă. Eram singurul client. A răsărit imediat o chelneriță fâșneață, neagră ca pana corbului, să-mi ia comanda. Am cerut o cafea și-o apă minerală. „Și de mâncare?" „Puțin mai târziu – am zis. Aștept pe cineva". „Pe Saveta?" – a zis chelnerița și mi-a tras strengărește cu ochiul. Am rămas perplex: „De unde știți?" „Ea e campioana noastră, a Făureiului. Toți ziariștii care vin aici o caută". Aha, m-am gândit. **Spiritus loci***. Uite ce iute-l nimerisem.*

Pe la trei jumătate a apărut, înaintând familiară prin sala pustie, Saveta. Fără basmaua și halatul bleumarin de fabrică arăta mai uman: blugi mulați pe pulpe, bluză roșie, geacă neagră de piele, părul, dat cu gel, pieptănat într-o parte: „fashion"-ul local. Mi-a strâns mâna, s-a așezat. Eram puțin emoționat: dar

dacă nu era **spiritus loci** *şi bătusem atâta drum degeaba?*

A venit chelneriţa. „Ciorbă de burtă, Saveta?” „Da”, a zis ea, punându-şi şervetul imaculat de pânză, ca o doamnă, pe genunchi. „Dumneavoastră?”, a zis chelneriţa. „Eu nu vreau ciorbă. Ce-aveţi felul doi?” „Specialitatea bucătarului: şnitel de porc”. „Atunci, şnitel”. „Şi de băut?” M-am uitat la Saveta. „O votcă şi vinul casei” – a zis ea. „Dumneavoastră?” Ce să fi spus? „La fel”. Mi-am aprins o ţigară, mi-am scos din buzunar carneţelul de reporter cu pixul adiacent. Saveta m-a oprit cu un gest al mâinii: „Staţi puţin, să vină votca. M-a luat cu frig. Ăştia nu dau niciodată căldură”. Sala era, într-adevăr, cam glacială. Au venit votcile, am ciocnit.

În timp ce mânca voinicește ciorba aceea spre care-mi era frică să-mi îndrept privirea, dar şi vorbea între îmbucături, am început să notez. Nu, nu era din Făurei, ci dintr-un sat de lângă Făurei. Absolvise cele zece clase obligatorii acasă, în sat, dar la liceu nu putuse să meargă, că nu era cine s-o întreţină. N-avea tată, adică avea, dar nu-l cunoştea, cică fusese un soldat aflat la munci agricole în zonă, aşa-i spusese maică-sa. După cele zece clase venise să-nveţe meserie la întreprinderea textilă din Făurei, ca ucenică, urmase un curs de calificare ca ţesătoare, acum era pe picioarele ei, avea salariu bun, îi plăcea munca, depăşea de fiecare dată norma, lua lunar sporuri. „Au început ziarele să scrie despre mine”. Prin sindicat, i-a fost repartizat un apartament cu două camere chiar aici în centru, în blocurile noi. Îmi vorbea, dragă Iuliu, cu naturaleţea cu care mânca, însoţind lingurile de ciorbă cu mari dumicaturi de pâine. „Leano!” – a strigat ea când ciorba era pe sfârşite. S-a ivit chelneriţa tuciurie şi ea i-a arătat paharul gol. A venit înc-o votcă. Eu abia mă atinsesem de paharul meu. „Dacă nu sunt indiscret, câţi ani aveţi?” „Douăzeci şi trei”. „Şi zodia?” Pentru prima oară, m-a privit în ochi şi-a zâmbit timidă: „Berbec. De ce?” „E o zodie foarte bună – am zis cât se poate de serios. Cei născuţi în Berbec se caracterizează prin energie, spirit de iniţiativă, putere de sacrificiu”. Ea a ridicat modestă din umeri, că poate aşa o fi.

Purtate cu grație pe o singură mână de chelneriţa cea vioaie, au apărut farfuriile cu specialitatea bucătarului: șnițel de porc fript în ulei rânced, cu garnitura aferentă, clasică: grămăjoare de mazăre verde de conservă, de orez cam cenușiu, de pireu vălurit de cartofi și feliuțe de sfeclă. „Mai adu nişte pâine", a zis Saveta și chelneriţa a înclinat respectuoasă capul.

„Și mama ce face? Mai trăiește, nu?" Da, mai trăia, dar a lăsat gospodăria din sat, nu cine știe ce, o căsuță, patru găini, un cocoș, trei rațe, două straiuri de ceapă. A vândut terenul și căsuța, a tăiat păsările – „că mi-am luat și ladă frigorifică" – și s-a mutat la ea, la oraș.

Oops, m-am gândit. Primul obstacol: mama în apartament. Habar n-aveam dacă în Făurei era sau nu hotel. Dar și dacă era, îți dai seama, dragă Iuliu, ce fel de așezământ putea fi ăla.

„Și e… sănătoasă? Mama, vreau să zic". „E cam bolnavă – a răspuns Saveta. Are varice, umblă greu și nici n-aude prea bine. Stă mai mult în camera ei, dă tare radioul și când e program, se uită la televizor". Tot e bine, m-am gândit ca un ticălos, dacă nu prea iese din cameră.

Vinul casei era ca specialitatea bucătarului: îl puteai înghiți numai dacă erai de o extremă amabilitate față de gazde. Saveta n-avea probleme: două stacane s-au dus până s-apuc eu să notez activitățile ei extraprofesionale, cu formația de dansuri, brigada satirică, cercul filatelic.

La cafele, pe când eu mă gândeam că nu se poate să n-aibă un iubit, vreun maistru, vreun magazioner, chiar vreun inginer stagiar, m-a întrebat direct: „Nu vreți să vedeți cum m-am aranjat?" „Unde?" „În apartament. Nu e departe. E aici aproape, în centru". „Nu vreau să deranjez, domnișoară Saveta, să năvălesc așa… Să nu se supere mama". „Mama nu se supără niciodată. Se bucură când apar în ziar".

*Am plătit lăsând un „*pourboire*" substanțial chelneriţei care mi-a zâmbit cu gura până la urechi („Vă mai așteptăm pe la noi, domnule ziarist!") și-am ieșit în stradă. În drum, Saveta a intrat într-o alimentara și-a revenit cu o sticlă de rom „Jamaica".*

Blocurile din Făurei, dragă Iuliu! Pe lângă ele, ale noastre, de pe Steinburg, construite în anii '60, par pogorâte din Las Vegas. Astea erau „tipizate", clădiri nici cal, nici măgar, cu patru etaje, fără lift, dar cu acoperiș de țiglă, ca la o casă țărănească. Iar dacă în exterior erau hidoase, în interior, în casa scărilor, păreau a fi suferit efectele unei implozii devastatoare: cutii poștale de tablă sparte, răsucite, fără ușile, grilaje de scară fără balustradă, trepte de scări sparte de parcă toți locatarii le urcau în bocanci de alpiniști, cu cuie, escaladând un ghețar, sârme ieșind din plafoane în așteptarea unui bec etc. În schimb, în toată mizeria aia, am văzut trei–patru uși de mai mare dragu', unele de lemn masiv, aproape sculptate, altele metalice, cu o grămadă de încuietori. Probabil locatarii le montaseră contra hoților, deși eu cred că abia o asemenea ușă atrage atenția unui spărgător, că altfel ce rost are să te baricadezi așa dacă n-ai nimic valoros de apărat?

Ușa de la intrare a Savetei era simplă, de PFL. Când a deschis-o și-am intrat într-un hol micuț, dominat de un cuier îmbârligat din fier forjat, m-a izbit cu putere melodia „Drumurile noastre toate" revărsându-se dintr-o cameră cu ușa închisă. Saveta mi-a făcut semn s-o urmez, am trecut pe lângă o bucătărie nu cu mult mai mare decât holul și-am păşit în ceea ce părea o combinație de sufragerie și dormitor, camera ei, am bănuit. „Faceți-vă comod", mi-a spus și mi-am dat jos hanoracul, aşezându-l pe speteaza singurului scaun din încăpere. Ea a ieşit și-a reapărut cu o tavă, două pahare obişnuite de vin și o farfurioară cu fursecuri. Le-a pus pe o măsuță de lângă geam și a destupat sticla de rom. Numai văzând cum umple paharele, am simțit că am un sarcofag în stomac: șnițelul bucătarului îmbălsămat cu vinul casei. Mi-a întins un pahar, l-am luat. Măcar să dizolv șnițelul, m-am gândit. „Noroc! – a zis. Bine-ați venit la noi". „Bine te-am găsit", am zis trecând la **pertu***, să văd ce reacție are. N-a avut nici una. Ba nu: a băut jumătate din pahar, l-a aşezat înapoi pe tavă și-a zis: „Mă scuzi un moment". „Te rog", am zis. A ieşit închizând ușa. După cum a crescut sonor melodia cu „Drumurile" mi-am dat seama că intrase în camera mamei.*

Am privit în jur. O canapea extensibilă deasupra căreia atârna – ai ghicit! – carpeta cu „Răpirea din serai”, o blăniță de miel la picioarele patului, un bufet cu vitrină în care erau un peşte de sticlă, o balerină de porţelan cu „tu-tu”-ul ciobit într-o parte, un cartuş gol de Kent şi-un volum, stingher, din BPT. M-am apropiat: „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă. Dintr-o dată, melodia a încetat. M-am dus la uşă, am tras cu urechea: nimic. Ce s-o fi întâmplat? Am deschis încetişor uşa, chipurile, dacă mă vedea, să cer o scrumieră, şi-am auzit, filtrat prin altă uşă, un sunet familiar. Să nu-mi vină să cred, dragă Iuliu: Saveta făcea, ca-n filme, duş! Pe cuvânt de onoare!

Am închis uşa şi m-am aşezat pe canapea. Cât de simplu era totul! Şi eu care-mi făcusem probleme! Suspect de simplu, mi-a trecut prin minte. Am luat o înghiţitură de rom. Şniţelul începea să se dizolve.

A apărut într-un halat roşu de pluş până la genunchi, cu tălpile goale, ciufulindu-şi părul. Am avut o erecţie spontană. „Şi când o să apară articolul?” a zis ea aşezându-se lângă mine. „În câteva zile, am minţit eu. O să sun la întreprindere când apare, să te-anunţe”. „Sunteţi foarte drăguţ, a zis ea, apoi a adăugat: Săptămâna viitoare, sâmbătă, avem la Brăila faza republicană a concursului brigăzilor satirice din industria textilă. Nu veniţi şi dumneavoastră?” „O să fac tot posibilul”, am zis eu. „O să stăm la hotel Dunărea”. „Da, da – am încuviinţat. Îl ştiu”.

Am mai luat o gură de rom. Şniţelul se dizolvase de tot. „Baia unde-i?”, „Prima uşă pe stânga”.

Când am revenit, lumina era stinsă. M-am dezbrăcat cu încetinitorul, ghicind apoi deslușind canapeaua făcută pat şi la capătul ei, pe jos, halatul roşu.

Era stahanovistă şi-n amor. După cinci minute, patul îmi părea acel utilaj duduitor văzut în hala de producţie, iar eu, în mâinile ei, o suveică lunecând când într-o parte, când într-alta, înţelegi ce vreau să spun. Pauzele erau scurte, de-o ţigară, ca la locul de muncă. Într-un târziu, frânt, am adormit.

M-a trezit o mână cu gheare zgâlţâindu-mă de umăr: „Domnu’! Domnu’!” Am sărit în fund: o fantomă căruntă stătea aplecată asupra mea şi mă privea ţintă.

„Ce doriți?”, am îngăimat. „N-aveți trei lei, să iau o pâine?” Am zgâlțâit-o și eu pe Saveta, care dormea cu spatele la mine. „E mama, a zis ea somnoroasă. Crede că ești Săndel, de la Drum Nou”. *„Ce Săndel?”, am articulat eu. „Săndel de la* Drum Nou*, ziarul din Brăila. Mai trece și el pe-aici. Dă-i trei lei și gata”. Am tras cearceaful de sub noi, m-am înfășurat cu el în jurul șoldurilor, bătrâna s-a dat la o parte, am scotocit în buzunarele pantalonilor, am scos o bancnotă de zece lei, i-am dat-o. Bătrâna a dus-o în dreptul ochilor, a dat din cap și-a ieșit.*

M-am așezat pe pat. Fusesem confundat cu ziaristul Săndel, de la „Drum Nou”. Sau nu?!

Am așteptat până respirația Savetei s-a întors în somn, m-am îmbrăcat fără zgomot, am traversat holul, am ieșit pe palier. Beznă. Cine știe, dacă mai stăteam, poate că din camera aia cu muzică ar fi ieșit alte spirite ale locului, o mătușă schiloadă, un unchi scheletic cerându-mi bani de mâncare, de întreținere…

Era trecut de patru jumătate când am ajuns la gară. La casa de bilete – nimeni. M-am uitat la panoul cu plecări: deși cinci trasee feroviare se vărsau în Făurei, tren de București n-aveam decât la șapte. Am ieșit pe peron și m-am așezat pe o bancă. Tremuram. Chiar ar fi fost bună o gură de rom. A trecut încet, săltând greoi peste macazuri, un tren de marfă. Îl urmăream cu privirea, când am auzit în stânga mea o tuse seacă. M-am întors: o altă fantomă, unul din acei inși buimaci care bântuie prin preajma gărilor sau chiar dorm pe bănci în sala de așteptare, un clochard. *În lumina gălbuie a becului de la intrare, am văzut că purta o manta militărească de postav, nu foarte veche fiindcă se vedeau încă urmele epoleților pe umeri, sub ea o helancă bleumarin până sub bărbie, un fes pe cap, iar în picioare niște bocanci uriași, fără șireturi. S-a apropiat. „Nu vă supărați, n-aveți cumva o țigară și-un foc?” M-a șocat vocea: era o hârâială metalică stranie, ca și cum ar fi răgușit un robot. I-am întins pachetul, i-am aprins țigara. A mulțumit din cap, a tras un fum și s-a așezat la celălalt capăt al băncii. A băgat mâna într-unul din buzunarele mantalei și-a scos o sticlă de plastic cu un lichid incert, verzui. Mi-a întins-o: „Doriți?” „Nu, nu, mulțumesc”. „Mă rog, dacă nu doriți…”, a*

bârâit el, a deşurubat capacul sticlei, a tras o duşcă bună, a înşurubat-o la loc şi a pus-o în buzunar. Numai, de spirite ale locului, unul după altul, am parte, m-am gândit.

A mai trecut, în sens invers, un marfar. „Domnule – a zis el deodată, privind în pământ – eu toată viaţa n-am făcut decât bine. N-am greşit nimănui cu nimic. Dac-am avut o sută de lei, cincizeci i-am dat cui mi-a cerut. Toată viaţa, înţelegeţi, domnule, toată viaţa – numai bine! O muscă n-am omorât! Şi cu ce m-am ales? Uitaţi-vă! – şi şi-a tras scurt helanca de pe gât. Cu asta! Cancer!"

Da, sub mărul lui Adam avea o gaură, un orificiu cu marginile metalice, mai văzusem aşa ceva într-un spital la Cluj. „Îmi pare rău", am zis. „Şi mie-mi pare rău – a bârâit el. Şi ştiţi de ce-mi pare rău? Că o să mor şi n-o s-apuc şi eu să fac un rău cuiva. Să văd şi eu cum e când faci rău". A tras adânc din ţigară. Şi după o pauză, gânditor: „Poate că e bine". „Ce să fie bine?", am zis eu. „Să faci rău – zis el. Măcar ştii de ce eşti pedepsit".

Mi-am aprins şi eu o ţigară când el o termina pe a lui. A azvârlit-o peste şine, s-a ridicat: „Scuzaţi-mă dacă v-am deranjat. Mulţumesc pentru ţigară. Numai bine". Şi-a dispărut aşa cum apăruse.

Spune şi tu, dragă Iuliu, dacă, una peste alta, n-a meritat să trec prin Făurei.

*

* *

— **P**oftiţi, tovarăşe Samsaru, poftiţi! Luaţi loc! – spuse tovarăşa Szekely, invitându-l pe canapeaua de vinilin negru din cabinetul de partid. Cu ce vă pot fi de folos?

În vocea ei el percepu o anume curiozitate: cine ştie de când nimeni din şcoală nu-i mai solicitase o audienţă într-o problemă personală. În vocea, nu în ochii ei, fiindcă tovarăşa Szekely – o ştia toată lumea – purta, iarnă-vară, ori de câte ori o caftea bărbatu-său, ofiţer de

infanterie, ochelari fumurii, să nu se vadă urmele. Ca și acum.

El se așeză cu palmele între genunchi, fixând cu privirea o pată maronie de pe mochetă (de la nenumăratele cafele pe care le beau aici membrii biroului organizației, îi trecu prin minte); apoi rosti încet și rar:

— Tovarășa Szekely, am venit la dumneavoastră deoarece cred că sunteți unul din puținii oameni din școală care mă cunoaște cu adevărat.

Pe deasupra ochelarilor, tovarășa Szekely ridică sprâncenele, surprinsă.

— Mă cunoașteți – continuă el – în sensul că știți că mi-am făcut și-mi fac de fiecare dată datoria, că n-am avut niciodată probleme cu direcțiunea, că am participat la toate acțiunile la care am fost solicitat, și pe linie profesională și pe linie de sindicat, că am făcut singur, cu sprijinul comitetului de părinți, cabinetul de biologie, că am ținut lecții deschise pe oraș și pe județ, că am obținut calificativul „foarte bine” în fiecare an, că am o clasă model…

— Da, știu – îl întrerupse tovarășa Szekely. Ați fost primul care ați îndeplinit planul la dopuri de plută.

— Nu numai la dopuri, ci și la sticle și borcane, la textile, la flori de tei și… și în general la toate.

(Se opri, fiindcă era să facă o gafă, o mare gafă. Vrusese să spună „și la râme”, numai că planul la râme fusese o aberație, o bătaie de joc la adresa sarcinilor trasate de partid, o farsă de prost gust făcută de cineva din școală, niciodată descoperit, cu toate eforturile direcțiunii, eforturi la care, chemat de urgență, se implicase până și maiorul Dobre. Tovarășa Szekely, ca secretară de partid, obișnuia ca la fiecare început de lună să scrie cu creta pe tabla din cancelarie, citeț, ordonat, cu liniuțe, obiectivele de atins pe luna respectivă, să și le poată copia toți diriginții. Se-ntâmplase în primăvara din precedentul an școlar: la liniuțele tovarășei Szekely, cineva, imitându-i perfect scrisul, mai adăugase una la urmă, în dreptul căreia stătea scris: „Până joia viitoare fiecare clasă e obligată să aducă 2 kg. de râme roșii”. Toată lumea își notase conștiincioasă, deși ușor nedumerită, și această sarcină. Nedumerit fusese și el: hai, înțelegea că se solicitau melci, auzise că-i mănâncă

italienii în draci, dar râme? De ce le trebuiau râme? Îl lămurise, discret, tovarășa Oniciuc, de rusă, care le știa pe toate: „Le conservă și le exportă în RFG, pentru pescari. Ăia, cu toată ecologia lor, nici râme naturale nu mai au”. Așa că în miercurea dinaintea zilei cu pricina el își dusese elevii la marile paralelipipede de gunoi de vacă din apropierea fermei zootehnice a IAS-ului și-n nici două ore, răscolind cu furci și sape bălegarul și paiele putrezite, umplură o plasă de rafie nu cu două kilograme de râme, ci cu trei, după cum putuse el constata acasă, pe cântarul de la baie. Înnodase bine punga și, cu toate protestele Codruței, o pusese în frigider, în partea de jos, în spațiul destinat păstrării legumelor. A doua zi însă, catastrofă! Nimeni nu știa unde trebuiau duse râmele, cine le preia, cine le cântărește, cine le centralizează. Spre prânz, chemată scurt de-acasă, tovarășa Szekely făcuse o criză de nervi: „Cine v-a spus să aduceți râme?” „Păi n-ați scris dumneavoastră acolo?” – a zis rece tovarășa directoare Oproiu, care n-o suporta pe secretara de partid, și i-a arătat ultima liniuță de pe tablă. Tovarășa Szekely s-a holbat într-acolo și, recunoscându-și scrisul, să leșine, nu alta. „N-am scris eu – a sughițat ea, prăbușindu-se pe un scaun. Aruncați-le imediat!” Însă râmele, nevrând să părăsească „gunoiul natal” – după cum glumise inoportun obraznicul de Borna – și cam neastâmpărate de felul lor, în așteptarea conservării și expedierii spre Republica Federală a Germaniei, ieșiseră patriotic din plase și pungi și se răspândiseră care-ncotro prin școală. Băieții azvârleau cu ele, fetele țipau, tanti Safta, femeia de servici, înjura – un adevărat balamuc. Multă vreme după aceea tot mai erau descoperite râme, uscate, bine-nțeles, până și-n Camera Pionierului, într-o trompetă).

— Da, aveți dreptate, tovarășe Samsaru – încuviință tovarășa Szekely. Sunteți unul din cele mai bune cadre didactice din școala noastră, așa e. Și părinții elevilor sunt mulțumiți. Sunteți exigent, dar drept.

— Anul trecut, cred că vă amintiți, am avut doi elevi la olimpiada de biologie pe județ.

— Îmi amintesc, cum să nu-mi amintesc? – zise tovarășa Szekely, privindu-și pe furiș ceasul. Dar tot n-am înțeles care e problema dumneavoastră.

— Având în vedere aceste realizări ale mele – articulă el cu oarecare greutate – și sfătuindu-mă și cu soția, am luat decizia să mă-nscriu în partid.

Tovarășa Szekely rămase nemișcată. Se uită la mine cum s-a uitat la liniuța aia cu râmele, gândi el.

— Poftim? – făcu ea în cele din urmă.

— Vreau să fiu primit în partid. Cred că merit! – spuse el ferm de data asta.

Tovarășa Szekely începu să miște niște foi pe birou, descoperi sub ele un pix pe care-l puse într-un pahar de plastic unde mai erau și altele, de diverse culori, alinie telefonul care stătea cam câș, mută poșeta mai spre margine.

— Desigur, având în vedere felul cum ați muncit – începu ea – cu rezultatele, conduita dumneavoastră… mda… Nu vă supărați, câți ani aveți?

— Treizeci și opt.

— Ei, vedeți, aici e o problemă… Mai nou, indicațiile sunt să fie primiți din câmpul muncii, din fabrici mai ales, dar nu numai din fabrici, oameni mai tineri… – însă tovarășa Szekely, văzându-i expresia, se opri și se grăbi să adauge: Nu vreau să zic că dumneavoastră ați depășit… că sunteți, Doamne ferește…

— Tovarășa Oniciuc avea cinzeci de ani când a fost primită – spuse el.

— Da, dar a fost o împrejurare deosebită, tovarășa Oniciuc avea niște recomandări de foarte… de foarte… înțelegeți, nu? – și tovarășa Szekely înălță aproape imperceptibil fruntea.

Se lăsă tăcerea. El nu-și dădea seama dacă, de după ochelarii fumurii, ea îl privește sau nu. Se înșela sau parcă zărea în colțul gurii ei schița unui zâmbet de simpatie?

— Deci trebuie mai întâi niște recomandări – sparse el tăcerea.

— Trei – spuse iute tovarășa Szekely. Trei recomandări.

— De la cine?

— De la persoane de încredere, membre de partid, care vă cunosc bine. Pot să fie nu numai din școala noastră, ci și de altundeva, din cercurile pedagogice de biologie unde activați, de exemplu, sau chiar de la un

profesor din facultate, o somitate, ceva, cu care ați studiat.

— Și până când trebuie aduse?

Tovarășa Szekely își frecă fruntea, zâmbind stânjenită:

— Tovarășe Samsaru, eu zic să nu vă grăbiți. Nu e ușor, să știți, trebuie un anumit desfășurător, niște etape… Se aplecă peste masă spre el, coborând glasul: Lăsați-mă pe mine să tatonez terenul mai întâi, la organizația orășănească de partid, să văd ce disponibilități avem. Vă promit că din partea mea veți avea tot sprijinul. Căutați-mă săptămâna viitoare, tot marțea și tot la această oră. La revedere!

— Vă mulțumesc din suflet, tovarășa Szekely! – se ridică el, ea îi întinse mâna peste birou, el i-o luă și-n loc să i-o strângă scurt, tovărășește, nu știu ce-i veni și, aplecându-se, o duse la buze, sărutând-o. Tovarășa Szekely și-o trase încet înapoi, uimită.

„Ce chestie!”, murmură ea după ce el ieși. Se așeză înapoi în scaun, își dădu jos ochelarii, luă poșeta, scoase din ea o oglinjoară și se privi. Se întunecă: dunga vinețiie de sub ochiul stâng nu dispăruse.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

SIGHIȘOARA. ANNELISE M.

Nu-i erau părinții acasă. Abia în clipa aceea, în mahmureala mea, am observat-o. Până atunci făcusem cu glas scăzut un soi de curte directă, jumătate parșivă, jumătate umoristică, unei profesoare de vreo patruzeci de ani despre care nu știu de ce mi-am imaginat că are carnea tare. Poate fiindcă eram mahmur. Profesoara purta o verighetă imensă, dublă, îți lua ochii cu ea și chestia asta, cu cât aveam la bord (mai răsesem, la sfatul tău de profesionist, dragă Iuliu, o sută de vodcă de dimineață, ca să mă dreg, dar m-am dres pe dracu') m-a enervat: adică, dacă tot porți ditamai verigheta ca să-mi arăți mie cât ești de fericită și inexpugnabilă, stai acasă, nu mai umbla teleleu prin cenacluri, arătându-ți

fundul pietros junilor literaţi slabi, lăţoşi şi probabil labagii, stai la cratiţă, nu te da muză locală. Îmi venea s-o răstorn acolo în sala Casei de Cultură, să-i scot din cap fumurile de Liz Taylor de Târnava Mare şi cred că iritarea asta mă făcuse să mă aşez lângă ea şi s-o pleznesc scurt prin două–trei clişee verificate. Mi-a răspuns cu amabilitate (amabilitatea aceea tâmpă care maschează surpriza), cu o voce calmă ce era cât pe ce să mă deruteze; i-am văzut însă ochii: pofticioşi, lubrici, deja amuzaţi de ping-pong-ul de replici ce se anunţa şi care, sigur, ne-ar fi dus peste o oră, o zi sau o lună – ce mai conta? – în pat. „Mă rog, spuneau ochii ei, poftim, poţi să mă ataci dacă vrei, fă-ţi numărul, fă-ţi jocul, aşa trebuie să faci tu, aşa aveţi nevoie voi să vă-ncălziţi, să vă simţiţi bine, eu te-aştept, eu v-aştept pe voi, ăştia mai agresivi, postmoderniştii ăştia de turneu, uşor talentaţi, uşor beţivi". Era atât de clar totul încât am vrut să-ntind niţel coarda: nici n-apucase bine cel care citea primul (am uitat cum îl cheamă, oricum am auzit că s-a cărat în Germania) să spună trei poeme, că i-am cerut verigheta, chipurile s-o admir, şi m-am făcut c-o scap printre scaune. „Cling!" a făcut verigheta căzând pe parchet şi s-a rostogolit cu un sunet foarte fin, muzical, mai în faţă. Am privit-o: un muşchi nu-i tresărise pe chip, se uita la fel spre prezidiu, amuzată, înţelegătoare, puţin ironică, de-o ironie aproape maternă. A trebuit să mă aplec ca un prost şi să-i caut verigheta printre pantofii cu tocuri şi cizmele cucoanelor din faţa rândului nostru. Chestia începea să-mi placă, complicitatea noastră nu era rea, în fond, dacă voia ea să conducă, să **aranjeze** *totul, foarte bine, s-o facă, important era să nu mă trezesc* **după** *c-o nulitate alături, salvată de expresia involuntar inteligentă a ochilor. Cel mai îngrozitor lucru, într-adevăr: să te trezeşti dimineaţa c-o nulitate între cearceafuri şi să nu poţi pleca imediat; să fii nevoit să-nduri băutul cafelei aduse de nulitate la pat, să… brrr! – nici nu vreau să mă gândesc.*

Deci, cum s-ar spune, dragă Iuliu, jocurile erau ca făcute şi-n pauza de după lectura celor trei poeţi sighişoreni (unul bun, doi slabi), înaintea comentariilor, mă pregăteam, returnându-i profesoarei verigheta, s-o invit într-un bar vizavi de Casa de Cultură, când fără să

vreau, aud un dialog în stânga mea: „Ce faci diseară?” „Stau acasă. Trebuie să sune Hans”. „Nu vii cu ăştia? O să se supere nea Dumi.” „Păi ce să fac?” „De ce nu-i răspund ai tăi lui Hans?” „Nu sunt acasă. Sunt la Bucureşti, la Paşapoarte”. Mă uit: două fete. Una foarte urâţică, genul domnişoarei de cenaclu care notează tot ce i se pare interesant şi care dacă întâlneşte un fraier s-o ia, îi toarnă o droaie de copii, culmea, frumoşi; cealaltă, care trebuia s-aştepte să sune Hans, mai drăguţă, dolofană, cu uniformă de liceu, ar fi fost imaginea bunăstării adolescentine dacă n-ar fi avut nişte ochi albaştri spălăciţi, cam trişti, care-i îmbătrâneau tot corpul acela expansiv şi-i dădeau, naiba ştie de ce, un aer de om care-şi cunoaşte viitorul. Am uitat brusc de profesoara de alături, am venit la tine, Iuliu, care le ştiai şi le ştii pe toate şi te-am întrebat. „O fată de-aici, o săsoaică, mi-ai răspuns tu. De ce?” „E interesantă”, am spus. „Stai, mă, liniştit. E încă în liceu”. „Cum o cheamă?” „Annelise, cred.” „Scrie?” „Nu ştiu. Probabil. E membră a cenaclului. Aflăm acum. Domnu’ Dumi!” Bătrânul conducător al cenaclului sighişorean, ce mi-a evocat de cum l-am văzut imaginea simpatică a unui dinozaur costeliv încăpăţânându-se să trăiască printre găini, purcei, curci în curtea unui gospodar excentric, şi-a plecat gâtul nesfârşit spre noi: „Annelise? Daaa, scrie. În germană, şopti el făcând ochii mari, ca şi cum ne-ar fi împărtăşit ceva interzis. Daaa, e foarte, fooaarte bună. Vă interesează, domnu’ Nelu?” Pentru el, toţi erau buni, indiferent de ce prostii scriau, şi cred că reflexul ăsta de a vedea peste tot numai valori sau măcar „trei secunde de adevăr” (pe care – îţi aminteşti? – le căuta cu lumânarea D.I. Suchianu în imbecilităţile cinematografiei româneşti) venea din uimirea lui că după treişpe ani de puşcărie comunistă şi trei de domiciliu forţat, ajunsese, uite, să conducă un cenaclu literar, să stea de vorbă cu scriitori din Bucureşti, să-l poată cita cu glas tare pe Baudelaire etc. „Da, mă interesează, am răspuns eu zâmbind. Am aflat că nu-i sunt părinţii acasă”. Moşul a trecut cu eleganţă peste mitocănie ori pur şi simplu n-a auzit-o sau n-a înţeles-o, sexul era pentru el un obiect uitat, dispărut undeva prin cuaternar, prin jurasic. „Daaa, are talent, mult talent”, a adăugat.

După pauză am făcut ce-am făcut şi m-am aşezat lângă ea, pe scaunul liber din dreapta, lăsând-o pe profesoară să asculte cu un aer brusc înţelept şi interesat inepţiile celor ce comentau textele (minus tu, Iuliu, of course*). Oricum, Annelise era mult mai tentantă, după cum mult mai tentantă era absenţa unor părinţi decât a, eventual, soţului, lupta se anunţa mai sportivă, mai bărbătească, precum a unor pescari care în faţa unei bălţi necunoscute, incerte, lasă deoparte năvodul şi apucă doar vergile. Şi-apoi, nu lipseau orice fel de părinţi, lipseau nişte părinţi* **saşi** *şi chiar dacă ei erau plecaţi numai până la Bucureşti, nu cădeam eu tocmai în mijlocul ideii de plecare, a dramei saşilor siliţi să-şi părăsească superbele lor gospodării, micile lor cetăţi cu ziduri şi porţi mari, tabieturile şi cimitirele lor admirabile, bisericile cu alură de catedrală, pentru un improbabil pământ al făgăduinţei, pentru o – cum zicea Noica – „civilizaţie a untului”, de parcă a noastră ar fi una a conceptelor? Poate că părinţii ei nu voiau să plece, poate n-aveau pe nimeni dincolo sau poale le venea greu să lasă totul, rude, prieteni, vecini, obiceiuri, morminte, poate mai nutreau o speranţă, însă pentru mine ei erau gata de plecare, erau deja personajele unui exod provocat prostește; chiar şi ea, Annelise, adolescenta cu sâni mari, cu tenul fin irizat de pistrui şi cu ochi trişti, avea în mintea mea valizele gata burduşite şi mi se părea un act emoţionant, eroic aproape, să vină la cenaclu şi să asculte poezie română, când ea era deja cu un picior în avionul de Frankfurt.*

„Cine e Hans?”, am întrebat încet, **toujours grognon***, exact când tu, dragă Iuliu, te lansaseşi într-o interpelare abracadabrant-amabilă a unuia dintre cei doi poeţi slabi, cel care semăna, cum stătea acolo spăşit şi stingher, cu o elegie a lui Rilke. „E fratele meu”, a răspuns ea, după o mică tresărite, privindu-mă cu ochii ei trişti, spălăciţi. „Aaa – am zis eu – credeam că Hans e prietenul tău”, (E aici, dragă Iuliu, o mică probă de îndemânare: dacă foloseşti din prima persoana a doua singular, ca la chefurile „*à l'anglaise*”, şi ţi se acceptă această, în fond, impolitețe, ai un punct câştigat, fiindcă astfel nu mai iroseşti timpul necesar trecerii de la a doua plural – „credeam că e prietenul* «**dumneavoastră**»*” – la incipienta intimitate a* **pertu-**

ului). Prietena sau colega ei urâțică s-a aplecat ușor în față, trăgând scurt spre mine cu coada ochiului. Tu, Iuliu, la prezidiu, ai mai bălmăjit nişte aprecieri la adresa poeziei tinere, după care am zis: „Scrii şi tu poezii?" „Încerc, a zis ea, apoi, spre surprinderea mea: Dumneavoastră?" „Eu, ce?" „Dumneavoastră scrieți?" „Nu. Eu sunt critic". „Unde?" Bună întrebare, m-am gândit. Unde dracu' sunt eu critic?! „Unde pot publica – am răspuns. În general, în revistele literare". „Şi cum vă numiți, dacă nu vă supărați?" I-am spus. După expresia de pe chip, era clar că nu auzise de mine în viața ei. Am fost însă salvat – şi concomitent îngropat – de colega ei ochelaristă, probabil trăsese cu urechea: „N-ați publicat dumneavoastră în «Almanahul Albina» de anul trecut un articol despre cenaclurile săteşti?" „Ba da", am răspuns, realmente uluit: nebuna asta urâtă citea tot şi-mi reținuse şi numele.

Toată conversația – dacă pot numi conversație ceea ce mi se părea a fi un soi de preludiu anost şi fără speranță – se purta cu glas scăzut, aproape în şoaptă, din vârful buzelor, ca să nu deranjăm publicul plin de dignitate al cucoanelor din sală însetate de cunoaşteri „poietice", cum ar fi zis proful nostru de filozofie din facultate, ilustrul Brondoe, absolventul de „Lomonosov". Poate nu îndeajuns de în şoaptă, fiindcă de vreo două ori profesoara pietroasă, cu verighetă dublă, s-a întors spre noi cu o față pe care reproşul se vedea ca un strat gros de fard. M-a şi bătut gândul să mă-ntorc lângă ea şi să continui eternul joc de-a hoții erotici şi vardiştii, când am avut inspirația să-ntreb într-o doară: „Şi unde e plecat Hans?" Annelise a tăcut o clipă, apoi a murmurat: „În Germania". „În care?" – am zis eu. „În Federală". „Definitiv?" „Da". Şi după altă clipă: „Şi plecăm şi noi". „Care noi?" „Eu şi părinții". „Le-au venit formularele mari", a adăugat urâțenia atotştiutoare din stânga ei.

Un val de simpatie a urcat brusc în mine cu fierbințeala cu care suie din stomac spre gât prima sută de pălincă dată peste cap. „Pot să te invit la o..." La o votcă, era să zic, dar m-am corectat la timp: „...la o prăjitură?" Ea s-a uitat pe sub gene la mine, apoi întrebător spre urâtanie. „O invit, bine-nțeles, şi pe colega ta", am zis repede. „De ce nu?", a zis aceasta şi

pentru prima oară am avut senzaţia că ochelarii nu-i stăteau chiar aşa rău.

Nu mai ţin minte numele cofetăriei („Avântul”?, „Marcela”?, „Progresul”?, „Olguţa”?). Am comandat două din ultimele savarine care se înghesuiseră într-un colţ al galantarului gol ca nişte găini ameninţate de umbra unui uliu nevăzut, iar mie un „Nechezol” mare din care am sorbit imediat o gură ca să pot umple cana, discret, la loc, cu porcăria ta de coniac „Bastion” din recipientul plat de cowboy pe care mi l-ai dat să ţi-l ţin înainte de cenaclu, să nu vadă lumea cum îţi iese din buzunarul din spate al blugilor în timp ce te ridicat la prezidiu să perorezi întru slava poeziei începătorilor. (Nu se serveau, **natürlich**, *băuturi alcoolice).*

Nu mai ştiu exact ce-am discutat (dacă am discutat ceva), fiindcă „Nechezolul” bine sufocat cu coniacul tău mi se urcase la cap şi tot ce-mi mai amintesc din momentele acelea e că, privind pe geam spre Cetate (se vedea Turnul cu Ceas), mă gândeam dacă Annelise reprezenta cât de cât spiritul locului, dacă o puteai substitui adevăratelor spirite ale Sighişoarei, acum fantome bântuind buimace şi nici măcar văzute (şi nici măcar văzându-se între ele), fantomele breslaşilor saşi, ale Schuster-*ilor,* Schneider-*ilor,* Fleischer-*ilor,* Muller-*ilor,* Schmied-*ilor,* Tischler-*ilor şi* Gerber-*ilor din care nu mai rămăseseră decât numele, şi-acelea migrând în masă spre strămoşi şi lăsând în locul lor Cerasele tuciurii de la întreprinderea de confecţii „Târnava”,* Ildiko-*uri focoase de la întreprinderea de sticlărie şi faianţă şi strungari, frezori şi sculer-matriţeri moldo-valahi de la întreprinderea metalurgică „Nicovala”.*

Eram probabil la al doilea „Nechezol” botezat cu „Bastion”, când aţi apărut tu şi nea Dumi (cum de m-aţi găsit într-o cofetărie?!) şi ne-aţi invitat la „masa festivă” din nu ştiu ce cantină.

Masa festivă! Sfârşitul bahic al tuturor manifestărilor culturale socialiste, prilej de „pupat toţi piaţa endependenţi”. Mă abţiguisem rău dacă, aşa cum mi-ai spus mult mai târziu, m-am ridicat după discursurile oficiale şi-am toastat, clătinându-mă în jena generală, în cinstea Turnului cu Ceas, a Turnului Măcelarilor, a Turnului Cizmarilor, a Turnului Tăbăcarilor, pentru Biserica Leproşilor, pentru Casa cu

Cerb şi Liceul German şi-am încheiat, spre uşurarea tuturor, aşa mi-ai spus, cu urări „pentru viitoarele turnuri ale poeziei sighişorene”. Probabil uitasem câteva turnuri, dar mai bine că le uitasem, fiindcă numai Dumnezeu ştie cum aş fi pronunţat, de pildă, în starea în care eram, „Turnul Cositorarilor”. Dar nu mi-ai spus ce-a urmat, dragă Iuliu, a trebuit să te descos eu peste câteva zile, fricosule.

Şi totuşi, din faza asta, pe o retină abandonată ca o piele de şarpe într-o văgăună a memoriei, mi-a mai rămas o imagine: ochii mari, albaştri şi umezi ai Annelisei când m-am aşezat, în nişte aplauze anemice, la loc, şi gestul ei de a ciocni cu mine un pahar de vin de Târnave (excelent, de altfel) şi de a-l bea dintr-o răsuflare până la fund.

După care iar mi s-a rupt filmul (ştii că de fapt nu-mi place să beau cum îţi place ţie să sugi, care eşti un solid copac alcoolic, nu rezist mult şi mi se face rău). Cert e că m-am trezit urcând o stradă în pantă şi ţinând-o pe Annelise de mână. (Sau ea mă ţinea pe mine?). Aveam senzaţia aia a Consulului din „La poalele vulcanului” (romanul tău favorit) că vine strada spre mine şi mă izbeşte în cap. Dar la poalele a ce eram eu?! „Unde suntem? – am întrebat. Urcăm spre Cetate?” „Nu – a răspuns ea cu glas scăzut. Cetatea e în cealaltă parte”. „Şi unde suntem?” „Pe Kreuzberg”. Bruma mea de germană de la Hilde tante mi-a făcut în cap un mic ţurţure: Kreuzberg: Dealul Crucii! Nu ştiam că există aşa ceva în Sighişoara. Şi de ce urcam noi Dealul Crucii? Mi-a fost frică să-ntreb, dar şi mai frică mi-era să nu-şi retragă mâna, degetele pe care i le simţeam calde şi umede. Am mai mers aşa vreo cincizeci de metri şi nici acum nu ştiu ce mi-a venit să zic: „A sunat Hans?” „Am sunat eu”. „Tu?! Când?” „Când… ai adormit”. Hopa! Trecusem la **pertu**! *Dar când, Dumnezeule, când?! „Când ai dormit, am fost la Poştă şi l-am sunat pe Hanţi cu taxă inversă. L-am prins aşa repede!” Eu dormeam, probabil cu capul pe masă, şi ea suna în Germania! „Şi te-ai întors?” „Da”. „De ce?” „Păi… ai vorbit aşa frumos despre Sighişoara… şi te-ai şi certat cu omu’ăla…” „M-am certat?! Cu cine?” „Nu ştiu… un domn de la partid… un ştab…” M-am oprit, îngheţat. „Şi ce i-am zis?” Mai mult am simţit-o decât*

am văzut-o că zâmbește. „I-ai zis că sunt toți niște proști… că nu-și dau seama ce pierd dacă plecăm noi, sașii… că noi suntem aici de sute de ani, pe când el a absolvit aia… școala aia de partid, numai de trei… și domnu' Borna te tot trăgea de mânecă, da' tu nu te lăsai…" Și-aici am auzit-o cum râde încet. „Și?" „Și până la urmă domnu' Borna ți-a dat să bei un pahar și… ai adormit iarăși". „Cu capul pe masă?" „Da".

Bine-nțeles: înotând vârtos în limpezimea vinului de Târnave, ieșise diavolul din mine. „Și cum am plecat de-acolo?" „N-ai vrut să pleci de-acolo cu domnu' Borna, ai zis că pleci numai cu mine… în Germania". Și-a ridicat ochii spre mine: „Nu puteam să te las acolo… erai așa de beat… și ai vorbit așa frumos… Am ajuns". Am simțit-o cum își trage degetele din palma mea și m-a apucat jalea. Stazione termini. Finis coronat opus. Lasciate ogni speranza vuoi che partite. *Mă și vedeam coborând în zig-zag pe strada aceea bolovănoasă (uite că-mi aduc aminte și numele: „Ștefan cel Mare"!) ca să te caut, dragă Iuliu, în toiul nopții pe la cine știe ce internat de grup școlar industrial, acolo unde de regulă sunt cazați poeții ca să ia contact cu realitatea mirosurilor, paturilor și wc-urilor viitoarei clase muncitoare.*

Probabil că aveam o figură așa deznădăjduită, că am auzit-o ca prin vis: „Dacă vrei, pot să te servesc cu o vișinată". CUM SĂ NU VREAU?! I-am prins din nou degetele, am mai urcat câțiva pași, ne-am oprit în fața unei porți din fier forjat peste care se deslușea o namilă întunecată de casă, am trecut pe sub un uriaș stejar ce-și profila pe cerul limpede al nopții niște ciudat de chircite ramuri, aproape fracturate, ea și-a retras mâna și și-a scos din geantă cheile, am urcat trei trepte de piatră, a descuiat o ușă, am străbătut pe întuneric ceea ce părea un mic vestibul, am cotit-o la dreapta, a mai deschis o ușă și a aprins lumina.

Nu pragul de care oricum m-am împiedecat un pic, ci ceea ce-am văzut a făcut să mi se moaie genunchii: intrasem în sufrageria lui Hilde tante! Pe cuvântul meu de onoare, dragă Iuliu, că încăperea era la fel cu camera pe care și tu și eu o cunoaștem atât de bine: în centru, aceeași masă mare, ovală, de stejar, sprijinită la mijloc într-un singur picior masiv terminându-se pe

podea în formă de cruce, aceeaşi sobă cilindrică de tuci, cu cahle, de înălţimea unui copil, odihnindu-se pe patru labe de leu adormit, aceleaşi scaune tapiţate, aceleaşi podele lustruite cu ceară, aceeaşi ladă de zestre cu capacul bombat şi împodobită pe laturi cu desene florale în ulei abia mai desluşindu-se, aceeaşi canapea de piele peste care timpul şi şezuturile atâtor generaţii de saşi lăsaseră fine striaţii, acelaşi stelaj cu uşiţele încinse în spatele cărora bănuiai aliniată la comandă vesela de porţelan şi aceeaşi ramă maroniu închis încadrând fotografia unui bărbat în uniformă de militar, sprijinindu-şi cotul pe o măsuţă înaltă; numai candelabrul era diferii şi omul din fotografie, care nu era, totuşi, oncle Serafim al lui Hilde tante. Asta ar fi fost chiar culmea.

M-am aşezat, şocat şi frânt, pe canapea. În buimăceala mea, nu m-ar fi mirat ca pe una din cele două uşi care dădeau în sufragerie să apară Hilde tante, privindu-mă mustrător. A apărut însă Annelise, cu o tavă pe care tremurau audibil o sticlă rotunjoară cu vişinată şi două păhărele.

Şi-acum ascultă-mă bine, dragă Iuliu, deşi nu sunt eu cel mai în măsură să-ţi dau sfatul ăsta. Să nu mai bei în viaţa ta vişinată. Nici treaz, dar mai ales groggy*, cum eram eu. E cea mai parşivă băutură din lume. Dezvoltă în tine o logoree expansivă, aproape feminină, te crezi deştept, expresiv, cuceritor. Văd şi acum ochii Annelisei în timp ce mă asculta: din spălăciţi, deveniseră strălucitori, de parcă mă uitam la ea în infraroşu. Apoi, brusc, fără să-mi dau seama, am căzut în mine ca-ntr-un puţ părăsit.*

M-au trezit un ţipăt şi o durere ascuţită, simultană, în ambii omoplaţi. Am deschis ochii şi, nu ştiu cum să zic, am luat act de trupul meu. Eram gol, deasupra ei, care era tot goală şi după toate probabilităţile făceam dragoste, căci ea suspina sacadat şi încă o dată am simţit pe spate aceeaşi durere-arsură: îşi înfipsese unghiile în carne. Nu eram deloc excitat şi m-am gândit că e un noroc că din toată fiinţa mea potopită de băutură şi somn singurul lucru care rămânea treaz şi ferm, ca şi cum nu mi-ar fi aparţinut şi ar fi căpătat un soi de glacială independenţă, ca robotul din „Odiseea spaţială 2001", era sexul. Mă mişcăm, zvâcneam mai

mult din inerţie, ca atunci când te gândeşti la altceva şi uiţi că mergi pe bicicletă, că pedalezi, stăteam cu bărbia pe umărul ei şi „tâmplă fierbinte lângă tâmplă”, ca-n Blaga, când am simţit ceva umed pe pometele meu drept. Plângea. M-am extras încet din trupul ei, ca un hoţ ieşind printr-o spărtură din O.C.L. Alimentara, ea a tresărit, am întors-o cu faţa spre mine, i-am sărutat pleoapele închise şi, instinctiv, m-am uitat în jos. Dezastru.

N-am avut, dragă Iuliu, prea multe fecioare până acum, respectiv două, cum ar zice Brondoe, absolventul de „Lomonosov”. Nu ştiu dacă-ţi dai seamă, dar noi suntem profitorii post-festum *ai revoluţiei sexuale din anii ’60, singura revoluţie după cea din Octombrie care a schimbat ceva pe faţa pământului; mai importantă, după părerea mea, decât revoluţia de la 1789, decât cea industrială şi decât biata noastră revoluţie paşoptistă. Nu „liberté, égalité, fraternité” e deviza vremurilor de azi, ci „liberté, égalité, sexualité”. De aceea întâlnim atât de puţine fecioare, de la 16 ani încolo.*

Nu ştiam ce să zic. Ea s-a liniştit treptat, şi-a şters ochii, m-a privit şi a spus: „Acum trebuie să pleci. O să vină ai mei”. „Desigur, am aprobat rapid şi stupid. Unde e baia?” „Acolo pe coridor, la stânga”, M-am ridicat ferindu-mă s-o privesc, mi-am cules din mers chiloţii. M-am spălat îndelung, ca un măcelar la sfârşitul programului. Când am ieşit, ea era într-o cămaşă de noapte lungă, până la glezne, strânsese şi dusese undeva cearceaful incriminator, făcuse din nou palul (acum îl vedeam: un pat larg, cu spătar de lemn), aşezase pernele la locul lor. A trecut pe lângă mine spre baie fără o vorbă. Mi-am luat hainele de pe jos, m-am îmbrăcat. Îmi ardea buza după o ţigară, Mi-am dat seama că nu mai eram în sufragerie, ci în camera ei sau a lor, a fraţilor, judecând după poza înrămată de pe un perete ce-i reprezenta sigur pe Annelise şi Hans copii, ea cam de trei-patru ani, el mai mărişor, poate în clasa I. Ciudat, copilul Hans semăna mult mai mult cu Annelise cea de-acum decât semăna fetiţa din fotografie cu iubita mea din baie. Iubita mea!…

Am aşteptat-o în sufragerie, îmi găsisem pachetul de ţigări, fumam. Fără să vreau, în mijeala zorilor,

privirea mi se lipise de lichidul din sticla de vişinată pe jumătate golită. Am făcut, mental, o asociaţie oribilă.

A ieşit cam după un sfert de ceas, tot în cămaşă de noapte. M-am ridicat. „Te rog, trebuie să pleci". Am îmbrăţişat-o. Nu mi-a răspuns. „Pot să te mai caut?", am zis. „Nu ştiu. Nu ştiu când o să plecăm" (Şi, ca un bou ce eram, am uitat să-i cer numărul de telefon!). M-am desprins, mi-am luat geanta şi-am ieşit pe trepte. Pe cerul cenuşiu ramurile stejarului se conturau şi mai spasmodic decât la venire. Am observat în treacăt, nu departe de stejar, şi un alt arbore, pe care n-am reuşii să-l identific. (Peste două săptămâni când am revenit şi ea nu mai era, am aflat ce-i cu copacul acela. În timp ce mă apropiam de poartă, o ţigancă tânără, cu cozi nesfârşite împletite pe spate şi-ntr-o fustă din acelea înflorate, pudic de lungă, sub care îţi place să-ţi închipui nişte minunăţii longiline de abanos, stătea uşor aplecată în faţă şi spiona printre crăpăturile gardului curtea şi casa Annelisei. Cum m-a văzut, a făcut stânga-mprejur şi-a trecut val-vârtej pe lângă mine. La poartă spânzura un lacăt lugubru, nou. Poarta şi gardul erau mai înalte ca mine: m-am uitat după un bolovan, l-am găsit, m-am urcat pe el şi am privit. „Aţi venit după **tulipbaum***?" – am auzit din spate o voce. Amabilă. M-am întors: de peste drum, de pe un podeţ, mă privea o femeie între două vârste, o vecină. „Poftim?" – am spus. „Vreţi să cumpăraţi* **tulipbaum***-ul? Aţi văzut anunţul din ziar?" Nu ştiam ce-i ăla „***tulipbaum***" şi probabil aveam o faţă cam nedumerită, că vecina s-a apropiat şi-a zis mai încet: „E ieftin, să ştiţi. Îmi daţi mie banii şi eu le trimit lor, în Germania" – şi-a arătat din cap spre casa Annelisei. Apoi a coborât şi mai mult glasul: „E păcat să stea acolo, fără nimeni. O să-l taie ţiganii pentru foc". „Dar ce e* **tulipbaum***?" – am zis. „Cum ce?! E arbore de lalele, singurul arbore care face lalele" – a zis femeia, nedumerită şi ea de nedumerirea mea. „Şi e aşa… preţios?" „Păi nu sunt decât patru în toată România. Şi nu pot fi polenizaţi, că albinele nu străbat o aşa distanţă. Îl luaţi?" „Eu nu, dar am un prieten la Bucureşti, cu curte – am minţit – care e pasionat de arbori din ăştia exotici. Vine săptămâna viitoare să-l vadă". „Ar fi bine să vă grăbiţi – a şoptit femeia. Cu ţiganii ăştia…" M-am mai urcat o dată pe*

bolovan şi m-am uitat la **tulipbaum**. *Săracu', nu-l poleniza nimeni. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu el. Probabil a sfârşit pe foc).*

Revin la dimineaţa aceea halucinantă. Mă oprisem jos, în faţa scării, trăind un amestec colcăitor de sentimente: triumf masculin şi remuşcare. Iarăşi nu ştiam ce să-i spun, ceva între scuze şi interogaţie („De ce? De ce ai făcut-o tocmai cu mine?"), dar m-am trezit că zic, ca într-un roman de Mihail Drumeş: „N-o să te uit niciodată". Ea a schiţat un zâmbet, mai mult un rictus, apoi, ca şi cum ar fi răspuns interogaţiei mute din privirile mele, a zis: „Trebuia să las şi eu ceva în ţara asta, nu?" A fost, dragă Iuliu, cel mai emoţionant lucru pe care l-am auzit vreodată. Tu cum ai fi plecat de-acolo?

Am ieşit pe poartă şi-am început să cobor spre oraş. Am privii spre Cetate: un singur bec mai lumina acolo, apatic, la concurenţă cu zorile, o întreagă civilizaţie: o civilizaţie, mă gândeam, spulberată în doar câţiva ani care, la scara istoriei, nu însemnau ca durată mai mult decât secundele în care eu, demn vlăstar al socialismului, îi spulberasem Annelisei himenul.

N-am mai avut chef să te caut. M-a luat de la intersecţia spre scumpul nostru orăşel o basculantă. Pe la nouă dimineaţa urcam scările spre Steinburg. Am făcut o baie fierbinte. Când mă ştergeam, prosopul mi-a reaprins cele două arsuri de pe omoplaţi. M-am întors şi m-am uitat peste umăr în oglindă: două minuscule tranşee roşietice: stigmatul nopţii mele pe Kreutzberg, Dealul Crucii.

*

* *

La trei săptămâni după ce directoarea Oproiu pățise a doua oară rușinea cu WC-ul (ia te uite, gândi Iuliu Borna, ziua aia devine o zi istorică, o dată însemnată cu roșu în calendar, cel puțin în calendarul vieții mele), Nelu Sanepidu îl luă deoparte în cancelarie. „Să nu-ți faci mâine seară program. Facem chef". „Facem? Cine face?" „Eu și Vianda". „Zău? – zâmbi el. Ai pus deja laba pe ea?" „Nu, nu, nu-i vorba de asta – răspunse cam încurcat Nelu Sanepidu. Fata rezistă și nici eu n-am prea insistat. E altfel decât astea de pe-aici, e categoria a VI-a, specială". „Atunci cu ce ocazie cheful?" „A fost ideea ei. Vrea să facă cinste, să ude noua gazdă". „Ce gazdă?" „Hilde-tante". „Serios?! – râse el. Ai mutat-o deja la Hilde-tante, s-o ai sub ochi? Și nu mi-ai spus nimic, banditule! Poate fata mă interesează și pe mine". „Ei, te interesează!… – făcu Nelu Sanepidu. Tu ești cu Ana Karenina, cu Madame Bovary, cu tipa aia din Faulkner…" „Adică un fel de labagiu". „Hai, mă Iuliu, știi că nu asta am vrut să zic!" Apoi schimbă vorba: „Zău, Iuliu, fata asta e specială. Apropo, știi că are și mașină?" „Ce mașină?" „O broscuță, un Volkswagen verde". „Să-i fie de bine. Și pe cine-ați invitat?" „Pe tine, pe Cărmășan, că e simpatic, totuși, dă-l dracului, are intrare la directoare și mi-a luat și clasele la fotbal cât am lipsit". „Da, am văzut – zise el. Da' unde-ai fost?" „La Făurei, la o înmormântare, a murit o vară de-a lui tata". „Dumnezeu s-o ierte". „S-o ierte Dumnezeu – zise și Nelu Sanepidu. Și-am mai invitat-o și pe Sári-néni, că e, știi și tu, prietenă cu Hilde-tante". „Dac-ai invitat-o pe Sári-néni, trebuia să-l inviți și pe Willy, așa-i normal". „După ce ți-a luat toți banii?!" „Una-i una și alta-i alta – zise el. Trebuie să-l chemi, dac-ai chemat-o pe Sári-néni. Altfel o să creadă c-avem ceva cu el". „Da' tu nu vezi, mă Iuliu, că ăsta parc-a înnebunit de când zice el c-a întâlnit nu știu ce cerb uriaș? Nici nu mai răspunde la salut, parcă-i somnambul". „Tocmai de-aia trebuie invitat, să-l scoatem din starea lui. Și-acuma, pe bune, să știi că nu-i băiat rău". Nelu Sanepidu ridică din umeri: „Bine, dacă zici tu, o să-l chem". „Altcineva?" „Nimeni. Pe cine să mai fi invitat? Pe babetele de chimie și rusă? Pe Samsaru cu insipida aia a lui? Am auzit că boul s-a luat

de tine în ședința de sindicat”. „În direct, nu mi-a dat numele”. „Și ce-a zis?” „Că mai există unii tovarăși diriginți – adică eu – din cauza cărora școala noastră suferă și-o să ia calificative mici fiindcă tovarășii respectivi nu și-au făcut planul la strâns dopuri de plută”. „Ce jigodie!” – zise Nelu Sanepidu. „Ei, lasă c-o să am eu grijă de el”. „Tu?! – se îndoi Nelu Sanepidu. Cum o să ai tu grijă de el?” „O să vezi – zâmbi el – o să vezi”.

A doua zi, vineri, înainte de a pleca Sári-néni la alimentară, o întrebă dacă știe ceva de Willy. „Nu știu, domnu’ Iuliu – zise ea fără să-și ascundă supărarea – că de-o săptămână nu l-am mai văzut. Și eu la el nu sun”. „Dacă-l vedeți sau dacă vă sună el, spuneți-i că l-am invitat și eu și Nelu deseară la cheful ăsta de la Hilde-tante. Și până la salariu, luați și dumneavoastră niște vin, Merlot dacă aveți, să nu mergem cu mâna goală, și mă treceți la condicuță”. „Eee, domnu’ Iuliu – făcu ea zâmbind – n-am eu rezerva mea? Când mergeți acasă în vacanța de iarnă, îmi aduceți și mie niște palincă de-aia de la dumneavoastră și nu mai trebuie condicuță”.

După ce Sári-néni ieși, își făcu o cafea, se așeză la masa din bucătărie, aduse din camera lui caietul cu coperte roșii de plastic, nou, abia început, citi ce scrisese înainte, apoi luă pixul său favorit, cu patru culori, și reîncepu. Umplu pagină după pagină cu o ușurință care-l uimea și deopotrivă îl speria. Nu-l opri decât foamea, după miezul zilei. Rădea gulașul lăsat de Sári-néni în frigider, când sună telefonul. Era Nelu Sanepidu. „Ce-i?” „L-am găsit pe Willy. L-am și invitat. Să știi că l-am simțit bucurându-se. Nu mă așteptam”. „Sigur că s-a bucurat – zise el. Și-o fi dat seama că lumea îl ocolește crezând c-a luat-o razna de când tot caută cerbul ăla. Da’ eu cred că el chiar a văzut ceva în pădure”. Îl auzi pe celălalt cum râde: „Fugi, mă Iuliu, ce cerb uriaș să se pripășească pe-aici?!” Și după o pauză: „Te pomenești că te-apuci să-l cauți și tu”. „Mai știi? – răspunse el. La ce oră să fim acolo? Sunt cavalerul de onoare al lui Sári-néni”. „Pe la șase. Să nu te caftească Willy, crezând c-ai profitat de absența lui ca să intri în păduricea lui Sári-néni”.

Asta-i mai lipsea, să se culce cu Sári-néni. Făcu un duș, se bărbieri, se îmbrăcă și mai aruncă o privire pe

cele scrise. Schimbă o replică, trei epitete și scoase patru virgule care acum i se părură inutile.

La cinci și douăzeci intră Sári-néni. N-adusese Merlot, ci Grasă de Cotnari, cinci sticle. Bune și alea, fără bani. „Vine și Willy – o anunță. A dat Nelu de el". „Daaa? – se lumină ea. Și când trebuie s-ajungem la Hilde?" „La șase, șase și ceva". „Atunci mă grăbesc, mă grăbesc". O auzi cum dă drumul la duș, cum fornăie. Ce dracu' o găsi Willy la ea? Lui, Sári-néni, ca femeie, nu-i spunea nimic. Dar absolut nimic. Poate că simțea și ea asta și nu-l considera decât o mobilă, un fel de cuier ambulant, fiindcă nu o dată ieșise din baie și trecuse senină prin fața lui numai cu un prosop înfășurat pe trupul ei masiv, un prosop alb-albastru pe care scria „BMW", adus din Ungaria.

Încuie caietul roșu în pupitrul de la noptieră și puse cheia în buzunar. În fond, caietul ăsta era toată averea lui. Nu-și încuia niciodată camera, dar caietul nu trebuia văzut de nimeni. Nici de Nelu Sanepidu, nici de Willy, când o reveni la amantă. Mai ales de Willy.

O auzi pe Sári-néni scăpând ceva metalic pe gresia din baie și știu imediat ce e: aparatul ei de ras Gilette. Surâse: în așteptarea lui Willy, Sári-néni își transforma păduricea în luminiș.

Sári-néni ieși învelită tot numai în prosopul automobilistic, lipăi *gyorson* în camera ei și reveni după un sfert de ceas îmbrăcată într-o rochie neagră foarte decoltată și bine mulată pe corp. Toate rochiile gazdei sale erau, după gustul lui, cam prea decoltate și cam prea mult strânse pe corp. Iar deasupra decolteului, prin nu se știe ce ciudățenie a vertebrelor gâtului, Sári-néni își putea răsuci capul în unghiuri mult mai mari decât cele ale unui om obișnuit, dându-i lui impresia că asistă la rotirea amenințătoare a turelei unui Panzer.

Ieșiră și pe cele 153 de trepte ale scării-alee spre orășel, Sári-néni îl luă protectoare de braț. El o lăsă, sperând să nu întâlnească pe cineva cunoscut. În drum, opriră la florărie, singura, de altfel, din centru și el cumpără, cu ultimii bani, două buchete de garoafe: unul pentru Hilde tante, altul pentru… ăăă… Vianda, da.

Hilde tante stătea pe strada Bisericii, imediat după ce se trecea de catedrala evanghelică, într-o casă stil săsesc, cu ziduri groase la stradă și poartă boltită din

stejar masiv, iar în spatele casei, după fântâna cu scripete, până jos spre râu, cu o grădină lungă, cu piersici, peri, tufe de zmeură, mure și afine, straturi de legume și zarzavat parcă trase cu rigla și cu trei pitici de lemn ale căror pălăriuțe Hilde-tante le vopsea spre sfârșitul primăverii, când se mai potoleau ploile, în cele mai năstrușnice combinații de culori, în fiecare an altele.

De fapt, gândi el în timp ce se apropia cu Sári-néni la braț de poarta impunătoare, ar fi putut sta bine-mersi în gazdă la Hilde tante, cum îi și propusese Nelu Sanepidu când el, Iuliu, terminase facultatea și prinsese un post de profesor de română tocmai în orășelul natal al prietenului său. Însă după două-trei vizite de curtoazie, își dăduse seama că nu s-ar fi simțit bine în casa umbroasă, cu storurile veșnic trase, cu tavan înalt și scârțâitoare podele de lemn. Și asta dintr-un motiv foarte simplu: în absența unicului ei nepot, Nelu Sanepidu, care mai avea de îndurat trei ani de facultate, Hilde tante l-ar fi adoptat pe el, Iuliu, nu numai ca pe-un nepot, ci de-a dreptul ca pe-un fiu. Hilde tante și răposatul oncle Serafim n-avuseseră copii. Toată dragostea pentru un copil care nu se mai ivise (poate nici nu avusese cum să se mai ivească, la câți ani de front și de închisoare făcuse oncle Serafim), Hilde tante și-o revărsase asupra nepotului Nelu, orfan de la 10 ani, de când părinții lui muriseră într-un accident de mașină la o curbă pe șoseaua cu serpentine coborând dealurile dinspre poligonul militar Cincu. Or, el, Iuliu, știa cât de posesivă, de crunt posesivă, poate fi dragostea maternă și nu mai voia s-o înlocuiască pe mama sa din Nord cu una din centrul țării, manifestându-se la fel. Așa că, spre dezamăgirea discretă a lui Hilde tante, se instalase la Sári-néni, la bloc, într-o cameră mică, cu o singură noptieră și-o dormeză cam desfundată, dar unde avea marele avantaj că nu-l bătea nimeni la cap. Culmea fusese că nici Nelu Sanepidu, după ce la finele facultății făcuse ce făcuse și revenise ca profesor suplinitor tot în orășel, nu se mai întorsese decât pentru scurtă vreme în casa lui Hilde tante. Iarăși numai el știe cum, Nelu obținuse o repartiție pentru o garsonieră într-un bloc pe Steinburg. „Păi unde să fi futut și eu în liniște?” – i se justificase Nelu. Hilde tante vrea să mă-nsoare, să-i fac nepoți, să nu se piardă numele tatălui meu și-al lui oncle

Serafim. Eu n-am chef de așa ceva. Plus că mătușa are, știi și tu, „damblalele ei”.

Da, știa. Numai că lui nu i se părură „damblale”, ci mai degrabă tabieturi sau sechele ale unei existențe peste care istoria trecuse când haotic, când în marș cadențat, dar de fiecare dată necruțătoare. După cum îi spusese Nelu, oncle Serafim avusese în tinerețe, pe la sfârșitul anilor ’30, oarece simpatii legionare, nu chiar atât de puternice încât să fie închis după înăbușirea rebeliunii din ianuarie ’41. Însă apoi venise războiul și oncle fusese expediat direct în linia întâi. Scăpase din încercuirea de la Stalingrad cărând în spate, ca om voinic ce era, un camarad rănit, consătean cu el, un sas dintr-o comună de lângă orășel. Când, în sfârșit, după mulți kilometri prin zăpadă, ajunseseră la adăpost în liniile nemțești, își dăduse seama că sasul din spate era înghețat bocnă, murise. A avut parte de-o scurtă permisie, dar vlaga lui părea că se pierduse undeva pe la Cotul Donului și Hilde tante n-a rămas grea. După ce ai noștri au întors armele, a mers cu batalionul lui până-n Tatra, unde l-a prins pacea. N-a putut gusta prea mult din tihna ei: vagul său trecut legionar și proasta inspirație de a se înscrie în PNȚ și de a lipi la alegerile din 6 martie ’45 afișe cu „Ochiul”, simbolul țărăniștilor, l-au dus în cele din urmă la închisoarea din Sighet: noua putere se dovedea mai dură decât cea a mareșalului Antonescu. Spre surpriza tuturor, inclusiv al lui Hilde tante, i-au dat drumul în ’56, dar numai pentru a-l lua iarăși, în ’58: cineva îl pârâse că ține-n pod un telescop. Ce spiona el? Pe cine spiona? Cui transmitea informațiile? N-a putut răspunde întrebărilor și-a murit în închisoarea din Aiud, în 1961.

Poate că-n acel interval, din ’56 în ’58, când fusese acasă, ar fi putut concepe un copil. Dar cerul, spre care-și ațintea telescopul în nopțile senine, n-a ascultat rugăciunile, nici ale lui, nici cele cu „Mein Gott” ale lui Hilde tante.

Iar ea, Hilde, în toți acești ani, probabil a început treptat să înțeleagă un lucru: că soarta unui om, a tuturor oamenilor de fapt, nu e ceva ce se desfășoară la voia întâmplării, ci e ceva ce se poate hotărî dinainte, dar nu de Dumnezeu, care e un Dumnezeu adormit ce nu se trezește decât rareori – iar în cazul lor, al ei și-al lui

oncle Serafim, nu s-a trezit deloc – ci de ceva care vine tot de la oameni, de la bucuriile și răutățile lor. Și Hilde-tante, cu mintea ei clară, precisă ca dreptunghiurile de legume și zarzavaturi pe care le trasa în grădină, și-a dat seama, după moartea soțului, că acel „ceva" care în timpurile pe care le-a trăit și le trăia ea hotărăște soarta unui om, a tuturor oamenilor de fapt, acel „ceva" e Politica. Iar forța asta, Dumnezeul ăsta ivit dintre oameni, Politica asta, are semne presărate peste tot și dacă știi să le dibuiești din vreme, așa cum dibuiești dacă va fi sau nu furtună după înălțimea la care zboară rândunelele, atunci te poți feri, te poți apăra, îi poți cât de cât para loviturile. În 1964 s-a abonat la ziarul „Scânteia" și la revista „Magazin istoric", pe care le citea atentă, căutând acele semne care îi distruseseră viața de până atunci și care puteau să i-o distrugă în continuare.

Și de aici venea ceea ce Nelu Sanepidu numea „damblaua" ei și pe care el, Iuliu, o privea cu îngăduință, ca pe un tabiet inofensiv. Ce-i drept, și el, Iuliu, rămăsese uimit când dus cu naturalețe de Hilde tante în cămara din care se urca în pod și invitat să-și aleagă ce vrea de-acolo, văzuse șirul de borcane și sticle cu capace cernite aliniindu-se perfect, militărește, pe etajere și având frumos caligrafiate pe etichete, cu litere care mai păstrau o aparență gotică, inscripții de felul: „Dulceață de cireșe. Mai 1984. Inaugurarea Canalului Dunăre-Marea Neagră"; sau: „Pastă de măcieșe. 1985. Plenara C.C. pe probleme de agricultură"; sau: „Gem de coji de portocală. Martie 1987. Vizita tov. N. Ceaușescu în Zair". Cu mândrie, Hilde tante îl asigurase că tot ce vedea acolo, exceptând vinurile, erau produse făcute cu mâna ei, și el și-o imagină învârtind cu o lingură energică în mari oale și cazane puse pe foc, cu un ochi în „Scânteia" și cu celălalt atentă să nu se afume, să nu se taie ori să se prindă de fund toate delicatesurile alea. Se gândise atunci că Hilde tante avea o excepțională memorie olfactivă și când vedea ce era scris pe cutare etichetă, amintirea acelor arome îi deschidea ca-ntr-o bibliotecă a miresmelor fișierul evenimentelor legate de ele. Capodoperele colecției sale, cele mai vechi de fapt, erau un șerbet de lămâie, probabil de mult zaharisit, de la Tezele din iulie '71 și un balon de sticlă cu gâtul

cernit pe care scria „Rachiu de caise. 10 litri. August 1968. Când au intrat rușii în Cehoslovacia”. „Balonul ăsta, domnu’ Iuliu – îi spusese ea, parcă prevenitoare în fața eventualei lui dorințe de a gusta un păhărel – nu-l deschid decât la nunta lui Nelu”. De altfel, Hilde tante nu făcea un mare secret că în fiecare an, din 1978 încoace, deschidea de ziua Tovarășului, 26 ianuarie, butoiul cu varză pusă la murat spre sfârșitul toamnei anului precedent și, echipată cu un impecabil șorț alb, de sărbătoare, gătea o inegalabilă mâncare de varză cu costiță de porc scoasă din unsoare, la care îi invita pe el, pe Sári-néni, pe Klaus și Willy Schuster și pe Nelu Sanepidu.

Chiar și acum când împingând poarta și lăsând-o pe Sári-néni s-o ia înainte, amintindu-și de gustul verzei cu costiță, îi lăsă gura apă. Apoi văzu în curte silueta verzuie a broscuței Volkswagen și, fulgerător, se simți scuturat de un frison: își aminti de ce venise și prin minte i se derulară, ca pe ecranul unui epidiascop, paginile scrise cu câteva ore înainte.

Se gândi: oare nu sunt nebun?

În holul de la intrare îi întâmpină, în veșnica ei rochie lungă de catifea neagră, Hilde tante. Îi îmbrățișă afectuoasă pe amândoi și el adulmecă un vag miros de praf de vanilie. Cremșnit, gândi. Vom avea la desert cremșnit. Dacă va mai apuca cineva desertul. Niciodată, nicăieri, nu mâncase un cremșnit mai bun ca la Hilde tante. Înainte de a păși în sufragerie zări în treacăt, lângă ușă, cizmele kaki de pădurar ale lui Willy, mânjite cu un noroi galben, de râpă. He, he, umblase iară pe coclauri și, cum făcea de obicei când venea în orășel, le schimbase cu pantofii de antilopă pe care îi purta mereu în tașca de vânător.

„Ehei, bătrâne, așa te vreau!” – urlă vesel, țopăind înspre el cu un pahar în mână, boul de Cărmășan, și-n loc de orice salut, îi trase o scatoalcă peste spate. Fusese în tinerețe campion regional la triplu-salt, avea o gleznă ferfeniță și nu se putea deplasa decât așa, țopăind. „Văd că tu ai luat-o deja din loc”, zise el arătând spre pahar. „Să văd eu unul care nu bea din rachiu’ lu’ tanti Hilde! – strigă Cărmășan, ridicând paharul. Să-ți pun?” „Pune”, zise el. Cărmășan țopăi spre masă și el dădu mâna cu Willy, care îi zâmbi cam stingher: „Mersi că m-ați

invitat, Iuliu”. „Păi cum? – șopti el aplecându-se la urechea lui Willy. Să spargem noi gașca numai pentru c-a venit o amărâtă de bucureșteancă printre noi? Pot să stau lângă tine?” „Te rog”, zise Willy. El se așeză pe scaunul din stânga lui Willy. „Și eu unde stau?”, o auziră din spatele lor pe Sári-néni. „Stai aici, dacă vrei”, zise Willy neutru și-i arătă scaunul din dreapta. Sári-néni se așeză. Plină de dignitate, gândi el. „Noroc, bătrâne!” – țopăi Cărmășan, întinzându-i paharul. „Noroc”, zise el și dădu paharul peste cap. Chiar am nevoie, gândi. „Da’ ceilalți unde sunt?” – întrebă. „La bucătărie, prepară… Ba nu, uite-i”, zise Willy. El se uită spre ușa de la bucătărie și tresări puternic, scăpând paharul din mână. Doamne Dumnezeule, gândi, Doamne Dumnezeule. „Cioburile aduc noroc!” – urlă Cărmășan. „Ia uite, Iuliu, ce-avem aici! – zise radios Nelu Sanepidu, așezând pe masă o tavă cu șapte farfurioare. Zacuscă de ciuperci făcută cu ocazia interviului Tovarășului acordat ziarului «Nodon Sinmun» din Coreea de Nord!”. El însă nu-și putea lua ochii de la Vianda, care-l urma la fel de radioasă pe Nelu Sanepidu, îmbrăcată, Doamne Dumnezeule, exact cu un taior și-o fustă albă. Ea vru să se-ndrepte zâmbitoare spre el, dar el îi tăie avântul ridicându-se și înclinându-se scurt, rece, apoi se așeză la loc. Pe fața ei se întipări o expresie de nedumerire. „Nu mai risipi băutura, bătrâne!” – zise Cărmășan și-i așeză un alt pahar în față. El îl dădu imediat peste cap.

Se așezară cu toții în jurul mesei. Ea era încadrată de Hilde tante și de Nelu Sanepidu, care-i spunea ceva la ureche. Își umplu singur paharul din sticla burtoasă în care pluteau trei caise. „Și ce-ți mai face cerbul, Willy?” – zise. „Sunt pe urmele lui – răspunse Willy. Ieri am reușit să mă apropii de el până la vreo sută de metri fără să mă simtă, dar apoi l-am pierdut”. „Așa-s sălbăticiunile astea – constată el. Când crezi c-ai pus mâna pe ele, ciuciu, s-au dus. Ce faci, nu bei nimic?” „N-o să stau mult. Mai dau o raită prin perimetrul lui, poate iese la păscut”. „Poate te duci dimineață”, o auzi el pe Sári-néni. „Nu, mă duc în noaptea asta”, zise Willy. „Cum vrei tu”, zise Sári-néni și-și trase îmbufnată în față o farfurioară cu zacuscă. „Da’ chiar așa mare e?”, zise el. „E imens, Iuliu – zise Willy. Vrei să-l vezi?” „Ce să văd?” „Cerbul. L-am fotografiat”. Hopa, gândi el.

Doamne Dumnezeule, l-a fotografiat. Willy scoase din portofel două poze color și i le întinse. Le privi. Mâna lui Willy probabil tremurase în momentul declicului, fiindcă deși pe fundalul întunecat-verzui al pădurii se vedea silueta unui cerb, imaginea era cam încețoșată. „Da – zise el – se vede, e o capodoperă de cerb, dacă-mi permiți această metaforă”. „Păcat că n-am lupa la mine, zise Willy. Ai vedea că e un trofeu excepțional. Când s-au uitat cei de la AGVSP Sibiu, au rămas ca la dentist”. Și-i șopti la ureche: „Dacă reușim să-l izolăm, s-ar putea să vină și să-l împuște chiar…” și înălță fruntea spre tavan. „Ei, chiar așa? – coborî și el glasul. Chiar Tovarășu?!” „Chiar el”, zise Willy. „Bravo, Willy! – zise el. Hai noroc!” Și bău.

Masa se însuflețise. Hilde tante căra întruna din bucătărie tăvi și farfurii cu ceea ce Nelu Sanepidu, în mare formă, numea „zona porcină”: cârnați și caltaboși afumați, sângerete, lebări, șunci cărămizii feliate subțire, rotocoale de șorici. O singură dată Hilde tante se opri, îl privi peste ochelari și-l întrebă: „Da’ tu, Iuliu dragă, nu mănânci nimic?” „Poate mai târziu – răspunse el. Nu mi-e foame”. Cărmășan povestea a mia oară cui voia să-l asculte cum a scos-o pe directoare din budă, Willy înfuleca preocupat în timp ce Sári-néni îl urmărea cu coada ochiului, Nelu Sanepidu o făcea pe Vianda să râdă înșirându-i pe șoptite, una după alta, perlele colecției lui de bancuri.

El bău încă un pahar, nu le mai ținea socoteala, și gândi: acum e rândul meu. Doamne-ajută.

„Domnișoara Vianda!” – zise el tare. Ea înălță zâmbitoare capul: „Da, domnu’ Borna”. „Domnișoara Vianda – făcu el rar – am și eu o curiozitate: cum se mai fute la Medicină”?

Toți încremeniră, cu excepția lui Sári-néni, care-și înăbuși cu greu un chicotit.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

ADA. DE NICĂIERI. DE ORIUNDE

*O să-ncalc, dragă Iuliu, cronologia escapadelor mele trăite după dimineața „revelației” (am pus ghilimele pentru tine și – bănuiesc – rictusul tău ironic), pentru că simt nevoia să-ți povestesc un episod ce nu s-a petrecut în toamna aceasta, ci în vara precedentă, deci cu un an și ceva înainte să fi împlinit 30 de ani. Și tocmai acum când îți scriu și sunt plin de ideea de „*spiritus loci*”, îmi dau totuși seama că nu numai o ființă poate să exprime acest spirit, ci se-ntâmplă și invers: anume că un loc, un spațiu poate împrumuta, fie și temporar, aura, caracteristicile sale celor care trec prin el sau chiar locuiesc acolo. O să vezi îndată de ce.*

Ada. Costinești. (Sau, mai bine: Costinești. Ada).

Îi plăcea să facă dragoste și sinceritatea acestei dorințe se vădea și-ntr-aceea că nu transforma actul amorului într-o strălucitoare demonstrație de tehnică – semn clar, după mine, al ipocriziei, al plictiselii feminine și-n fond al unei premature îmbătrâniri – ci se silea s-ajungă cât mai repede la momentul suprem pe care, simțindu-l apropiindu-se, și-l pregătea și-l savura destul de ciudat, ținându-și respirația aproape un minut, până se făcea vânătă. Într-un fel, mă obliga și pe mine să fac același lucru și-al naibii să fiu, dragă Iuliu, dacă nu era foarte excitant, fiindcă încetând zgomotul răsuflărilor noastre, însuși timpul părea suspendat și singur sunetul înfundat al corpurilor lovindu-se era desprins de noi – banda sonoră a unui film porno pe care o ascultam avizi, cu respirația tăiată. Nici măcar o singură dată în cele cinci nopți cât am fost împreună n-am reușit să rezist cât ea, totdeauna dădeam drumul aerului mai repede cu patru-cinci secunde. Din această submersiune în lumea tăcută a plăcerii, cu mari pești fosforescenți lunecând greoi și lascivi printre picioarele ei albe, lungi, ea urca la suprafață prin două țipete, primul foarte scurt și ascuțit, al doilea prelung, tânguitor, crispându-i fața și făcând-o aproape urâtă. Din gura în sfârșit deschisă țâșnea un aer care mirosea a bărbat. Mirosea a mine. Corpul îi era străbătut la început de curenți rapizi, apoi tot mai rari de electricitate și puful auriu de pe buza de sus căpăta relief, vibrând. Chipul i se destindea, redevenea frumoasă, deschidea încet ochii umezi și șoptea de două ori: „Dragul meu, dragul meu”. Deși m-am gândit încă

din a doua noapte că vorbele astea nu sunt decât o obişnuinţă, un clişeu de postludiu, trebuie să recunosc că felul cum le rostea m-a tulburat de fiecare dată. Le rostea ca şi cum în clipele următoare m-aş fi sculat din pat şi m-aş fi dus pe front.

O chema Ada. „De unde eşti?" „N-are nici o importanţă", mi-a răspuns, zâmbind, şi n-am mai insistat: eram la Costineşti, celebra noastră Staţiune a Tineretului, şi mulţi merg acolo ca să-şi piardă identitatea de moldoveni, de bănăţeni, de maramureşeni, de educatoare, de studente, de eleve în anii terminali de liceu, de educatoare singure, de banali artişti plastici, de sculeri-matriţeri acneici ş.a.m.d. Merg să devină, conştienţi sau nu, dar cu o frenetică disperare, Maeştri sau Victime ale Aventurii. Pentru două săptămâni sau zece zile, îşi leapădă identitatea, spiritul de acasă, aşa cum îşi leapădă şerpii pielea. Tot bucuria anonimatului, vezi?

Am agăţat-o în cofetăria de lângă ringul de dans în aer liber. Nu prea intru eu în cofetării, nu le am pe astea cu dulciurile, nici nu ştiu ce căutam acolo, probabil ţigări. Am observat-o imediat: stătea singură la o masă şi mânca o savarină. Pentru mine, o femeie care stă singură la o masă într-o cofetărie şi mănâncă o savarină e pe jumătate futută. Mi-am luat şi eu o amandină şi m-am aşezat la o masă în faţa ei. M-a privit în treacăt: dacă aş fi femeie şi aş vedea într-o cofetărie aproape pustie un bărbat singur mâncând o amandină, l-aş crede un tăntălău. Cred c-aşa arătam şi eu. Ba mai mult, am avut şansa cu totul întâmplătoare ca la a doua linguriţă să-mi scap amandina însiropată pe piept, pe impecabilul meu tricou fals „Nike". A pufnit-o râsu'. Dacă nu ataci o femeie atunci când o înfundă râsul în privinţa ta, mai bine n-o mai faci niciodată. Am întins rapid mâna peste masă şi m-am prezentat: „Nelu". „Ada", mi-a răspuns, dându-mi la rândul ei mâna, cu ochii încă râzând. Peste un sfert de oră dansam în tăcere pe ring, îmbrăţişaţi corect, iar peste încă un sfert ne sărutam, tot fără să fi scos o vorbă, pe mica terasă spre mare unde se sfârşeşte aleea ce trece pe lângă punctul sanitar. A urmat apoi scena trăsurii din „Madame Bovary", dar fără trăsură, fără cai şi fără vizitiu: ne-am sărutat lângă falusurile din ciment ale

sculptorului Apostu, am coborât pe plajă şi ne-am sărutat la capătul promontoriului cu bolovani unde tu te cățărai să pescuieşti guvizi, ne-am sărutat lângă obelisc, am închiriat o hidrobicicletă şi ne-am sărutat într-o dulce derivă pe lac, am mers spre Golful Francezului şi ne-am sărutat în vântul foşnitor de pe faleză. Ne sărutam din zece-n zece metri şi deja mă durea limba. Spre miezul nopții, m-a luat de mână şi m-a dus într-una din acele căsuțe de lemn pe care şi tu, dragă Iuliu, cred că le cunoşti, cu două paturi pitice, ca de copii. Stătea singură.

Nu ți-o voi descrie. Asta ca să-ți contrazic încă o dată teoria ta privind infinita varietate a organului sexual feminin. Nu ştiu câtă experiență ai tu în domeniu (şi cum eşti pudic, nici nu mi-ai mărturisit mare lucru), dar cred că, fără falsă modestie, aici te depăşesc. Cu riscul de a te supăra, nu cred că există decât în imaginația la vulve relaxate sau crispate, osoase sau muşchiuloase, reci sau calde, romantice sau clasice, gotice sau baroce, postmoderniste sau proletcultiste, vitale sau sinucigaşe, cum le-ai categorisit tu odată înfocat, la un pahar cu vin. Nu, Iuliu: în liniile sale esențiale, organul sexual feminin e acelaşi. **Doar ceea ce se petrece în jurul lui e un accident genetic.** *Dacă n-ar fi acest accident care le transformă trupul, înfățişarea, femeile ar trebui să fie, toate, frumoase.*

Ia-o aşadar, cu titlu de inventar, că Ada de nicăieri, de oriunde, era frumoasă.

N-am mai văzut-o de atunci niciodată. **Sper** *să n-o mai văd. În fond asta e şi condiția oricărei capodopere amoroase.*

*

* *

La două zile după ce Borna se dăduse-n stambă la Hilde tante, Nelu Cucerzan nu-şi revenea din uluială: nu reuşea să înțeleagă nimic din comportamentul îngrozitor al prietenului său. Da, Iuliu se-mbătase, cum făcea nu rareori, dar la el beția, până acum, fusese în general blândă, nu agresivă. Niciodată nu-l auzise vorbind,

atacând fără motiv în halul în care o făcuse. Și mai ales atacând o femeie! Auzi, s-o întrebe pe biata fată, tam-nesam, „cum se mai fute la Medicină”! El crezuse la început că n-a auzit bine și întrebase: „Ce-ai spus, Iuliu?” „Am întrebat-o pe stimata domnișoară de la București – zise răspicat Borna – cum se mai fute la Medicină”. „Tu ai căpiat, măi?” – zisese el. „N-am căpiat deloc – răspunsese Borna. Și nu pe tine te-am întrebat, ci pe stimata domnișoară. Am auzit că la Medicină studentele se fut pe rupte și voiam să am sau să n-am o confirmare de la cineva avizat”. „Ai înnebunit – zisese el. Te rog să-l scuzi, Vianda. E beat, nu-și dă seama ce spune”. „Ba să nu mă scuze deloc – zisese Borna. Sau poate stimata domnișoară crede că de la înălțimea tupeului ei de bucureșteancă nu se poate coborî la nivelul unora ca noi, ăștia din provincie”. „Hilde tante – zisese el – fă-i, te rog o cafea lui Iuliu. A luat-o razna”.

Pe Hilde tante întrebarea lui Borna o surprinsese lângă masă, în picioare, cu un castron cu supă în mâini. Nu îndrăznea să se miște și singuri aburii îmbietori ce se ridicau din castron nu reușeau să încălzească o atmosferă înghețată. El, Nelu, o privise pe Vianda: se înroșise până la rădăcina părului și bărbia îi tremura ușor. „Să-ți fac o cafea, Iuliu?”, întrebase Hilde tante, prudentă. „Ce rost are? – răspunsese Borna. Ca să mă trezesc? Așa credeți voi? Dar sunt mai treaz ca voi. Și trist. Dar nu mai trist ca stimata domnișoară Vianda, cu toate că ea, spre deosebire de mine, are Volkswagen. Și știți de ce e tristă domnișoara Vianda?” „Pe mine vă rog să mă scuzați – se ridicase Willy. Trebuie să dau o raită prin pădure”. Nimeni nu spuse nimic până când Willy ieși. „Iuliu, te rog, termină”, zisese el. „De ce, Nelu? Tu nu vrei să știi de ce e tristă domnișoara Vianda? Ei bine, uite ce cred eu: domnișoara e tristă fiindcă suferă de o nostalgie, de un fel de Alzheimer erotic: ar vrea să se-ntoarcă la vârsta la care avea himen”. „Iuliu, du-te-acasă! – strigase el. Nu ți-e rușine?!” „Uite că mă duc”, răspunsese Borna sculându-se cu greu. Ieșise pe ușă aproape împleticindu-se, nu înainte de a arunca din prag: „O seară bună tuturor!”

Primul care spărsese tăcerea fusese Cărmășan: „A dracului om!” – exclamase el și-și umplu un pahar pe

care-l dădu scurt peste cap. Apoi, în clipa următoare, Vianda se ridicase și, fără o vorbă, trecuse în camera ei. Hilde tante așezase în sfârșit castronul cu supă în mijlocul mesei, dar nici unul nu îndrăznise să se servească. „Nu l-am văzut niciodată pe Iuliu așa. Nu știu ce i s-a-ntâmplat. Parcă era drogat”, zisese Hilde tante. „Drogat pe dracu’! – izbucnise el. Era beat! Și i s-a urcat la cap nu numai rachiul, ci și convingerea lui că o să ajungă mare scriitor. Mi-a și spus o dată: mă, dacă eu vreau, vă transform în personaje mult mai vii decât sunteți în realitate! Păi ziceți și voi dacă nu-i sărit de pe fix!”. Apoi se ridicase, merse la camera Viandei și bătuse la ușă. „Te rog, Nelu – o auzise el cu o voce schimbată, semn că plângea sau plânsese – vreau să fiu singură. Te sun eu mâine”.

Dar nu sunase. Telefonase el a doua zi la prânz și răspunsese, îngrijorată, Hilde tante: „Nu-i aici, Nelu. A plecat de dimineață cu mașina”. „A plecat… de tot?” – îngăimase el. „Nu, nu – zisese repede Hilde tante. Hainele, cosmeticalele și ce mai avea le-a lăsat aici”. „Și n-a spus unde se duce?” „Nu, că nici n-am văzut-o când a ieșit, eram la piață. S-o fi dus la București, la ai ei, că e sfârșit de săptămână”. Bine că n-a plecat de tot, gândise și sunase la Sári-néni. „Sári-néni, dați-mi-l vă rog pe boul ăsta de Iuliu, dacă s-a trezit”. „Nu-i la el – răspunsese Sári-néni. A plecat de dimineață”. „Unde? La pescuit?” „Nu știu, că eram la mine la alimentară, dar nu cred că la pescuit, că undițele sunt aici”. S-o fi dus în Nord, la ai săi, gândise, să-și lingă rănile lui de labagiu. I s-o fi făcut rușine la trezire și îi e frică să dea ochii cu lumea. Pentru că de data asta întrecuse măsura cu vârf și-ndesat, deși, în fond, nu era om rău și el, Nelu, știa asta. Sigur, Borna avea ciudățeniile, damblalele lui. Voia, dacă nu reușea pe-o pagină scrisă, măcar în viață să fie original, nou, nemaivăzut. În anul al III-lea se îndrăgostise până peste urechi de asistenta care făcea cu grupa lui seminariile de latină. Înfipt în prima bancă, două ceasuri cât dura seminarul nu-și lua ochii de la ea. Cu zece ani mai mare decât el, femeia căsătorită, altminteri sobră și frumoasă ca o frază din Tacitus, privea cu bunăvoință această neașteptată pasiune stârnită într-unul din studenții săi. Ca s-o dea gata, Borna îi scrisese pe un sul de hârtie de calculator o scrisoare de

dragoste de o sută de metri. El, Nelu, îl vizitase pe când Borna compunea de zor epistola în cămăruța lui închiriată în căsuța unei basarabence bătrâne refugiată în Ardeal în ’44, la sosirea Armatei Roșii în ținutul ei natal. „Vezi pe unde calci!” – îi strigase Borna, înconjurat de valuri de hârtie foșnitoare. În fața uimirii lui, Borna explicase fără să se întoarcă: „Îi scriu asistentei. Când va citi, vreau să aibă senzația *fizică* – subliniase el cuvântul – că povestea noastră, dac-ar fi fost să fie, n-ar fi fost decât o poveste de hârtie”. La capătul a două zile și două nopți de scris continuu, Borna îi înmânase cu o sfioasă solemnitate sulul de hârtie, într-o elegantă cutie din lemn de cireș, asistentei moarte de curiozitate. Rezultatul? Biata femeie trăi într-adevăr o senzație *fizică*, dar însă de o cu totul altă natură decât sperase pătimașul ei corespondent: întors brusc acasă dintr-o deplasare, soțul asistentei, un merceolog gelos, își surprinse consoarta în dormitor, în pijama, lecturând îmbujorată – ce? – în mijlocul unui ocean de hârtie. Merceologului îi fu de-ajuns să arunce o privire pe una din crestele albe unduitoare ale declarației lui Borna ca să-și dea seama despre ce e vorba și, drept urmare, îi trase nevestei o mamă de bătaie soră cu moartea. Mai mult, veni la facultate să-l caute pe dresorul acelui șarpe de celuloză care-i intrase în casă să-i otrăvească viața. Cuminte, Borna fugi în Nord, la ai săi, nu-și dădu examenul de latină în sesiunea de vară, ci și-l luă la restanțele din toamnă, cu altcineva: între timp, decanatul, înțelept, o mutase pe asistentă la altă grupă de studiu. Povestea cu scrisoarea de o sută de metri făcuse ocolul facultății și al cafenelelor unde studenții își luau obștească votcă și Borna fu de-atunci privit cu mult mai mult respect decât avusese parte în rândul colegelor sale.

O altă ciudățenie de-a lui ținea de ce își atârnase pe perete în cămăruța închiriată de la basarabeancă. Lângă geamul opus patului îngust, de sihastru, în care dormea încovrigat, asemenea unui foetus, Borna avea o planșă foto de 150 pe 80 cm, care ocupa aproape tot intervalul dintre fereastră și dulap și reproducea la scară mare, cu litere imense, un mic articol din „Informația Bucureștiului”, 1981. Așa cum alții când se scoală dimineața dau prima dată cu ochii de un crucifix, de poza mamei, de un peisaj liniștitor sau, cum văzuse el,

Nelu, în camera unui student la filozofie, de un portret înrămat al lui Hegel, Borna, la trezire, vedea mai întâi articolul cu pricina. (Apropo de asta, el, Nelu, își mai amintea că rugase odată o colegă la facultate, foarte sexy, cu un succes nebun la bărbați, dar care, nici el nu știa de ce, nu-i inspira, senzual vorbind, absolut nimic, așa încât o transformase într-o ireproșabilă camaradă asexuată, o rugase să-i împrumute pentru o după-amiază – în ce scop, era lesne de înțeles – cheia mansardei unde stătea ea. Inexplicabil, amica se codise mult – ba că e mizerie, ba că baia care nu funcționează e pe hol, ba că nu merge caloriferul – apoi, în fața mirării sale tot mai accentuate, cedase și scosese cheia, nu înainte de a-l avertiza: „Dar te rog, te implor, să nu spui nimănui ce-ai văzut acolo!" „Bineînțeles, dragă!", răspunse el intrigat. Imediat dăduse o raită la adresă, pentru o inspecție preliminară. Era o cămară minusculă, cu geamlâc spre acoperiș, unde din ușă intrai direct în pat. În spațiul îngustisim dintre pat și perete nu mai era loc decât pentru un dulăpior longilin și eventualele încălțări pe care vrând-nevrând trebuia să ți le scoți. Nu mai văzuse până atunci așa ceva. Era într-adevăr cam dezordine, dar rezolvase totul în doi timpi, trei mișcări și-n patru labe strângând și înghesuind în dulăpior mulțimea de bluze, fuste, desuuri azvârlite de-a valma pe pat. Totuși, nu-și dădea seama *ce nu trebuia să spună c-a văzut.* Se uitase în jur: pe perete era un singur afiș, cam jerpelit, cu Jimmy Hendrix. Tot sărind pe pat să-i încerce soliditatea și elasticitatea, se-ntorsese la un moment dat pe spate. Și-atunci, într-adevăr, *văzu.* Pe tavanul boltit, fals, amica scrisese cu vopsea neagră, cu litere mari, caligrafice, „**Ajută-mă, Doamne, să nu ajung curvă!**". Gândul că în fiecare dimineață buna lui camaradă se trezește cu fraza asta în fața ochilor îl tulbură atât de tare, încât, cu toate că nu prea obișnuia să rateze asemenea ocazii, nu se dusese în după-amiaza aceea la întâlnirea programată și înapoie tăcut cheia pe care nu o mai ceru niciodată, deși mai apoi se gândise, excitat, la reacția femeii care, sub el, ar fi deschis ochii și-ar fi văzut inscripția cu pricina).

Cu totul altul era cazul lui Borna. Planșa pe care-o vedea prietenul său dimineață de dimineață sau atunci când se trezea, de obicei pe la prânz, era un articol

semnat de Ion Dodu Bălan, la vremea publicării lui mare mahăr în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, pare-se chiar adjunctul ministrului. Din câte auzise el, Nelu, în peregrinările sale prin București, pe la Casa Scriitorilor, omul nu era chiar un ticălos cum erau atâția alți activiști de partid, era mai degrabă un tip bonom, chit că nu-l dădea inteligența afară din casă. Articolul (pe care Borna îl știa pe de rost și nu numai că-l recita cu patos ori de câte ori avea ocazia, ca pe „Odă în metru antic", dar și-l comenta intercalat, *ad-hoc)* se intitula „O posibilă experiență" și suna așa: „*Nici prin gând nu-mi trece să vântur pe sub ochii cititorilor imaginea unui om făcut din zdrențele unor dogme puritane".* („I-auzi, frate!" – se entuziasma Borna în fața oricui stătea să-l asculte. „Imaginea unui om făcut din zdrențele unor dogme puritane!" Bravo, Dodule!). *Asemenea oameni nu se nasc decât în imaginația lipsită de umanism real a unor asceți.* („Umanism real! – se extazia Borna trăgând o dușcă bună din ce sticlă se nimerea să-i fie la îndemână. Ex-cep-țio-nal!"). *Omul adevărat este numai cel din carne și oase pe care-l întâlnim în clocotul vieții, cu virtuțile și scăderile lui, cu bucuriile și amărăciunile lui firești, cu viciile și virtuțile sale*". (Pasajul ăsta Borna îl recita ridicându-se în picioare, cu sticla în mâna, dezlănțuit precum Calboreanu în finalul din „Apus de soare"). „*Și totuși, îndrăznesc* (aici interpretul cobora umil tonul) *să-mi imaginez, de pildă, o zi pe săptămână sau cel puțin pe lună fără consum public de alcool*". („Te bag în pizda mă-tii – zicea brusc mohorât Borna. Auzi, o săptămână fără alcool!". Și devenind plângăcios, ca bețivii: „De ce, nene Dodule? De ce?"). „*Omul se îndeplinește, se afirmă ca om, nu numai satisfăcându-și pasiunile, ci și înfrânându-și-le". Știm maxima latină:* „*Primum vivere, deinde philosophari*". („M-a dat pe spate!" – făcea Borna). *Știm îndemnul:* „*Viața nu se măsoară numai cu stomacul*". („Ci și cu?… – țopăia vesel-întrebător Borna. Cu mai ce, nene Dodule? Cuuu… cuuu… – făcea el lungind prepoziția ca la grădiniță, când vrei să ajuți la nașterea unui răspuns corect, apoi exploda – Cum, nu știi?! Cu…" – după care rostea cele două silabe ale organului masculinității ca la militărie, scurt, sacadat, în genul lui „Să trăiți!"). „*Și totuși, cum ar arăta o zi fără consum de alcool*?"

(„Groaznic”, murmura înmuiat Borna, dând din nou sticla peste cap). «*Foarte frumoasă, liniştită, plină de omenie şi de fericire. Sute şi sute de oameni ar fi mai devreme la căminele lor,* („Ce sute? – făcea trist Borna. Mii, milioane!”) *vor ajuta la treburile gospodăreşti, vor sta de vorbă cu copiii* („Dac-au putut să-i aibă…”) *şi le vor da din căldura lor paternă* („Vrei şi tu un gât, mă ţâcă?”). *Vor fi infracţiuni mai puţine, mai puţine certuri, insulte, accidente şi procese. Se vor economisi sume de bani* (aici vocea lui Borna prinde accente paradisiace)*, vor spori în casele oamenilor bomboanele şi jucăriile pentru copii* („Că de carne nici nu poate fi vorba”, completa feroce analistul)*, familia fiecăruia va fi ceea ce ea trebuie să fie: o oază de fericire.* („Oază?! – făcea fals nedumerit Borna. Ce-i aia? Nu-i o chestie, aşa, cu multă apă? Puah!”) *Spectacolul străzii ar arăta mai frumos, relaţiile dintre oameni ar fi mai umane* („Dom’le, n-am văzut în viaţa mea un om uman mai mişto ca Dodu!”), *mai conforme cu idealurile noastre. Fireşte, o asemenea acţiune sau experienţă socială nu trebuie neapărat decretată administrativ*. („Ast-ar mai lipsi – bombănea Borna. Da’ vedeţi ce sugestie parşivă bagă moşu’?”). *Frumuseţea şi eficienţa ei ar fi cu atât mai mari cu cât ele ar porni din rândul colectivelor de muncă, din partea unor instituţii* („Vă gândiţi şi voi la ce instituţie mă gândesc şi eu?” – şoptea conspirativ Borna), *care ar putea încerca o asemenea experienţă, studiindu-i apoi efectul în producţie, în disciplina muncii, în comportarea morală a oamenilor. Aş fi fericit să pot scrie cândva despre rezultatele unei asemenea acţiuni sociale*». La care Borna răspundea cu un rânjet: „Cât timp voi trăi eu, Dodulică tată, n-ai s-apuci tu o asemenea fericire”, şi dădea pe gât ultima înghiţitură din sticlă.

Aşa încât efectul oarecum paradoxal al blândului articol, un efect desigur neaşteptat şi cu siguranţă nedorit de autorul lui, era că la sfârşitul fiecărei lecturi, al fiecărei reprezentaţii, Borna şi comesenii erau beţi-cui. Într-un anumit sens, se întâmpla ceva asemănător efectului razelor gamma asupra anemonelor.

Dar diatriba lui Borna împotriva paşnicului aparatcic nu avea nimic de-a face cu atacul la Vianda, iscat din senin şi fără vreun motiv anume, se gândi el a

treia zi după nefericita întâmplare, duminică pe la prânz. De dimineață sunase și la Hilde tante și la Sári-néni, primind același răspuns: nici Vianda, nici Iuliu nu apăruseră.

În fond, de ce-și făcea atâtea probleme? Borna o zbughise probabil în Nord, ca să-și încarce bateriile, cum zicea el, iar Vianda la București, la familie. Familie: uite că el habar n-avea dacă ea era singură, dacă avea părinți, frați, surori, vreun prieten în capitală. În cele două săptămâni de când, cu intermitențe (când fusese plecat la Făurei și la Sighișoara), îi făcuse o elegantă curte platonică, nu aflase decât că terminase Medicina, fusese repartizată aici și că numele de familie nu era „Piazărea", cum zisese zăpăcitul de Borna, ci, oarecum la fel de rar ca prenumele Vianda, Ticărău. Vianda Ticărău.

La ora cinci după-amiaza, când vru să coboare spre Hilde tante să se convingă cu ochii lui că lucrurile Viandei rămăseseră acolo și eventual s-o aștepte, sună telefonul. Ridică febril, ca un adolescent îndrăgostit prima oară, receptorul, dar fu imediat dezamăgit: la capătul celălalt era Willy. „Te deranjez, Nelu?" „Nu, Willy. Spune". „N-aș vrea să te supăr – zise Willy și el simți cum pădurarul șovăie – dar trebuie să-ți spun ceva". „Păi spune!" „Am fost azi pe teren în patrulare, în zona Pădurii Sasului, lângă Olboc, că acolo l-am văzut prima oară". „Da, știu, cerbul, acolo l-ai văzut, da – zise el cu nerăbdare. Și?" „Și am stat ce-am stat, dar n-a venit. Și m-am gândit să urc la cabană la Sărături, să beau o cafea. Și-n curtea cabanei… da' să nu te superi, Nelu, îmi promiți? Suntem prieteni, nu?" „Da, Willy, suntem prieteni, da' zi mai repede, că mă grăbesc să ies". „În curtea cabanei am văzut mașina fetei ăsteia… doctoriței… Volkswagenul". „Poftim?!" făcu el. „Da, broscuța, Volkswagenul era în curte". „La cabană?! La Sărături?!" „Da, era în curte". „Și ce-ai făcut?" „Am intrat în bar, dar nu era decât șefu', nea Pandele, care mi-a făcut o cafea". El simți nevoia să-și tragă răsuflarea. „Și n-ai întrebat ce-i cu mașina aia, cine-a venit cu ea?" „Nu fac eu, Nelu, chestii din astea, nu mă bag – zise Willy. Dar a ei era, i-am recunoscut numărul de București". „Bine, Willy, mersi", zise el și vru să-nchidă telefonul. „Stai că n-am terminat – zise Willy.

Mi-am băut cafeaua și-am coborât din nou la pândă la cerb în pădure, m-am ascuns în tufe, lângă poiana unde-ai fost tu cu clasa în primăvara trecută la cules brândușe. Și i-am văzut". El simți că se apropie o catastrofa. „Pe cine?" „Pe Iuliu și Vianda. Veneau pe cărare de mână și din cinci în cinci pași se opreau și… se pupau. Au trecut la douăzeci de metri de mine, da' nu m-au simțit". El nu zise nimic. „Să nu te superi, Nelu, dar ca prieten trebuia să-ți spun". El se strădui să pară cât mai degajat: „Ei, mare brânză! Așa-s femeile. Nu știi niciodată ce au în cap". „Da, da, așa-s toate!" – se grăbi să încuviințeze celălalt. „Oricum, mersi, Willy". „N-ai pentru ce, Nelu. Noroc!"

El puse cu grijă receptorul înapoi în furcă și se așeză încet în fotoliu. Vianda și Iuliu. Nimic asemănător geloziei, urii, frustrării, dorinței de răzbunare nu pogorî asupra lui, ci o mare, o incomensurabilă uimire. Vianda și Iuliu! Pentru câteva clipe fu atât de uimit că, rotind privirea, nu-și recunoscu garsoniera. Abia când văzu săgeata de darts înfiptă în Făurei și steguleț roșu fixat cu un ac de gămălie în dreptul Sighișoarei, se dezmetici.

Da, asta era. Asta va fi. Fusese cât pe-aci, din cauza bucureștencei, să uite. Noroc cu ticălosul ăsta de Iuliu, gândi aproape vesel. Prietenul lui. Cel mai bun prieten al lui. Prietenul la nevoie se cunoaște. Și la uitare. Nu te lasă să uiți. Îi veni să râdă singur, apoi sări sprinten din fotoliu, scoase sacul de voiaj din debara și-l umplu cu lenjerie, trusa de bărbierit și hainele sale cele mai bune, pantalonii crem și sacoul de *tweed.* Apoi se așeză, luă o coală de hârtie și scrise: „Maestre, acuma că ai cucerit-o, aibi milă de mine și acoperă-mă la școală câteva zile. O să aduc certificat medical. Sufăr de orbul găinilor. Al tău, Nelu".

În cinci minute ajunse în holul blocului lui Sárinéni, lăsă în cutia ei poștală biletul într-un plic închis cu numele lui Borna, în alte cinci minute cobori vioi Steinburgul pustiu la ora aceea și-ntr-un sfert de ceas era la intersecția spre Făgăraș, la autostop. Fremăta ca un june erou balzacian pornit să cucerească Parisul. Își și spuse: „Păzea, București, că vin! O să te am la picioare!"

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

MARIANA B. BUCUREȘTI. CARTIER MILITARI

Am ştiut de la început, dragă Iuliu, că de Bucureşti trebuie să mă apropiu cu prudenţă. Ca orice provincial în subconştientul căruia se amestecă în doze imprevizibile admiraţia, invidia şi dispreţul faţă de „Centru", de Capitală, aveam despre Bucureşti, despre structura sa umană profundă reprezentări mai degrabă livreşti şi, desigur, depăşite. Căci viziunea mea rămăsese, ca să zic aşa, cam interbelică, de vreme ce socoteam că lumea bună, „micul Paris", aristocraţia de sânge şi spirit a oraşului erau circumscrise într-un perimetru destul de restrâns şi, în fond, destul de vag, cuprinzând Calea Victoriei (unde mi-i imaginam pe Eliade şi Cioran peripatetizând lângă fustele Soranei Ţopa), Cotroceniul (cu vila unde locuise, scăpând neverosimil de închisoare, Ion Barbu), strada Mântuleasa (tot a lui Eliade, bine-nţeles) şi tufişul de la Şosea unde se împuşcase Urmuz.

Iar restul Bucureştiului era pentru mine mahala, nici măcar celestă, ci pur şi simplu solida mahala din care ieşiseră eroii lui Eugen Barbu, G. M. Zamfirescu, I. Peltz sau unde se aciuaseră toţi moromeţienii fii ai patriei.

Sigur că nu mi-au trebuit mai mult de două-trei descinderi în Gara de Nord ca să-mi dau seama că lucrurile nu stau – poate nici n-au stat vreodată – chiar aşa, că „lumile" se contaminaseră dezamăgitor şi că dacă într-o căsuţă modestă, de periferie, cu curte şi cişmea la poartă, aveai surpriza să dai peste o pereche de bătrânei numindu-se Ghica sau Cantacuzino, nu trebuia să te miri nici când în inima târgului, la doi paşi de Ambasada Americană, împingând uşa masivă din fier forjat a unei venerabile clădiri ridicate de hausmannienii noştri arhitecţi, te trezeai înconjurat de o numeroasă şi locvace familie de ţigani ce locuia chiar

*acolo, la demisol. Așa că, din perspectiva străduniei mele de a găsi mereu acel etern, feminin „*spiritus loci*”, trebuia să fiu atent ca nu cumva, atras de frumusețea înșelătoare, proaspătă și proletară, a unei colaterale nepoate de la țară stând în gazdă pe strada Londra, să uit să atac însăși gazda, mătușa mai coaptă, mai rubicondă, dar respirând de trei generații aerul nobil al cartierului rezidențial.*

Pogorând în scumpa noastră Capitală, nu m-am grăbit așadar deloc să „draghez”, cum zici tu, dragă Iuliu, deși ocazii am avut. M-am mulțumit să-i contemplu femeile tulburătoare, clădirile frumoase aflate într-o somptuoasă paragină, terasele pline câtu-i ziulica de lungă, jemanfișismul caragialean al comesenilor și, mai presus de toate, extraordinara bucurie pe care ți-o dă anonimatul. Mai ții minte că volumul de debut al amicului nostru, poetul Eugen Suciu, ardelean și el, se numea chiar așa, **Bucuria anonimatului***? Ei bine, bucuria asta, când mă aflu în București, eu o simt prin toți porii și, dacă s-ar putea, aș merge imediat să locuiesc acolo. Ție nu-ți place Capitala. O consideri prea haotică, vulgară, murdară, gălăgioasă,* **fără sine***, cum zici tu. Așa o fi, dar la Cluj, Timișoara, Iași, Târgu-Mureș, ca să nu mai vorbim de ilustrul nostru orășel, indiferent ce pas erotic ai face, în următoarele douăzeci și patru, hai patruzeci și opt de ore, află toată lumea. Pe când în București, dragă Iuliu, poți să te culci luni în șir cu vecina de la parter și habar n-are nimeni. Uneori uiți și tu.*

În asta văd eu caracterul parizian, european, mondial, universal – zi-i cum vrei – al Bucureștiului, în anonimatul fertil pe care ți-l oferă. În orașul ăsta, pe mari porțiuni, poți să fii cine vrei, poți să te dai orice și, cel puțin o vreme, să fii crezut.

Bănuiesc că-ți mai aduci aminte de sacoul meu de tweed*, singurul de altfel mai ca lumea pe care-l am. La a patra sau a cincea mea venire în Capitală, imediat după ce-am avut revelația din dimineața aceea, m-am hotărât să atac. Mi-am pus o cămașă înflorată, sacoul, pantalonii crem luați la simpozionul ăla cu Rebreanu de la Bistrița, mi-am lustruit la sânge a doua pereche de pantofi, mi-am tras ciorapi negri și, astfel echipat, profitând de neatenția portarului și-a recepționerilor de*

la „Intercontinental”, am șutit de pe o măsuță din hol un „Washington Post”, apoi am ieșit rapid și m-am instalat vizavi, pe terasa de la blocul „Dunărea”, cel căzut la cutremur și înlocuit cu oribilitatea de-acum. În buzunarul din dreapta jos al sacoului aveam un pachet început de Kent, în stânga unul nedesfăcut de BT, iar în cel interior, de la piept, unul, cam scuturat, de Carpați fără. Tu știi ce semnificație clară au mărcile de țigări, mai ales la țară, la nunți. Dacă vii de la oraș și fumezi Carpați fără, ești în genere un pârlit simpatic. Dacă fumezi BT, înseamnă că ești pe drumul cel bun, mai ai puțin și te realizezi. Dacă însă fumezi Kent, te-ai ajuns, ești Cineva, un om cu greutate pe care lumea se poate baza, ceva mai presus chiar decât un activist de partid de la Centru, care, din modestie patriotică, nu-și permite să tragă kentane, ci se mulțumește cu luxul autohton al țigărilor Snagov. Dar tu, cu țigara fină, albă, elegantă în colțul gurii, pari că aparții unei secte invizibile, unui fel de secret „Rotary Club” socialist, dar aflat deasupra socialismului, așa cum în unele dimineți de primăvară poți vedea calupuri compacte de ceață plutind fosforescente deasupra unui câmp presărat cu gunoi.

N-a trebuit să aștept mult. Pe deasupra „Washington Post”-ului pe care mă prefăceam că-l citesc am văzut cum la masa vecină, chiar în fața mea, s-au așezat două tipe. Una din ele, încă o adolescentă, blondută și inexpresivă, se vedea cât colo că e de la țară după felul cum privea prudentă în jur și cum își tot trăgea rochia peste genunchi, niște genunchi proeminenți, de ruigbist, și purtând încă, probabil de la prășit sau plivit, urmele proaspete ale unor zgârieturi. Reținn amănuntul ciudat, și pentru mine oarecum inconfortabil, că rochia ei înfiorată avea imprimat aproximativ același model cu cămașa mea, de parcă ar fi vrut să mă parodieze. Și mi-a trecut prin minte stupiditatea (uneori pot fi foarte stupid, recunosc, și tu, dragă Iuliu, o știi prea bine) că „și munte cu munte se-ntâlnește, darămite cămașă cu rochie”. Mă rog…

Cealaltă însă făcea toți banii. Dacă Ilie Moromete ar fi avut nu patru băieți, ci patru fete, cu siguranță tipa din fața mea ar fi putut fi una din ele. Un soi de Nilă feminin. De statură mijlocie, cam la 25 de ani, era

însăşi personificarea ideii de robusteţe. Pieptu-i puternic, strâns în harnaşamentul sutienului, sta să rupă bluza de in topit, cum se purta în sezonul acela, iar fusta de piele maronie abia reuşea să ţină împreună, într-o precară solidaritate, picioarele muşchiuloase, scurte, coborând din şolduri uşor în formă de V, precum sunt roţile excepţionalelor camioane „Tatra". Cum cu o zi înainte, neavând ce face, trecusem pe cheiul Dâmboviţei şi privisem de la depărtare cu un amestec de respect şi teamă silueta gigantescă a zidurilor de la Casa Republicii, am botezat pe loc masiva apariţiune din faţa mea „femeia Republicii".

M-a observat şi ea, imediat, cu o curiozitate rece. Dealtfel, nici nu era greu: cu „Washington Post"-ul, cu Kentul şi paharul de coniac glazurat (de ce le plac atâta majorităţii femeilor paharele glazurate, n-am înţeles niciodată) atrăgeam, firește, atenţia. Am împăturit ziarul, am gustat din coniac, mi-am aprins o ţigară şi m-am uitat absent undeva în dreapta ei, dar având-o permanent în colţul retinei. Şi-a scos din poşetă un pachet de Snagov, o cutie de chibrituri (am văzut în fugă că avea verighetă) şi când chelneriţa s-a oprit în dreptul mesei lor, a comandat tare, cu glas cântat, două sucuri, o cafea şi-o votcă, „mică, vă rog". Asta mi-a plăcut: votca părea combustibilul ideal pentru înviorarea acestei maşinării de cotlete babane funcţionând deocamdată au ralenti.

*Şi-aici, dragă Iuliu, simt nevoia să înalţ cu slabele-mi puteri, dar cu deplină sinceritate, un imn de recunoştinţă economiei planificate româneşti, erorilor, aberaţiilor, dezastrelor ei. Căci nu ştiu dacă ai observat – eu, în orice caz, am făcut-o – că, invariabil, cu cât merge mai prost totul în ţara asta, cu atât – aş zice direct proporţional – ne creşte senzualitatea, libidoul, ba uneori – am dovezi! – chiar şi sexul, la propriu. Totul ne conduce, ne îndrumă, ne călăuzeşte spre sex: caloriferele reci iarna, lipsa apei calde, întreruperea curentului, telejurnalul de seară care se împreunează incestuos cu cel de noapte, mamuţii industriali şi pepinierele lor liceale care ne aduc sub nas rumene şi inocente fecioare de la ţară, îndemnându-ne în ritmul forjelor, al ciocanelor pneumatice, al foalelor şi preselor: „*MAKE LOVE! MAKE LOVE! MAKE

LOVE!*” Totul, într-un cuvânt, ne invită, deşănţat şi deşuchiat, sub plapumă.*

Vei zice că asta n-are nici o legătură cu terasa „Dunărea” şi cu Nilă a mea, „femeia Republicii”. Ba are! Spuneam că-şi scosese un pachet de Snagov şi o cutie de chibrituri. Eroare! De trei ori eroare! Ce de trei, de cinci ori eroare! Ai ghicit? Chibritul de Brăila! Produs de harnicul colectiv de oameni ai muncii din oraşul de pe Dunăre, care numai în primul semestru al anului în curs au raportat Partidului, Secretarului său General, că au îndeplinit planul la toţi indicatorii de bază, sporind productivitatea muncii şi obţinând astfel în cadrul întrecerii socialiste şi-n premieră mondială CHIBRITUL CARE NU IA FOC ÎN RUPTUL CAPULUI! Fâsâie, pârâie, scoate fum, aruncă şi mănâncă jăratec, dar nu ia foc. Niciodată.

N-am sărit ca mitocanul, ci m-am ridicat elegant şi i-am oferii un foc de la „Zippo”-ul meu. (Tu mi l-ai făcut cadou, atunci la pescuit, n-am uitat. Să fie primit!). N-aş zice că a fost surprinsă, ci cu un fel de straniu glas cântat, de parcă ar fi rostit o replică pe scenă, la operă, mi-a spus „Mulţumesc” (mi-mi-sol). „Pentru nimic”, am zis eu cu cel mai bun accent yankeu pe care-l puteam scoate şi m-am scurs, înclinându-mă, spre masa mea. Abia acum, auzindu-mă, cred c-a fost puţin contrariată. Până şi blonduţa timidă care până atunci îşi ţinuse privirea pe tăblia mesei, şi-a mişcat uşor genunchii zdreliţi şi m-a privit pe furiş.

M-am cufundat din nou, orb, în „Washington Post”. A venit chelneriţa cu sucurile, cafeaua, votca. Nilă a mea şi-a muiat uşor buzele, şi-a pus coatele pe masă şi-apoi a întrebat (si bemol-fa-fa-fa-fa-fa-si bemol): „Ce mai face mamaie?” „Bine”, a răspuns blonduţa şi de data asta a fost rândul meu să ridic privirea, uimit: fata avea o voce absolut de speriat, de criptă, în total contrast cu înfăţişarea de îngeraş rural, ca şi cum corzile ei vocale ar fi evoluat separat şi mult mai rapid decât restul corpului, aşa încât părea că dacă el, corpul, n-avea mai mult de 15–16 ani, ea, vocea, bătea bine spre 60. „Tot ea pune gogoşarii?” cântă Nilă. „Tot ea”, răspunse ventrilocul blonduţ. „Sărăcuţa”, constată neutră Nilă, apoi îi arătă din ochi blocul „Dunărea”: „Uite, ăsta a căzut la cutremur”.

Fata se întoarse şi aruncă o privire inexpresivă oribilităţii cenuşii.

La a doua ei ţigară, n-a trebuit să intervin eu, ci Nilă, cu stânjenit zâmbet, a intonat: „Mă scuzaţi, sunteţi bun să… chibriturile astea…” Am lăsat „Washington Post”-ul, m-am ridicat şi răspunzând zâmbetului ei stânjenit cu un altul, de largă înţelegere umană, i-am aprins ţigara. Am aşteptat o secundă şi-apoi i-am spus cu acelaşi accent yankeu: „Nu vă supăraţi, nu ştiţi unde există în Bucureşti Muzeul Satului?” „Muzeul Satului? – a făcut Nilă ochii mari. Eee… ăăă…nu-i departe. Cum să vă spun… Cunoaşteţi Bucureştiul?” Evident că nu-l cunoşteam. „Cum să vă explic… Dar nu vreţi să luaţi loc?” „Pot să…” şi am arătat spre „Washington Post”, Kent şi coniac. „Da, sigur, cum să nu!” Le-am transferat la masa lor şi am întins mâna: „Dagmar Stratulat junior. Mă bucur că vă cunosc”. „Mariana, a zis Nilă după un moment de surpriză, întinzându-mi repede un set de degete voinice. Ea e verişoara mea, Steluţa”. „Încântat”, am spus şi imediat, strângându-i uşor mâna verişoarei, mi-am dat seama că avusesem dreptate: Steluţa plivise recent. „Nu sunteţi de-a ici”, a zis Mariana. „Nu. Adică, într-un fel, sunt de-aici, prin tata, el s-a născut în Bucureşti… eu însă…” „Dumneavoastră?” „Da?” „Dumneavoastră unde v-aţi născut?” „În Dallas, Texas”. „În Dallas?! – a făcut încântată Mariana, de parcă tocmai aflase că mă născusem în satul ei. Chiar în Dallas?!” „Nu chiar, într-o comună lângă Dallas. Actualmente însă locuiesc chiar în Dallas”. „Dar ce bine ştiţi româneşte!” „Tata – am răspuns. Tata e un fanatic al limbii române. (Şi tu ştii, dragă Iuliu, că tata, Dumnezeu să-l ierte, numai asta n-a a fost. De-aia a şi murit la volan: n-a putut citi rapid ce scria pe indicatorul ăla nenorocit). El m-a obligat să vorbesc în casă numai româneşte – am continuat să zic. Am avut şi o bonă originară din Ardeal cu care iarăşi conversam numai în română. Înainte de a merge la şcoala americană, eu am învăţat să scriu şi să citesc în română”. „Extraordinar! – a făcut Mariana. Şi aţi mai fost în România?” „Nu. E pentru prima oară. Dar am o rugăminte la tine, Mariana. Şi la tine, Steluţa. Noi în America avem obiceiul să ne spunem imediat direct pe nume, pe numele mic. Nu ştiu exact cum se zice

în românește…” „Să fim pertu*”, mă ajută Mariana. „Să fim* pertu*”, am repetat. „Nu știu dacă o să pot… se codi Mariana. Dagmar. Ce nume e ăsta?” „Suedez. Mama e suedeză. Aici tata a cedat, n-a avut ce face. O iubește enorm pe mama. El voia să mă boteze Găvrilă, după bunicul, dar mama s-a opus. Mi-a pus numele ăsta, Dagmar, după bunicul ei. Nici mie nu-mi place, dar asta e”.*

S-a lăsat o pauză în care Mariana a băut puțină votcă pe care-a stins-o cu suc, iar eu am avut ciudata senzație că verișoara Steluța, cu năsucul ei de bun-simț, mă mirosise și nu credea o iotă din ce nazalizam eu pe-a colo. „Și… ce faci în România?” a zis Mariana. Era bine. Eram pe drumul cel bun: trecusem la pertu*. „Am venit să cumpăr sonde”. „Ce să cumperi?!” „Sonde. Sonde de petrol. Aveți cele mai bune sonde din lume, fabricate la uzinele 1 Mai din Ploiești”. „Am auzit eu ceva… a zis Mariana. Sunt chiar așa de bune?” „Ați bătut toate recordurile mondiale la foraj. Sunt într-adevăr extraordinare”. „Și la ce-ți trebuie ție sonde?” „Nu mie, lui taică-meu. El e petrolist. Are niște terenuri în sud-vestul Texas-ului de unde extrage țiței”. „Ca J.R.!” – făcu însuflețită Mariana. „Poftim?” „J.R.! Nu știi? Serialul Dallas! Familia Ewing! Nu se poate să nu știi! S-a filmat la voi!” „Nu mă prea uit la televizor”, am zis eu. „Se dă sâmbătă seara”, a zis brusc verișoara Steluța și încă o dată am fost pe punctul să tresar, fiindcă vocea ei de fumător înrăit aflat pe patul de moarte părea să-și bată joc în mod constant atât de trilurile Marianei, cât și de româna mea yankee. Am băut din coniac, apoi am spus „Și tu, Mariana? Care-i* bussines*-ul tău?” „Sunt învățătoare”, a răspuns ea cu simplitate. „Aici în București?” „În cartierul Militari”. „E o profesiune nobilă”, am spus eu. „Ete, nobilă!… – a ridicat ea din umeri. Să te văd eu pe tine cu cinșpe țigani în clasă!” (Ce-i drept, dragă Iuliu, eu n-am decât șapte). Am schimbat vorba. „Și te-ai născut aici, în București?” „Da, adică nu”. A sorbit din votcă. „Cum să-ți explic? Eu m-am născut în Argeș, la țară, dar ai mei, ca să-mi facă un viitor, m-au înfiat la trei ani unei mătuși, sora mamei, care lucra deja în București, la ambalaje, și mi-au schimbat certificatul de naștere, c-așa e regula. Pe certificat scrie că m-am născut în*

*Bucureşti, raionul Tudor Vladimirescu, dar în realitate m-am născut în Argeş". „Interesant", am zis eu, gândindu-mă că avusesem încă o dată dreptate: Mariana, Nilă a mea, nu era decât personificarea superbă, pempantă, a valurilor de aluviuni umane din Câmpia Dunării ce se abat continuu asupra Bucureştiului, cernoziomul fertil ce se strecoară printre blocurile cartierelor mărginaşe spre Centru, vizibil doar prin praful căruia în mod greşit îi spunem citadin, dar care nu este altceva decât prelungirea cuminte a marilor vârtejuri ce agită periodic Bărăganul. Ea, Mariana, chiar era „femeia Republicii", căci destinul ei, schimbând ceea ce era de schimbat, repeta destinul miilor de lucrători aduşi din toată ţara să trudească la Casa Republicii şi care, foarte probabil, atraşi de mirajul, de banii Bucureştiului, nu se vor mai întoarce niciodată acasă, rămânând nici ţărani, nici orăşeni, într-o „*no man land*" a speranţei şi dezamăgirii.*

„Şi soţul – am zis eu cât mai drăguţ cu putinţă – soţul cu ce se ocupă?" „E... tehnician auto", sentunecă Mariana. „E lăcătuş mecanic", făcu monstrul gutural din Steluţa. Mariana i-a aruncat o privire ucigătoare. „La noi e o profesiune foarte, foarte lucrativă – m-am grăbit să spun. Un tehnician auto câştigă cât un tehnician dentar". „Poate la voi, a zis Mariana. La noi..." Şi mi l-am şi închipuit, dragă Iuliu. Pe soţ, vreau să zic: un vlăjgan calm, în salopetă, plin de ulei şi-n albul ochilor, meşterind ceva culcat pe spate sub o rablă de autobuz ce se va târî peste câteva zile, într-o rână, pe străzile Bucureştiului – asta pentru ca doamna Nilă, cu banii de pe orele suplimentare de supliciu ale soţului, să-şi poată lua votca pe terasă la „Dunărea". Şi-n clipa aceea, pe cuvântul meu de onoare, dragă Iuliu, mi s-a făcut brusc ruşine şi m-am gândit c-ar cam trebui să încetez să fiu la nesfârşit profitorul plictisit al atâtor mici dezastre familiale, martorul apatic al bovarismelor de duzină care, ca un ecou târziu al unei tâmpite sincronizări sexuale cu Europa, au împânzit România. Pătruns la ţară, actul lecturii face ravagii. Fiecare contabilă grăsuţă, fiecare învăţătoare păroasă, fiecare preoteasă pieptoasă tânjeşte după o aventură. Sforăitul sănătos al soţului, mirosul onest al picioarelor lui, un râgâit sanitar devin

din această perspectivă adevărate catastrofe. Sprijinită în sapă, vânjoasa ceapistă, mamă a trei copii murdari, visează oprindu-se lângă tarlaua ei un „Masseratti" roşu. Mii de perechi căsătorite se plictisesc îngrozitor în concedii, în staţiuni, privind cu ochii goi, nepăsători, peisajul mirific al patriei. În câteva zile, în câteva ore, prin simpla lor calitate de soţ, de cap de familie, funcţionari conştiincioşi, admirabili ingineri obsedaţi de utopia unui plan, medici străluciţi, muncitori cu înaltă calificare, blânzi miliţieni, ţărani ce-şi iubesc pământul ca pe-o amantă care nici aceea nu mai e al lor, toţi, dar absolut toţi sunt transformaţi din cauza acestei vagi fecundări culturale în nişte Karenini neştiutori. Îmi sunt de ajuns cinci minute de privii şi zece de conversaţie ca să-mi dau seama ce-i reproşează ea soţului şi ce i-ar dori inimioara. Un sfert de ceas! Un sfert de ceas în care poţi distruge o casă, lăsa buimăciţi nişte copii, face praf mobila, frigiderul din colţ, poza cu ei doi miri de deasupra bufetului, serviciul de farfurii păstrat intact de la nuntă, eventuala maşină cumpărată cu nesfârşite CAR-uri, totul, totul, timp în care ea crede, e chiar mândră că trăieşte sentimentul că-n orăşelul, în cartierul şi-n sufletul ei nenorocit a coborât o vreme ceva din augustul spirit aventurier, din existenţa superbă, de poster multicolor, a Carolinei de Monaco. Ca şi cum Carolina asta ar fi mai brează decât ele…

În aceste condiţii, vorba propagandistului nostru, cum să nu înalţ, dragă Iuliu, un sincer elogiu soţului, Soţului cu S mare, omului simplu care se pogoară asupra femeii sale cu eficienţa şi economia de mişcări cu care repară o priză? Cum să nu admir această fiinţă în sângele căreia stă pură, puternică, ideea de familie, rostul vieţii lui, reazămul de zi cu zi al existenţei, al muncii lui tenace? El, omul în maieu, care duminica repară câte ceva prin casă, care mai întârzie câteodată cu amicii la o bere, care se descurcă perfect în cazurile triste ale înmormântării rudelor, făcând rost de sicriu, cruce, camion, prosoape, colaci şi-şi păstrează cumpătul în mijlocul vaietului general, care-şi iubeşte cu sobră pasiune copiii şi profesia, îngăduindu-şi doar două-trei mărunte vicii (fotbalul, tablele), el, stâlpul oricărei societăţi serioase, fie ea socialistă, el este victima timpurilor noastre! Câte insalubre defecte de-ale sale nu

mi le mărturiseau, desigur inventându-le, soţiile lui, dacă pot să mă exprim astfel, în timp ce, dragă Iuliu, mâna mea străvezie se plimba pe coapsele lor oftânde! Ce porcării rostite plângăcios, justificativ, mi-au auzit urechile pe seama acestui om imens, soţul, în pauzele când, cu o fascinantă ipocrizie, ele se lipeau de mine, astfel lăudându-mi trupul! Nici o altminteri tulburătoare dăruire la pat, la care restul de adolescent rămas în mine trăgea emoţionat cu coada ochiului, nu-mi putea înfrâna dispreţul lucid că fac dragoste pe hemoragia unei nostalgii. Undeva în întunericul camerei se închega, asemenea imaginii acelor Hristoşi trişti, năsoşi, pictaţi pe sticlă, chipul suferind al lui, al soţului înfrânt.

Dar nu te speria, dragă Iuliu: ruşinea, remuşcarea asta mi-au trecut repede. Ştiam că peste o zi sau două voi intra cu Nilă a mea în Muzeul Satului, acel, pentru mine, panopticum grotesc al pierdutei noastre civilizaţii. Şi mai ştiam că acolo voi trăi o plăcere asemănătoare bucuriei extraordinare, demente, când, cu succes, într-un restaurant, flirtezi peste două mese din priviri cu o fată superbă şi nemulţumită de prietenul ei care, inconştient şi pistruiat, exact în intervalul ăsta o mângâie pe mână.

„La voi cu cât se plătesc ghizii?", am schimbat eu vorba. „Ce ghizi?" „Oamenii de specialitate, care-ţi prezintă un muzeu, un castel, un oraş..." „Habar n-am", a zis Mariana. „La noi în State costă mult, e o meserie bănoasă". „Da' de ce întrebi?" „Mă gândeam la Muzeul Satului, să angajez un ghid, să ştiu pe unde să umblu şi ce văd". Mariana schimbă rapid o privire cu Steluţa. „Dacă nu te deranjează, pot veni eu – zise ea. Am fost de-atâtea ori cu elevii!..." „Ar fi cool *de-a dreptul! – am exclamat eu copleşit. Chiar să am noroc de un asemenea ghid?" „Şi când vrei să mergi?" M-am gândit că n-are rost s-o mai lungesc dacă tot o găsisem şi m-aş fi dus cu ea chiar atunci, dar ce făceam cu Steluţa? Eram convins că nu s-ar fi despărţit de noi nici moartă. „Chiar şi mâine, dacă poţi". Mariana şi-a încreţit fruntea: „Mâine? Da, dar numai după prânz. Am ore până la doişpe". „La trei e bine?" „E bine. Da' unde m-aştepţi?" (N-a zis* ne *aştepţi, deci va lăsa juna băbătie acasă). „La intrare. O găsesc eu". „E pe*

şoseaua Kiseleff lângă parcul Herăstrău. Toată lumea ştie”. „O.K.”, am zis şi i-am făcut semn chelneriţei, am plătit, în ciuda protestelor cam palide şi scurte ale Marianei, tot, şi m-am ridicat: „Trebuie să plec. Am un bussines. *Aaa, să nu uit: dacă nu te superi, care ţi-e numele de familie?” „Pancu – a zis ea nedumerită. De ce?” „Îţi spun imediat. Şi şcoala unde predai cum se numeşte?” „Şcoala generală 157”. „Ţin un jurnal de călătorie – i-am explicat – şi-mi notez despre persoanele mai interesante pe care le întâlnesc cât mai multe amănunte, ca după aceea, când ajung acasă, să le pot reface cât mai fidel din memorie. Şi amănuntele mă ajută enorm. De exemplu, am cunoscut la Paris o thailandeză cred că foarte drăguţă, dar am uitat să-i notez numele. Ajuns în Dallas, nu mi-am putut-o aminti deloc, nici măcar cum arăta”. Mariana deveni visătoare: „Ai fost la Paris!…” „Am fost cam peste tot”, am zis cu modestie, eu, care după cum ştii, Iuliu, n-am ieşit nici până la Ruse, în Bulgaria. „Atunci, pe mâine, la trei.” «*Bye, bye». «Bye, bye» *a zis şi Mariana.*

Şi n-am stat cu mâinile în sân. Am mers imediat la Inspectoratul General pentru învăţământ al Capitalei, pe „6 Martie”, am scos eterna mea legitimaţie de colaborator al „Scânteii tineretului”, am arătat-o unui portar mărunţel, dar, spre surpriza mea, amabil, şi l-am întrebat ce tovarăş inspector răspunde de învăţământul pentru clasele I–IV. „Tovarăşul Gavrilă”. Era cât pe ce să izbucnesc în râs: inspectorul avea prenumele meu de american ratat! „Şi tovarăşul inspector general… ăăă… zi-i să-i zic…” „Tovarăşul Jinga”, a zis îndatoritor portarul. „Dânsul când are audienţe?” „Miercuri, de la zece la doişpe”. I-am strâns mâna cu o sinceră căldură portarului şi-am tăiat-o la Telefoane. Am luat cartea Bucureştiului şi mi-am notat numărul Şcolii generale 157 din sectorul 6. Am sunat chiar de-acolo, de la un telefon public. A răspuns o voce de femeie. „Sunt Gavrilă, de la Inspectoratul General. Cu tovarăşa directoare adjunctă, vă rog”. (Am zis „adjunctă” fiindcă presupuneam că un inspector de la Capitală trebuia să aibă în mapa lui de birou o listă cu numele directoarelor prime, deci ar fi trebuit să ceară „cu tovarăşa directoare Cutare”; era însă plauzibil să n-aibă şi numele adjunctelor. Presupunere valabilă, după

cum s-a demonstrat. Mai exista, desigur, posibilitatea ca „adjuncta" să fie „adjunct" şi-atunci tot planul meu cădea. Dar a fost adjunctă). „Un moment, tovarăşe inspector", a zis, probabil, secretara şcolii şi-apoi, după nişte foşnete şi şoapte, am auzit în receptor o altă voce de femeie: „Da, tovarăşe inspector. Directoarea Bocăneci la telefon". (Na, că-i aflasem şi numele! Pentru jurnalul meu de călătorie...). „Uitaţi de ce vă deranjez, tovarăşa Bocăneci – am zis cu cel mai de jos glas de bas pe care-l puteam scoate. Noi am iniţiat aici la Inspectoratul General, în lumina ultimelor indicaţii ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu de la Plenara pe probleme de învăţământ din aprilie, o acţiune la nivelul întregii Capitale sub genericul «Să ne cunoaştem mai bine colegii». Şi pentru început, ca o primă măsură până definitivăm întreg planul, am hotărât împreună cu tovarăşul inspector general Jinga să trimitem din partea noastră fiecărui cadru didactic din Bucureşti câte-o felicitare, de ziua lui de naştere. Credeţi că e o idee bună?" „Vai, sigur că da! – s-a entuziasmat tovarăşa Bocăneci. Să vedeţi ce-o să se bucure toţi!" „De aceea am rugămintea la dumneavoastră ca în cel mult o săptămână să am pe birou o listă cu învăţătoarele şi, dacă există, învăţătorii din şcoala 157, cu numele, data naşterii, adresa de acasă a fiecăruia. Se poale?" „Bineînţeles! În două zile v-o trimit!" „Şi mai am o rugăminte, de data asta personală – şi-am coborât şi mai mult glasul. Tovarăşul Jinga are o cunoştinţă de familie în şcoala dumneavoastră şi-ar dori să ştie, fiindcă nu e sigur dacă acum, peste câteva zile sau mai încolo e ziua de naştere a persoanei respective, când s-a născut ea exact. Vrea să-i facă o surpriză". „Cum o cheamă, tovarăşe inspector?" „Pancu Mariana – am zis eu. E învăţătoare". „Puteţi aştepta un minut?" „Desigur". S-au auzit din nou foşnete, şoapte, un scârţâit de uşă metalică, apoi: „Pancu Mariana. S-a născut la 8 noiembrie 1962 în Bucureşti, raionul Tudor Vladimirescu. Domiciliază în strada Valea Lungă..." „Vă mulţumesc, tovarăşa Bocăneci. Tovarăşul Jinga ştie unde stă. Data naşterii n-o ştia", (Cu precizarea că inspectorul general ştia unde stă Mariana, îi puneam şi femeii o pilă: dacă ştie şi inspectorul general unde stă... Păi nu merita, biata de ea? Mi-am închipuit apoi ce

mutră o face tovarăşul Gavrilă când se va trezi pe birou c-o listă venită din senin cu numele, data naşterii şi domiciliul a vreo patruzeci de învăţătoare din cartierul Militari. Şi m-am felicitat urgent c-un profiterol, vizavi, la „Continental”).

În ziua următoare dârdâiam într-o ploaie măruntă în faţa intrării de la Muzeul Satului, dar nu dârdâiam numai de umezeală şi frig, ci şi de nervi, fiindcă lângă poartă, la afişier, era un carton pe care scria mare „Închis pentru renovare”. Toată strategia mea se ducea de râpă. Şi asta nu pentru c-aş fi greşit cu ceva până atunci, ci pentru că picam, a suta mia victimă, într-o chestie de-a noastră, de pură metafizică românească: metafizica renovării. Tu nu observi, dragă Iuliu, că noi nu construim nimic până la capăt, ci renovăm *mereu? Că „Balada Meşterului Manole”, cu zidul ăla „părăsit şi neisprăvit”, e o baladă a veşnicei renovări? Că până şi ciobanul nostru mioritic, în loc să-şi ia cu hotărâre destinul în mâini, şi-l „renovează”? N-apuci să mănânci şi să bei ca lumea într-un restaurant nou-nouţ, că a doua zi, când să te dregi, e în renovare! Ce să mai vorbim de drumuri, mănăstiri, femei! „E ţara-ntreagă-n renovare”, nu în sărbătoare – aşa ar trebui să-nceapă cântecul ăla imbecil pe care trebuia să-l învăţăm la cor, în clasele mici.*

Pe când rumegam gândurile astea negre, hop, dintr-un autobuz, Mariana: cu umbrelă, blugi mulaţi, geacă de piele cu fermoarul deschis până unde şi privirea unui orb s-ar fi îndreptat instinctiv şi cu acea îmbujorare vagă a femeilor la prima întâlnire, când nu ştiu dacă e bine sau nu ce fac. I-am sărutat ceremonios mâna voinică şi i-am arătat trist, din cap, afişul de la intrare. A stat un moment, un singur moment, în cumpănă (e formidabil, dragă Iuliu, cu ce rapiditate, asemenea rapidităţi vorbirii lor, găsesc regăţenii şi regăţencele soluţii pentru orice; pe când un ardelean, dacă ar fi văzut afişul ăla, ar fi zis: „Apăi, dacă-i renovare, nu mai merem…”), mi-a făcut semn să aştept, apoi s-a îndreptat cu hotărâre spre poartă şi-a bătut sau a sunat, nu mi-am dat seama. Într-un târziu, i-a deschis paznicul, nu foarte matol. Mariana i-a şuşotit ceva, a arătat spre mine, paznicul a mormăit şi el. Stăteam acolo în ploaie, fără plan de rezervă şi fără umbrelă.

Sacoul meu englezesc începea s-arate a Salonta. Cu aceeaşi hotărâre cu care s-a dus la poartă, Mariana a revenit şi mi-a zis încet: „Ai ceva dolari? Mărci?" De unde să fi avut? „I-am lăsat la hotel. N-am decât lei româneşti. N-am ştiut că…" „Dă-mi o sută", a poruncit ea. M-am scotocit, i-am dat. Mariana s-a-ntors la paznic, i-a spus ceva la ureche, apoi mi-a făcut semn să înaintez.

Rom. Rom „Jamaica". Asta băuse paznicul: nu i-am simţit numai mirosul, i-am văzut şi sticla pe geam, în ghereta lui când am trecut pe lângă el şi am intrat.

Mie, dragă Iuliu, nu-mi place Muzeul Satului. Pot să înţeleg strădaniile, ambiţiile sociologice ale iniţiatorilor lui – Dimitrie Gusti, H.H. Stahl, parcă – de a plasa pe câteva hectare din nordul Bucureştiului zeci de vetre rurale strămoşeşti, din toate zonele ţării, gospodării reconstruite nu numai arhitectonic, ci, în faza iniţială, interbelică, cu toată suflarea lor, cu om, cu căţel, cu purcel, dar mi se pare o idee nu tocmai depărtată de aceea pe care-ar fi putut-o avea new-yorkezii plasând în Central Park, ca să-i aducă aminte populaţiei de culoare cine-i sunt strămoşii, câteva colibe de boşimani; sau londonezii, în Trafalgar Square, o mică rezervaţie, deschisă de la 10 la 18, cu o apatică populaţie zulu luând tacticoasă five o'clock tea. *Noroc că elementul „uman", aşa cum îl concepuseră a locui acolo fondatorii, dispăruse de mult, pentru că dacă m-aş fi întâlnit pe alei cu cine ştie ce ţărani „neaoşi", „autentici", aş fi avut probabil senzaţia că dau bineţe unor foetuşi în costume naţionale, scăpaţi dintr-un mare borcan cu formol.*

Slavă Domnului, deci, că muzeul era pustiu. Am dat s-o iau spre zvelta, cu adevărat splendida biserică de lemn din zona ta natală, când Mariana m-a tras uşor de mânecă: „Vreau să-ţi arăt ceva". Am luat-o pe o alee la stânga şi după vreo cincizeci de metri ne-am oprit în faţa unei gospodării. M-am uitat pe plăcuţa decolorată de soare şi ploi: „Casă din satul Şuici, judeţul Argeş, sec. XX". Mariana a intrat în curte, eu am urmat-o. Erau de fapt două corpuri de casă lipite în formă de L răsturnat, iar în curte erau două dependinţe: un pătul din nuiele pentru porumb şi un grajd pentru animale. Mariana a urcat nişte trepte în pridvorul casei ce dădea

în alee și s-a oprit în fața unei ferestre minuscule, privind înăuntru. S-a întors spre mine, vizibil emoționata: „Vino să vezi”. Am urcat și eu în pridvor și m-am uitat: interiorul unei încăperi țărănești antebelice, cu o masă scundă, două scaune, un pat îngust acoperit cu velințe și întesat de perne brodate cu toate motivele știute și neștiute, o solidă ladă de zestre din, cred, stejar, iar pe pereți mai mult de-o duzină de fermecătoare păretare în formă de fluture, de asemenea brodate. „E camera de oaspeți, a șoptit Mariana. Exact așa aveau și bunicii mei, unde mergeam în vacanțe. Totul, totul e la fel”. Avea ochii umezi. Cine știe ce amintiri o bântuiau din copilăria ei rurală. „Și nu putem intra?”, am zis. „Nu cred”, a răspuns ea, dar m-am uitat la ușă și-am văzut că-n broască era o cheie mare, ruginită. Am răsucit-o și ușa s-a deschis. Mariana a făcut ochii mari, eu am poftit-o înăuntru cu un gest larg, cavaleresc și ea a intrat plină de sfială. Sub pașii ei podeaua de lemn a suspinat ca la o dezvirginare.

Fac acum o paranteză. Nici o femeie, dragă Iuliu, dar absolut nici una, fie ea Mata-Hari, Zoia Kosmodemianskaia, Virginia Woolf, Suzana Gâdea ori Maica Clara, nu rezistă la proba zodiilor. Dacă-i ghicești unei femei zodia din prima încercare, ai o poartă larg deschisă spre sufletul ei, care nu e decât antecamera corpului, și nu invers, cum se spune. De fapt, nu trebuie să ghicești, trebuie să știi. De-aia și dădusem eu telefoanele alea, cu tovarășul Gavrilă, cu tovarășul Jinga, să-i aflu data nașterii.

Ne-am așezat amândoi în tăcere pe patul acela îngust, ea gândindu-se probabil la copilărie, eu la paznicul care mai avea o jumătate de litru de rom, deci avea puține motive să ne, eventual, caute. „Ciudată mai ești și tu, Mariana”, am zis eu într-un târziu. „De ce?” – s-a-ntors ea curioasă. „La nimeni n-am mai văzut un asemenea aliaj între senzualitate și luciditate ca la tine”. (Unul din textele mele „clasice”, știi bine, Iuliu). Ea a ridicat din sprâncene: „De unde știi?” „Intuiesc. Și cred că aliajul ăsta vine din zodia în care te-ai născut sau din zodia în care ai ascendentul”. „Și din ce zodie sunt?” Am șovăit un moment. „Dă-mi, te rog, palma”. Mi-a dat-o. Era umedă. „Acum uită-te adânc în ochii mei”. S-a uitat. Văzusem ochi mult mai

frumoşi, dar nu mai conta. Am tras aer în piept, am expirat: „Scorpion”. Mâna ei a tresărit. „Cum ai ghicit?!” „N-am ghicii. Ţi-am simţit câmpul”. „Ce câmp?” „Câmpul tău magnetic. Orice om are un câmp, o aură magnetică, în special în jurul capului, al palmelor şi mai ales, scuză-mă, al sexului. Iar câmpul are în general proprietăţile zodiei în care s-a născut acea fiinţă”. „Da’ de unde ştii tu toate chestiile astea?” – a îngăimat ea. „Am urmat nişte cursuri în Miami, Florida”. „Ce cursuri?” „De intuiţie bioelectrică şi, pe baza ei, de chiromanţie ştiinţifică”. „Ştii să ghiceşti în palmă?!” – a exclamat ea. „Nu ghicesc, Mariana – am spus eu blând, lăsându-i mâna. Intuiesc. E cu totul altceva”. „Te rog” – a zis ea şi mi-a arătat palma. „Să ştii însă, draga mea, că eu nu intuiesc treburi din astea banale, cu linia vieţii, a norocului, că o să trăieşti mult, nu. Eu pot să-ţi intuiesc, din două încercări, data naşterii”. „Daaa?” – a făcut ea. „Dar lasă-mă să mă concentrez puţin. Nu e uşor”. I-am luat palma cu mâna dreaptă, cu degetele de la stânga mi-am masat tâmpla închizând ochii, apoi i-am deschis şi preţ de vreo zece secunde i-am privit „profund” palma. M-am lăsat scuturat de un frison şi, sugrumat, am zis: „8 noiembrie 1962. Teribil! Cu excepţia anului, e şi ziua de naştere a tatălui meu”. Mariana rămăsese cu gura căscată. Eu respiram greu, ca după un efort cumplit. Ea şi-a retras palma şi m-a mângâiat încet pe obraz. Atunci am tras-o pe după umeri spre mine. S-a lăsat, moale. Masa aceea de muşchi puternici, indolenţi, dispăruse. În timp ce ne scurgeam spre orizontală, mi-a şoptit în ureche, parafrazându-l fără să vrea pe Zaharia Stancu: „Dagmare, închide uşa!”

Ţăranii noştri nu erau proşti, dragă Iuliu. Într-un pat larg poţi să-ţi uiţi, să-ţi pierzi partenera; într-un pat îngust, oricât te vei suci şi învârti, o vei simţi tot timpul, vei învia din morţi. Însă pe cât voiam eu să fac dragoste normal, „ciobăneşte”, ca să zic aşa, sau mai bine zis „iepureşte”, cu o ureche la uşă să nu vină paznicul şi să iasă scandal taman în zilele Congresului al XIV-lea al PCR, pe atât îi intrase ei în cap, cred, să-mi arate că deşi născută la ţară, într-o Românie ca vai de ea, nu era cu nimic mai prejos, în tehnică, decât acele june americane şcolite erotic în taberele de hippyoţi, în

*nopțile de „*flower-power*” ori la* sexy-party-*urile cu cocaină. Probabil și văzuse la video vreun film porno, fiindcă mă întorcea și mă răsucea de-mi mergeau fulgii.*

Dar am avut un mare avantaj din asta: tot învârtindu-mă, când pe-o parte, când pe alta, punându-mă când pe jos, când în căruță, mi-a îngăduit răgazul să mă uit în jur și să-mi treacă încă o dată prin fața ochilor, de parcă eram o cameră de filmare într-o continuă mișcare, toate acele obiecte și imagini din odaie. Și, brusc, în acea buimăceală, am avut, dragă Iuliu, revelația fulgurantă a unității civilizației și spiritualității noastre străvechi, fiindcă în orice casă țărănească, din orice colț al țării, vei vedea un pat îngust, o ladă de zestre, scaune și podele din lemn, covoare, carpete, păretare și velințe brodate. Nu mai făceam dragoste cu Mariana X, ci cu un arhetip feminin într-un spațiu arhetipal.

Numai că arhetipul, ca orice arhetip, n-avea de gând să obosească, ba chiar din când în când scotea un răguşit, înfiorător „Ah, Dagmare!”, care, evident, mă transporta întru totul cu alt teritoriu decât cel carpato-danubiano-pontic.

Când am ajuns într-o poziție cât de cât rezonabilă, i-am spus ceva la ureche. Am crezut c-o s-o șochez și probabil c-am și făcut-o, dar nu prea tare, nu cum m-aș fi așteptat, fiindcă s-a ridicat, în fine, și-a prins părul într-o parte cu o agrafă urbană și-a zis: „Câți am fi?” „Șase – am zis eu. Trei perechi. Una din ele e canadiană, soț și soție, lucrează amândoi la Centrala atomo-electrică de la Cernavodă, iar în week-end *vin la București. Dar sunt oameni cumsecade, fără prejudecăți”. „Nu știu, nu știu dac-o să pot să vin”, a murmurat ea, apoi ne-am adunat hainele de pe jos, am întins la loc cuverturile și velințele vraişte, am ieşit, am trecut pe lângă portarul pe care în ghereta lui nu l-ar fi trezit nici trâmbițele Ierihonului și ne-am despărțit la Arcul de Triumf, ea luând-o spre tramvaiul 41, eu spre Biblioteca Academiei, o să-ți spun altădată de ce.*

Și iată-mă, dragă Iuliu, a doua zi, la prânz, ascuns după statuia lui Enescu din Piața Operei, cu ochii fixând ieșirea din metrou la „Eroilor”, să văd dacă apare ea, Mariana, femeia Republicii. În stânga se zăreau etajele superioare ale Casei Poporului, în dreapta masiva,

albertspeeriana clădire a Casei Radio, iar în spate, translată și ascunsă în spatele blocurilor de pe „Știrbey Vodă”, bănuiai dormitând Biserica Sf. Ștefan, sau „Cuibul de berze”, cum îi ziceau enoriașii; adică tot spațiul ăsta ca un terestru, socialist Triunghi al Bermudelor în care dispăruse, înghițit de buldozere și basculante, întreg patriarhalul cartier Uranus.

Și iat-o și pe ea, Mariana, fix la unu și jumătate, cum ne înțelesesem, ieșind din metrou și înaintând voinicește prin acest triunghi spre un sexy-party *iluzoriu. Laș și porc, am tulit-o din spatele statuii prin parcul Operei spre Casa de Cultură a Studenților. Mi-am imaginat apoi cum o fi așteptat, săraca, acolo, întâi cu emoție, cu speranțe, un sfert de ceas, apoi cu nedumerire o jumătate de oră, ca la urmă, la capătul unui ceas întreg, cu ură pentru acest yankeu denaturat, pentru acești americani ipocriți care, precum pe bunicii ei din anii ’50, au lăsat-o cu ochii în soare. Și m-am gândit, dragă Iuliu: ce chestie: încă o lovitură dată imperialismului.*

Partea a II-a

— **M**ăi omule – zise generalul către Willy Schuster, privindu-l țintă – tu nu știi cu ce te joci. Dintr-o chestie ca asta, poți să intri și la bulău. Te băgăm la „subminarea economiei naționale” și ăla ești!

— Dar, tovarășe general – zise Willy și-și dădu seama că glasul îi tremura – până acum o oră era aici! L-am supravegheat tot timpul și…

— L-ai supravegheat pe aia a mă-tii! – izbucni generalul. Cum l-ai supravegheat?! Și ce e cerbu’ ăsta – OZN, să dispară așa, ca măgaru-n ceață? Futu-vă-n cur cu cerbii voștri cu tot, că numai de tâmpiți am parte!

Willy Schuster coborî privirea și nu zise nimic. Într-adevăr, nici el nu pricepea: toată noaptea stătuse cu binoclul pe el, în lumina lunii îi zărise a suta mia oară splendidele coarne, ba chiar i se păruse c-aude și cum, în răstimpuri, cerbul fornăie ușor, umflându-și nările. Și dintr-o dată, preț de trei secunde cât, ținându-și palmele căuș, își aprinsese o țigară, cerbul – ia-l de unde nu-i. Dispăruse de parcă nici n-ar fi fost.

— Și-acum eu ce mă fac? – zise mai potolit generalul, privind undeva peste capul lui Willy. Peste două ore elicopterele vor fi aici și ce-o să-i spun Tovarășului?

„Să trăiți, Tovarășe Secretar General – îi trecu brusc prin minte lui Willy – am onoarea să vă raportez că îndeplinind planul la toți indicatorii de bază, cerbul a dispărut”.

— Zi, mă boule, ce facem acum?

— Tovarășe general – se dezmetici Willy – dacă-am putea înconjura pădurea cu niște soldați, l-am găsi, că n-avea cum să…

— Păi da – se-aprinse din nou generalul – acuma, pentru cerbul tău, să implic și Armata! Să-i scot pe soldați de la câmp, de la munci, și să-i pun să fugărească o iluzie, mă, o iluzie! Nu-i destul că abia i-am mobilizat pe nenorociții ăia de gonaci, acuma s-aduc și un regiment! Mă neamțule, dacă într-o oră nu-mi scoți cerbu’, nu mă interesează cum și de unde, ai belit-o, mă, ai belit-o rău de tot! Neam de neamul tău… – dar

deodată generalul se întrerupse, apoi, uitând că și el are atârnat la gât binoclul, i-l smulse din mână pe-al lui Willy, îl duse la ochi și-l fixă în direcția Pădurii Sasului.

— Ăsta e? – șopti el.

Willy privi și el într-acolo: da, era un cerb.

— Nu-mi dau seama. Dacă sunteți bun să… – și arătă spre binoclul din mâna generalului.

— Păi da – zise generalul și-i dădu binoclul lui Willy – că m-am prostit și eu!… Zi-mi, neamțule, că ăsta e și te-ai scos!

Willy reglă șarful și i se muiară genunchii: nu era *ăla;* era, mai mare rușinea, Gică Șchiopu. L-ar fi recunoscut dintr-o mie.

— Nu e el – zise stins.

— Cum nu e el?! – făcu generalul. Da' ce e?

— E Gică Șchiopu, de la noi de la fermă.

— Ce Gică Șchiopu?! Păi nu e cerb?

— Ba da, tovarășe general, dar e unul aproape domesticit. Nu e cerbul… nostru.

Era cât pe ce să zică „cerbul meu".

— Păi și ăsta n-are coarne?

— Are, dar nu de trofeu. E sub medie.

— Și nu-l putem mâna spre stand, spre foișor?

— Ba da, îl mânăm unde vreți, că vine și singur, dar ce-o să zică Tovarășu' când o vedea că…

Generalul își ridică încet privirea spre cer ca și cum ar fi vrut să-l ia martor pe Dumnezeu că nu e responsabil de ce-o să-i facă nemțișorului ăsta. Willy își trase capul între umeri, așteptând lovitura. Ciudat însă, cerul care începea să se lumineze păru să-l domolească pe general. Îl prinse pe Willy de primul nasture de pe uniforma de pădurar și-l privi drept în ochi:

— Uite cum facem, măi tăntălăule: îl mânăm pe șchiopu' ăsta până spre foișor și-l împușcăm. Adică Tovarășu' o să-l împuște, că trage bine. Da' dânsu' nu are treabă cu evaluatu', cu număratul coarnelor și așa mai departe. Asta e misiunea noastră, dânsu' are altele pe cap. Și după aia o să chem Armata și-o să-l găsim, spre binele tău, sper, pe ăla adevăratu'. Ai priceput?

— Da, tovarășe general!

— Și încă ceva: dacă sufli cumva vreo vorbă de ce-am discutat noi aici, te-mpușc cu mâna mea.

Willy dădu rapid din cap.

Generalul își scoase stația de radio-emisie-recepție din teaca de la centură și-o duse la buze:

— „Stejarul”, aici „Rândunica”. Recepție.

— V-ascult, tovarășe general! – auzi, cu pârâituri, Willy.

— Mă Dobre, ce mama dracului, nici acum n-ai învățat să comunici? Și după o pauză: L-am găsit. Uite cum faceți: dispui oamenii în semicerc și urci cu ei, cu gălăgie, cu tam-tam, prin Pădurea Sasului, spre indicativul nr. 1. Porniți când vă spun eu.

— `Nțeles, „Rândunica”! – auzi Willy.

Generalul puse înapoi stația în teacă, își scoase porthartul, se așeză în fund și se mai uită o dată cu binoclul spre Gică Șchiopu.

— Pare pașnic – zise el. Fumezi?

— Da, tovarășe general.

Generalul scoase din buzunarul de la piept un pachet de Kent și-l întinse spre Willy.

— Mulțumesc mult – spuse pădurarul.

Generalul își aprinse și el una, trase un fum și privi în zare.

— Carnea vă rămâne vouă – zise el. Noi luăm numai trofeul. Vezi cum o-mpărțiți, s-ajungă la toată lumea, mai ales la gonaci.

— Dacă-mi permiteți, m-aș ocupa eu – zise Willy. Știu cum se tranșează.

— Bine, ocupă-te tu – zise generalul și se-ntinse pe spate, cu mâinile sub cap, în așteptare. Uite ce dimineață frumoasă se-arată – adăugă el. Să dea Domnu’ să iasă bine, neamțule.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

TIȚA POP. ZALĂU

În privința femeilor, dragă Iuliu, știi ce mi-am dorit întotdeauna și n-am avut niciodată? O brutăreasă. Nu o intelectuală ochelaristă drăguță care, sastisită de atâtea lecturi esențiale, urlă sub tine regăsindu-și astfel tulburătoarea, ancestrala ei feminitate, nu o țărancă

subţire în al cărei trup cu linii elegante, suple, bănuieşti rafinamentul decantat de milenii al unei specii supravieţuitoare, asemenea femelei de rechin-tigru, nu o vedetă sexy pe posterul căreia a trudit din greu un retuşeur labagiu ca să scoată de pe poza originală blestemata de celulită, nu; ci o brutărească, o simplă brutărească. Mă rog, nu chiar simplă… Adică o fiinţă în jur de 30–35 de ani, nu foarte slabă, având pe ea, din cauza condiţiilor de travaliu, doar un halat alb descheiat la piept şi chiloţii sine qua non*, ştergându-şi cu încheietura mâinii, lângă masivul cuptor încins, fruntea îmbrobonată şi lăsând astfel la rădăcina părului o excepţională, aproape perceptibilă urmă de făină. Tu-ţi dai seama, dragă Iuliu, cum trebuie că miroase o astfel de femeie când îşi încheie schimbul, fie pâinea cât de rea?*

M-am apropiat la câţiva paşi de acest ideal, în sensul că persoana de care o să-ţi povestesc nu mirosea a pâine, ci a cozonac, ceea ce pentru mine, care nu mă dau în vânt după dulciuri, nu mai era acelaşi lucru. Muncea într-o cofetărie, mai precis în laboratorul cofetăriei. La Zalău. Nu ştiu dacă tu ai fost vreodată în acest oraş paşnic, domol, ca dealurile care-l mărginesc. Din câte-mi amintesc de la orele de istorie din liceu, Zalăul a fost cel mai nordic avanpost roman din Dacia: Porolissum. Aşa că n-am fost deloc surprins că mândria nobilei noastre origini latine se traducea aici prin faptul că puţine aşezăminte din oraş scăpaseră fără să fie numite „Porolissum”.

Cu o delegaţie de la „Scânteia tineretului”, trebuia să fac un reportaj despre o întrecere zonală a corurilor ţărăneşti din nordul Transilvaniei, în cadrul festivalului „Cântarea României”. Cred că realizezi că aveam chef să ascult cântece patriotice aşa cum ai avea tu chef să faci de gardă la şcoală în ziua de Paşte. Chiaun de nesomn, am mers de la gară direct la Casa de Cultură unde se ţinea concursul. Şi-n holul mişunând de corişti şi coriste în costume naţionale, peste cine crezi că dau? Norocul meu chior: peste colegul nostru din facultate, de la Română-Rusă, poetul Viorel Mureşan, repartizat undeva pe lângă Zalău, să predea limba lui Puşkin copiilor sălăjeni. Îmbrăţişări, pupături à la russe.

I-am explicat scurt că nu voiam să asist la concurs, că știu ce urma să scriu la ziar și că ar fi mai bine să ne retragem undeva – retragerea aureliană, dragă Iuliu! – să vorbim, să depănăm… Ne-am retras imediat în apropiere, într-o cofetărie care se numea, bine-nțeles, „Porolissum”, și-am depănat, înainte să ne vină „Nechezol”-ul comandat, două înghițituri bune din pălinca pe care Viorel o avea mascată în geantă într-o sticlă de „Cico”. M-am încălzit rapid și sub zâmbetul său hâtru i-am spus de ce mă aventurasem, de fapt, în acest avanpost roman: nu cunoștea el vreo fată, vreo femeie din partea locului, fără mari obligații, ceva specific zonei? Zâmbetul lui Viorel a devenit, ca să zic așa, și mai hâtru, iar când a apărut chelnerița cu „Nechezol”-ul, a întrebat: „Tița e aici?” „Da”, a răspuns ea. „Cheam-o puțin – a zis Viorel, vesel nevoie mare. Vreau să-i prezint pe cineva”. Și de undeva din catacombele cofetăriei s-a ivit Tița.

Și-acum fii atent, dragă Iuliu: recunoști pasajul? Îl copiez, cu mici hiatusuri, pentru tine: „Închipuiți-vă un atlet enorm, cu liniile însă rotunjite, berniniene, cu mască gigantică, efeminată și suavă, cu ochi fără scântei, indiferenți și enigmatici, cu piept greu, cu pulpe grele, făcut parcă dintr-o marmură moale. Genunchii săi uriași, ca acela al lui Moise din San Pietro in vincoli pe care Michelangelo l-a izbit cu ciocanul, rupeau stofa; laba tare a piciorului ca aceea antică de pe una din ulițele Romei spărgea încălțămintea, cărnurile sale suceau veșmintele (…) și aveai impresia că punând urechea pe toracele său monstruos spre a-i asculta bătăile inimii, ai fi auzit un motor imens, o orgă de apă”. Ei? Sigur că ți-ai dat seama: e portretul tandru-ironic pe care i-l face G. Călinescu în „Istoria literaturii române” celui mai redutabil adversar al său: Eugen Lovinescu. Schimbă aici ce e de schimbat și-o vei avea în fața ochilor pe Tița: mentorul „Sburătorului” reîntrupat în laboranta unei cofetării din Zalău.

Dar surprizele nu se opreau aici. Simțeam asta după cum colcăia de un râs tăcut prietenul Viorel. „Uite, Tița – a zis el când giganta s-a oprit la masa noastră – îți prezint pe domnul ziarist și critic literar Nelu Cucerzan, din București”. M-am ridicat: nici eu nu sunt un tip scund, însă Tița mă depășea cu vreo trei

degete. Mi-a întins mâna. Am luat-o – marmoră moale, într-adevăr –, am dat să m-aplec să i-o sărut, când ea s-a prezentat: „Tit-Livia Porolissa Pop". Am rămas o clipă așa povârnit, crezând că-și bate joc de mine. Dar nu: chiar așa o chema: Tit-Livia Porolissa Pop. „Tatăl Țiței e un mare latinist – m-a lămurit, cu veșnicele lui luminițe în ochi, Viorel. A botezat-o așa ca să nu-i poată fi maghiarizat numele. Dar noi îi spunem Tița, că-i mai ușor de pronunțat. Tița dragă – a continuat el – ai ceva poezii la tine?" Avea. „Și unde sunt?" „În poșetă". „Păi ce mai stai? – a zis Viorel, de data asta serios. Adă-le să le vadă domnul redactor". Tița a șovăit un moment: „Nu știu dacă se-nțelege… Sunt scrise de mână." „Se-nțelege, se-nțelege – a zis Viorel. La câte manuscrise a citit domnul redactor Nelu!…"

Când Tița a dispărut în laborator, am început și eu să râd: „Tit-Livia Porolissa Pop? Taică-său a blestemat-o în halu' ăsta?" „El" – a zis Viorel, trăgând o dușcă din „Cico". „E român din ăla, ca-n Caragiale, **verde**. *Da' e om bun, o să vezi". „O să văd?! Ce să văd?" „O să te invite la masă". „Cine?" „Porolissa – a pufnit prietenul nostru. Așa face ea când cunoaște un critic, pe cineva din București sau Cluj, unde a dat de două ori la filologie, dar n-a reușit. E și poetă, membră a cenaclului de-aici". „Care se numește «Porolissum», bănuiesc". „Exact – a zis Viorel. Dar să știi că nici bătrânului nu-i displace să aibă oaspeți. Cu cine să vorbească și el despre istorie în orașul ăsta? Plus că doamna Pop face cea mai bună supă de găină din zonă. N-ai vrut tu să cunoști ceva specific local?" Am tras și eu un gât din „Cico" și m-am gândit că, în fond, de ce nu? Perspectiva de a rătăci o duminică prin Zalău până la trenul de noapte sau până a doua zi nu mă încânta deloc. „Dar nu merg fără tine", am zis. „Vin și eu până la patru după-amiază, când am RATA spre casă. Apropo, tu ai unde să dormi?" „Încă nu știu dacă rămân până mâine. Dacă rămân – la hotel". „O să rămâi. La familia Pop." „Unde?!" „La familia Pop, la Porolissa". „De unde știi?" „O să vezi" a zis cu același zâmbet hâtru-misterios Viorel.*

N-am mai apucat să-ntreb nimic, fiindcă a apărut Tița cu caietul. Un caiet direct proporțional cu făptura ei, mai degrabă un registru. Cum i-o încăpea într-o

poşetă? – mi-a trecut prin minte. L-am luat şi l-am deschis. Mirosea a vanilie, poate şi a scorţişoară. Am citit vreo trei pagini: un scris mărunt, perfect caligrafic, cu literele ca nişte mărgeluţe. Să nu mă-ntrebi, dragă Iuliu, de conţinut. Ceva de genul: „Frunzele galbene cad pe cărare/ Tu unde eşti?" ş.a.m.d. „Trebuie o analiză serioasă", am zis cât am putut de sobru. „Păi sigur – a întărit imediat Viorel. Luat fiecare poem pagină cu pagină. Pe domnu' Nelu îl cunosc, nu se joacă, taie în carne vie dacă e cazul". Şi fără pauză: „Distinsa doamnă Pop mai face supa aia minunată?" Pentru prima oară faţa de marmură moale a Tit-Liviei Porolissa Pop s-a destins într-un zâmbet: „Faaace…" „Tu cât mai stai aici?" „Ooo… oră". „S-ar supăra domnul profesor Pop dacă i-am face o vizită cu domnu' redactor Nelu?" „Nuuu!" – a zis Porolissa. „Buuun – a imitat-o Viorel. Uite cum facem. Noi trebuie să mergem la Casa de Cultură, la concursul ăsta de coruri despre care domnu' Nelu trebuie să scrie la Bucureşti. Tu anunţă-l pe domnul profesor că venim şi peste o oră jumătate ne întâlnim în faţa Casei". „Pot să răsfoiesc eu caietul între timp?" – am zis. Porolissa s-a roşit ca o statuie elină (care erau colorate, nu? Tu mi-ai spus, dragă Iuliu) şi-a îngânat, sugrumată, „Daaa…"

Pe drumul până la Casa de Cultură, Viorel mi-a mai spus că oricâte eforturi a făcut domnul profesor de latină să încetăţenească în urbe numele de botez al fiicei sale, nimeni nu-i spunea sau striga copilei, apoi fetei, „Porolissa" sau „Tit-Livia" sau măcar „Livia", ci încă de la grădiniţă copiii, simţind că e ceva în neregulă aici, o strigau, în cruzimea lor instinctivă, numai „Tiţa". Şi Tiţa i-a rămas prenumele. Mai mult, pornindu-se de la constatarea că nu puţini critici, recenzenţi, redactori de ziar sau de televiziune, inspectori de grad didactic care treceau prin Zalău înnoptau în casa Pop, circula prin cenaclu un vers pe care mi l-a şoptit, mucalit, Viorel: „De la Nistru pân la Tisa / Tot românu-n Porolissa"… „Şi nu care cumva să arăţi domnului profesor că-i simpatizezi pe unguri", m-a mai avertizat el.

Am ajuns la Casa de Cultură, am luat de la un oficial programul, am intrat în sala pe jumătate goală şi am aruncat o privire pe scenă (era un cor bărbătesc de undeva de prin zona ta, Iuliu, am recunoscut costumele),

m-am mai învârtit prin hol cu Viorel privind du-te-vino-ul de coriste țărănci care n-arătau deloc rău, ba unele, foarte tinere, te făceau să visezi pozitiv la parodia lui Topârceanu cu „Viața la țară”, am mai înghițit din „Cico”-ul de 60 de grade și la ora fixată am ieșit. Aveam pe umăr geanta de voiaj „Sansonite” și sub celălalt braț registrul poetic al Porolissei. Ea ne aștepta. Poșeta era pe măsura ei: s-ar fi zbenguit în ea „Larousse”-ul tău **di grande**.

N-am mers mult, o sută, o sută și ceva de metri și-am intrat pe o stradă liniștită, „30 Decembrie”, cred, cu case joase, doar cu parter sau cu un singur etaj. În fața uneia l-am identificat imediat, fiindcă nu numai că era la fel de masiv ca fiică-sa, dar era leit Porolissa (sau, mă rog, invers), pe domnul Pop. Era îmbrăcat într-o redingotă neagră abia reușind să-i acopere parțial pântecele pantagruelic, peste care lanțul argintiu al ceasului de buzunar era gata să plesnească. Îți spun sincer că m-a impresionat: părea ieșit din altă lume, pe care n-o mai vedem decât în documentarele istorice, alea alb-negru, de dinainte de primul război mondial, cu domni țepeni și demni, prelungiți de melon spre un cer incert.

„Domnule profesor – a zis Viorel, cu o spoială de respect brusc așternută pe față – permiteți-mi să vă prezint pe domnul Nelu Cucerzan, critic și ziarist la «Scânteia tineretului»”. „Horațiu Pop”, a răspuns grav domnul Pop, întinzându-mi o mână energică. „Mă bucur mult să vă cunosc, domnule profesor – am zis. Prietenul meu Viorel mi-a povestit multe despre dumneavoastră”. „Cucerzan… – a zis el meditativ. Știți de unde vine numele acesta?” „Cred că e… ardelenesc”, am răspuns. „Mai mult, domnule, mai mult! E latin, latin get-beget! – a ridicat domnul Pop arătătorul. Cucerzan înseamnă cuceritor: de la conquiro, conquiere, quivisi, quvisitum! *Toate numele românești terminate în «an» sunt latine: a căzut terminația finală «us» și-au rămas Roman, Traian, Bălan, Solcan, Gălan și-așa mai departe. Până și Viorel al nostru e os de legionar roman, Mureșan, nu-i așa, Viorele?” – și domnul Pop i-a tras amicului o scatoalcă zdravănă peste spate. Viorel a încuviințat icnind. „Dar*

să mergem înăuntru, o să mai avem ocazia să discutăm. Porolissa, condu-l pe domnul Cucerzan".

Şi-n clipa aceea, întorcându-mă spre poartă, mi-au căzut ochii pe un dreptunghi, o placă memorială de marmură pusă pe casa domnului Pop. Să-mi cadă faţa, nu alta! Încă o surpriză a lui Viorel. De-aia mustăcea el mai înainte, amuzat. Pe placă, bilingv, în română şi maghiară, scria: **„În această casă a locuit ca elev de liceu între anii 1892-1896 marele poet revoluţionar Ady Endre".** *Ia te uita, m-am gândit, ferocele antimaghiar, domnul Pop, stă în casa unde a locuit Ady Endre!*

Înăuntru, în sufragerie, masa era deja pusă. Oamenii ăştia păreau c-aşteaptă tot timpul oaspeţi. Nu vreau, dragă Iuliu, să-ţi fac poftă: am şi-acum în faţa ochilor, la antreu, slănina afumată tăiată în paralelipipede lungi, subţiri, la un capăt cu şorici. (Să nu uit: mai târziu, în noapte, în patul larg, imperial, răsfoind ameţit registrul Porolissei, am dat peste un vers de o stupiditate genială: „În tot judeţul nostru, slănina e regină!"). Bref ştii şi tu ce e o masă ardelenească, duminica, când vrei să impresionezi un vizitator. Mai interesant mi s-a părut altceva: în contrast violent cu bărbatul ei, doamna Pop, casnică, nu trecea de 1,60 m. Era asemenea unui tăcut, dar viu bibelou japonez şi te aşteptai ca din minut în minut să împreuneze mâinile şi să se-ncline în faţa acestui fioros Toshiro Mifune care îi era soţ, stăpân, Dumnezeu. Îl privea cu adoraţie, pe furiş. Iar el părea mulţumit de acest devotament aproape canin, fiindcă din când în când i se adresa cu o neaşteptată blândeţe: „Mai trebuie ceapă, Lucreţia! Piperul, Lucreţia!"

După primele două păhărele de pălincă, nişte păhărele din metal având încrustate pe ele chipul lui Franz Josef şi făcând parte, după cum a ţinut să precizeze domnul Pop, „dintr-un serviciu de masă adus de bunicul meu direct de la Viena, de la austrieci, nu de la unguri!", am făcut prima gafă. „Uau! – am zis: Ce pălincă! E din prune? Câte grade are?" În loc să-mi răspundă, domnul Pop s-a uitat lung şi încruntat la mine: „Domnu' Cucerzan, asta nu e **palincă**. *E* **horincă**! *Din latinul* **chorea**, *horă, dans, a hori, a cânta, a te veseli!* **Palinka** *zic ungurii, greşit şi intenţionat greşit,*

să ne ia patentu'! Noi facem de două mii de ani **horincă**, *nu* **palinka**!*" Am înghiţit în sec. Însă domnul Pop, culant, a trecut peste stânjeneala mea şi cu un gest larg m-a poftit să mai iau din paralelipipedele de caş afumat, tobă şi slănină. „Slănina, e adevărat – a precizat el – e un cuvânt de origine slavă, dar dacă tot au trecut pe-aici, trebuia să le luăm şi noi ceva slavilor ăstora, nu? Şi le-am luat, hă, hă, hă, slănina!" – a încheiat el satisfăcut.*

La supă – genială, într-adevăr – domnul Pop m-a întrebat de unde sunt de loc. I-am spus. „Şi sunt mulţi unguri pe-acolo?" – s-a interesat el. „Nu prea – am răspuns. Erau mai mulţi saşi, dar au cam plecat". „Cu saşii e altceva – a zis domnul Pop, umplând din nou păhăruţele de metal. Ei au venit cu o civilizaţie, cu meserii, cu invenţii mecanice, cu o disciplină, nu ca ungurii, care au venit cu nişte mustăţi. Păi cu nişte mustăţi vrei tu să iei Ardealu'?!" M-am ferit să zic ceva şi nici nu cred c-aş fi putut fiindcă pălinca – pardon, horinca – îmi ardea gâtlejul, iar supa, cu care voiam s-o sting, era şi ea fierbinte. Domnul Pop a luat probabil tăcerea mea drept încuviinţare: „Păi cum să le dăm, dom' le, Ardealu'? – a tunat el. Numa' ca să-şi completeze reliefu'? Păi ce-au ei acolo? Pustă, pustă şi iar pustă! Şi-un lighean de lac, Balatonu'! Pe când la noi – munte, codri verzi de brad, peşteri, mine de aur, defileuri, spaţiu mioritic, ce mai! Au şi ei un prăpădit de deal, Tokay, unde produc un vin, nu zic rău, dar mult, mult e-xa-ge-rat! Nu se compară cu… Lucreţia!"

Minuscula doamnă întoarse capul, de lângă soba de tuci. „În pivniţă, pe dreapta, ştii tu – zise domnul Pop. Să vadă şi domnu' Nelu ce produce Ardealu'! Dar mai întâi friptura!"

Doamna Pop se povârni şi scoase din cuptor o tavă uriaşă cu care veni clătinându-se.

*„*Gallina, gallinae *– spuse domnul Pop, când tava, pe care sfârâia uşor o găină pantagruelică, ateriză pe masă. Rasa Lenghorn, tot mai rară. O creştem aici, în curtea noastră. Am avut mai multe, dar ni le-au furat ţiganii. Ţigani unguri! – preciză el. Pot să vă servesc eu?"*

Şi mă servi exact cu ce nu-mi place la găină: pieptul. Am observat că Porolissa nu şi-a luat decât o

bucăţică şi nu mânca pâine. Ai fi zis că ciuguleşte ca o păsărică. Dar aveam bănuiala că noaptea, când ai casei dormeau, se strecoară în vârful masivelor ei picioare şi dă iama la frigider. Am tot moşmondit cu cuţitul şi furculiţa în carnea aţoasă a pieptului până când doamna a revenit din pivniţă cu un canceu în care tresărea un vin auriu, uleios.

„Vin de Lechinţa, dacic – a spus domnul Pop. Am un văr în zonă cu care fac troc: de Paşte şi de Crăciun eu îi trimit horincă, iar el minunea asta. Cu vinu' ăsta, domnu' Nelu, i-am scos pe ruşi din ţară, în '58. A venit în vizită ăla micu', sovieticu', Hruşciov. Gheorghiu-Dej, băiat din popor, da' nu prost, l-a dus la o vânătoare de urşi, în Călimani, p'ormă i-a trîntit un taraf cu soliste someşene, toate una şi una, de la maior în sus, p'ormă o masă ca la noi şi vinu' ăsta. Sovieticu' s-a afumat bine şi-atunci al nostru l-a luat pe ocolite, că cât, că măr, c-o fi tunsă, c-o fi rasă, ca-n Caragiale, că la noi nu sunt probleme ca la unguri, e linişte în ţară, că poftim, vi l-am ţinut şi pe banditu' de Nagy Imre cât aţi vrut şi-apoi vi l-am dat pe tavă, că ne-am cam achitat datoriile, başca, tovarăşe Nikita, pentru dumneavoastră personal, patru vagoane de vin dintr-ăsta! Şi ăla micu, cam diliu de felul lui, a pus botu'. Şi-aşa ruşii şi-au luat jucăriile şi-au plecat".

Am pus şi eu botu' pe pahar, imediat, şi dintr-o dată domnul Pop mi s-a părut foarte simpatic. Cred că amicul Viorel a remarcat schimbarea mea de dispoziţie fiindcă, după ce-am ciocnit al doilea rând, s-a ridicat scuzându-se că mâine e zi de teză la română, că-l aşteaptă familia, că altfel ar mai fi stat, bla-bla-bla. Am dat şi eu să mă ridic, dar domnul Pop m-a fixat cu un deget fioros: „Dumneavoastră – nu! Mai avem multe de discutat!"

Tocmai de asta mă temeam. Dar, slavă Domnului, probabil că vinul de Lechinţa are însuşirea miraculoasă de a îmblânzi pe oricine, nu numai ursul sovietic. La al patrulea sau al cincilea pahar, domnul Pop s-a întins peste masă, m-a prins tandru de mână şi m-a privit grav drept în ochi: „Domnu' Nelu, poate dumneavoastră credeţi că eu am ceva cu ungurii. N-am nimic, dom'le, pe cuvânt de onoare! Da' nu-mi explic un lucru: cum, dom'le, dintr-un popor ca vai de mama lui, migrator, c-o

limbă de speriat, a ieşit o mare cultură? Vă-ntreb pe dumneavoastră, că sunteţi mai umblat: cum?" Am ridicat din umeri. Domnul Pop m-a strâns mai tare de mână, apoi s-a uitat în jur ca după un duşman invizibil şi-a coborât glasul: „Vă dau un singur exemplu: pe Enescu al nostru nu-l mai cântă nimeni: dar de Bartoku' lor e plină America, îl cântă toţi în draci! Şi ce cântă? Suite ardeleneşti, domnu' Nelu! Păi să nu înnebuneşti?!"

Domnul Pop m-a lăsat în sfârşit de mână ca să arate canceul gol şi să spună: „Lucreţia, plânge masa, dragă!" „Horaţiu, ştii că…" a dat să zică doamna. „Lucreţia…", a mârâit tandru domnul Pop şi doamna s-a ridicat, a luat canceul şi-a dispărut. Cu toată ameţeala, am băgat de seamă în stânga mea că Porolissa şi-a înăbuşit cu greu un căscat. Sigur ştia pe de rost toate discursurile tatălui.

A reapărut doamna Pop cu vinul care l-a zăpăcit pe Hruşciov. Simţeam şi eu c-ar fi cazul să mă retrag strategic ca ruşii, dar domnul Pop mă prinse din nou de mână: „Şi poezia lor… tradusă în toată lumea… dintr-o limbă imposibilă… Neam mic, dar ce valori!…" Şi iarăşi mă privi ţintă: „Ştiţi dumneavoastră cine-a stat în casa asta… în ultima cameră?" „Cred că… – am zis eu – am văzut placa… Ady Endre". Spre uimirea mea, ochii domnului Pop se umplură de lacrimi. „Elev de liceu, săracu'… – a suspinat el. Simbolist. Şi-i cam plăcea să… – şi domnul Pop îşi îndreptă degetul mare spre gură. A murit de tânăr. S-a dus dup-o curvă la Paris". „Horaţiu", a zis încet doamna Pop. „Ce vrei, dragă? Aşa a fost – a zis domnul Pop. De ce să ne ferim?" Mă lăsă de mână şi-şi şterse o lacrimă, apoi umplu paharele. „Domnu' Pop – am zis – eu aş cam…" „Ady ca Ady – mă întrerupse el ca dus pe gânduri – da' să-l vedeţi pe Petöfi! Te seacă la inimă!" Şi brusc, fără pauză, cu un glas de bariton, începu să cânte ceva în ungureşte. Spre şi mai marea mea uimire, doamna Pop, ca la o comandă, porni să-l secondeze cu glas subţire de soprană. Recunosc că melodia era tulburătoare, duetul admirabil, dar, cu excepţia cuvântului „Dunay", nu pricepeam o iotă. Cred că Porolissa şi-a dat seama de asta, fiindcă se aplecă spre creştetul meu şi şopti: „E o poezie e lui Petöfi în care poetul îi scrie mamei sale, iar

mama realizează că fiul ei n-o duce bine la oraș și…" dar n-am mai auzit continuarea rezumatului: doamna Pop luase, brusc, o acută, exact în momentul când, nemaireușind s-o însoțească, capului domnului Pop căzu ca retezat pe masă. M-am ridicat. „Porolissa – a zis încetișor doamna Pop – condu-l pe domnul Nelu".

Din câte-mi amintesc, casa lor era tip vagon. Dintr-un mic hol de la intrare, păşeai în sufragerie, apoi, în partea opusă, într-un coridor, pe a cărui parte dreaptă erau înșirate, una după alta, trei camere: dormitorul soților, camera Porolissei și ultima – camera de oaspeți, unde locuise Ady Endre. Pe stânga, în dreptul camerei Porolissei, baia cu toaleta. Pe scurt, o capcană perfectă: nu puteai pleca decât parcurgând traseul invers. La faza asta, îmi aduc totuși aminte de două lucruri: de patul larg, imperial, cu spătar din fier forjat, în care poate că Ady Endre își trăise primele visuri erotice, și de poezia Porolissei cu slănina-regină în tot județul, din registrul pe care, un minut, înainte de a adormi, l-am ținut în mână.

M-a trezit un zgomot apocaliptic: părea că o întreagă faună din jungla și savana africană năvălise în casă: răgete de leu, lătrături de babuini, plânsete de hienă, țiuituri de păsări necunoscute. În fapt, sforăia domnul Pop. În viața mea n-am auzit pe cineva sforăind în halul ăsta. Probabil se visa într-un car de luptă roman străbătând în goană, în suișuri și coborâșuri, dealurile sterpe din jurul Porolissum-ului, alungând cu biciul minusculi migratori hunici și stârnind în urmă trombe alburii de praf. M-am sculat în capul oaselor, am deschis ochii și-atunci chiar m-am speriat: în pragul ușii, înveșmântată într-o cămașă de noapte albă, lungă, stătea privindu-mă „La Géante", femeia-gigant din poemul lui Baudelaire.

Imaginează-ți ce vrei, dragă Iuliu: dar mai bine recitește poemul: vei regăsi în el, la 133 de ani de când a fost scris, toate pozițiile.

Spre dimineață, am auzit în stânga mea, în pat, și sforăitul Porolissei. Dar ce diferență! Pe lângă simfonia fantastică a tatălui, sforăitul fiicei părea un lied. M-am uitat la ea: nu arăta, zău, rău. Îmi evoca silueta plină de forță a unei Moby Dick, a unei balene albe eșuate pe plaja cearceafului în patul în care a dormit Ady Endre.

M-am ridicat cu grijă, m-am îmbrăcat tiptil şi-am ieşit cu pantofii în mână pe coridor. Eram convins că-n dormitorul lor, doamna Pop e trează şi pândeşte: ce femeie normală ar putea dormi într-un asemenea uragan de sunete? Şovăiam, neştiind ce să fac, când spre marea mea bucurie, am descoperit în capătul coridorului, ascunsă după o draperie, o fereastră ce da spre stradă. Am încercat-o: se deschidea. M-am strecurat pe ea, am sărit pe trotuar, m-am încălţat, am mai privit o dată plăcuţa memorială şi-am tulit-o spre gară. Ploua, dar ce mai conta?

Kösönöm szépen*, Ady Endre!*

*

* *

Maiorul Dobre închise stația de radio-emisie-recepție și se-ntoarse spre gonaci:

— Ei, ia să repetăm! – zise el în porta-voce. Cum trebuie să facem?

— HĂU, HĂU, HĂU! – tunară gonacii. HĂU, HĂU, HĂU! HĂU, HĂU, HĂU!

— Excelent! Bravo! – zise maiorul Dobre. Și-n tot timpul ăsta nu uitați să loviți cu bâtele în copaci, în tufișuri, să fie zgomot, cât mai mult tam-tam! Apoi se-ntoarse spre bătrânul Klaus Schuster, care aștepta în spatele lui:

— De organizarea lor te ocupi dumneata. Trebuie să acoperim tot perimetrul dintre Poiana Sasului și Fagul Fulgerat, având în spate Olbocul, ca să aducem cerbul spre foișorul Tovarășului. Cum o să-i pui, în semicerc?

Bătrânul Schuster încuviință.

— Așa mă gândeam și eu – zise maiorul. Să nu scape, dracului, pe laterale, că ne-am ars.

Se uită spre gonaci, vreo patruzeci, așezați pe două rânduri.

— Crezi că sunt destui? Au toți bâte?

Bătrânul Schuster încuviință din nou. Maiorul se uită la ceas:

— În cel mult douăzeci de minute, pornim!

Începea să se crape de ziuă. Gonacii, cam zgribuliți și somnoroși, își loveau umerii să se încălzească, se mutau de pe un picior pe altul. Fuseseră aduși din orășel de cu noapte, în remorci, și debarcați în spatele fermei IAS, pe malul Olbocului, de unde trebuia să-nceapă goana. Unii, neștiind cât va dura acțiunea, își aduseseră sandviciuri și acum le mâncau. Maiorul Dobre îi mai examină o dată și privirea i se opri pe unul mic de statură, dar solid, îmbrăcat în costum la două rânduri, cu cămașă albă și cravată. Cât era de tensionat, pe maior îl înfundă râsul. Se întoarse spre *staff*-ul din spatele lui și arătând cu capul în direcția omulețului, întrebă încet:

— Da' pe ăsta cine l-a adus?

Tovarășa secretară de partid Szekely de la Școala generală nr. 1 făcu un pas în față:

— E de la noi, de la învățământ – șopti ea. E profesor de biologie. S-a oferit voluntar.

— La noi toți sunt voluntari – interveni directorul Fabricii de piele. Nici n-a trebuit să facem convocator.

— Voluntar, nevoluntar – bombăni maiorul Dobre – da' unde crede el că merge? La Operă?

— I-am explicat că e o acțiune de mare importanță – spuse tot în șoaptă tovarășa Szekely – că poate o să-l vedem pe Tovarășu'…

— Ei, o să-l vedeți pe… „dracu", îi veni pe limbă maiorului să zică, așa că tuși ca acoperire și schimbă vorba:

— Da' dumneavoastră ce-aveți la ochi?

— Mi s-a-nvinețit de la sinuzită – răspunse tovarășa Szekely. Fac puncții și nu mai scap de efectul acesta secundar.

„Ete, puncții! – gândi maiorul. Iar ai luat-o pe coajă de la bărbatu-tău".

— Da' pe tovarășa doctoriță nu o văd, pe asta cu nume ciudat, Ticărău – zise el. Pe dânsa n-ați convocat-o? Sau dânsa nu servește acțiuni obștești?

— Ba da, tovarășe Dobre – răspunse repede tovarășa Szekely – am convocat-o, așa cum mi-ați sugerat, dar n-a putut să vină. E pe… – și se apropie de maior și-i spuse ceva la ureche.

Maiorul Dobre luă o mină înțelegător-nemulțumită, se răsuci și-i mai aruncă o privire piticaniei în costum:

dacă așa voia el să-și fută costumul prin mărăcinișuri în speranța c-o să-l vadă pe Tovarășu', n-avea decât.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

N.R.M. BUCUREȘTI. BULEVARDUL BANU MANTA

Există, dragă Iuliu, o categorie de femei… dar nu, nu vreau să-ncep așa capitolașul ăsta, ci altfel: cred că ți-am spus cândva cât de pasionat am fost de constelații. Mai sunt și acum, dar nu cu nebunia, aproape cu furia din adolescență când sub privirile blajin-mustrătoare ale lui Hilde tante mă suiam nopțile senine în pod și scoțând patru țigle din acoperiș, fixam prăfuita lunetă a lui oncle Serafim în acea deschizătură improvizată, scrutând cerul. Se poate moșteni o pasiune, o vocație nu de la un tată, nu de la o mamă și nici măcar de la o bunică sau un bunic, ci de la un unchi? Poate că da. Luneta, lentila ei mai ales, nu erau în cea mai bună stare, dar imperfecțiunile lor erau pe deplin compensate de imaginile uluitoare și reci pe care le desfășura deasupra-mi bolta cerească: iar ca să le identific ca un învățăcel sârguincios, le comparam imediat, la lumina unei lanterne, cu planșele din două cărțoaie găsite înghesuite tot acolo în pod într-un cufăr, printre – ce crezi? – colecții îngălbenite din „Romanul de 15 lei", „Getica" lui Pârvan și două albume foto, deocheate, fără coperți, editate probabil în Franța antebelică, fiindcă majoritatea „actanților" din poze erau niște bărbați cu mustăți à la *Franz Josef și niște grăsane pentru care ideea de epilare părea la fel de îndepărtată ca steaua Canopus de orășelul nostru. Mă și mir că nu i le-a găsit și confiscat Securitatea când l-au arestat pe oncle.*

Dar cele două cărțoaie de care mă foloseam în bâjbâielile mele cosmice erau minunate: un „Atlas Coeli" făcut de un anume Antonius Becvar din Cehia, în 1958, și mai ales „Atlas"-ul lui Jan Hevelius, apărut pe la o mie șapte sute și ceva și reeditat (ediția asta o

țineam eu pe genunchi) tot în 1958 – unde crezi? – în Uniunea Sovietică, în Kazahstan! Nici nu știu, dat fiind anul apariției lor, dacă oncle apucase să le răsfoiască, el fiind ridicat spre sfârșitul aceluiași an infect. Poate de-aia se uita Hilde-tante îngrijorată la mine: n-oi cădea și eu în damblaua cu astronomia a bărbatului ei? Fiindcă pe lângă damblaua (azi i-am zice „hobby") cu sculpturile în lemn, oncle Serafim o avea și pe asta, cu stelele. M-am și gândit deseori: oare o mai fi avut, săracu posibilitatea și timpul să mai contemple o dată un petic luminat de cer înainte de a închide pentru totdeauna ochii, într-o noapte, în celula lui de la Aiud?

Te vei întreba, dragă Iuliu, ce legătură au toate astea cu tema însemnărilor de până acum. O să vezi că au.

Există așadar, prietene, o categorie de femei pe care le cunoaștem, inclusiv în sens biblic, printr-o întâmplare fericită și tot printr-o întâmplare, de data asta nefericită, suntem definitiv expulzați din viața lor. Nu știu dacă există termenul, dar eu, cu slabele mele cunoștințe de engleză, risc unul: „selfmadewoman". Sunt, adică, femei care cu o tenacitate, o forță și putere de sacrificiu admirabile, se construiesc pe sine. Au între 30 și 45 de ani (de fapt, ca să fiu sincer, ăsta e intervalul în care e bine să le cunoști) și prima comparație care-mi vine în minte (probabil tot una primită de-a gata din străfundurile memoriei) e aceea cu niște piersici a căror perfecțiune stă, paradoxal, în faptul că pe o infinitezimală, aproape invizibilă porțiune, tocmai le-a plesnit coaja. Mamă, și ce dulceață, ce parfum pot avea! Sunt fie căsătorite, la casa lor, cu soți sobri și generoși, fie singure sau – în marea lor majoritate – divorțate. Profesiunile lor? De regulă, economiste de înaltă clasă, medici impecabili (în special interniste sau oculiste într-o nesfârșită, veșnică autoperfecționare), arhitecte de prim rang, avocate imbatabile, violoniste sau pianiste prinse în straniul lor univers sonor ca niște superbi fluturi albaștri încremeniți într-o mini-închisoare de chihlimbar, cercetătoare benefic obsedate de posibilele lor descoperiri, având mereu în fața ochilor minții nu icoana Sfintei Fecioare Maria, ci imaginea chipului ridat, auster, al Mariei Curie. Viața lor e profesia lor. Ei, profesiei, îi sacrifică totul sau aproape totul. Pot

proveni – dar asta mai rar, de parcă ar ilustra, în timp, prin persoana lor, o sublimă lege a compensației – și din familii destrămate, cu tați alcoolici și mame rele de muscă; de cele mai multe ori însă vin din ceea ce se numește o familie bună, cu bonă, cu bibliotecă mare, cu mobilă nobilă, cu lambriuri, eventual cu pian. Au avut parte și de dragoste părintească și – pe bune, fără ironia caragialeană – de o aleasă educațiune. Și am mai observat ceva, mai ales în București: chiar dacă, într-o anumită perioadă a vieții lor, au trebuit să locuiască într-un cartier mărginaș al orașului, treptat-treptat, așa cum țăranii, iarna, se trag lângă sobă, se trag, se adună și ele spre centru.

N.R.M. Am cunoscut-o la aniversarea zilei de naștere a unui amic bucureștean, medic stagiar undeva pe lângă Fetești, unde el se ducea trei zile pe săptămână cu cheful cu care m-aș duce eu în iad. Eram în trecere prin București, la începutul cald și luminos de noiembrie din acest an, plecam la mare, la Costinești, din partea ziarului „Scânteia tineretului", în juriu, la o preselecție pentru concursul „Muncii, Tinereții și Frumuseții", da, da, exact la acel concurs unde acum doi ani erau să te ancheteze, dragă Iuliu, pentru proba aia a ta cu „Domnișoara Bovary". L-am sunat într-o doară pe amic din Gara de Nord și el m-a invitat imediat la un chef. Avea casă undeva la Băneasa, gard în gard cu Grădina Zoologică. Acolo, lume multă, genul de inteligență boemă second-hand a Capitalei, asemănătoare hainelor pe care le primește Hilde tante în pachet de la verișoarele și nepoatele ei din Germania: articole curățele, bine croite, cu design mișto, dar iremediabil second-hand.

Înaintea apariției ei, două lucruri mi-au atras atenția: 1) în sunetul dat la maximum al pieselor de Santana, Pink Floyd, Deep Purple etc., se intercalau din când în când basșii leilor și trompetele elefanților, ca și cum – vegheate de niște vulturi pleșuvi, din imediata apropiere, de peste gard, identici ca înfățișare și jemanfișism *cu vulturii hippy ai lui Walt Disney din „Cartea junglei" – toate animalele din Zoo ar fi vrut să ia parte la chef; și 2) spune-mi și mie, dragă Iuliu: cum pot românii, înconjurați strategic de milioane de creveți vietnamezi și sute de mii de merlucius congelați – semne*

funest-zodiacale ale îngrozitoarei noastre sărăcii alimentare – cum pot să facă rost, când e nevoie, asemeni amicului meu, de toate bunătăţile din lume? E forma noastră de împotrivire culinară, e rezistenta noastră prin cultură gastronomică? Ce nu era acolo, pe mese! Ceafa de porc pentru grătar, cârnaţi proaspeţi de ţară, icre de ştiucă, `jde de zacuşti, un berbecuţ la proţap, castroane cu salate stropite cu – pentru prima oară vedeam aşa ceva – oţet negru, „balsamic", de Modena, vin de Segarcea în neştire, horincă maramureşeană, whisky irlandez (!), Campari pentru doamne… o nebunie, nu alta!

Mă fixasem pe nişte costiţe babane de porc, când a apărut ea. Mai precis, automobilul ei: un „Renault" mare, negru. De parcă, în faţa porţii, în stradă, maşinilor cu care veniseră ceilalţi oaspeţi, „Daciilor 1300", unui plăpând „Fiat 850" şi unui „Trăbănţel combi" verzui ca un gândăcel de pustă, li s-ar fi putut face ruşine într-o asemenea augustă companie, amicul meu i-a dat drumul „Renault"-ului în curte, pe alee, până aproape de grătar.

A coborât. Orb să fi fost, se vedea că era dintr-o altă lume. Impresia mi-a fost întărită nu de vreo stânjeneală a celorlalţi, care rămăseseră la fel de veseli, ci de reţinerea lor, minute bune, de a intra în vorbă cu ea, de a o primi firesc în rândul lor. Era şi altfel îmbrăcată; dacă noi veniserăm acolo cum dăduse Dumnezeu, ea se prezentase, clar, în echipament de picnic, da' un picnic de Club Mediteranean: adidaşi „Adidas", ca să zic aşa, ciorapi albi tot cu semnul trifoiului, raiaţi albi, un tricou cu dungi marinăreşti mulat pe sâni, un jerseu de mohair pus ştrengăreşte pe umeri şi cu mânecile înnodate în faţă şi-o şapcă tot albă, cu cozoroc.

Cum se-ntâmplă de obicei, nu bărbaţii au făcut primii paşi spre ea, ci, ale dracului, femeile, care, mai mult ca sigur, simţind pericolul, nu după multă vreme, fiindcă stătea cam stingheră, au înconjurat-o ciripind in corpore şi neutralizând-o cu tăvi cu sandviciuri, cu mici, cu „gustaţi şi din astea", cu vin „slab, fiindcă o să conduceţi", cu prăjituri „mama doctorului le-a făcut" etc. etc. Cel puţin o oră ne-au răpit-o, curvele dracului, nouă, masculilor tot veseli, dar parcă uşor mai mofluzi,

și asta sub privirile ironice ale vulturilor hippy adăstând pleoștiți, în tăcere, în imensele lor cuști de vizavi.

„Cine e?" l-am întrebat într-un târziu pe amic. „Aaa – a zis el pe un ton indiferent – e o prietenă a mamei". „Și ce e? Ce face?" „E directoare la Banca Națională". „Și tu… nimic?" A ridicat din umeri: „Nu e de nasu' nostru, prietene. E pentru premianți. Da' e fată bună, să știi".

Bună-nebună, am prins un moment când coropișnițele alea de soții și prietene o abandonaseră o clipă și, de parcă ne cunoșteam de-o viață, am luat-o de braț și-am dus-o lângă grătar: „Uite, astea sunt cele mai bune", și i-am arătat costițele. A luat una, a pus-o în farfurioară, a suflat s-o răcească și-apoi a gustat cu o expresie atentă. Am așteptat să văd ce zice. Și știi ce-a zis, dragă Iuliu? „Ați mâncat vreodată homar la grătar?" Eu nu văzusem homari decât în poze și la „Teleenciclopedia", darămite să mănânc. „Nu prea", am răspuns. „Am mâncat săptămâna trecută la Atena. E mai sănătos ca grătarul de porc". „Mda", am făcut eu. Așa mi-am dat seama că ei și celor de categoria ei li se permite ieșirea în străinătate. Ce-i drept, mai mult în „străinătatea mică", cum îi zic eu, adică în RDG, Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia etc., da' uite că, uneori, ai naibii, și-n cealaltă, „cea mare". „În general, toate fructele de mare sunt mai sănătoase decât ce mâncăm noi de obicei", a adăugat. „Și broaștele sunt bune" – mi-am adus eu aminte de piciorușele pane pe care mi le făcea Hilde-tante din batracienii prinși pe Olboc.

S-a îndepărtat încet, cu farfurioara în mână. Dute-n pizda mă-tii cu homaru' tău cu tot, am gândit. Da, era pentru premianți, avea dreptate amicu'. Am ras rapid un pahar cu whisky, să-mi revin. În fond, și printre coropișnițele alea de femei care mișunau prin grădină se putea găsi una numai bună pentru acul meu – asta ca să folosesc, dragă Iuliu, limbajul tău de pescar.

Însă , ce să vezi? N-au trecut cinci minute și-a apărut în fața mea cu o farfurie cu scoici. Nu scoici de mare, cum am aflat imediat, ci de-astea de-ale noastre, de râu sau de baltă, probabil culese la Dunăre de pacienții domnului doctor. „Nu vreți să le-ncercați?" – a

zis privindu-mă cu aceeaşi expresie atentă cu care gustase din costiţă.

Şi de-aici a început totul, de la nişte nenorocite de scoici. Nici scoici nu mai mâncasem. Ne-am aşezat mai la o parte pe o bancă, m-am uitat cu coada ochiului cum le desface cu un cuţitaş, cum pune lămâie, cum le desprinde din carapace, cum mestecă. La prima înghiţitură era să mi se-ntoarcă stomacul pe dos. Dar apoi, stropindu-le cu lămâie cât cuprinde, am rezistat. Am început să-i spun bancuri, având grijă să nu fie prea porcoase, am băut, la indicaţia ei, vin alb, deşi mi-era o milă cumplită de sticlele de whisky care, la nici zece metri de mine, se goleau ca prin farmec, am făcut-o să râdă şi, spre groaza mea, să mai aducă o farfurie de scoici. Am fost, ce mai, din disperare, în formă. Pe la două noaptea când lumea a început să se care, iar vulturii de vizavi să-şi ascundă cheliile sub aripă, m-a întrebat unde stau. „În Centru", am minţit eu, oripilat la ideea că trebuia să-i spun că stau în Gara de Nord până dimineaţă, când o să iau trenul spre mare. „Eu stau pe Banu Manta. Dacă vreţi, vă pot lăsa la Romană". „E perfect", am răspuns, gândindu-mă trist cum o s-o tai din Romană spre gară, în creierii nopţii, cu rucsacu-n spate, prin ţigănimea de pe Calea Griviţei. A mai luat pe bancheta din spate a „Renault"-ului o pereche simpatică şi cherchelită, a pornit în trombă în timp ce eu mă întrebam inutil a ce naiba miroase aşa frumos interiorul maşinii, a pus o muzică pe care n-am recunoscut-o şi-n cinşpe minute eram în Romană. Pustie, pustie. „Îţi mulţumesc foarte mult", am zis deschizând portiera. Cealaltă pereche deja coborâse. „Aveţi cumva un număr de telefon?" – a întrebat. „Da, desigur", şi-n clipa aceea, în ureche, un înger (aveam să-mi dau seama mai târziu că un drac) mi-a şoptit la fix, dragă Iuliu, numărul prietenului nostru comun Ioan, de la „Viaţa studenţească". I l-am spus. „O să vă sun când ajung acasă", a spus ea şi a demarat.

Da' să vezi cum am demarat eu, dragă Iuliu, spre primul taxi! Ioan stătea pe Splaiul Independenţei, la 303, căminul fotbaliştilor de la „Sportul studenţesc", şi n-avea telefon decât jos la recepţie. L-am gonit pe taximetrist de l-am căpiat, am năvălit în holul căminului trezindu-l pe mormăitorul paznic al stabilimentului, pe

care din fericire îl cunoşteam (îi mai aduceam horincă să mă lase să dorm la Ioan în cameră), i-am dat 30 de lei pentru deranj şi n-apucasem bine să mă las într-un fotoliu şchiop, când la recepţie a sunat telefonul. Am sărit: „E pentru mine!", i-am spus paznicului nedumerit. Era ea. „Ce faceţi?" „Citesc", am spus eu şi-n faţa acestei gugumănii paznicul s-a întins din nou pe spate şi-a închis ochii. „Ce citiţi?" „Armele lui Krupp", de William Manchester, am zis eu, uimit că tocmai titlul măgăoaiei ăleia de cărţi îmi venise în minte. „Daaa? Am citit-o şi eu" şi dă-i şi dă-i: două ore. Nu exagerez cu nimic, dragă Iuliu: două ore în cap. Desigur, banalităţi, dar părea foarte însufleţită. Mi se închideau ochii, dar nu asta era grija mea cea mai mare, ci faptul că nu mai ştiam cum să acopăr receptorul şi-n acelaşi timp să răspund, căci paznicul sforăia cu o neîntreruptă şi, pentru mine, invidiabilă temeinicie. Spre patru, patru şi ceva, a zis: „Ce faceţi mâine la şapte şi jumătate?" Eu m-am şi imaginat cum stau, spre asfinţit, pe o terasă la Costineşti, cu o halbă în faţă şi cu a bovarică proaspătă alături. Dar în loc să-i spun că trebuie să plec din Bucureşti, m-am trezit zicând: „Nimic". „Atunci nu vreţi să luăm cafeaua împreună? Vă invit eu". „Unde?" „La Hotel Bucureşti, la barul din hol". Încă mă mai vedeam pe terasă la Costineşti, încă mai aveam undeva în cerebel imaginea genunchilor rotunzi, bronzaţi arămiu, ai proaspetei fantome bovarice participantă la preselecţia „Muncii, Tinereţii şi Frumuseţii", când am spus: „Cu plăcere. La ce oră?" „La şapte şi jumătate". „Bine – am spus –, atunci mâine seară, adică nu mâine, e deja azi, la şapte şi jumătate te aştept în faţa Hotelului Bucureşti". (Mă gândeam că la cât de jerpelit arătam, portarul cu galoane de la intrare n-o să-mi dea drumul în hol). „Nu la şapte şi jumătate seara – a spus – ci acum, dimineaţa". „Poftim?" „Acum, dimineaţa – a zis ea – pentru că la opt şi jumătate trebuie să fiu la bancă". Salut somn, am gândit. Fiindcă dacă apucam să adorm, nu mă mai trezea nici Naomi Campbell. „Bine, atunci acum, la şapte şi jumătate". „Noapte bună", a mai avut tupeul să-mi zică.

M-am dus la Ioan în cameră, mi-am lăsat rucsacul, l-am zgâlţâit spunându-i că o să rămân la el o zi sau

două (am rămas, cu intermitențele pe care le știi, dragă Iuliu, și cu acel concediu medical de care mi-a făcut rost, uimit, amicul doctor de la Dunăre, aproape trei săptămâni), el a zis „Bine” și s-a întors pe partea cealaltă, am găsit – minune! – în dulapul lui o cutie cu un rest de Ness și-am început să mă gândesc. Nu știu alții cum sunt, dar eu când încep să gândesc, e semn clar că voi avea probleme. Simțeam pericolul, intuiam că nu voi face mulți purici pe lângă ea, că e dintr-o altă lume, lumea premianților, cum mă avertizase amicul doctor, a celor care deși trăiesc alături de noi, în România socialistă, sunt deja – prin profesionalism, prin standardul de viață și chiar printr-o anume ignorare a porcăriilor sistemului – ai un picior Dincolo, în capitalism; și mai simțeam că niciodată valorile mele, uimirile mele, mizeriile mele, frumusețile în care cred nu vor fi și ale ei. Pentru că, spune și tu, dragă Iuliu, cum ar fi putut ea înțelege – așa cum pot eu s-o fac – suferința discretă, pe linia a șasea, a unui vagon de marfă uitat în gara Jibou? Va avea ea vreodată somnul adânc, binefăcător, când adormi spre dimineață cu capul pe masă într-o crâșmă de cartier lângă o curvă tandră, știrbă și locvace? Va cunoaște ea ușurarea extraordinară pe care ți-o dă în drum spre casă, la trei noaptea, într-o parcare din spatele blocului, între o „Dacie” și un „Wartburg”, eliberarea de o tăioasă diaree? Nu, de o mie de ori nu.

Când am ieșit de la Ioan era aproape șapte. Cum zicea Maestrul tău, nenea Iancu: „Aurora cu degetele ei de roză” începea să lumineze femei fardate în grabă, cu chipurile umflate de somn, bărbați triști, nerași, cu serviete scorojite în care bănuiam zgâlțâindu-se sandwiciuri cu margarină și salam de vară, patru măturătoare țigănci cu vestele de protecție portocalii mai negre decât ele, troleibuze într-o rână târându-se pline ciorchine de acea populație somnambulă a Bucureștiului, a întregii țări, mergând… Mi-a venit în minte întrebarea lui Moromete din finalul filmului lui Stere Gulea: „Unde mergem noi, Niculae?” Da’ eu unde mergeam?

Și totuși… Așa cum, probabil, în inima Alpilor tirolezi, pe la două mii de metri și ceva, poți întâlni pe o potecă abruptă o pereche de soți nemți de vârsta a treia,

extrem de frumoşi, sporovăind şi urcând vioi pe lângă tine, aşa şi eu, umblând agale pe Splaiul Independenţei, apoi pe Ştirbey-Vodă, întâlneam cam din două sute-n două sute de metri câte-o femeie frumoasă. Îmbrăcată prost, dar frumoasă. Din cea mai urâtă dictatură din lume ţâşneau cele mai mari frumuseţi. Pe cuvântul meu de onoare, dragă Iuliu, că mi-am făcut cruce.

La şapte şi un sfert m-am trezit în faţa hotelului. O lungesc, văd bine, în loc s-ajung la esenţial. Dar e ca o mărturisire: dacă nu eşti tu duhovnicul meu de serviciu, exorcistul meu de taină, atunci cine?

Am tras o ocheadă spre intrare: portarul masiv, burtos şi meschin în uniforma lui cu fireturi nu era acolo, dar m-am ferit să intru. Am luat-o pe Calea Victoriei spre Casa Scriitorilor, când, chiar la colţul hotelului, am recunoscut, parcat între două „Mercedes"-uri din Străinezia, „Renault"-ul ei. (Cum făcuse rost în vremurile astea de o asemenea maşină, n-am aflat niciodată. Nici n-am întrebat). Rotiţele apatice din creier au început să mi se-nvârtă cu repeziciune: să fi dormit în hotel? Să fi avut vreun prieten din Occident, vreun olandez sau francez sau grec, ştab într-o firmă care făcea comerţ cu Ceauşescu? Sau pur şi simplu să se fi sacrificat pe Altarul Intereselor Băncii Naţionale, însoţind la culcare cine ştie ce obez de la „Deutsche Bank"? Nu m-ar fi mirat să intre şi asta în stilul ei cu „Renault" şi homari.

Dar mă înşelam: la şapte şi jumătate fix, în timp ce patrulam pe trotuarul de vizavi, pe lângă Athénée Palace, a apărut de după colţul hotelului, din străduţa care dă în Luterană. Mi-a făcut semn cu mâna, am traversat şi, spre surprinderea mea, m-a luat de braţ. Avea părul strâns într-o coadă pe care şi-o adusese în faţă, pe umărul stâng, mirosea a proaspăt. „Aşteptaţi de mult?" „Nu", am zis eu şi-am adăugat: „Auzi, n-ai vrea să-mi vorbeşti şi tu la a doua singular?" A şovăit o clipă, o singură clipă, apoi a spus: „Bine".

În spatele uşilor de la intrare, în hol, portarul s-a înclinat exagerat în faţa ei, aproape în unghi de 90 de grade, şi până să revină la verticală, am trecui şi eu. Cu excepţia unui moşulică occidental, într-un sacou în carouri, care părea că nu putuse dormi de ulcer, în bar nu era nimeni. Ne-am aşezat la o masă. A venit

chelnerul, onctuos, se vedea c-o cunoştea şi ăsta. „Doamna?” „Un expresso”. Chelnerul s-a întors spre mine şi figura i s-a schimbat în ceva de genul „Tu ce mă-ta cauţi aici?” „Domnu’?” Îmi ardea buza după o bere, dar am cerut şi eu un căcat de cafea. „Ştii ce bine e să faci patru–cinci lungimi? – a zis ea când chelnerul s-a îndepărtat, ca şi cum ar fi continuat o discuţie. Eşti alt om”. „Ce să faci?” „Să-noţi patru-cinci lungimi de bazin”. „Ce bazin?” „Bazin de înot. E aici, la demisolul hotelului, nu ştiai?” Nu ştiam. „Eu am abonament, vin aici în fiecare dimineaţă la şapte. Nu vrei să intri şi tu? Nu costă mult”. Când m-am gândit ce chiloţi aveam pe mine, mi s-a făcut ruşine. Mai ţii minte, Iuliu? Chiloţii lui Titu Herdelea, la prima lui întâlnire cu Roza Lang, din „Ion” al lui Rebreanu. „Nu, mulţumesc”, am spus.

Am stat acolo sporovăind (mai mult ea), nu mai ţin minte ce, până la opt şi un sfert, când a făcut semn chelnerului. „Trebuie să plec”. „Pot să te mai văd?”, am zis. Iarăşi a şovăit: „Da… dacă vrei…” „La cât ieşi de la bancă?” „La cinci”. „Să te aştept acolo, la ieşire?” „Nu! Nu! Nu la bancă!” „Da’ atunci unde?” „Unde vrei, dar nu la bancă”. „La Casa Scriitorilor e bine?” „Unde vine asta?” „Aici aproape, pe Calea Victoriei, la 115, vizavi de Sala Teatrului Tănase”. „Bine”. „La cinci şi jumătate?” „Nu, mai am nişte treburi. La opt”. „Atunci la opt. Voi fi la intrare”. Nu m-a lăsat să plătesc, am ieşit, s-a urcat în „Renault”, mi-a făcut bye-bye *cu mâna şi-a demarat. Dacă aveam minte, ar fi trebuit s-o tulesc pe loc din Bucureşti; dar tot căutând – de fapt, uitasem să-l caut – acel feminin „*spiritus loci*”, devenisem cretin.*

Intuieşti, desigur, dragă Iuliu, că nu i-a plăcut la Casa Scriitorilor. Venise în toaletă de seară – cine ştie unde şi-o fi imaginat ea că merge – şi când am intrat în putoarea şi fumăraia de-acolo, s-a făcut linişte. Degeaba i-am arătat în colţ, la masa lui, pe bătrânul leonin Jebeleanu, degeaba amicii mei şi ai tăi, văzând cu ce elegantissimă sunt, se întreceau să-mi ridice mingea la fileu trecând ca din întâmplare pe lângă masa noastră şi salutându-mă complice cu „Să trăiţi, maestre!”, degeaba Miţi chelneriţa ne-a adus fripturile cât ai bate din palme, degeaba i-am explicat eu ce oameni mari au trecui pe-acolo: nu-i plăcea şi pace. O

singură dată a zâmbit, când s-a apropiat un fost prozator (i-am uitat numele), complet mangă, şi-a zis: „Vai, ce domniţă drăguţă! Pot să stau şi eu la masă sau îmi daţi un pol să plec?" Cum eram nervos că nu reuşeam s-o fac să se simtă bine, am dat să mă ridic cu o asemenea expresie, că individul, văzându-mi faţa, a bolborosit un „Scuzaţi" rapid şi-a întins-o. „Îmi place că mă aperi", a zis ea, alegându-şi expertă numai firicelele de carne fără grăsime din friptură, şi după un minut: „Aş vrea să plecăm". Am condus-o la maşină. „Unde stai? – a zis. Te duc eu". Şi n-o să mă crezi, dragă Iuliu, dar mă apucase o asemenea lehamite, că lângă portiera deschisă a „Renault"-uliu, când ea pornise deja motorul, m-am aplecat şi, dintr-o răsuflare, i-am spus tot: că nu stau în Bucureşti, că nu sunt decât un pârlit profesor de română şi franceză în A., că trebuia s-ajung demult la mare, că-mi pare rău că mă tulbură, dar asta e, o să-mi revin, că-i doresc noroc în tot ce face, că mă bucur totuşi c-am cunoscut-o şi… „Urcă", a zis ea. Am urcat. A oprit undeva pe drum, a revenit c-o şampanie şi-a parcat în faţa unui bloc din Banu Manta. Şi-a dus degetul la buze (deşi eu eram complet mut, nu-mi revenisem), am luat liftul. L-a oprit la nouă. A scos un milion de chei şi a deschis vreo patru închizători. Am intrat în hol, ea a lăsat poşeta în cuier şi şampania jos pe gresie. Atunci m-am apropiat pe la spate, am întors-o şi am sărutat-o. S-a lăsat, mi-a răspuns. Ne-am tot sărutat dezbrăcându-ne împleticiţi şi, cel puţin eu, cu curiozitatea trează, aproape lipsită de senzualitate, a primei întâlniri, până în dormitor. Impecabil Dormitorul, vreau să zic.

Făcea dragoste la fel cum muncea: eficient. Însă un lucru mă emoţiona: când simţea că sunt pe cale să năvălească asupră-i spasmele voluptăţii ultime, îşi descleşta palma dreaptă de pe şoldul meu şi-şi acoperea cu antebraţul ochii, ca şi cum în dosul lor, deşi închişi, eu aş fi putut vedea cine ştie ce grozăvii impudice. Iar în pauze mă privea pe sub gene în tăcere, de parcă m-ar fi evaluat. Am avut senzaţia că mă evaluează – cum să zic? – pozitiv. Dar apoi, în câteva secunde, expresia i se schimba şi, uitându-se într-o parte, devenea total absentă, ca o privire desprinsă de privitor şi rătăcind singură în restaurantul soios al unei gări de provincie.

A doua noapte am rămas din nou la ea, dar a trebuit s-o aştept în faţa Primăriei sectorului I (acolo îmi fixase ea locul) până la zece seara. „Am avut o reuniune de familie”, mi-a spus ea. N-am zis nimic. Noaptea aceea o ţin minte fiindcă într-un târziu, în baie, la duş, am deschis tiptil, ca un hoţ, un dulăpior încastrat în perete şi din mulţimea de sticluţe orânduite acolo, am desfăcut căpăcelul uneia şi-am mirosit pentru prima oară în viaţa mea parfumul „Chanel 5”, de care mai auzisem.

Apoi două zile a dispărut. În fiecare din ele am patrulat inutil prin faţa blocului. Nici „Renault”-ul nu era în parcare, nici la telefon nu răspundea. Voiam să-mi iau catrafusele de la Ioan şi să mă cărăbănesc dracului odată, când, în a treia dimineaţă după dispariţie, a sunat la 303. „Am fost la Braşov, la o perfecţionare – m-a anunţat veselă. Ce faci deseară?”

Şi tot aşa: se făcea nevăzută o zi-două, apoi era pâinea lui Dumnezeu. Nici n-am băgat de seamă cum banii mei de mare (la care n-am mai ajuns) se topeau ca nişte monede scăpate succesiv într-o gură de canal. Oricum, a meritat, pentru că acum, după aproape trei luni, socotind negru pe alb, constat că m-a-nvăţat – fie că mi le-a spus ea, fie că le-am dedus eu – următoarele lucruri:

– să fac baie cu spumant.

– culoarea curelei de la pantaloni trebuie să se asorteze cu culoarea pantofilor.

– ipocrizia poate fi nu numai ticăloasă, ci şi calmă, benefică, liniştitoare.

– nu numai gura îi miroase dimineaţa urât unui bărbat mahmur, ci tot corpul, prin toţi porii lui.

– faianţa, că e din baie, că e din bucătărie, trebuie ştearsă săptămânal; altfel, prinde un soi de mâzgă invizibilă şi invincibilă.

– oricât de mult ai face amor într-o noapte cu iubita ta, a doua zi altcineva, neştiutul tău duşman, stă la pândă; resemnează-te, că de-aia ai citit atâta.

– să-ţi plăteşti datoriile la timp: vei simţi o mare mulţumire interioară.

N-am uitat aceste învăţăminte; pe unele le practic, pe altele nu. De gustibus...

Apoi, inevitabil, la capătul a trei săptămâni de corsi e ricorsi*, de treceri stranii de la gingășii inubliabile la absențe, dispariții și răceli care mă loveau aproape fizic, s-a întâmplat dezastrul. Nu ți-l voi descrie, pentru că dacă aș putea, cu un efort dureros, să-ți povestesc cum, nu sunt în stare să-ți spun de ce. De ce? – nici eu nu înțeleg. Deci,* passons. *Dar nu voi încheia acest capitolaș fără să-ți mai spun un fapt de care și acum, când îmi aduc aminte, mă înfior cu o bucurie de o tristețe năucitoare.*

S-a întâmplat, fără să știu că e ultima, chiar în ultima noastră noapte. Dormeam, ca de-obicei, goi. De mai multe ori eu, care după ce fac dragoste dorm ca un lemn, mă trezisem de parcă voiam să caut ceva în ființa, pe trupul ei. Ceva mă intriga și nu știam ce. De prisos să-ți spun că ea dormea profund, adică – n-am ce face, ăsta-i cuvântul – eficient, de parcă ar fi rezolvat și-n somn un debit bancar. Mă trezisem, așadar, o dezvelisem ușor și-i contemplam corpul. Nu frumusețea, nu proporțiile lui clasice mă tulburau (că la atâtea lungimi de bazin, masaje săptămânale, creme cu nemiluita, diete riguroase, nici n-avea cum s-arate altfel), ci convingerea că-mi ascunde ceva. Adormise întoarsă pe partea stângă, spre mine, cu mâna dreaptă lăsată pe torsul meu. Sub umărul drept, între claviculă și sân, avea șapte alunițe, fiecare de mărimea unui bob de orez. Sigur că le mai văzusem, o și sărutasem acolo făcând-o să râdă, dar de data asta nu mi-am mai putut lua ochii de la ele. Am stat așa câteva minute, apoi, ca tras de-un resort nevăzut, m-am extras cu grijă din pat să n-o trezesc, m-am dus la baie și de pe policioara din fața oglinzii am luat unul din creioanele dermatograf. M-am întors, m-am strecurat înapoi sub cearceaf și mângâind-o cu stânga pe frunte (ea a scâncit mulțumită în somn), cu dreapta, încă fără să știu prea bine ce urmăresc, apăsând fin cu dermatograful pe pielea ei, am unit cele șapte alunițe printr-o linie. Și deodată, în toată splendoarea ei, de parcă aș fi copiat-o pe hârtie de calc din „Atlas”-ul lui Hevelius, i-a apărut acolo sub umăr, cutremurându-mă, **imaginea exactă, indubitabilă, a constelației Orion**.

Așa că, dragă Iuliu, mă crezi sau nu mă crezi, am fost și eu odată acolo sus, printre stele.

*

* *

„Hău, hău, hău”, făcu profesorul Grigore Samsaru, urcând dinspre Olboc și Pădurea Sasului, fără efort, printre tufișuri și ferigi mari *Dryopterix felix,* panta mustind de mușchi și frunze putrezite în care pantofii lui „Leonardo” de la Fabrica „Guban” din Timișoara se afundau ca într-un bălegar. Glasul îi suna însă anemic, n-avea forța vlăjganului pe care-l zărea în stânga și care parcă își fixase un megafon în gâtlej. Din când în când profesorul izbea voinicește în copaci cu un băț, dar nici așa nu producea cine știe ce zgomot. Fusese repartizat ultimul în dreapta semicercului gonacilor; de fapt, trimiterea lui acolo fusese ideea bătrânului Klaus Schuster, tatăl lui Willy: pădurarul îl recunoscuse imediat și-l luase mai la o parte: „Dom’ profesor, ce căutați aici?” „Păi… – zisese el – la acțiune… am fost mobilizat de tovarășa Szekely”. „Și nu v-a spus ce trebuie să faceți?” „Nu. Că e acțiune importantă, că s-ar putea să apară și Tovarășu’… și atât”. Bătrânul Schuster tăcu câteva clipe, scărpinându-se pe sub pălăriuța verde. „Dom’ profesor, nu-i de dumneavoastră aici. E păcat de haine să vi le murdăriți pe coclaurile astea. Am să vă pun ultimul din șir, acolo în dreapta. După ce intrați în pădure, luați-o tot în dreapta și tăiați-o spre casă. Dacă întreabă cineva, o să-i spun că vi s-a făcut rău și eu v-am trimis acasă”. „Da’ tovarășa Szekely zicea că trebuie să ne-ntâlnim sus la Sărături, la cabană, pentru concluzii”. „Tovarășa Szekely!… – dăduse din mână a lehamite bătrânul Schuster. Dom’ profesor, faceți cum vreți, da’ vă spun eu că e păcat de hainele astea să rămâneți”.

„Hău, hău, hău”, făcu el gânditor. Da, uite acum, când intraseră în pădure și vlăjganul din stânga nu se mai vedea, ci doar se auzea, ar putea-o tuli. De mânecile costumului, costumul lui de mire la două rânduri ce-i rămăsese cam mic, vesta abia de se mai închidea, se agățaseră deja ciulini *Carduus nutans,* iar pantalonii își stricaseră dunga și erau uzi până la genunchi. Dar avea și-acum în urechea stângă șoapta caldă a tovarășei Szekely care în remorcă, pe întuneric, se aplecase spre el

și, cu toate zgâlțâiturile, reușise să-i strecoare: „După acțiune, se organizează la cabană la Sărături niște concluzii. Să nu plecați!” – și parcă-i trăsese și cu ochiul, fiindcă, sub ochelarii fumurii, pometele drept îi zvâcnise. Nu, n-o să plece, dă-l dracului de costum, o să-l ducă la curățat, că tâmpita de Codruța, tot mai rece, mai acră în ultimul timp, n-o să vrea să pună mâna pe el. Parcă o și auzea: „Du-te să ți-l spele partidu’!” În schimb, spre surprinderea lui, tovarășa Szekely se arăta tot mai înțelegătoare. Îi zâmbea când se întâlneau pe coridoarele școlii, îl invitase personal la ședința lărgită de partid unde puteau participa și simplii membri de sindicat, ba chiar se și roșise, uman, când de ziua ei de naștere el îi adusese la cabinetul de partid unde tovarășa organizase o mică agapă cu fursecuri, cafea și „Cico” – un buchet mare de trandafiri. Nu, tovarășa Szekely nu semăna deloc cu tovarășa Oproiu care de când căzuse de două ori în buda școlii se purta și mai scorțoasă ca înainte. Știa și partidul pe cine să pună în fruntea organizațiilor, cât erau ele de mici: oameni calzi, înțelegători, gata să plece urechea la necazurile oamenilor, nu vipere ca tovarășa Oproiu.

Traversă un drumeag forestier și privirea i se opri pe o rădașcă mare *Lucanus cervus,* căzută pe spate într-o baltă, agitându-și disperată piciorușele și puternicele clești și încercând să se întoarcă pe burtă. Deși una din primele lecții învățate în facultate era că – exceptând experiențele de laborator, bine-nțeles – nu trebuie să te bagi în mersul maiestuos, uneori plin de cruzime, al naturii, în viața sălbăticiunilor mai ales, generozitatea sa pe care îi plăcea s-o creadă funciară învinse de data asta preceptul cu „neamestecul în treburile interne”, cum ar fi zis tovarășa Szekely: luă cu două degete rădașca, o scutură, o întoarse pe burtă și-i dădu drumul. Privind-o cum, încă zăpăcită și greoaie, abia regăsindu-și echilibrul, ea dispăru în iarbă, se gândi că, în fond, într-o postură asemănătoare se afla și el, fixat cumva pe spate, incapabil să se miște, să înainteze, agitând zadarnic din mâini și din picioare, în timp ce alții, alte gângănii cu nimic mai breze decât el, trec în viteză pe lângă agitația-i statică, inutilă, atrase, ba chiar trase festiv spre un țel, spre un scop, spre o bucurie: excursia în Bulgaria pentru

membrii de partid, de pildă, de care el n-o să aibă parte în curând.

„Hău, hău”, făcu mai mult din inerție și sunetul plăpând al vocii sale păru să parodieze jalnic ecoul viguros al glasurilor celorlalți gonaci care umpleau pădurea cu rezonanța unui cor de catedrală. Dar nu va pleca acasă, nu, fiindcă tovarășa Szekely îi mai șoptise ceva în remorcă: „Dacă avem noroc, o să-l vedem și pe Tovarășu’. Vine într-o vizită de lucru aici, la o vânătoare urmată de o analiză”. El făcuse ochii mari și întrebase tot în șoaptă: „Serios? De unde știți?” „De trei zile – îi suflase în ureche tovarășa Szekely – taraful de la Casa de Cultură repetă întruna melodia «Radu mamii, Radule», care-i place foarte mult Tovarășului”. El dăduse din cap ca și cum ar fi știut și confirmat că da, e plauzibil, ăsta era cântecul favorit al Tovarășului.

S-ar putea deci să-l vadă pe Tovarășu’ în carne și oase, poate chiar de-aproape. Ori, poate, cine știe, să dea chiar mâna cu el. Înainte de dorința asta cu intrarea în partid, nu fusese preocupat cine știe ce de persoana Secretarului General. Dânsul era undeva acolo sus, răspunzând de destinele lor, ale tuturor românilor, se întâlnea când voiau mușchii lui cu mai-marii lumii, cu Nixon, cu regina Angliei, cu Iosif Constantin Drăgan, cu fotbaliștii de la „Steaua”. Dar după dimineața aceea de 5 octombrie, cu revelația nimicniciei lui, a faptului că fusese condamnat să stea veșnic pe tușă, rădașcă neajutorată căzută pe spate, îi trecuse prin minte de mai multe ori că ar trebui să-ncerce să facă și el ceva măreț pentru țară, ca Nadia Comăneci, ca să-l cheme Tovarășu’ la el, într-un cadru festiv, cu televiziunea de față, să-l felicite, eventual să-l decoreze. Se îndoi însă că dacă el ar fi descoperit o nouă specie de insecte, Tovarășu’ ar fi fost interesat. Trebuia ceva mai grandios, mai macro, și-ntr-una din zilele din urmă, când citise în revista „Magazin” un articol despre forțele nebănuite care zac în creierul nostru, despre puterea bio-energiei și altele, imaginația i-o luase razna și visase cu ochii deschiși cum, descoperindu-și asemenea misterioase puteri în propriu-i cerebel, ar reuși, nici mai mult nici mai puțin, decât să mute, să facă să se deplaseze pe sub pământ, fără știrea nimănui, zăcămintele de țiței din Golful Persic până în zona noastră subcarpatică, tăindu-le astfel

arabilor macaroana. Sondele de la Moinești, Drăgășani, Câmpina, în general toate sondele din curbura Carpaților ar începe să duduie, să dea pe dinafară și, desigur, până la urmă s-ar afla, cu mijloace specifice, discret, să nu se prindă arabii și să protesteze, care-i sursa acestei neașteptate bogății: puterea minții profesorului de biologie Grigore Samsaru, de la Școala generală nr. 1 din orășelul A., care nici măcar nu e membru de partid. Și Tovarășu' l-ar chema la el, tot în secret, și i-ar zice: „Bravo, tovarășe Samsaru! Datorită dumitale, ne vom plăti toate datoriile externe în șase luni! Spune-mi, te rog, ce dorești?" „Eu? Nimic – ar spune el mândru. O fac pentru țară. Atâta doar, că nu sunt membru de partid". „Cum?!" – ar sări Tovarășu' de la birou. „Nu ești membru de partid?! De ce?!" „Nu m-au primit", ar răspunde el, ridicând din umeri. „Bobule!!! (sau Gogule!!! Sau Găinușe!!!)" – ar tuna Tovarășu' și imediat, din pământ, din piatră seacă, unul din cei doi sau tovarășa Găinușe s-ar prezenta în poziție de drepți. „Ia să mi-l faceți pe tovarășul Samsaru aici, pe loc, membru de partid! Altceva, tovarășe Samsaru?" „Altceva nimic", ar răspunde el cu demnitate. „Ei, nici chiar așa, tovarășe! Chiar de azi, vei locui la Snagov, în vila cutare, împreună cu soția dumitale Codruța, ca să te poți concentra în voie și să aduci țării cât mai mult țiței. Și ori de câte ori ai nevoie de ceva, de absolut orice, te rog să mă suni".

Aici visul i se cam tulbura, fiindcă dacă tot dobândise capacitatea de a muta țițeiul din Golful Persic în România, n-ar fi vrut să stea la Snagov cu Codruța, care de-atâtea ori îl luase la mișto cu partidu', ci cu o femeie ca lumea, în stare să-l înțeleagă și să-l aprecieze. Tovarășa Szekely, de pildă, pe care tot o bătea bărbatu-său, și care, când s-ar fi văzut la Snagov și după ce el ar fi terminat cu concentratu' mental și-ar mai fi adus câteva milioane de barili sub Carpați, ar fi stat și-n cap de bucurie.

Din spate, de peste Olboc, sui un zgomot sacadat, întâi încet, apoi tot mai puternic. Se-ntoarse: un elicopter, apoi încă unul. Tovarășu'! „HĂU, HĂU, HĂU, HĂU!" strigă el cu toate puterile, izbind în același timp bezmetic cu bățul în tot ceea ce-i cădea la îndemână. „HĂU, HĂU, HĂU, HĂU!" Elicopterele

trecură jos, peste coama dealului, stârnind o furtună de frunze și îndoind vârfurile copacilor. O luă și mai voinicește în sus, ca și cum n-ar fi voit să întârzie la o întâlnire. „ȚINE DREAPTA, ȚINE DREAPTA, PROFESORE! NU INTRA SPRE CENTRU!” – auzi el portavocea maiorului Dobre, de undeva din stânga. Cum de-l vedea?! Probabil avea binoclu cu infraroșii. „HAI BĂIEȚI, ÎNCĂ PUȚIN! ȘI DUPĂ ASTA, TOATĂ LUMEA LA CABANĂ!”

Urletele gonacilor se întețiră. El își scoase cravata și și-o puse în buzunar. Nădușise cumplit. Elicopterele nu se mai auzeau. În față, și la dreapta și la stânga, prin iarba și tufișurile pădurii, se stârniră mișcări invizibile, abia audibile. O șopârlă verzuie țâșni chiar când era s-o strivească sub pantoful drept și cu o viteză uimitoare dispăru în sus, la deal. Părea că toate vietățile pădurii aleargă voioase spre pușca Tovarășului. Da, chiar, oare ce voia Tovarășu’ să vâneze aici? Parcă auzise un zvon prin orășel despre un cerb uriaș pe care l-ar fi văzut bețivu’ de Willy Schuster, dar la cât bea pocheristu’ ăla, de mirare că nu văzuse doi.

Se opri să răsufle. Costumul arăta ca vai de mama lui. Încercă să-și scuture mânecile de la haină, pantalonii. Renunță: scaieții, semințele de costreie, frunzele lipicioase de ferigi nu voiau să se desprindă și pace.

Răsunară două împușcături. Ba nu, parcă trei. Gata. Iepure, fazan, mistreț, cerb sau ce-o fi fost – gata. Peste pădure se lăsase liniștea. Încetaseră și glasurile gonacilor.

Și dintr-o dată, înspăimântându-l, în minte îi apăru imaginea tovarășei Szekely, căzută pe spate, zvâcnind din tot corpul, ca și cum ar fi fost împușcată în ochiul drept, cel învinețit de soț. Dar, Doamne, nu: își dădu seama că tovarășa Szekely nu zvâcnea de moarte, ci altfel, cum mai zvâcnea câteodată Codruța în tot mai rarele lor nopți de dragoste; iar ochiul prin care-ar fi trebuit să intre glonțul era intact, doar puțin întunecat, și tovarășa Szekely, tot zvâcnind din șolduri, îl privea. Și-i zâmbea.

*

* *

Stația generalului prinse viață cu zece minute înainte s-apară elicopterele.

— Aici „Rândunica”, recepție – zise generalul cu stația lipită de buze. Stația bolborosi ceva ce Willy nu înțelese.

— Îl am sub ochi. N-are cum să scape – zise generalul în stație. E la două sute de metri de obiectivul numărul 1. E liniștit, paște.

Obiectivul numărul 1, foișorul, camuflat cu ramuri de stejar, se zărea într-adevăr în dreapta. Willy deslușì în el o mogâldeață care se tot mișca de colo-colo, aranjând ceva, apoi coborî iute scările și dispăru în pădure.

El și generalul stăteau întinși pe o foaie de cort pe creasta unui mic dâmb și se uitau, fără binoclu, la Gică Șchiopu care păștea mai jos pe un platou cu iarbă înaltă înconjurat de tufișuri.

— Știi care-ar fi culmea?, zise generalul.

Willy îl privi întrebător.

— Culmea ar fi să-l scoată gonacii și pe celălalt, ăla adevărat, pe care mi l-ai arătat în poze. Să ne trezim cu doi cerbi.

O să-l scoată pe dracu’, gândi Willy. E de mult plecat de-aici.

— Vrei? – zise generalul și-i întinse pachetul de Kent.

— Nu, mulțumesc – răspunse Willy. Și-așa am fumat prea mult.

Generalul dădu să-și aprindă țigara, dar atunci se auziră elicopterele. Generalul își puse rapid țigara înapoi în pachet și sări în picioare.

— Să nu te miști de-aici până nu-ți spun eu – zise el. Poziția ta e cunoscută în dispozitiv, dar dacă te miști, e jale.

Și-o luă alergând spre foișor.

Când elicopterele trecură cu zgomot unul după altul, la joasă înălțime, peste platou, Gică Șchiopu abia dacă înălță capul. Fugi, mă prostule, fugi! – îi veni lui Willy să strige, dar Gică Șchiopu rămase nemișcat, ascultând; când zgomotul aterizării se stinse undeva în spatele lui Willy, cerbul porni din nou să pască.

Strigătele gonacilor ce se apropiau crescură în intensitate, apoi, ca la un ordin, încetară brusc.

Willy se întoarse pe-o parte și privi spre foișor: de obiectivul numărul 1 se apropiau trei siluete. O recunoscu pe cea mai înaltă, a generalului. Duse binoclul la ochi. Da, el era, cel din centru: Tovarășul. Cu o pufoaică și pantaloni kaki, cu o șapcă crem pe care el, Willy, o mai zărise, parcă, într-o poză Agerpress. Venise! Și la venirea Tovarășului aici contribuise și el, Willy Schuster, studentul, apoi absolventul care-i trimitea constant telegrame impecabile.

Tovarășul sui primul scara foișorului, urmat de general și de al treilea ins care ținea în mâna dreaptă o armă cu lunetă. Capetele lor, al Tovarășului la mijloc, apărură deasupra parapetului foișorului. Parapetul îi ajungea generalului până la piept. După două secunde se ivi la aceeași înălțime cu a generalului și bustul Tovarășului. Probabil îi puseseră acolo un scăunel. Generalul privi prin binoclu în direcția lui și-a lui Gică Șchiopu, după care îi dădu binoclul Tovarășului. Acesta privi și deodată arătă cu mâna spre el. Generalul se aplecă și-i spuse ceva Tovarășului, care dădu aprobator din cap. Cu siguranță, generalul îl lămurise: nu-i nici o problemă, tovarășe Ceaușescu, e băiat de-al nostru, din dispozitiv, el a descoperit cerbul, puteți trage liniștit. Și tovarășul se instală în poziție de tragere, cu luneta la ochi. Poate nu nimerește, gândi, și se-ntoarse pe burtă să se uite la Gică.

Se auziră două împușcături seci, ca două plesnete de bici. Gică Șchiopu ridică nedumerit capul, dădu să facă pași, dar se prăvăli pe partea dreaptă, pe piciorul beteag, care mai zvâcni de câteva ori ca într-un galop imaginar, apoi rămase nemișcat. Brusc, ca un jet de apă fierbinte țâșnind dintr-o crevasă, îi veniră în minte versuri dintr-o poezie pe care Mutter îl silise s-o-nvețe și s-o recite la serbarea de la sfârșitul clasei I, ca să le arate celorlalte mame ce copil deștept are. El fusese la grădinița germană și deși știa bine românește fiindcă prietenii lui de pe ulițele comunei Nochrich erau în majoritate români, nu deslușea înțelesul unor cuvinte și expresii din poezie și-i fusese rușine să-și întrebe camarazii de joacă și pescuit ce-nseamnă „satanice jocuri” și „frumoasă jertfă”. În costumul său bavarez, cu

pantaloni scurți din piele de vițel și cu bretele, cămașă albă scrobită și ciorapi albi trei sferturi, transpirase îngrozitor de teamă să nu greșească, să uite vreun vers din „Moartea căprioarei” de Nicolae Labiș, dar duse la bun sfârșit lunga poezie, spre bucuria lui Mutter, mândră nevoie mare. „Dar văile vuiră. Căzută în genunchi / Își ridicase capul, îl clătină spre stele”. Gică Șchiopu căzuse pe laterală, nu în genunchi, nu-și mai ridicase capul, nici stele nu erau pe cer, ci nori cenușii, nici văile nu vuiră.

Patru soldați ieșiră alergând din pădure cu o prelată, o desfăcură lângă Gică Șchiopu, îl traseră de picioare deasupra, îl înveliră și-o luară cu el în sus, spre foișor. Se-ntoarce pe-o parte și privi într-acolo: foișorul era gol.

Soldații ajunseră cu Gică pe creasta dâmbului și dispărură în dosul ei. Acum putea să se miște de-acolo sau nu? Își aprinse o țigară. Pe la jumătatea ei, auzi elicopterele. Trecură pe deasupra lui, luând înălțime. El nu zburase niciodată cu avionul, imagini de sus, de deasupra pământului, nu văzuse decât în filme sau la televizor. La cât umbla Tovarășu’, dânsul vedea țara și lumea mai mult din aer, gândi. E mereu ca într-un foișor zburător din care poate ținti ce vrea.

Stinse țigara, se ridică în capul oaselor și-l văzu pe general apropiindu-se.

— Bună treabă, neamțule! – zise generalul. Punct ochit – punct lovit: drept în inimă! Trage dumnezeiește, ce mai!

— A tras de două ori? – zise el, sculându-se.

— Da, e o carabină specială, semiautomată, a primit-o de la Kim-Ir-Sen. Distanța la intrare dintre găuri era de trei centimetri.

— Da’ n-a rămas și dânsul? Așa se zicea prin oraș, că rămâne.

— Nu, nu – zise generalul – n-a putut. Altădată stătea și dânsul la masa vânătorească, dar acuma, cu congresu’ ăsta, îți poți da seama și tu câte are pe cap. Hai să mergem. Ziceai că-l tranșezi tu?

— Da, tovarășe general.

— Știi că era gras bine șchiopu’ ăsta al tău? Cât se poate, porții egale la toți. Și dacă-l vezi pe celălalt, nu mai aștepți și-l împușți. Și după aia m-anunți să luăm trofeul.

— Da, tovarășe general.

O luară spre cabană. El mai privi o dată spre locul unde căzuse Gică Șchiopu.

Ar fi trebuit să-i vină în minte versul cu „Tu iartă-mă, fecioară, tu, căprioara mea!”, dar în loc de asta se gândi că una din pulpele din spate și-o va păstra sieși: porții egale, da, dar el îl adusese pe Tovarăș aici, ce mama dracului.

*

* *

„Tovarăși!”

Tipul de la centru se ridicase în picioare și-acum lovea cu furculița într-un pahar, să se facă liniște. Stătea în capul meselor așezate în formă de U întors, în sala de festivități a cabanei. Era îmbrăcat într-o uniformă de camuflaj, ca în filmele cu mercenari, și era foarte înalt. El, Grigore Samsaru, abia dacă i-ar fi ajuns până la piept. „E general, e cel care se ocupă de vânătorile Tovarășului”, îi șopti la ureche tovarășa Szekely, arătându-l din priviri pe tipul de la Centru, și el simți parfumul puternic, dulceag al secretarei de partid. Codruța nu se dădea aproape niciodată cu parfum, decât când mergeau la vreo nuntă. Se dădea numai cu „Strugurel”, înainte de culcare, să nu i se usuce buzele. Lui nu-i plăcea „Strugurel”-ul și evita s-o sărute pe gură: avea senzația dizgrațioasă că sărută o fetiță urâțică.

Se făcuse liniște. Câțiva chelneri aduși de la restaurantul „Central” încremeniră în ușa ce da spre bucătărie, cu tăvile în brațe. Generalul tuși ușor, retoric, în pumn, apoi reîncepu: „Tovarăși, permiteți-mi ca în numele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să vă transmit cele mai calde felicitări pentru reușita acestei acțiuni, pentru felul cum reușiți să gestionați acest minunat fond cinegetic”. Se auziră câteva aplauze, apoi toți cei prezenți la masă porniră să aplaude cu putere. Generalul își roti mulțumit privirea peste sală, apoi opri aplauzele cu un gest scurt, milităros, al mâinii drepte. „Există, dragi tovarăși – continuă el – toate șansele ca exemplarul doborât astăzi de tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie record mondial.

Nu-i așa, tovarășe Schuster?" Toate privirile se îndreptară spre bătrânul Klaus Schuster, aflat la două mese distanță, pe una din laterale. Bătrânul Schuster aprobă agale din cap. „Îl știu pe tovarășul Schuster din vremea tinereții noastre revoluționare, când vânam împreună în Munții Făgăraș. Și nu fac un secret din faptul că atunci – rosti generalul, zâmbind cu subînțeles – nu vânam numai cerbi și urși…". Câțiva, care pricepuseră, râseră zgomotos. „Dacă tovarășul Schuster, la experiența sa și cu cunoștințele sale de evaluator, ne garantează că avem astăzi un record mondial, apăi să știți că e chiar record mondial!" Din nou toată lumea aplaudă. „Și mă bucur să știu că tovarășul Schuster a lăsat moștenire întreaga sa pricepere de vânător și apărător al pădurii pe mâini bune, mâinile fiului său". Acum privirile se fixară pe Willy Schuster, care stătea în stânga tatălui. Însă Willy, nu se știe de ce, ținea capul plecat. „Din păcate – urmă generalul, coborând tonul – tovarășul Nicolae Ceaușescu n-a putut rămâne împreună cu noi. După cum știți, în aceste zile pregătim lucrările Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român. Sarcini de mare însemnătate ne stau în față. Chiar mâine, tovarășul Ceaușescu va efectua o vizită de lucru în județul Sălaj, pe un alt fond cinegetic. Dar, neputând să rămână, m-a însărcinat pe mine să va transmit cele mai bune urări, noi succese în muncă și multă, multă sănătate! Să ridicăm un pahar de răchie pentru acest trofeu mondial și pentru realegerea în unanimitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului!" Înălțară cu toții paharele. De undeva, dinspre masa prezidiului, se auzi o voce subțirică strigând: „La al paișpelea congres, Ceaușescu reales!" O urmară, în devălmășie, alte și alte glasuri, până ritmul scandării se stabiliză cât de cât și cum cei din prezidiu se ridicară în picioare, toată lumea făcu la fel. El, Grigore Samsaru, reuși să-și învingă stânjeneala inițială și îngăimă de două ori lozinca. Băgă de seamă că lângă el tovarășa Szekely, în culmea însuflețiri, striga cel mai tare. Era roșie pe gât și la față și ochii îi luceau ciudat. Nici nu mai avea vânătăi sub ei.

În sfârșit, cu același gest al mâinii, generalul opri scandările și toți se așezară. Din stânga generalului, maiorul Dobre făcu un semn din cap și chelnerii de la

„Central” năvăliră în sală încărcați de farfurii aburinde. „E gulaș – îl lămuri tovarășa Szekely când, peste umăr, un chelner îi așeză farfuria în față. Au tăiat doi viței de la fermă, plus ce-a rămas din cerb, și-au adus o bucătăreasă unguroaică de la Mediaș, specialistă. Păcat că n-a stat și Tovarășu'. Noroc, tovarășe Samsaru!” „Noroc”, răspunse el și simți răchia ca pe-o flacără subțire coborând vijelios prin esofag. Da, păcat, gândi el dezamăgit, că n-a putut rămâne și Tovarășu'. L-ar fi privit mai de-aproape, i-ar fi observat gesturile, cum mănâncă, dacă bea (se spunea că nu pune gura pe alcool, decât așa, rar, când se vede cu prietenul său Nixon) și-apoi, cine știe, dacă s-ar fi prins într-o horă, cum mai avea dânsul obiceiul s-o facă, cu dansatoarele de la „Junii Sibiului” care mâncau într-o altă cameră, poate ar-fi reușit să se apropie de el și să-i spună… Ei, da, ce i-ar fi spus? Nu-i trecu nimic prin cap. Se uită cu ciudă spre prezidiu: în locul Tovarășului stătea generalul, un general oarecare, care nu se remarca prin nimic decât prin faptul că era foarte înalt. Lângă el, în dreapta, îl recunoscu pe directorul Fabricii de piele, care era și secretarul comitetului de partid pe oraș, iar lângă director era un ins în costum cenușiu, tuns scurt și părând că scăpase dintr-un lagăr de înfometare, așa băga în el. Nici tovarășul Nicu, fiul Tovarășului și prim-secretar pe județ, nu venise. Or fi certați, gândi, că tovarășul Nicu – știa toată lumea – le cam trăgea la măsea și era curvar. În locul tovarășului Nicu era unul care părea geamăn cu insul mâncău: același costum cenușiu, aceeași cravată, aceași tunsoare: numai că în loc să mănânce, tipul se uita mereu, pe sub gene, în sală. Pe ultimul loc de la masa prezidiului stătea maiorul Dobre, din partea Internelor locale; de fapt, nu stătea, ci mai mult umbla prin sală. Ca un staroste de nuntă, trecea când pe la unul, când pe la altul făcându-se că închină și apleca urechea dacă vreunul din comeseni voia să-i spună ceva. „Îmi permiteți?” – zise tovarășa Syekely și până s-apuce el să-i răspundă, îi umplu paharul cu răchie. „Știți, nu prea sunt obișnuit…”, zise el. „Ei, tovarășe Samsaru!… – făcu tovarășa Szekely, la fizicu' dumneavoastră, se poate?! Noroc! Numai bine!” – și-i ciocni paharul. El se simți măgulit că tovarășa îi remarcase trupul și bău. Flacăra subțire șerpui vioaie pe

traseul știut: cerul gurii, esofag, stomac. De-acolo se răspândi molcomă în zeci de flăcărui care suiră înapoi pe căi numai de ele știute, îmbujorându-l. „Dacă nici în ocazii ca astea, când Tovarășul a fost aici – zise tovarășa Szekely punându-și paharul gol pe masă – nu ne putem permite un pahar, atunci când? Oameni suntem, nu? Și când știu ce ne așteaptă!" Oare ce te-așteaptă? – gândi el. Te-o fi așteptând soțu', să-ți tragă o mamă de bătaie. „Numai sarcini peste sarcini – zise tovarășa Szekely. Apropo, ați strâns banii pentru pavoazare?" „Strâns. Pe toți. I-am predat tovarășei directoare Oproiu". „Eram precisă – zise tovarășa Szkely și el își dădu seama că voise să spună «eram sigură». Ei, dac-ar fi toți ca dumneavoastră…" și, pe neașteptate, îi strânse mâna. El rămase nemișcat. Tovarășa Szekely își retrase mâna și-și umplu paharul. „Ultimul – zise ea. Face poftă de mâncare". Și imediat începu să mănânce concentrată, povârnită asupra farfuriei. El mai simțea încă arsura degetelor ei pe podul dosul palmei și, pe furiș, făcându-se că se freacă la nas, își mirosi mâna. Parfumul dulceag, amestecat cu un ușor iz de răchie, îi invadă nările. Apoi urechea îi fu atrasă de glasul ridicat al generalului: „Păi cum, tovarășe maior, să nu guști?! Special i-am comandat pentru dumneata: rinichi de cerb în sos de vin, specialitatea tovarășei bucătărese Molnar, de la Mediaș!" Grigore Samsaru se uită spre prezidiu. Țeapăn, alb ca varul, maiorul Dobre privea în farfurie ceea ce-l îndemna generalul să mănânce. „Știți, tovarășe general – se auzi, în liniștea respectuoasă ce se lăsase, maiorul Dobre – de regulă, mie nu-mi prea plac rinichii. Îmi fac rău la…" „Ei, măi Dobre, da' sensibili mai suntem! – îl întrerupse supărat generalul. Dac-ai știi ce mâncam noi în anii cincizeci, n-ai mai face atâtea mofturi". Se întoarse spre directorul Fabricii de piele: „De altfel, tovarășul Ceaușescu e înnebunit după rinichii ăștia preparați cu vin". Reveni spre maiorul Dobre: „Gustă, dragă, măcar o dată, că n-o să mori!" Maiorul Dobre nu muri, dar cum înghiți o bucățică, își holbă ochii, se ridică val-vârtej de la masă și-o zbughi aplecat spre ieșire, cu mâna la gură. „Hă, hă, hă, hă! – râse cu putere generalul. Știam că nu suportă rinichii! I-am tras-o!" Râseră cu toții, destinși.

Când maiorul Dobre reveni, la fel de palid, la masă, generalul îl bătu prietenește pe umăr: „Hai, dom'le, c-am glumit! Să ia careva de-aici, hă, hă, hă, rinichii tovarășului maior!" Imediat se înființă un chelner care, ca să-și arate clasa, duse mâna stângă la spate, se aplecă ușor, luă cu mâna dreaptă, impecabil, farfuria din fața maiorul Dobre și dispăru în bucătărie. „Da' nițică muzică, tovarășe maior, n-avem și noi, dom'le?" – zise tare, popular, generalul. Maiorul Dobre făcu un semn spre nea Pandele, șeful cabanei, un oltean pripășit prin partea locului odată cu înființarea Gostatului. Cabanierul, care nu se așezase la masă, ci stătuse în picioare, deschise o ușă laterală, șopti ceva și după câteva secunde pe ușă pătrunse taraful ansamblului folcloric „Junii Sibiului", cântând în forță melodia „Radu mamii, Radule". „E cântecul preferat al Tovarășului, v-am spus – șopti din nou la urechea lui Samsaru tovarășa Szekely. De trei zile băieții l-au repetat întruna la Casa de Cultură, cu tot textul original, care e lung, iar Tovarășu' îl știe de la cap la coadă, din copilărie. La o vizită în județul Timiș s-a enervat rău de tot că interpretul n-a știut decât trei strofe". „Am auzit că are o memorie fantastică", zise el. „Păi cum?! – făcu aprobator tovarășa Szekely. De-aia îi învârte dânsul pe degete pe toți, pe Nixon, pe regina Angliei, pe ăsta… pe rusu' ăsta… cum îi zice…" „Gorbaciov", o ajută el. „Grobaciov, da – zise tovarășa Szekely. Uite c-a venit și vinu'. De Recaș, cum îi place Tovarășului – precizează ea. Păcat că n-a putut sta".

Da, păcat, gândi el, în timp ce un chelner le așeză înainte o cană cu vin. I-ar fi spus la întoarcere Codruței: știi tu, tâmpito, cu cine-am stat eu azi la masă? Cu cine? – ar fi întrebat indiferentă Codruța. Cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, ar fi răspuns el. Fugi, mă, de-aici, ar fi râs ea disprețuitoare. Sau poate n-ar fi râs, ci ar fi rămas cu gura căscată. Și poate nici el nu i-ar fi zis chiar așa, tâmpito: de ce s-o jignească din senin? „Vă servesc?" – zise tovarășa Szekely apucând cana. „Scuzați-mă, trebuia s-o fac eu, dar sunt cu gândurile aiurea". „Vinul ăsta – zise tovarășa Szekely turnându-i în pahar – e bun pentru femei când îl beau bărbații – și-l atinse strengărește cu cotul. Bună gluma, nu?" El zâmbi îndatoritor și bău. Nu o flăcăruie îi trecu acum prin

esofag, ci, făcându-se covrig în stomac, un inofensiv și răcoros șerpișor *Natrix natrix.*

Apoi, după al doilea pahar, totul i se învălmăși în minte. La suprafața lucidității nu-i urcau decât imagini și senzații de-o clipă: tovarășa Szekely dansând înfocată „Perinița" și trăgându-l în centrul horei pe general ca să-l sărute prelung, în aplauzele și chiotele tuturor; maiorul Dobre vomând în tufe când el ieșise să facă pipi (l-o fi silit generalul să mai guste din rinichi?); mirosul combinat de parfum și transpirație când tovarășa Szekely îl luase la dans, la un „blues"; piciorul ei pulpos strecurându-se într-ale lui; o dansatoare rotofeie, în costum popular, de la „Junii Sibiului" scurgându-se afară din sală, de mână cu directorul Fabricii de piele.

Se trezi gol-pușcă într-o cameră cu iz de mucegai, cu trofee vechi de țap și cerb fixate pe perete și cu tovarășa Szekely sub el într-un pat care scârțâia din toate încheieturile. Primul lui gând fu: păcat că n-am Jingseng-ul la mine. Se pare însă că funcționa mulțumitor și fără miraculoasa pastilă, deoarece cam la patru mișcări de bielă-manivelă ale corpului lui, tovarășa Szekely scotea un oftat. Dar nici oftatul nu semăna cu efectul sonor al unui declic erotic, ci părea mai degrabă ecoul unui căscat de plictiseală. Ciudat însă, în loc să-l inhibe, cum s-ar fi întâmplat cu Codruța, oftatul ăsta somnolent îl excită la culme, așa încât ridică strocul și drept răspuns patul scârțâi in crescendo, iar tovarășa Szekely se trezi din amorțeală și-i gâfâi în ureche: „Așa! Așa! Dă-mi-o! Dă-mi-o!"

Uite că n-am intrat în partid, da' intru-n secretara de partid, gândi el și se simți fericit.

*

* *

— **A**aa, tovarășu' Borna! – se ridică vesel din scaun maiorul Dobre, ocolind biroul și ieșindu-i în întâmpinare cu mâna întinsă. N-o să mă credeți, dar mă bucur mult să vă cunosc – și-i scutură mâna cu căldură. Vă știam din văzute, de fapt, he, he, mai mult din auzite. Dar luați loc, vă rog, luați loc!

Borna se așeză tremurând. Broboane mari de sudoare îi apăruseră pe față.

— Dar ce e, vă e rău? – observă îngrijorat maiorul Dobre. V-aduc o cafeluță? Sau mai bine un coniac?

Borna încuviință mașinal din cap.

— Deci și cafea și coniac – zise maiorul Dobre. Mă scuzați un moment – și ieși.

Borna aruncă o privire în jur. O încăpere obișnuită, aproape sărăcăcioasă. Pereții erau dați în partea inferioară cu vopsea maronie de ulei, iar în cea superioară cu un var bej, murdar. Într-un colț un dulap gri de metal cu două uși, în centru biroul cu lampă, o mapă și un press-papier reprezentând un miner semănând perfect – realiză fulgerător Borna – cu imaginea minerului (sau a siderurgistului?) de pe coperta cărții „Așa s-a călit oțelul” de Ostrovski: probabil moștenire de la unul din predecesorii maiorului. Pe peretele din dreapta o hartă a României, pe cel din spatele biroului portretul Tovarășului. Încăperea avea o singură fereastră, fumurie, dând probabil în curtea interioară a sediului Miliției, fiindcă zgomotul străzii nu se auzea.

Maiorul Dobre intră cu o tavă pe care o așeză pe birou. Coniacul era chiar într-un pahar de coniac, mare și burtos, umplut până la jumătate.

— Puteți să și fumați, dacă vreți. Sunteți fumător?

— Da – răspunse Borna.

— Eu m-am lăsat – zise maiorul, scoțând din unul din sertarele biroului o scrumieră și așezând-o în fața lui Borna. Am fumat și eu ca turcii toată facultatea. Dar când am ajuns aici, gata, am zis, mă las. Și m-am lăsat. La stresul meu putea să-mi cauzeze.

Borna apucă paharul de coniac cu amândouă mâinile, îl duse la gură, trase o înghițitură bună, îl așeză înapoi pe tavă, apoi din buzunarul sacoului scoase un pachet de „Carpați” fără filtru și cu degetele tot tremurânde extrase din el o țigară și și-o aprinse.

— Dar ce-aveți? Parcă v-ar fi frică – zâmbi maiorul Dobre.

— Și n-ar trebui să-mi fie?

— Vai, tovarășe Borna – râse maiorul – parc-am fi în anii cincizeci! Păi dumneavoastră credeți că Securitatea de azi e aia de-atunci? Atunci, da, dacă v-ar

fi chemat cineva cum v-am invitat eu astăzi aici, trebuia să-ți iei periuța și pasta de dinți, o haină mai groasă, că nu știai când te mai întorci acasă. Dar ce, parcă te chema cineva?! Te lua noaptea cu duba și salut!

Borna puse din nou mâinile pe pahar.

— Au fost abuzuri, da – zise maiorul Dobre lăsându-se pe spate pe speteaza scaunului ca predispus la taclale – abuzuri mari. Au dispărut, ce să mai vorbim, valori, nu glumă, știți și dumneavoastră: Maniu, Brătianu, Pătrășcanu… Dar știți ce nu știți? – zise maiorul revenind în față și privindu-l țintă.

— Șaptezeci la sută din aparat – coborî glasul maiorul – era format din evrei și unguri. Precizez: din evrei și unguri de condiție joasă: frizeri, lăcătuși mecanici, în cel mai bun caz croitori. Ni i-au adus rușii pe cap. Așa au fost vremurile. Vremuri – și maiorul Dobre căută o clipă cuvântul pe care-l găsi cu o pocnitură din degete – vremuri revolute!

— Și acum cum e?

— E cu totul altceva – spuse cu seriozitate maiorul Dobre. Vă dau un singur exemplu, exemplul meu: am terminat șef de promoție la Mecanică fină. Și mi s-a propus această muncă. Nu fac nici un secret din asta: am urmat șase luni cursuri la Școala noastră de la Băneasa. Nu numai de specialitate, ci și engleză și franceză, să știți. Și-am întâlnit acolo oameni, nu exagerez, excepțional pregătiți, din toate domeniile, oameni care au mai pus mâna pe-o carte, inclusiv de ficțiune. Lumea ne crede tot tolomacii ăia din, cum am văzut că spuneți dumneavoastră scriitorii, din „obsedantul deceniu”, din anii cincizeci. Fals! Vă dau cuvântul meu de onoare că avem în aparat oameni care nu numai că știu să lectureze cum trebuie o carte, dar pot s-o și scrie!

Borna își mai aprinse o țigară.

— Așa cum scrieți și dumneavoastră – zise maiorul Dobre, privindu-l pe sub gene. Eu m-am bucurat, să știți, când am aflat că avem în orășelul nostru un scriitor, și nu unul din ăștia care prin cenacluri citesc prostii pe care nu le înțelege nimeni, ci unul adevărat, talentat, care publică în reviste centrale, e apreciat și așa mai departe. Și m-am bucurat și pentru că face parte din specificul muncii mele să lucrez și cu scriitori, cu artiști, cu intelectuali în general. Aaa, apropo, să nu uit, ce mai

face tovarășa doctoriță din școala dumneavoastră… cum o cheamă?… Vianda, nu?

Pe Borna îl scutură un frison.

— He, he, he, mare crai îmi sunteți, tovarășe Borna! – râse maiorul Dobre, făcându-i mustrător cu degetul, apoi redeveni brusc sobru: E o fată foarte serioasă, să știți. Ar fi păcat să vă bateți joc de ea.

Se aplecă, trase un sertar și puse pe masă un dosar.

— Buuun… – făcu maiorul Dobre. Să vă explic acum de ce v-am invitat.

Își scoase din buzunarul de la piept o pereche de ochelari, și-i puse la ochi și deschise dosarul.

— Ați publicat acum câtva timp în revista… în revista…

Borna spuse numele revistei.

— Da, așa e, văd că știți. Ați publicat în revista asta o povestire, „Vânătoare în Evul Mediu”. Interesantă, bine scrisă – mormăi maiorul Dobre răsfoind printre file dosarului – chiar cu umor pe alocuri, aș zice. Dar nu asta ne-a atras, cel puțin mie, atenția. Acțiunea se petrece, dac-am înțeles eu bine, în secolul al XVIII-lea, pe vremea fanarioților, și e vorba de o vânătoare regală.

— O vânătoare domnească – zise Borna.

— Domnească, da, că pe vremea aia nu aveam regi – se corectă maiorul Dobre. Buuun… Există însă în povestirea asta niște amănunte… niște descripții… hm!… cam ciudate, să nu le zic altfel… la adresa… la adresa cui nu trebuia. Sigur, s-ar putea să fie simple coincidențe întâmplătoare, deși, he, he, vorba lui Marx, și întâmplarea-și are locul… Cam multe coincidențe, nu credeți? Aș fi putut informa pe linie ierarhică organele superioare de coincidențele astea bătătoare la ochi, dar am vrut mai întâi să mă lămuresc eu, personal. De aceea v-am și chemat aici.

— Nu înțeleg – zise Borna. Ce amănunte? Ce coincidențe?

— Apăi să le numărăm, coane, cum ar zice Caragiale, he, he! – făcu maiorul Dobre. Mai citim și noi, nu? Uite, de pildă asta: „*Domnitorul, mic de statură, cam bâlbâit, pocind deseori cuvintele, porunci să i se aducă flinta*”. La cine vă referiți?

— La domnitor.

— La care domnitor?

— Nu mă refer la unul anume – răspunse Borna – eu fac un portret generic al domnitorului fanariot, o sinteză.

— O sinteză, daaa – zise maiorul. Și de ce „sinteza" asta a dumitale se bâlbâie și pocește cuvintele?

— Pentru că cei mai mulți dintre fanarioți vorbeau prost românește. Unii chiar deloc.

— Mda… Să zicem ca așa e… Mai departe: „*În bătaia flintei, speriat, șiroind de sudoare, apăru, șchiopătând, un cerb*". Asta de unde-ați mai scos-o?

— Ce să scot?

— Cu șchiopătatul – zise maiorul Dobre. Că cerbul șchiopăta. De unde-ați știut că șchioapătă?

— N-am știu. Am inventat. După atâta goană, nu era plauzibil să-și scrântească un picior și să șchiopăteze?

— Ba era foarte plauzibil – zise nervos maiorul. Plauzibil de tot. Tovarășe Borna, vă bateți joc de mine?

— Cum se poate să credeți așa ceva?!

Maiorul Dobre coborî privirea și mai întoarse două foi din revistă. Borna văzu că pasaje întregi erau hașurate cu markerul.

— Urmează un chef – zise maiorul Dobre.

— Așa se obișnuia – răspunse Borna. După o vânătoare, domnitorul dădea supușilor un chef.

— Da, dar ia uite ce chef! – făcu aproape triumfător maiorul: „*După ce se aduseră bucatele, biv-vel-vornicul Dobrotă…*" „Dobrotă?" – miji ochii spre Borna maiorul Dobre.

— E un nume foarte frecvent în epocă – zise Borna.

— Ce-nseamnă „biv-vel-vornic"? – silabisi maiorul.

— E o persoană din anturajul domnitorului care se ocupa cu… mă rog… administrația, paza Curții, a Sfatului Domnesc.

— *„…biv-vel-vornicul Dobrotă* – continuă maiorul Dobre – *cu un pocal în mână, făcându-se că închină, trecea când pe la unul, când pe la altul, trăgând cu urechea. Apoi, mulțumit, reveni la locul lui, dar când văzu ce i se puse dinainte în strachină, i se-ntoarse burdihanul pe dos".* Rinichi, nu-i așa? – ridică ochii maiorul. Rinichi trebuie să fi fost, nu?

— Asta n-am precizat – zise Borna.

— Lăsați că precizez eu: da, e adevărat, nu suport rinichii. Dar ați foarte precizat, imediat, că „vibel-vornicul" ăsta sau cum mă-sa i-ați spus, „*mai apucă să se scoale și ieșind val-vârtej afară, își vărsă mațele în tufe*".

— E o licență – zise Borna.

— Licență pe mă-ta! – urlă deodată maiorul, izbind cu pumnul în masă. De unde-ai știut c-am ieșit afară și-am borât? Cine ți-a spus?

— Poftim? – făcu Borna.

— Mă băiatule – se aplecă spre Borna maiorul Dobre – trebuie să știi un lucru: în general, acțiunea noastră nu e punitivă, ci preventivă, dar dacă te mai joci mult cu mine, îți fac un dosar de nici pe closete n-o să mai îndrăznești să scrii. Tu crezi că eu nu-mi dau seama ce e aici? – și ciocăni cu arătătorul pe revistă. „Licență", zici? Și asta tot licență e?

Își fixă din nou ochelarii pe nas și citi rostind rar: „*La un semn al lui Dobrotă, lăutarii, care până atunci picotiseră într-o cameră alăturată, intrară cu mare forfotă și alai, zdrăngănind din cobze și lălăind cât îi ținea gura cântecul atât de drag domnitorului, «Radu mamii, Radule»*".

— E un cântec vechi, cunoscut, și… – începu Borna, dar un alt pumn năprasnic bubui pe masă, întrerupându-l.

— Uite ce-i, mă Borna – zise maiorul, de data asta foarte calm. Tu n-ai fost acolo la cabană. Deci cineva, care a fost acolo, ți-a povestit toate chestiile astea: cu mine, cu tarafu', cu Tovarășu', ce să ne mai ascundem după degete? Cine e? Cine ți-a povestit? Că n-aveai cum inventa totul. Zi-mi un nume și nu mai am treabă cu tine, poți pleca liniștit să te ocupi de tovarășa doctoriță, că merită. Deci: cine e?

Borna ridică încet capul și-l privi.

— Tovarășe maior, eu am scris textul ăsta cu o lună înainte de vânătoare.

— Asta să i-o spui lu' mutu'! – făcu maiorul.

— Ba nu, tovarășe maior, chiar așa e. Eu, vedeți… chiar am inventat scena, scenele… toate, aproape toate… adică nu le-am inventat, le-am… le-am… cum să vă spun… Eu am… mi-am descoperit o capacitate de

a prescrie niște lucruri, care după aia se-ntâmplă… nu știu dacă înțelegeți…

— Nu înțeleg nimic – zise maiorul.

— Cum să vă explic?… Tot ce scriu… sau aproape tot… se transformă în realitate… pot să vă și demonstrez…

— Cum?

— Dar să nu vă speriați, vă rog… Să vă arăt… zise stânjenit Borna și se aplecă, deschise geanta, scoase un teanc de foi și le dădu peste masă maiorului.

— Ce-i asta? – făcu acesta.

— E ce-am vorbit noi acum, convorbirea noastră… am scris-o ieri, după telefonul dumneavoastră, fiindcă știam că n-o să mă credeți.

Maiorul își aruncă ochii pe prima foaie și deodată se făcu alb ca varul.

— „*Au dispărut, ce să mai vorbim, valori, nu glumă, ştiţi şi dumneavoastră* – citi bâiguind maiorul – *Maniu, Brătianu, Pătrăşcanu…*” Întoarse febril pagina și pe spatele ei privirea îi căzu pe „*E o fată foarte serioasă, să știți. Ar fi păcat să vă bateți joc de ea*”,

— De-aia tremuram așa – zise încet Borna – de frică… dar nu de frica dumneavoastră, ci de frica mea, că, fără să vreau, tot ce scriu, se-ntâmplă… de parcă aș fi blestemat… și nu știu cum…

— Ai scris și asta? – îl întrerupse, răgușit, maiorul. Ia să vedem: te bag în pizda mă-tii!

Borna scotoci în geantă, mai scoase o foaie și i-o întinse. Pe ea maiorul văzu că era scris, caligrafic, „*Te bag în pizda mă-tii*!”

— Afară!!! – urlă maiorul ca scos din minți. Ieși imediat afară!

De data asta Borna nu mai scoase nimic din geantă, și-o luă sub braț și se scurse repejor pe ușă.

*

* *

Sta în fața unei pagini albe din caietul roșu și nu știa ce să scrie. Și cum să-nceapă? Altădată, la primele încercări din junețea sa de scriitor, depășea dificultatea

de a găsi prima propoziție, prima frază, prima replică, parafrazând începuturi celebre din Kafka, Rebreanu, Márquez. Dar acum acest procedeu i se părea pueril fiindcă nu se lega cu nimic din ce trăia, din ce trăise în ultimul timp. Atunci, pe vremuri, se vâra în pielea unor ființe imaginare, le locuia cu oarecare ușurință și dibăcie, le croia un destin. Acum nu putea ieși din propria-i piele, *se* locuia haotic, tulbure, într-un corp străin pe care nu-l mai recunoștea.

Se uită la ce scrisese în caiet cu o lună, cu două luni în urmă. Ce fluent, ce coerent era totul! Chit că personajele nu erau tocmai imaginare. Dimpotrivă.

O auzi pe Sári-néni ieșind din baie și trăgându-și icnind galoșii. „La revedere, domnu' Iuliu!" „Sărumâna, Sári-néni!" – răspunse el.

Ei, acuma că plecase și Sári-néni, ar putea să se pună pe treabă. Pentru că nu mai scrisese nimic din dimineața când, după seara aceea la Hilde tante, sunase în hol telefonul. Năuc, cu un cap de plumb, trăgându-și plapuma peste urechi, nu răspunsese prima oară. Să răspundă Sári-néni. Însă uitându-se cu un ochi la ceasul deșteptător de pe noptieră, își dăduse seama ca Sári-néni era deja la slujbă. Apoi telefonul țârâise din nou, lung. Nu poate fi, se gândise; totuși se ridicase din pat și mai mult târându-se, merse în hol.

Dar ea era. Doamne Dumnezeule, ea era. Vianda. „Da, răspunse, străduindu-se să pară rece. Da. Da. Da". Simțise că nu trebuie să cedeze, dar se trezise zicând: „Bine. Într-o jumătate de oră, în față la Central". Pusese ușor receptorul în furcă și rămăsese nemișcat. Doamne Dumnezeule, gândise.

Ar fi trebuit să dea înapoi, să nu se ducă. Mai ales că n-avea nimic scris. Dar făcuse rapid un duș, se îmbrăcase și coborâse scările spre hotel „Central". Văzuse de departe Volkswagenul. Încă ar fi putut să sentoarcă.

Apoi totul fusese ca-ntr-un vârtej. Sunetul motorului când ea schimba vitezele, cântecul „Child in time" care se scurgea din radio-casetofon, vorbele ei, toate i se învălmășeau în cap ca-ntr-un mixer dureros, fierbinte. „Dacă nu beau o votcă, mor", gândise.

Auzea doar frânturi din ce i se spunea: că ea ar fi vrut să știe ce-l supărase așa tare, că doar nu

schimbaseră decât câteva vorbe, la școală; că da, recunoștea că era orgolioasă, el intuise bine, dar nu din cauză că era bucureșteancă, nu, ci așa-i era firea, fusese silită să se apere, să se protejeze de mică, ai ei se despărțiseră când ea avea șase ani, mama se recăsătorise și o fetiță fără tată sau cu un tată nou, străin, trebuie să ia totul pe cont propriu, e de acord cu asta sau nu? – și-l privise întrebătoare. El nu zisese nimic: mintea îi era un ecran alb pe care se contura în relief un singur obiect: o sticlă de votcă. „Ai vrea să oprim undeva, să putem vorbi în liniște?" – îl întrebase apoi și el abia atunci observă că ieșiseră din oraș. „Ia-o pe primul drum la dreapta", zisese și cabana Sărături spre care ducea drumul îi răsări în creier ca o oază din care ieșeau aburi deși de punci.

Când intraseră în barul cabanei, pustiu, nea Pandele, văzând-o pe Vianda, făcuse niște ochi cât cepele, dar ca un profesionist ce era, își revenise și întrebase respectuos: „Ca de-obicei, dom' profesor?" „Ca de-obicei" însemna o sută de „Krepkaia". El încuviință, tremurând. „Și frumoasa domnișoară?" – surâse larg șeful cabanei. „O cafea mare, fără zahăr".

Dar nici prima sută de votcă, nici a doua nu-l treziră. Simțea cum se-afundă lent într-o mlaștină de nisipuri mișcătoare și nici turuiala ei de femeie normală nu-l putea trage înapoi. Fixând mereu paharul cu votcă, se ferea din răsputeri s-o privească fiindcă atunci știa, da, știa că s-ar fi scufundat în acele nisipuri cald-mișcătoare și mai mult. Ar fi dispărut pur și simplu, înghițit cu totul. De ce dracu' nu scrisese nimic?

„Ți-e rău?" – întrebase ea la un moment dat. „Da, nu mă simt prea bine, răspunsese. Cred c-ar trebui să iau puțin aer".

Coborâseră alături panta spre pădure, apoi urmară o potecă spre Olboc. Un zâmbet scurt, chinuit, îi schimonosi fața: cam pe-aici a văzut Willy prima oară cerbul.

Își aprinsese o țigară în timp ce ea continua să-i vorbească. Știa el că Nelu îi dăduse să citească într-o revistă o povestire de-a lui, „de-a ta, Iuliu?" Ea nu se pricepea la literatură, dar povestirea îi plăcuse. „Nelu a zis că ești foarte talentat, că o să ajungi un mare

scriitor”. O s-ajung pe dracu’, gândise. Nici chestia asta cu tine n-am dus-o până la capăt.

Aerul rece, mohorât, burniţos, nu-i făcea bine. Îi uscase gura. Regreta că plecase din căldura barului, iar cerul gurii implora parcă să fie udat. Vruse să spună „Hai să ne-ntoarcem”, dar atunci ea scoase un „Au!” scurt, încercase să se agaţe de braţul lui, nu reuşise şi căzuse în fund pe cărarea umedă, în pantă. O ajutase să se ridice şi când ea, râzând, fu în picioare în faţa lui, el se gândise fulgerător: ia să văd. Şi-o trăsese spre el. Ea nu se împotrivi decât când îşi simţi strivite buzele şi fugi cu capul pe umărul lui. El rămăsese aşa câteva clipe, apoi se desprinsese, o luase de mână şi porniseră spre cabană. După câţiva paşi ea se oprise, îl privise gravă şi la fel de rapid cum făcuse el, îl înlănţui pe după gât. De data asta, limba ei o căută şi-o găsi pe a lui.

La bar nea Pandele îi dăduse cheia unei camere trăgându-i complice cu ochiul şi făcându-i discret semnul solidarităţii masculine: pumnul strâns cu degetul mare ridicat.

Se duceau acolo la cabană din trei în trei zile, ca şi cum ar fi vrut să celebreze printr-un mereu reluat şi înnoit ritual spaţiul sacru al primei lor nopţi. Se feriseră tacit să doarmă la Hilde tante sau în camera lui, la Sárinéni, dar nu se fereau să se afişeze împreună la şcoală sau în orăşel, la început spre uimirea tuturor, repede domolită când cei care-i vedeau plimbându-se de mână pe Steinburg avură certitudinea că ei trăiesc o relaţie „serioasă”. Comentariile orăşelului evoluaseră de la „Cum dracu’ a pus mâna zăpăcitu’ de Borna pe o asemenea bucăţică?!” până la „De ce ne mai mirăm atâta? Borna, cu toate păcatele lui, e profesor titular, e scriitor, e încă tânăr, n-are decât treizeci şi trei de ani, mi-a spus mie colegul lui, Cărmăşan, iar ea, doctoriţa, dacă va şti să-l scoată din beţii şi de la pocher, va avea o viaţă liniştită, s-au mai văzut cazuri”.

Toate vorbele astea nu-i ajungeau lui la ureche pentru că intrase într-o transă în care numai chipul ei, zâmbetul ei, trupul ei, pubisul ei se închegau, se materializau în concreteţea unei fiinţe în carne şi oase. Restul, persoanele, evenimentele din orăşel erau mai mult sau mai puţin lucruri evanescente, apărând şi dispărând într-o clipită. Abia dacă înregistră, distrat,

zvonul că directorul Fabricii de piele, secretar al biroului orășenesc de partid, dăduse la sediul organizației, într-o noapte din timpul Congresului al XIV-lea, peste Willy Schuster și tovarășa Weisman, beți turtă și încălecați așa cum i-au făcut mamele lor, pe covorul din birou, peste un vraf de ciorne cu telegrame de felicitare adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu. Și sentimentul de vinovăției față de Nelu Sanepidu (în fond, îi suflase celui mai bun prieten o prezumtivă iubită) începuse să se atenueze fiindcă, spre ușurarea lui, Nelu nu păruse prea afectat de întorsătura lucrurilor; cu atât mai tare se bucurase el, Iuliu, să-i facă un serviciu, când Nelu, fără urmă de ranchiună, îl rugase să-l „acopere" la orele când lipsea; de altfel, Nelu, profitând de faptul că scorpia de Oproiu se îmblânzise de când el publicase în ziarul județean un articol cu titlul „O școală-model: Școala generală nr. 1 din A.", lipsea de la școală și din orășel tot mai des. Ce făcea Nelu, unde mergea în răstimpurile când se făcea nevăzut, el, Iuliu, nu știa.

Și totuși, în transa asta din care ieșea, dar nu de tot, numai ca să se achite de niște obligații naturale și obștești (să se trezească, să meargă la WC, să facă duș, să bea o cafea, să mănânce, să-și țină orele la școală), simțise că-ncepe să se insinueze – așa cum, poate, în mintea balenelor se insinuează amintirea neliniștitoare că au fost cândva pe uscat – un gând: gândul că și el și Vianda erau pe panta ascendentă a unei pasiuni ce nu putea dura la nesfârșit, că urmau să ajungă în vârf, după care, inevitabil, să coboare.

Ceea ce se și-ntâmplase: el observă – și nu trecuse decât o lună de la prima lor noapte – că vorbele ei, gesturile ei de dăruire, micile ei gingășii care fac tot farmecul unei iubiri împărtășite – prind să scadă în intensitate până la plafonul obișnuinței. Și se gândise că obișnuința nu e o a doua natură, ci, într-un cuplu, primul semn al morții.

Apoi, într-o joi, îl anunțase că nu vor mai petrece *week-end*-ul împreună la cabană, că trebuie să plece la ai ei, la București. Care „ai ei", se gândise derutat, dacă ea nu locuia cu mama și tatăl vitreg? Nu insistase însă, ar fi fost nepoliticos.

De la București ea se-ntorsese – spre disperarea sa lăuntrică, observase imediat asta – parcă mai stăpânită în

mișcările de amor, mai preocupată în pauzele când nu făceau dragoste, cu gândurile aiurea sau brusc somnoroasă. Ea era, clar, la coborâre, în timp ce el gâfâia spre pisc.

Și iată-l acum în fața paginii albe: îl îmbia cu goliciunea ei s-o maculeze, s-o terfelească, s-o rănească. Prin fereastra întredeschisă se auzeau glasurile ca de înger ale copiilor jucându-se în curtea școlii. Așa ar suna clișeul: „ca de îngeri”. El însă, știa acum asta, nu era din lumea lor.

Încet, ca și cum s-ar pregăti de o incizie, lăsă pixul pe hârtie și gândindu-se că nimeni, niciodată nu se mai rugase așa pentru ființa iubită, scrise fără grabă, caligrafic: *Ajută-mă, Doamne, să-i fac Viandei rău.*

*

* *

Dar nu mai apucă: în ziua următoare Vianda dispăru din orășel cu toate lucrurile ei.

*

* *

(Din însemnările erotice ale lui Nelu Sanepidu)

LILIANA D. BUCUREȘTI. CARTIER DRUMUL TABEREI

O știi și tu, dragă Iuliu: o sală lungă de aproape cincizeci de metri, cu patru șiruri de mese, fiecare masă împărțită în patru pupitre, fiecare pupitru cu o veioză și un scaun; pe o latură a sălii – ferestre înalte din tavan până-n podea lăsând să se strecoare prin ele o lumină lăptoasă; pe latura opusă un perete cu rafturi înțesate de serii nesfârșite de volume de diferite mărimi, dicționare, enciclopedii, reviste legate între coperte de carton presat. La mese, ronțăind într-o liniște deplină pagini îngălbenite, idei uscate, concepte mucegăite – șoarecii de bibliotecă.

E una din sălile de lectură ale Bibliotecii Academiei din București. Ceea ce probabil nu știi tu,

dragă Iuliu, e că de câțiva ani în sala asta, ca de altfel și-n celelalte, **nu se dă căldură**. *Adică se dă ceva, un firicel, o boare, o adiere, cât să nu-nghețe de tot caloriferele; dar nu cred să existe în lume o sală de lectură unde cercetătorii care lucrează acolo să aducă, prin felul cum sunt îmbrăcați, a eschimoși, a inuiți: căciuli pe cap, paltoane groase pe umeri, fulare înfășurate în jurul gâtului, mănuși tricotate, cu degetele lăsate libere pentru întors pagina. Un praf vizibil, concurând cu fuioarele de aburi ale respirațiilor urcând spre tavan, ieșea din acele reviste moarte, resuscitate câteva zile la viață de acești șamani ai literelor române.*

L-am recunoscut, de pildă, pe bătrânul istoric Z. Ornea, din cărțile căruia am învățat – cred că și tu, dragă Iuliu – tot ce era de învățat despre junimism, semănătorism, poporanism. Bine încotoșmănat, se apleca până la câțiva centimetri deasupra paginii, pe nas cu niște ochelari ale căror lentile păreau fundurile unor sticle de sifon, atât de groase erau. Din când în când tremura ușor și după ce, în treacăt, făcându-mă că am treabă la rafturile cu dicționare, am tras cu coada ochiului la ce studia, n-am mai știut dacă tremura de frig sau din cauza a ce citea acolo, fiindcă avea în față o revistă interbelică de extremă dreaptă, „Sfarmă piatră" sau așa ceva. Pe cuvânt de onoare că mi se părea un erou în ghețăraia aia, notându-și scrupulos toate aberațiile scrise acolo, în fițuicile legionare. (Peste câteva zile, la restaurantul Casei Scriitorilor, am auzit niște imbecili mârâind în surdină că de-aia bătrânul istoric evreu studiază epoca anilor '30, ca să ne compromită miturile noastre intelectuale: Eliade, Cioran, Noica. Ce prostie!).

Ce căutam eu acolo? vei zice. Păi uite ce căutam (dar să nu te-nfunde râsu', dragă Iuliu!): cărți de Madam Blavatsky, Krishnamurti, Rudolf Steiner, Guénon și Paracelsus. Nu, nu-ți fie frica, n-am înnebunit. Uite cum am ajuns aici.

Într-una din serile când N.R.M. mi-a spus că nu mă poate primi la ea în Banu Manta, că are treabă, treceam trist pe lângă Casa de Cultură a studenților „Grigore Prioteasa" (ăsta, parcă, a fost un comunist care a căzut cu un avion sovietic, ca bulgarul Dimitrov) și mi-a atras atenția un afiș la intrare tipărit cu litere mari: „ÎN

FIECARE MARȚI, CAPODOPERE ALE CINEMATOGRAFIEI MONDIALE". Era marți. M-am apropiat să văd ce capodopere se dădeau în seara aceea. Sub literele mari tipărite era scris de mână cu carioca, minuscul, titlul filmului: „Reconstituirea" de Lucian Pintilie. Eu auzisem de la tine că filmul fusese interzis după premieră la începutul anilor '70 și mă miram că putea fi proiectat acum.

Am intrat. Sala aproape plină: 80% tineri, studenți. Pe scena din fața ecranului un domn vioi, mic de statură, prezenta filmul. (Mai târziu am aflat că era domnul Dumitrescu, metodist la Casa de Cultură, un cinefil înrăit). În timp ce domnul vorbea, am observat în stânga, pe la mijlocul rândului, la trei scaune distanță, o tipă cam între treizeci, treizeci și cinci de ani, cu – să mă bată Dumnezeu dacă te mint! – cei mai frumoși sâni pe care i-am văzut în viața mea. Mari, dar nu imenși, cu sfârcuri vizibile probabil și printr-un palton, păreau că stau în imponderabilitate, fără suportul trupului. Mă gândeam ca în timpul filmului să mă trag spre ea, peste cele trei scaune goale, când a început proiecția.

Mi se-ntâmplă rar să prefer o operă de artă unui corp viu de femeie, dar așa s-a-ntâmplat: de la primele secvențe, cele din generic cu George Mihăiță dându-se repetat, ludic, de-a berbeleacul și până la final, cu moartea lui, am uitat complet de sânii din stânga. Nu văzusem nimic asemănător în filmul românesc. La sfârșit am ieșit și m-am așezat pe treptele de la intrare, copleșit. Mi-am aprins o țigară. Înțelegeam de ce fusese interzis, dar nu înțelegeam de ce se putea viziona așa, „la liber". Și pe deasupra cu public studențesc!

Pe la jumătatea țigării, pe scări au ieșit domnul care prezentase filmul, îmbrăcat de plecare, și – exact! – tipa cu sânii, zgribulită, doar într-o rochie-clopot cu decolteu în care… uite că și-acuma mă excit! Și-au luat rămas bun și ea s-a întors în Casa de Cultură. Înseamnă că și ea lucrează aici – mi-am zis și am avut dreptate.

A ieșit după zece minute, într-un pardesiu negru, lung. M-am ridicat și-am zis: „Nu vă supărați, domnișoară, se va mai da cândva filmul acesta?" „De ce?" – s-a oprit ea, privindu-mă cu suspiciune. „Pentru că aș vrea să-l revăd. Eu sunt profesor, în provincie, vin destul de rar în București, dar dacă aș ști că se

*proiectează la o anumită dată, aș veni imediat". Expresia i s-a îmblânzit: „Nu știu dacă o să-l mai dăm… Chiar așa de mult v-a plăcut?" „N-am văzut în viața mea un film mai tulburător. E o capodoperă". „Da, așa e – a zis ea mai încet. Dar n-aș putea să vă spun când să veniți. Și-așa l-am scos foarte greu de la Arhiva Națională". Și, zâmbind: „Ați văzut cu ce litere mici am scris titlul? Să nu vină oricine și să se facă vâlvă… pentru că ne-am asumat niște riscuri…" „Filmul acesta ar trebui predat în școli, așa cum se predă Eminescu sau Caragiale", am zis și nu mințeam deloc, dragă Iuliu, chiar cred asta. „Dumneavoastră ce predați?" Nu știu ce mi-a venit să spun: „Filozofie". „Daaa? – a părut ea plăcut surprinsă. Și ce filozof vă place?" „Spinoza", am răspuns automat. („Istoria filozofiei" pe care ai făcut-o și tu cu imbatabilul Brondoe era, de fapt, un interminabil curs despre Spinoza, precursorul chior al materialismului. Îl mai ții minte pe Brondoe? Absolvent de „Lomonosov" în anii '50, căsătorit cu o sovietică aprigă care-l domina într-atât încât, în loc să-nvețe ea limba română, învățase el să pronunțe în româneşte cu accent rusesc. Om bun, blând altminteri, dădea tuturor băieților nota zece, iar fetelor, nu se știe de ce, opt. O singură dată și-a ieşit rău din pepeni, când a fost întrebat politicos de un student: „Tovarăşe profesor, dar noi la istoria filozofiei nu facem, în afară de Spinoza, și alți filozofi? Socrate, Kant, Hegel?" Foc și pară, Brondoe a replicat: „***Tovarăși stiudent, din punct di vederi matirialist-dialiectic, Socrati ista ierea la fel di ignorant ca orșe șetățean al Atenii!***" Replică rămasă în analele Universității noastre).*

„E fumat", a zis ea. „Poftim?" „Spinoza. E fumat. Ca și Kant, Hegel, Marx, toți cei cu sistem. Nu duc la nici o soluție de viață, construiesc în gol". O clipă, i-am și văzut pe cei trei dând târcoale, fără sistem, sutienului ei. „Poate aveți dreptate – am zis și imediat am încercat marea cu degetul: Pot să vă invit la o cafea?" S-a uitat la ceas: „Acum? La nouă? Unde?" „La Casa Scriitorilor. Nu e departe". „Știu unde e – a zis ea. Dar e deschis?"

Era. Pe drum, în taxi, ne-am prezentat: Nelu, Liliana. Am lăsat hainele la garderobă, am intrat primul și după mine – sânii ei.

Noroc că restaurantul nu era aglomerat, iar scriitorii şi veleitarii aflaţi acolo, prinşi în autismul lor vorbăreţ, n-au dat atenţie prezenţei pieptului Lilianei. Iar ea, spre deosebire de N.R.M., părea să se simtă în largul ei. Cafeaua adusă de Miţi a însufleţit-o şi-a început o adevărată diatribă împotriva filozofilor clasici. Rezum: că sunt greoi, dificil de citit, că nu fac decât să se-ntreacă între ei sau, în cel mai bun caz, să-şi treacă ştafeta unul altuia ca într-un concurs atletic de sală fără spectatori: că transpuse în realitate, sistemele lor produc aberaţii: Hegel, prin Nietzsche, a dus la fascism, iar Marx, după ce a răsturnat cu fundul în sus sistemul hegelian, şi nu invers cum se spune, a dus la comunism; că nici ăsta mai nou, la modă acum, Heidegger, nu-i mai breaz decât ceilalţi: până face el explicită noţiunea de Fiinţă, adormi în post; şi-apoi ce-i aia? „Ce este Fiinţa? Este Ea însăşi". Mare scofală! Heidegger e talentat, ce-i drept, dar se-mpiedecă în propria-i limbă, germana, care are atâtea nuanţe şi posibilităţi de combinaţie a cuvintelor, că-ţi scoate peri albi; ca să fie mai clar, i-ar fi trebuit lui Heidegger o altă limbă, un fel de esperanto ontologic etc. etc.

Mărturisesc c-am rămas impresionat de câte părea să ştie, ea, o simplă metodistă la o casă de cultură. „Bine – am spus – şi atunci care-i soluţia?" S-a aplecat conspirativă peste masă: „Filozofia de frontieră". „Ce-i aia?" „N-am cum să vă explic acum. Trebuie să citiţi mai întâi şi după aceea vorbim". Şi mi-a dat numele pe care ţi le-am pomenit mai înainte: Madam Blavatsky, Krishnamurti, Steiner, Guénon, Paracelsus. „O parte din cărţi le găsiţi la Biblioteca Academiei. Dar – m-a prevenit ea – trebuie să faceţi o cerere din partea unei instituţii, că aveţi nevoie de cărţile astea pentru un studiu, fiindcă multe din ele sunt la fondul secret". „Bun, le citesc – am spus. Şi după aia?" „Le comentăm". „Unde?" Probabil inspiram încredere, aşa că a zis fără să şovăie: „La mine, e mai bine, nu ne deranjează nimeni. Vă dau numărul meu de telefon şi după ce citiţi, mă sunaţi". „Unde staţi?" „În Drumul Taberei. Luaţi autobuzul de la Universitate şi-n douăzeci de minute aţi ajuns. O să vă dau adresa".

După mine, dragă Iuliu, Drumul Taberei e cel mai intelectual, ca să zic aşa, cartier bucureştean dintr-astea

noi, construite în anii de după război. E şi mai aerisit, are între blocuri mai multe spaţii, inclusiv verzi, decât Titanul, Berceniul, Balta Albă, Militari. E locuit de lume mai spălată decât în alte zone. Aici a stat Goma până a fost silit să plece peste graniţă, aici a murit poetul tău preferat, Mazilescu, aici locuieşte poeta Angela Marinescu şi aici stătea şi „frontierista" mea, Liliana. Între noi fie vorba, mă îndoiesc că în Ferentari există cineva care să-l fi citit pe Krishnamurti, deşi, mă rog, se pare că mulţi din cei care domiciliază acolo au aceeaşi fibră originară precum „globe-trotter"-ul indian.

Şi-aşa am ajuns în sala „Periodice" a Bibliotecii Academiei, după ce unul din şefii „Scânteii tineretului", care frecventa şi el Biblioteca studiind influenţa ideologiei de partid asupra literaturii române din anii '50, mi-a dat, privindu-mă bănuitor, adeverinţa cu pricina. Există o solidaritate între oamenii de bibliotecă, dragă Iuliu, nu e glumă…

Am crezut că după una-două şedinţe de comentarii în apartamentul ei, o să-mi îngrop rapid capul între acei sâni apocaliptici. Aş! Ţi-ai găsit! Când, pe canapea, am vrut, la un pasaj din „Le clef de la théosophie" a lui Madam Blavatsky, s-o iau pe după umeri, s-a dat, oripilată, mai încolo. „Te rog să stai liniştit! (Trecusem la **pertu***). Te-am invitat aici să discutăm filozofie, nu să…" „Te rog să mă scuzi", am zis spăşit şi-am intrat din nou în „la sagesse divine", fir-ar mama ei a dracului de înţelepciune asexuată! (Apropo de madama asta: mie mi s-a părul a fi o şarlatană cu carismă, îmbrobodind de-a lungul şi de-a latul globului tot felul de cucoane şi domni cu frustrări sexuale, care, între două biftecuri, căutau, râgâind, „Absolutul". Nu cred c-a existat vreo femeie care să umble pe mapamond mai mult decât Blavatsky; poate doar tenismenele de astăzi. Se zice c-a consumat două căsătorii fără să facă sex, rămânând toată viaţa virgină, lucru de care mă îndoiesc; decât, poate, dacă avea himen dublu: unul antropologic şi unul teosofic. Şi-apoi, scuză-mă, să mori la 60 de ani având 113 kg, mi se părea prea puţin filozofic. Măcar alt umblăreţ, Krishnamurti, a fost subţirel toată viaţa).*

Aşadar, „seminarizam" în Drumul Taberei cu magistra Liliana, precum la Păltiniş – **toutes**

proportions gardées, bien sûr! – *Pleşu, Liiceanu, Sorin Vieru, Kleininger cu magistrul Noica. Şedinţele, la noi, în Drumul Taberei, decurgeau în felul următor, eu încercând de fiecare dată s-aduc lucrurile mai pe pământ, mai – ca să fiu sincer – pe canapea. Luam, de pildă, o frază dintr-o conferinţă a lui Krishnamurti, ţinută în 1937 la Omnen, Olanda (am notat totul pe fişe):* **„Trăieşte, adânc înrădăcinată în fiecare om, speranţa, siguranţa chiar, că există totuşi ceva permanent în mijlocul necontenitelor schimbări"**. *„Ce e speranţa asta?" – zicea Liliana. „Iubirea", răspundeam prompt. „Ţţţ făcea Liliana, nemulţumită. Mai citeşte!" Mai citeam. „Păi uite ce spune tot Krishnamurti" – porneam eu la contraatac:* **„Abia când gândirea îşi dă seama integral că efortul de a se dezbăra de dorinţa de achiziţie face şi ea parte din dorinţa de achiziţie, abia atunci începe iluminarea. În flacăra dragostei toată frica se consumă"**. *Şi adăugam: „Ţie de ce ţi-a frică să vii lângă mine?" „Te rog, Nelu – se apăra ea. Ştii bine că nu e cazul".*

*Percepeam însă, cu cât înaintam în acele întunecimi şi hăţişuri esoterice, că Liliana se înmoaie, într-un proces invers proporţional cu sânii care fremătau întărindu-se cu fiecare pagină citită, înconjuraţi de o „karmă" pentru mine aproape vizibilă. (***„Karma e inconnaissable, mais son action e perceptible"***: tot obeza de Blavatsky).*

Bref*, ca să-l citez pe Nicolae Breban, romancierul pe care tu îl admiri necondiţionat, am evoluat aşa:* 1)*: întâiul nasture de la rochie i l-am deschis pe „Quels sont les buts de la Société Théosophique?", scopul al treilea:* **„Rechercher, sous tous les aspects possibles, les Mystères caches de la Nature, et tout spécialement les pouvoirs psychiques et spirituels latent dans l'Homme"***, ceea ce, mutatis-mutandis, urmăream şi eu cu Liliana;* 2)*: m-a lăsat să-i pun mâna pe genunchiul gol după ce-am meditat împreună pe un pasaj cam misogin a lui Steiner din „Individualitate şi specie", volumul „Filozofia libertăţii":* **„Femeia trebuie să fie sclavul însuşirilor de specie, a feminismului general. Să lăsăm pe seama femeii, ca ea să aprecieze, după natura sa, ceea ce vrea să facă şi ceea ce poate face"***;* 3)*: primul sărut l-am obţinut iarăşi pe un text al*

atotştiutorului, seraficului Krishnamurti (ţină-l Buddha în împărăţia lui!): **„Ce este extazul? – O stare în care mintea şi inima sunt în completă uitare, când frica** *(iarăşi frica, Iuliu!)* **nu le divide, când mintea nu mai este o piedică”**.

În fine, într-o după-amiază (exact după noaptea când N.R.M. m-a expediat definitiv din Banu Manta: tot răul spre bine), epuizată de-atâtea interpelări contradictorii, Liliana a cedat.

Ea, care făcea şi yoga, stătea deasupra mea ca în „Evolution des mammifères. La première chute” (tot Blavatsky, sireaca!), adică în poziţia „lotus” („Le lotus comme symbol universel”!), eu îi sărutam înnebunit sânii, o mângâiam pe spate, coborând încet pe şira spinării. Am ajuns cu mâna dreaptă jos, spre fese, şi, efectiv, am îngheţat: dragă Iuliu, **avea coadă!** *Nu o coadă ca de câine sau de maimuţă, Doamne fereşte, ci o excrescenţă, o propensiune ciudată, babană, a coccisului, ca un mâner de uşă. De-aia purta ea mereu acele rochii-clopot, largi, să-şi ascundă defectul.*

A deschis ochii, să vadă dacă m-am blocat în faţa acestei descoperiri cam macabre, dar atunci am aplecat-o şi-am sărutat-o pe gură lung, lung, lung, să-mi revin. Şi mi-am revenit, ajutându-mă de acel mâner osos ca să-i deschid toate uşile fiinţei. Mă rog, **Fiinţei**.

La Guénon şi Paracelsus, slavă Domnului, n-am mai ajuns: pentru asta Liliana mea ar fi trebuit să aibă sub breton, abia perceptibile la pipăit, două cornişe.

*

* *

Acceleratul spre Bucureşti sosi în gara Mediaş cu o întârziere de douăzeci de minute. El stinse ţigara pe peron cu vârful bocancului şi urcă. Îşi găsi locul lângă uşă în compartimentul de clasa a II-a, plin. Trenul porni. Se aşeză şi privi: un ofiţer de artilerie; o ţărancă ţinând în braţe o pungă mare, burduşită, de rafie, care nu mai avusese loc la bagaje; o tânără la geam citind o carte; în faţa ei un ţigan elegant, cu o pălărie neagră cu boruri largi trasă peste ochi, aţipit; o doamnă într-o scurtă de

vulpe polară, tot privindu-și ceasul; un tânăr uscățiv, doar într-un trening roșu-albastru cu însemnele echipei „Steaua”.

Cu douăzeci de minute întârziere încă din Mediaș, cu încă alte vreo douăzeci pe parcurs, însemna că va ajunge în Gara de Nord, în cel mai bun caz, pe la șase seara. Cu încă douăzeci, hai treizeci, din gară până la… Ce mama dracului, tot timpul uita. Scoase din buzunarul interior al hainei de piele carnețelul cu adrese și-l dădu la litera V. Vianda: str. Moise Nicoară, bl. D2, sc. B, ap. 65. Cine-o mai fi fost și Moise Nicoară ăsta? Adresa o obținuse dându-i o cutie de bomboane secretarei școlii, care făcea și pe responsabila de personal. „Dar, domnu’ Borna – întrebase bănuitoare secretara – dumneavoastră nu v-a dat domnișoara Vianda adresa?” „Ba mi-a dat-o, da’ nu știu unde-am pus-o” – mințise el. „Și n-are telefon?” „N-are, doamnă. Ea a făcut cerere, da’ știți cum e în București: până se-aprobă, până vin ăia de la Telefoane…” și scosese cutia cu bomboane, iar secretara deschise un registru și – victorie! – îi dăduse adresa.

Deși era o zi neobișnuit de călduroasă pentru acea decadă din decembrie, în compartiment era rece: părea că trenul conservase frigul din zilele anterioare. Nimeni nu scotea un cuvânt. Cu excepția țiganului care dormea și-a domnișoarei care citea, ceilalți, înghețați, priveau abătuți în gol.

Ieși pe culoar să fumeze. Prin geamul murdar defilau dealurile sterpe dinspre Sighișoara, la fel de întunecate ca acelea, negre de fum, de lângă Copșa Mică.

Dac-ar găsi-o în jur de șapte și-ar avea o explicație lămuritoare, firească, fără patimă, ar mai putea prinde la întoarcere rapidul de zece seara spre Cluj, pe la trei noaptea ar fi înapoi în Mediaș, până la șase, când pornea autobuzul spre A., ar sta la o votcă în bufetul gării, iar la opt ar fi la Sári-néni. Votcă.

Își aduse aminte și scoase din buzunarul de la spate al blugilor, pe furiș, recipientul plat, de *cowboy.* Se uită în stânga și-n dreapta, apoi trase o dușcă.

Da, așa ar fi ideal: să-i vorbească senin, calm, matur: „Uite ce s-a întâmplat, Vianda. Eu n-am vrut să-ți fac rău, dar…” Dar ce? Ce să-i spună? Că nici el nu mai înțelegea nimic, de ce și de unde pornise totul. Adică ba

nu, știa de unde pornise, din ziua când directoarea căzuse prima oară în budă. Cu două zile înainte de întâmplare, vipera bătrână îl repartizase ca diriginte la cea mai rea clasă a V-a, formată din cei mai slabi elevi care trecuseră cu chiu cu vai clasa a IV-a, din doi repetenți rămași din clasa a VI-a și din copii de țigani pe care trebuia să-i aduci cu arcanul la școală; copii altfel nu proști: totul era să-i aduci și să-i ții la ore. Ca să se răzbune măcar așa, imaginar, pentru porcăria pe care i-o făcuse, din pură răutate, scorpia, scrisese în joacă o scenă în care scândurile din WC-ul profesorilor se rupeau și directoarea Oproiu cădea în rahat. După trei zile directoarea căzu. El se amuzase copios, apoi i se făcuse frică: dacă cineva, Sári-néni de exemplu, ar fi citit din întâmplare ce scrisese el în caietul roșu, n-ar fi devenit principalul suspect, n-ar fi fost bănuit că el pusese totul la cale? Vruse să rupă paginile respective, dar ceva îl îmboldi să n-o facă, ba chiar îl împinse să dezvolte prima scenă într-o secvență mai amplă, cu personaje, elevi, profesorul Cărmășan și cu același deznodământ: directoarea în rahat până la brâu.

Când văzuse mulțimea de elevi alergând spre WC-ul de lemn și pe Cărmășan scoțând-o de-acolo pe directoarea albă ca varul la față și învelind-o cu o pătură, se îngrozise. Alergase acasă, pusese mâna pe telefon și-l sunase pe Nelu Sanepidu, să-i spună tot, dar Nelu îl ascultase apatic, nu realiza grozăvia faptului, părea mai degrabă interesat de o apariție din dimineața aceea, de… Da, de Vianda.

Vianda. Mai trase o înghițitură. Ce să priceapă ea din toate astea? N-ar fi priceput nimic. Dar cine să priceapă? Poate Nelu Sanepidu. Poate nici el.

Sighișoara. Cetatea de pe deal se ivea printr-o ceață ușoară, trimițându-și stingheră turnurile către cer. Urcă puțină lume.

Reveni în compartiment. Aceeași tăcere stânjenită, de parcă oamenii erau pedepsiți să nu vorbească. Își aduse aminte de un film ciudat pe care-l văzuse cu ani în urmă, o ecranizare după nuvela unui scriitor belgian, „Într-o seară, un tren”. În film, dar și-n nuvelă, excelentă, toți pasagerii din tren păreau că dorm; de fapt erau – fără ca personajul-narator să-și dea seama de la început de asta – morți.

Tovarășii lui de compartiment dădeau impresia că sunt și ei cuprinși de-o amorțeală generală: până și tânăra care citea întorcea paginile cu încetinitorul, fără să scoată cel mai mic zgomot.

Ieși din nou să fumeze. Deschise geamul și aerul de-afară, mai cald decât cel dinăuntru, îl făcu, paradoxal, să-și amintească de plosca mică din buzunarul de la spate. Bău.

Acceleratul mergea enervant de încet și el avu timp să observe un cârd de căprioare care păștеau liniștite lângă o arătură, la nici o sută de metri de linia ferată, fără să se sinchisească de tren. Erau la fel de blânde ca bietu' Gică Șchiopu. Surâse sardonic: *dar nu ca gigantul lui Willy, cerbul-fantomă. Ăla nu putea fi prins,* așa cum îl prinsese Willy la pocher, el cu careu de așі, Willy cu quintă roială la popă. Avusese certitudinea că Willy trișase, dar nu știa cum. Se înfuriase cum n-o mai făcuse de mult – tot salariul pierdut într-o singură tură! – și întrebase candid: „Willy dragă, ce-ți place ție mai mult și mai mult?" „Știu și eu, mă Iuliu? – răspunsese Willy, luat prin surprindere. Cred că… pădurea… cerbii…" Ei bine, lasă că-ți dau eu ție cerb, de n-o să-l poți duce! – se gândise el și scrisese toată noaptea aceea în caietul roșu. Apoi ieșise pe teren, în zona Bolbocului: *ar fi vrut să vadă el primul cerbul.* Dar nu-l văzuse, lui nu i se arătase. În schimb, îl văzuse și dăduse sfoară-n țară Willy.

Abia atunci realizase că treaba devenise stranie. Părea că un Dumnezeu ironic, tainic și binevoitor, căpătase o bruscă simpatie pentru el și și-l luase ucenic, îngăduindu-i din când în când să-i imite harul creativ, ba chiar împrumutându-i ceva din El ca să-l lase *cu adevărat* să aducă pe lume întâmplări și ființe nedesăvârșite, un fel de ciorne de viață, și căruia, mai apoi, asemeni unui profesor bun corectând cu blândețe o temă parțial greșită, îi arăta, ușor amuzat, neajunsurile: „Această femeie nu poate să existe, nu poate să apară *cu adevărat* în lume, dragul meu, pentru că o vrei prea desăvârșită". Sau: „Această întâmplare nu poate fi crezută și deci își pierde înțelesul. Coerența, dragul meu, coerența – părea a-i spune Dumnezeul cel bun, răbdător și vag plictisit, uitându-se spre masa lui unde, cu efort, tulburat de neașteptata putere ce i se dăduse, se repezea

pur și simplu să închipuie, să facă o lume nouă din puținul lut rămas de la Maestru – coerența și echilibrul, dragul meu, nu minunile. Minuni în vremea noastră nu văz a se mai face".

Da, coerența și desăvârșita, captivanta curgere a unui text – își dădea și el seama – astea erau importante. Și mai observase ceva: că o bucată, o scenă, o schiță nu „ieșeau" (și aici verbul „a ieși" nu avea sensul de „a reuși", ci de a țâșni, de a se întrupa în real) *decât dacă erau scrise bine.* Avea atâta simț critic încât să vadă dacă o pagină sau mai multe capătă acea pregnanță și provoacă acea emoție fină ce o dă numai valoarea și se temea să compună mari „tablouri" epice, incontrolabile de fapt; se mulțumea cu mici crochiuri, cu desene narative rapide, în tușe clare, a căror trece în real, chiar imperfectă, o savura ca un olar ce vede cum din mâinile lui o bucată informă de lut devine un vas frumos, longilin.

Însă ceea ce-l buimăcise într-adevăr fusese un amănunt din secvența provocatoare pe care o scrisese cu câteva ore înainte de a merge la cheful de instalare a Viandei la Hilde tante: amănuntul acela ținea de vestimentația ei: când o văzuse apărând din bucătărie exact cum o descrisese el, într-un taior și-o fustă albe, avusese realmente un șoc. Continuase verbal scena mai mult din inerție, știa replicile aproape pe de rost, dar n-o dusese până la capăt așa cum o pusese în pagină, ci smulgându-se din scaun, de lângă Willy, plecase acasă, cutremurat de spaimă. Fiindcă avusese atunci revelația certă, cumplită, că textele sale, oricât de bine ar fi fost scrise, nu „intră" în real *decât dacă fac rău.*

Ar fi putut oare să-i explice Viandei acest lucru? Să-i spună: „Știam că nu te-ai fi uitat în vecii vecilor la mine dacă nu te-aș fi provocat și jignit grosolan. Am făcut-o intenționat, ca să-ți atrag atenția asupra mea. Mai mult, m-am pregătit, am… am… am scris scena, am imaginat-o înainte și chiar așa a fost până la un punct, pentru că aproape tot ce scriu…"

Nu, nu l-ar crede, ar zice că-i nebun. Și oare nu era? Chiar dacă, fără să scrie asta, prevăzuse și telefonul ei de a doua zi? Cum zicea dragul de Mazilescu: „doar prevăzusem totul / până în cele mai mici amănunte /

până la limita peste care nu se mai poate trece”. Nu depășise cumva limita?

Apoi urmase scena din pădure și el știuse imediat că ea preluase inițiativa, că ea „scria” acum și că el nu mai e decât acel personaj banal, ușor ridicol, victima propriilor stări: îndrăgostitul. Se lăsase târât cu bună știință în această imposibil de stăpânit stare „de bine”, deși gândul care nu-i da pace era că la originea ei, a stării, stă tot răul. Și că nu putea dura. Cum nici nu durase.

Suspină neauzit și duse mâna la spate: votca.

Dar ce minunății trăise! Vianda era, vedea toată lumea, de o rară frumusețe senzuală, o apariție după care întorceai nu numai capul, ci-ți venea să dai înapoi și timpul inutil în care n-ai cunoscut-o. Nu-i stătea bine supărată, încruntată; dar când zâmbea, pe chip îi apărea o lumină asemenea celei ce se ivește brusc printr-o spărtură celestă în niște nori Nimbus. Și pentru o fracțiune de secundă, în întredeschiderea buzelor, zăreai strălucirea mată a unui canin care ieșise din curbura altminteri impecabilă a danturii cum iese în evidență într-o haită cenușie un pui alb de lup. Era ca un carnasier rămas din negura vremilor, vag domolit de civilizație.

Trenul încetini și mai mult. Privind niște câini care zăceau la soare printre primele blocuri din Brașov, își aminti ce-i spusese odată Nelu Sanepidu (chiar, pe unde-o fi umblând bezmeticul? Nu mai apăruse pe la școală de-o săptămână): „Este extraordinar, mă Iuliu, cum simt femeile animalul sentimental rănit din noi, din fiecare. Nu trec două zile, uneori nici câteva ore de când ai fost părăsit de una, timp în care tu, ca un căprior Thompson atacat brusc și scăpat ca prin urechile acului de asaltul unei superbe femele de ghepard, îți lingi rănile încă sângerânde în hățișul unui bar sau al unei biblioteci, gândindu-te mereu la ea, la femela-ghepard ce te-a abandonat plin de sânge – că o alta, exact în intervalul ăsta, te caută cu glas suav, te sună aparent fără sens, de fapt invitându-te la un nou carnagiu. Și tu, căpriorul Thompson, încă împleticindu-te, ieși la lumină și începi să țopăi în fața ei, ca să-ți arăți forța și virilitatea, înainte de a fi, inevitabil, doborât din nou. Iar femeile astea – îi mai spuse atunci Nelu Sanepidu – care ne pun la pământ fără nici un scrupul, nu sunt femele-ghepard: ele, chiar

când atacă, au o anumită noblețe: își dau seama când trebuie să renunțe la goană și te lasă în pace. Nu, Iuliu: femeile de care-ți vorbesc și de care trebuie să te ferești ca de dracu' sunt hiene".

Dar pe el – se gândi în timp ce trenul intră în primul tunel spre Predeal – cu toate că avea „răni" din cap până-n picioare, nu-l sunase nimeni. Nici o femelă nu simțise că era rănit, dar viu. Poate nici nu sunt viu, gândi, sunt ca pasagerii din nuvela belgiană. Poate sunt un hoit căzut undeva unde nici necrofagele nu pot ajunge.

Ultima înghițitură. Va trebui să reumple plosca în Gara de Nord, să nu rămână prin București fără combustibil. Se uită prin geamul dinspre culoar în compartiment: nu se clintise nimeni; până și domnișoara ațipise cu cartea în poală. Da, lectura ducea uneori la somn. Dar nu pe el, nu. Mai ales că în ultimele zile citise, studiase „specializat", ca un doctorand conștiincios, un subiect anume: gelozia. Și-și aduse aminte când îi mușcase prima oară acest șarpe veninos inima: în ultima lor noapte la cabană. Trecuseră zile bune de la scena din pădure și ei, în pat, nu mai aveau nici o reținere în a da drumul acelor gingășii perverse care solidifică un cuplu și care îl pot, Dumnezeu știe de ce, și distruge. Cum se dăruiește la pat o femeie care iubește, n-o face nici cea mai profesionistă târfa din lume. El stătea întins pe spate, gol, trăgând cu coada ochiului la sticla de coniac de pe noptieră, când deodată ea își smulse capul dintre coapsele lui: „Cum dracu' faci?!" „Poftim?" – zisese el. „Cum dracu' faci? Sperma ta e dulce!" Diabet, se gândise el. O clipă fu mândru: sperma mea, spre deosebire de a celorlalți, e dulce. Apoi, în clipa următoare, ca o explozie uriașă într-o rafinărie, îi bubuise în creieri întrebarea: DE UNDE ȘTIE EA CE GUST ARE SPERMA CELORLALȚI?! „De unde știi tu – spusese el rar, ridicându-se în fund și aprinzându-și o țigară – ce gust are sperma?" Ea își dădu seama de gafă: „Nu știu… așa mi-au spus niște colege…". El nu mai zisese nimic, însă, de nicăieri venind, simțise cum gelozia îl invadează ca o maree de bitum.

Da, gelozia. Trebuia să lupte, cu armele lui, împotriva ei. Cu armele lui literare. Dar cum să lupți împotriva celei mai teribile forme a ei, gelozia

retroactivă? Cum să te întorci în timp și să-l scoți din pat pe porcul care-ți posedă gâfâind viitoarea iubită, pe atunci adolescentă?

După dispariția ei din orășel, se gândise ce cărți mari vorbesc despre gelozie. Îi veniră în minte două titluri: „În căutarea timpului pierdut" și „Sonata Kreutzer". Le avea pe amândouă. Cu creionul în mână urmărise sfâșierea grandioasă a lui Swann învârtindu-se pe lângă fustele Odettei și autoaprinderea continuă, masochistă, a lui Pozdnîșev, ba chiar făcuse rost de un disc cu sonata, apărut în URSS, în interpretarea lui Yehudi Menuhin și-a lui Wilhelm Kempff, pe care-l ascultase degeaba ore în șir, fiindcă nu-și dădea seama cum un *presto* și un *andante* pot duce, în mintea cuiva, la adulter. Dar în fața măreției torturii celor doi, a lui Swann și-a lui Pozdnîșev, se simțise mic, mic de tot, ca un minuscul vulcan noroios pe lângă o explozie solară.

Ploiești. Și nu mai avea nimic de băut.

Gelozia, da. Poate că nu e decât presimțirea galopantă a unui mare seism interior, așa cum animalele, înaintea unui cutremur, îl presimt și încep să se agite, să tremure, aproape să-nnebunească. Și la fel cum un cutremur e până la urmă inevitabil, și gelozia este, în toate cazurile, ireversibil justificată, creându-și propriul obiect, obligându-l să se nască: trădarea ființei iubite. E o – medită el – extraordinară exacerbare a simțurilor, o ascuțire aproape insuportabilă a intuițiilor, de o asemenea intensitate a imaginilor în care iubita te-nșeală, încât, ca și cum sfera invizibilă a chinuitelor tale bănuieli i-ar ține captivi pe presupușii amanți, chiar asta se va întâmpla: vor face, într-un final, dragoste.

Trenul intră în Gara de Nord la șase și zece. Nu se-nșelase în privința orei de sosire decât cu zece minute. Deja se-nserase. Luă, așa cum planificase, metroul spre Piața Unirii. Oamenii care stăteau pe scaune păreau copii ale celor din tren: aceeași somnolență și încremenire a privirilor în gol, aceeași tăcere marcată de sunetul roților pe șine. Nu se vedeau nici măcar cerșetorii care bântuiau vagoanele în preajma sărbătorilor de iarnă. Dar ce conta? Într-o jumătate de oră cel târziu, o va vedea pe Vianda.

Vianda. *La vie en rose. La viande rose.* Sexul ei. Despicătura trandafirie care-l făcuse din om, neom. Și-și

aminti înduioșat cum, după ce ea adormea, muta veioza de pe noptieră în așa fel încât, precum calupul luminos care cădea pe cadavrul din „Lecția de anatomie”, fascicolul de raze să cadă, dezvăluindu-l, pe mijlocul ei. De fapt, gândi amuzat, și el, în pat, era „rembrandian”: îi plăcea ca fanta povârnită pornind din veioză să descopere în întunericul camerei un umăr, o jumătate de chip, un sân, arcuirea unei coapse, iar restul să rămână în penumbra vorbitoare a oftaturilor, a țipetelor ori îndemnurilor lor șoptite. Nici întunecime absolută, nici lumină perectă, ci doar misterul mizerabil și vital al penumbrei.

Îl trezi un claxon prelung și-un bot de „Dacie” la câțiva centimetri de genunchii lui. Când dracu’ ieșise din metrou?! „Băăăi, amețitule – scoase șoferul taxiului capul pe geam – tu te uiți pe unde umbli? Futu-te-n-cur să te fut, tu vrei să mori, mă?!” Nu e o soluție, gândi, și, în chip de scuze, duse mâna la inimă, ca Hagi ascultând imnul țării la Mondialele de fotbal. „Du-te-n pizda mă-tii de bou”, zise condescendent șoferul și demară.

Se uită în jur: era în plină intersecție, la colțul magazinului „Unirea”. Trecu pe trotuar și-o luă spre Piața Alba-Iulia. După o sută de metri se opri și scoase din geanta de umăr un ghid al Bucureștiului împrumutat din cabinetul de geografie. Strada Moise Nicoară trebuia să fie pe undeva pe-aici, o identificase încă de ieri. Da, o găsi, era mai în față, căzând perpendicular pe bulevardul pe care se găsea acum. Porni și uitându-se în spate, văzu că-l urmează un câine negru, de statură mijlocie, cu acea privire ipocrită, oblică, dintr-o parte, a câinilor vagabonzi. După câțiva pași se opri. Se opri și câinele. „Marș!” – făcu el. Câinele nu se clinti. Se prefăcu că fuge în direcția lui: câinele o luă și el, fără grabă, înapoi. Se întoarse și merse înainte pe artera largă ce prelungea bulevardul „Victoria socialismului” venind dinspre Casa Republicii. Trecu pe lângă un șir de blocuri neterminate ce-și căscau ferestrele goale ca niște răni de obuz: victoria socialismului nu ajunsese până aici.

După cinci minute, consultă din nou ghidul, o coti în stânga printr-un gang și da, asta era, strada Moise Nicoară. Își încetini pașii, privind în stânga și-n dreapta: era deja șapte seara și ea ar putea să apară oricând,

surprinzându-l cum dă târcoale ca un hoț blocului ei: bloc D2, scara B, etaj 3, apartamentul 65.

Îl găsi imediat. Era un bloc de patru etaje, vechi, pe care înșiruirea maiestuoasă de blocuri noi, semețe, de pe bulevard, îl ascunsese în spate ca pe-o relicvă jenantă a începuturilor socialismului.

Intră în holul scării B. Nici o lumină. Aprinse bricheta și-o purtă de-a lungul șirului de cutii poștale: nici un nume. Nici pe lista de întreținere, unde figurau doar numerele apartamentelor. Se uită la numărul 65: întreținerea era la zi. Are bani, gândi.

Deschise cu grijă ușa spre scări și bâjbâi după balustradă. Începu să urce încet, pipăind după trepte cu vârful bocancului. La etajul I aprinse scurt bricheta să vadă cum se continuă scara. Ce explicație ar da dac-ar ieși cineva dintr-un apartament și l-ar întreba ce caută acolo?

Dar nu ieși nimeni. Ajunse la trei. Aprinse bricheta. Drept în fața lui – ușa cu numărul 65. Aici, deci. Se apropie în vârful bocancilor și-și lipi urechea de ușă.

Nimic. Nici un zgomot. N-o fi acasă. Să-i lase un bilet, să-i scrie că… Iar să scrie?! – urlă în el un gând panicat. N-o să scrie nimic, o s-o aștepte afară. Aprinse bricheta, se uită cum sunt plasate apartamentele pe palier: după poziția lui, apartamentul 65 trebuia să aibă geamurile spre stradă.

Coborî, de data asta familiarizat cu treptele și coturile balustradei. Ieși în stradă și… câinele. Se uită în jur după o piatră, un lemn, ceva, și câinele, învățat cu gesturile astea, fugi apatic câțiva metri mai încolo. El renunță la intenția belicoasă și încercă să-și dea seama care din ferestrele de la etajul trei, de deasupra intrării B, sunt ale ei. Toate erau întunecate. Fixă două care păreau cele mai plauzibile. Zâmbi: poate greșesc și eu fereastra Viandei cum a greșit Swann fereastra Odettei.

Problema era unde să se-ascundă ca să aibă sub observație intrarea fără să fie văzut când ea s-ar fi apropiat singură sau… sau cu cineva. Înghiți în sec și înghițitura îi aduse aminte că, boul, nu-și mai umpluse recipientul cu ceva, cu orice. Asta e.

Vizavi de blocul Viandei, peste stradă, față-n față, era unul identic. Ei, dac-ar putea să intre-n el, într-un

apartament la etajul trei, ce pândă excepțională ar fi! Ca-n „Conversația” lui Coppola.

Apoi îi veni o idee: cine știe, poate că… Era o posibilitate, un milimetru de posibilitate să fie acolo, cum era la blocul cu patru etaje în care locuiau părinții, în Nord. De ce să nu verifice?

Ocoli blocul D3 și merse în spatele lui. Să nu-și creadă ochilor: *scara exterioară de incendiu era acolo*! Îi veni să sară-n sus de bucurie. De fapt, nu era o scară de incendiu, pentru că n-avea legătură cu nici un apartament, era o scară care, fixată din loc în loc în perete, ducea pur și simplu sus, pe terasa blocului.

Se apropie, puse mâna pe ea, o zgâlțâi. Era ruginită, dar părea solidă, fixată bine.

Își duse breteaua genții peste cap, pe celălalt umăr, se cățără pe primul fuștei și începu să urce. Să nu mă uit în jos, gândi.

Ajunse sus, se prinse cu o mână de balustrada de tablă care învelea marginile terasei, își trecu genunchiul drept peste balustradă, înălță capul și, instantaneu, îngheță: *mai era cineva acolo*!

Rămase așa, cu un picior peste balustradă și cu celălalt pe scară. Privi în jos: câinele! Se uita în sus la el, cu o privire dilematică: o să cadă, n-o să cadă?

Fie ce-o fi, își zise. Săltă și celălalt genunchi peste balustradă și se ridică în picioare. În lumina palidă a unui neon de pe un stâlp din laterala blocului, văzu că omul de pe terasă avea o față și mai speriată decât, probabil, a lui. „Nu vă temeți”, zise el și nu mai știu cum să continue. „Cine sunteți dumneavoastră?” – zise omul și el percepu în vocea lui exact ce i se citea pe față: frică. „Sunt profesor”, zise el și-și dădu imediat seama de stupiditatea răspunsului: era – lucru absolut normal, nu-i așa? – un profesor care se cățăra noaptea pe terasele blocurilor. „Și ce căutați aici?” Da’ dumneavoastră? – îi veni să-ntrebe, dar zise: „Am să vă explic, dar nu mai fiți așa speriat. Pot să mă apropii?” Omul nu răspunse. El făcu patru pași și se opri. „Domnule, ca să știți – zise el pe nerăsuflate. Sunt îndrăgostit de o domnișoară din blocul de vizavi și vreau să știu dacă mă înșeală”. Omul făcu ochii mari: „O domnișoară?! În blocul de vizavi? Ce domnișoară?” „O domnișoară ca toate domnișoarele – zise el. E doctoriță”. „Domnișoara

Vianda?! Despre ea e vorba?" Fu rândul lui să ridice din sprâncene: „O cunoașteți?" „Cum să nu?! Îi făcea injecții neveste-mii!" „Și e… aici? E în București?" „Am văzut-o zilele trecute, dar nu știu dacă nu e plecată la post, undeva prin Ardeal". Nu e plecată, gândi el, apoi zise: „Care-s ferestrele ei?" „Ferestre? N-are decât una, de la garsonieră. Uitați-vă, aceea cu perdeaua verde, de la trei".

Aha. Deci nu sta într-un apartament, ci într-o garsonieră. Și din ea nu se auzea nimic.

Tăcură. El se scotoci după pachetul de țigări, scoase una, și-o aprinse. „Și dumneavoastră? – zise el. Ce faceți aici?" „Păi, și eu" – oftă omul. „Adică?" „Pândesc și eu, ca dumneavoastră". „Pe cine?" „Pe nevastă-mea". Hopa, gândi el. Pozdnîșev. Asta da „Sonată Kreutzer", pe-un acoperiș. „Am fost într-o delegație la Agigea – urmă omul – sunt maistru-constructor, trebuia s-ajung acasă poimâine, dar m-am întors acum, poate-o prind". Tăcu, ca epuizat de mărturisire.

El privi spre fereastra cu perdea verde. Să doarmă la ora asta? Sau să fie plecată la vreo cabană cu un hăndrălău?

„Nici nu vă dați seama ce m-ați speriat, zise omul. Am crezut că sunteți lunetist". „Ce să fiu?!" „Lunetist. Cu evenimente astea, e plin de lunetiști pe blocurile din centru, numai eu am văzut doi pe Intercontinental". „Ce evenimente?" Omul îl privi bănuitor: „Nu știți?" „Nu – zise el. Stau în provincie. Habar n-am". „S-a răsculat lumea la Timișoara împotriva lui Ceaușescu – zise omul coborând glasul – s-a tras în mulțime, au fost morți. Azi s-a spart mitingul din Piața Palatului, au huiduit oamenii. În față la Intercontinental e manifestație, s-a ridicat o baricadă. E groasă rău de tot".

Asta era: de-aia nimeni nu vorbea în tren, în metrou, de-aia păreau cu toții amărâți, amorțiți. S-a tras în mulțime și el, în orbirea lui, nu știa nimic. O fi și Vianda la manifestație. Și el stă aici ca huhurezu'.

„Ar trebui să se toarne bitum, să se izoleze mai bine – zise omul privind în jos. Blocurile astea sunt făcute în anii cincizeci, când nu se fura atâta. Dar chiar apartamentul meu de vizavi, fiind sub acoperiș, prezintă în caz de ploaie fisuri. M-am ocupat de asta, mă pricep:

am turnat bitum peste tot. Păcat că ea nu-nțelege. Am pus, vă dați seama, și boiler". „Da' sunteți sigur că vă-nșeală?" În lumina pâlpâitor-palidă a neonului, maistrul zâmbi trist: „N-am prins-o, domnule, niciodată. Dar simt. Nimic nu-i mai place-n casa noastră. Am adus și foto-tapet, din RFG, cu o cascadă, o frumusețe, numai eu știu cum am făcut rost de el". Și-și lăsă capul în jos, ca de-o vinovată aducere-aminte. „Probabil – zise el – într-o căsnicie intervine la un moment dat o criză, o… – și imediat după ce rosti cuvântul, îl regretă – o disfuncție, când cei doi, cum să zic, nu-și mai regăsesc vorbele, gesturile care i-au unit. Eu n-am fost căsătorit niciodată, însă mă gândesc că…" „Ce criză, domnule?! Ce criză?! – sări omul. O fut, dacă-mi permiteți, în fiecare seară! În fiecare seară! Nimeni, domnule, în tot blocu' n-are robineți cum avem noi, de la Casa Republicii! Și ea, după ce mă scuzați o fut, se-ntoarce cu fața la cascadă!"

El îl privi: ori era reflexul pâlpâitor al neonului din stradă, ori omului, în colțul ochiului stâng, îi apăruse o lacrimă. Cu ea, lacrima, sau cu absența ei, omul se aplecă peste balustradă și privi în jos. „Copii aveți?" „Nu. N-a vrut". „Poate – zise el – niște copii v-ar fi legat". „Vine un taxi!" – șopti omul și-și trase repede capul înapoi. El făcu instinctiv aceeași mișcare, dar taxiul trecu fără să oprească. „Aveți o țigară?" – zise omul. El îi întinse pachetul. „M-am lăsat și de fumat, ea zicea că-mi pute gura. Nu mă mai sărută de trei luni. Da' acuma am poftă să trag și eu un fum".

Fumară în tăcere. „Știți cumva ce-a făcut Dinamo la polo?" – zise omul. „Nu. Nu mă interesează sportul", răspunse el. „Trebuia să joace cu Rapidu', da' cu evenimentele astea…" Polo. Uite la ce-i stătea mintea lui Pozdnîșevul meu urmărindu-și nevasta: la polo.

Deodată, în spatele lor, dinspre Universitate, se auziră niște pârâituri în lanț, înfundate, ca o tuse seacă repetându-se rapid, la fracțiuni de secundă. Se-ntoarse: în cer se înfigeau cu viteză dâre oblice de lumină purpurie. „Trag, nenorociții! – șopti omul. Trag cu trasoare!" El văzu cum dârele trasoarelor coboară încet și se gândi că, ajunse la orizontală, vor intra în mașini, în oameni. Doamne Dumnezeule.

„Domnu'! – îl scutură de mânecă maistrul. Domnu'!" „Ce-i?" – zise el. „Uitați-vă, s-a aprins la dumneavoastră!" Se-ntoarse: geamul Viandei, după perdea, se luminase. *Era acasă*! Își ținu răsuflarea. Perdeaua fu dată la o parte și-n geam apăru ea. Era cu sânii goi. Deschise geamul și scoase capul, ascultând și uitându-se în direcția Universității. Era cu sânii goi. Pârâiturile se rărire, apoi nu se mai auziră de loc. Simți că se clatină. „Vă e rău, domnule?" – zise maistrul.

Da, îi era rău, foarte rău: în geam, lângă ea, luând-o pe după umeri, apăruse o siluetă; o siluetă pe care ar fi recunoscut-o dintr-un miliard: silueta celui mai bun prieten al său, Nelu Sanepidu'.

(Sfârșitul volumului I)

Colofon

Mecenat și sponsori:
Mircea Spătaru, Mihai Buculei,
Ioan Bolborea, Ioan Hidegcuti,
Sorin Roșca Stănescu, Mircea Mărieș,
Alexandru Peterliceanu.

Autorul mulțumește pe această cale
Ioanei Crăciunescu,
Mașei *și lui* Mircea Dinescu,
Adinei *și lui* Radu Jansen
fiindcă l-au găzduit pe zeci de pagini
la Paris, la Cetate și-n Tirolul italian.

9 786068 126104
virtual project
Tracus Arte
Noul Scris Românesc
virtual-project.eu
Un om din Est

Table of Contents

Partea I
Partea a II-a

Table of Contents

Partea I 7
Partea a II-a 131